

ΤΕΛΟΣ ΣΤΟΥΣ ΕΠΤΑ
ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ 25° ♦ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2006 ♦ ΑΡ. 290

Κωδ.
ΕΛ.ΤΑ.:
3187

€6

ΔΑΥΛΟΣ

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΩΣ ΕΒΡΑΙΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

ISSN 1105-9486

04>

**Η ΙΛΑΡΟΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΩΝ 20(!)
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΩΝ**

**Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
εκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655
Τηλεομοιότυπος: 2103314997

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:
<http://www.davlos.gr>
Ήλεκτρονική αλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9:30-14:30
καθημερινά (καί Σάββατο).

Εκτύπωση: PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα,
Τηλ.: 210 5225479.

- Τιμή αντιτύπου: €6.
- 12μην συνδρομή: €53.
- Οργανισμών κ.λπ.: €80.
 - Φοιτητών: €43.
 - Εξωτερικού: €80.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται αυτομάτως
μετά τη λήξη του 12μήνου.
Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος
του ενδιαφερομένου.

**ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.**

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.
Για εξοικονόμηση χώρου το Περιοδικό
διατηρεί το δικαίωμα σύμπτυξης ή δημοσί-
ευσης σε συνέχειες των προσφερομένων
συνεργασιών.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβασματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ,
Πόστ Ρεστάντ 175 01, Π. Φάληρο.

- Παραγγελίες μέσω Διαδικτύου
βιβλίων, τόμων, παλαιών τευχών «Δ»
και έγγραφες συνδρομητών:
στην ιστοσελίδα μας www.davlos.gr
- Επίσης έγγραφες συνδρομητών με
ένα απλό τηλεφώνημα στα
τηλέφωνα του «Δ».

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Απαγορεύεται ή εν όλω ή εν μέρει
αναδημοσίευση ή αναμετάδοση καθ'
οιονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
του «Δαυλού» χωρίς τη γραπτή άδεια
του εκδότη.

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό Πρωτοποριακής Έρευνας

Έτος 25°, Απρίλιος 2006, Αριθ. 290

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ή ταύτιση της εξουσιαστικής
με τη θεοκρατική παράνοια 19646

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ή εκτέλεση της αρχαίας Έλληνικής Μουσικής ... 19649

ΕΡΕΥΝΕΣ

Ή σύγκρουση ανθρωπισμού
και θρησκείας στην Άμερική 19653
Πόσο χριστιανοί ήταν
οι επαναστάτες του Εικοσιένα; 19674
Ή ίλαροτραγωδία των 20(!)
έλληνικών συνταγμάτων 19682

Ήδωρ το ζών 19697
Αιθήρ, «ή φωτιά των θεών» 19709
Ό Ήσους ως Έβραϊος πολιτικός 19713
Πυρρίχιος πόλεμος και χορός 19719
Ένας «μεγάλος Έλληνας» ...ύβριστής
των Έλλήνων! 19727
Ό πολιτισμός του θανάτου 19741

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ό Μεγάλος Άδελφός και οί διανοούμενοι 19681
Μιά νέα Παιδεία αντί Συντάγματος 19684
ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ 19695
ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ 19707
Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ 19745

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ένας δίορκος «έγκλειστος σε στρατόπεδο»! 19664
Οί βελανιδιές και τό... μωρό της Θεοδώρας 19666
Ή Άστυνομία της... Όρθοδοξίας 19738
Τέλος οί αναθεματισμοί κατά των Έλλήνων 19740
«Όδός Άγάθωνος, έν Έλλάδι» 19745

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Παύλος Μαλούτας 19723
Νίκος Σιφουνάκης 19735

Ό «Δ» έχει την εύθύνη των κειμένων που δημοσιεύει στίς
σελίδες του. Για τις δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. εκτός «Δαυλού» από πρόσωπα που
γράφουν ή έγραψαν στο Περιοδικό, ό «Δ» δεν εύθύνεται.

ΤΑΥΤΙΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

τὰ φρενοκομεία τῆς Εὐρώπης τὸν 19ο αἰῶνα ὁ πιὸ συνηθισμένος τύπος νοσηλευόμενου ἄνδρα ἦταν ὁ «Ναπολέον». Κατὰ κανόνα οἱ «Ναπολέοντες» αὐτοὶ ἦσαν ἄτομα κοντοῦ ἀναστήματος καὶ γενικώτερα ἐλλειμματικὰ καὶ θεοφοβούμενα, «ζοῦσαν» τὸ μεγαλεῖο τῶν ἐκστρατειῶν καὶ τῶν μαχῶν τοῦ «προτύπου» τους, φοροῦσαν συχνὰ τὴ γνωστὴ στολὴ καὶ τὸν σκοῦφο του, μιμοῦνταν τὴν «πόζα» του καὶ κατατάσσονταν στὴν κατηγορία τῶν ἀνιάτων. Πολλοὶ ἐπιστήμονες θέλησαν νὰ μελετήσουν ψυχολογικὰ τὸ ἀρχέτυπο ποὺ διηγεῖρε τὴν παράνοια σ' αὐτοὺς τοὺς δυστυχημένους καὶ σὲ γενικὲς γραμμὲς κατέληγαν στὰ ἀκόλουθα, ὅπως τὸ περιγράφει ὁ ὀξυδερκέστερος ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τοῦ Κορσικανοῦ ὁ Herbert Fisher:

«Υπάρχει χυδαιότερο καὶ βαρβαρώτερο ὄνειρο ἀπὸ τὴν κατάκτηση τοῦ Κόσμου μὲ τὸ σπαθί; Ὁ Ναπολέον δὲν συζήτησε ποτὲ αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἔθεσε τὴν δόξα ὡς σκοπὸ τῆς ζωῆς του, τὴν ἀνακάλυψε στὴν κατάκτηση καὶ πολὺ συχνὰ ἦταν πρόθυμος νὰ τὴν ἀποκτήσῃ μὲ τὴν καταστροφή. Παραμένει ὡς μέγα παράδειγμα ἀψήφιστης καὶ προκλητικῆς Ὑβρεως, ἡ ὁποία ἀποτέλεσε τὸ θέμα τῆς Ἀρχαίας Τραγωδίας, ποὺ δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν ψυχικὴ ὑγεία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.»

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἐνσαρκωτὴς τῆς ὕβρεως, ποὺ ἡ «δόξα» (ῥῆμα **δοκεῖ μοι** = νομίζω, δηλαδὴ αὐθαίρετα φαντάζομαι κάτι) τὸν ὥθησε νὰ μετατρέψῃ **χωρὶς αἰτία καὶ μὲ κανένα ἱστορικὸ ἀποτέλεσμα** ὁλόκληρὴ τὴν Εὐρώπῃ ἐπὶ 20 χρόνια σὲ ἀπέραντο σφαγεῖο ἀνθρώπων, δίδασκε: «Ἡμουν μωαμεθανὸς στὴν Αἴγυπτο, εἶμαι καθολικὸς στὴ Γαλλία: σ' ὅλες τὶς ἐποχὲς ὁ ἱερεὺς ἦταν ὁ φυσικὸς σύμμαχος τοῦ κυβερνήτη.» Καὶ ἐκτρέποντας μία καθαρὰ ἀντιθεοκρατικὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, ἡ ὁποία «ἀπέρριπτε τὴ Θρησκεία ὡς ἀνόητο ψεῦδος καὶ τὴν Ἐκκλησία ὡς μέσον πνευματικοῦ σκοταδισμοῦ, ἡ δὲ πολιτισμένη κοινωνία τοῦ Παρισιοῦ, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ ἔβλεπαν στὸν ἱερέα τὸν ἐκ-

ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΝΟΙΑ

πρόσωπο μιᾶς φθίνουσας πρόληψης», ὅπως λέγει ὁ προαναφερθεὶς ἱστορικός, συνεννοήθηκε μὲ τὸν Πάπα, ἐπανεφέρε, μὲ τὸ Σύνταγμα ποὺ κατάρτισε τὸν Αὐγούστο τοῦ 1802, τὸν Καθολικισμό ὡς ἐπίσημη θρησκεία τῆς Γαλλίας καὶ χρησιμοποιῶντας τὸν ὡς δεκανίκι ἱκανοποίησε στὸ ἔπακρο τὴν ἀνίατη ἐξουσιαστικὴ του παράνοια, αὐτοανακηρυχθεὶς αὐτοκράτορας μὲ τὶς εὐλογίες τοῦ Βατικανοῦ.

* * *

Ἰναι ἱστορικὸς νόμος, ὅτι ἡ Θεοκρατία ἀναζωογονεῖται καὶ γιγαντώνεται σὲ ἱστορικὲς φάσεις, ποὺ ἡ ἐκτροπὴ τῆς Πολιτικῆς σὲ Ἐξουσιασμό ἔχει ἀνάγκη νὰ πλήξει καὶ τὰ μυαλὰ τῶν ἀνθρώπων, ὅταν δὲν ἐπαρκοῦν ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ καταπίεση, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν παγκυριαρχία τοῦ δεύτερου. Ἡ σημερινὴ προσπάθεια τῶν ΗΠΑ, νὰ ἐπιβάλουν παγκόσμια αὐτοκρατορία ὑποθάλλοντας φαινόμενα θρησκευτικοῦ σκοταδισμού, πραγματικὰ ἐκπλήσσει ὅσους δὲν γνωρίζουν τὰ ἱστορικὰ προηγούμενα, καὶ τὸ πράττουν σὲ μιὰ ἐποχὴ σὰν τὴ σημερινή, ὁπότε τὰ φαινόμενα αὐτὰ πριμοδοτοῦνται πολιτικὰ καὶ ὑποστη-

ρίζονται δυναμικά ἀπὸ μία Διεθνῇ Ἐξουσία, ποὺ δὲν πτοεῖται καθόλου ἀπὸ τὴν πρόοδο τῆς Γνώσης, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Πληροφορίας. Καὶ ὅμως σήμερα ὁ κ. Μποὺς «**συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεό**», ὁ κ. Μπερλουσκόνι αὐτοανακηρύσσεται «**σύγχρονος Χριστός**», καὶ οἱ ἡγεσίαι τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν ἐπιστρατεύουν τοὺς «πιστούς» τοῦ Ἰσλάμ ἐναντίον τῶν «πιστῶν» τοῦ Γιαχβὲ καὶ τοῦ Χριστοῦ, διότι μία ἐφημερίδα δημοσίευσε σκίτσα τοῦ Προφήτη τους καὶ τοὺς ἐξωθοῦν σὲ σφαγὲς «ἀπίστων» ἢ καὶ στὴν ἀλληλοσφαγὴ μεταξὺ τους, ὅπως συνέβαινε στοὺς πιὸ σκοτεινοὺς αἰῶνες τῆς Ἰστορίας. Προφανῶς καὶ σήμερα ἡ θεοκρατικὴ παράνοια ξανασιμῖγει ὡς φυσικὸς σύμμαχος μὲ τὴν ἐξουσιαστικὴ κατὰ τὴν ναπολεόντεια συνταγὴ καὶ ἡ Ὑβρις τῆς δεύτερης προλειαίνει τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἀπόλυτὴ ἱκανοποίηση τῆς πρώτης. Κι ἐδῶ, στὴν Ἑλλάδα, τὸν τελευταῖο τροχὸ στὸ ἄρμα τοῦ Διεθνοῦς Ἐξουσιασμοῦ, ἀναθεωροῦμε τὸ Σύνταγμα, στὸ ὁποῖο «θὰ ἐνισχυθοῦν» ὅλα τὰ ἄρθρα ποὺ ἐδραιώνουν τὴν κρατοῦσα ἐξουσιαστικὴ τάξη, ἐνῶ παράλληλα στὸ θέμα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας-Πολιτείας ὁ ἱερεὺς θὰ παραμείνῃ ἀκλόνητος «ὡς φυσικὸς σύμμαχος τοῦ κυβερνήτη», ὅπως ὑπῆρξε σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες τῆς πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς μετάλλαξης ἐνὸς πάλαι ποτὲ παγκοσμίως πρωτοπόρου Ἑλληνισμοῦ σὲ μιὰ παγκόσμια πρωταθλήτρια τῆς πολιτικῆς διαφθορᾶς, δηλ. τῇ σύγχρονῃ Χριστιανοβυζαντινορωμοσύνῃ.

* * *

ὕτὰ ἐνδεχομένως μποροῦν νὰ βοηθήσουν στὴν κατανόηση τῶν συμβαινόντων σήμερα μὲ τὴν βοήθεια τῶν συμβάντων χθές. Ἡ παράνοια τοῦ Ἐξουσιασμοῦ, αὐτὸ τὸ τρελλὸ κυνήγι τῆς δυνάμεις, ἡ Ὑβρις τῶν μεγάλων τραγικῶν μας, θὰ καλπάζῃ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἐκτὸς φρενοκομείου δυστυχῶς, ὥσπου νὰ ἐκτροχιασθῇ ἀπὸ τὴν ἀναπότρεπτη συντριβὴ της, στὸ Βατερλώ τῆς Νεμέσεως.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Φόβος: Τὸ δεκανίκι τῆς θρησκείας

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,
Ὑφίσταται σημαντικὴ διαφορὰ μεταξύ τῶν δύο ἑβραιογενῶν θρησκειῶν, τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ γενεσιουργὸν αἷτιον τῆς «πίστεως». Οἱ μὲν μωαμεθανοὶ θεωροῦν τὴν πίστιν τῶν ὡς ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς ταύτης τῆς ὑπάρξεώς των, διὸ καὶ ἀνατινάζουσιν ἀνακράζοντες «Ὁ Ἄλλ' ἀχ εἶναι μέγας», ἐνῶ τὰ πλεῖστα τῶν χριστιανικῶν δογμάτων –ιδίως τὸ ὀρθόδοξον– στηρίζουν τὴν μέχρι σήμερον ἐπικρατήσιν των εἰς τὸ τεχνικῶς ἐπὶ τοῦ ἀφελοῦς πιστοῦ ἐμφυτευμένο συναίσθημα τοῦ φόβου, μὲ τὴν ἐπίκλησιν τῶν μετὰ θάνατον δυνάμεων νὰ ἐπισυμβοῦν εἰς τοῦτον ὀδυνηρὲς συνέπειες, ἐὰν δὲν τηρήσῃ τις ἀρχὲς τοῦ δόγματος. Οὕτω ὁ φόβος τοῦ χριστιανοῦ πιστοῦ χρησιμεύει ὡς ἀντικίνητρον τῆς μεταθανάτιου «κολάσεως» ἢ ἀντιθέτως ὡς κίνητρον κληρονομήσεως τοῦ «Παραδείσου». Συνεπῶς ὁ φόβος ἀποτελεῖ τὸ σημαντικώτερον στή-

ριγμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐδράζεται ὁλόκληρον τὸ φιλοσοφικὸν οἰκοδόμημα τῆς χριστιανικῆς κυρίως θρησκείας. Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος εὗρίσκει μονίμως δέσμιος τῆς κατευθυντηρίου γραμμῆς, ἡ ὁποία ὑποτίθεται, ὅτι χαράσσεται «ἄνωθεν καὶ δέον νὰ ἀποτελῇ τὸν τρόπον κάθε σκέψεως καὶ δράσεώς του ἐπὶ τῆς Γῆς μὲ ἀντιπαροχὴ τὴν «βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

Ἐὰν ἐπιχειρήσῃ κανεὶς βαθύτεραν ἐρμηνείαν τοῦ σκεπτικοῦ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, θὰ διαπιστώσῃ τὸ ὑποκρυπτόμενον ὑποκριτικὸν καὶ παραπλανητικὸν νόημα τῶν «θεϊκῶν» τῆς ρήσεων. Ἐπὶ παραδείγματι ἡ «πλάσις τοῦ ἀνθρώπου κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν» ἐμπεριέχει δύο σημασίας: ἡ μὲν πρώτη εἶναι προφανὴς καὶ ἀποτελεῖ οἶονεὶ «θεϊκὴν παραχώρησιν» εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὕτως ὥστε νὰ αἰσθάνεται καὶ αὐτὸς ἐνίοτε ὡς θεός διὰ τῆς δευτέρας ὁμῶς ἐμμέσως πλὴν σαφῶς ὑποδηλοῦται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ ἀπετέλει κενὸν κατασκευάσμα, ἐὰν ὁ

Ἡ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Κύριε διευθυντά,
Ἀναφερόμενη στὸ ἄρθρο τοῦ κ. Ι. Λάζαρη «Ἡ Ἑβραϊκὴ Βυζαντινὴ Μουσικὴ» (τεῦχος 288), θὰ ἤθελα νὰ συμπληρώσω τὰ κάτωθι:

Ἡ μουσικὴ σημειογραφία τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς –παρασημαντικὴ, ὅπως ὠνομαζόταν– περιλάμβανε ὡς μουσικὰ φθογγόσημα τὰ γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου καὶ τὰ σημεῖα στίξεως ὀρθά, πλάγια, ἀνεστραμμένα, ὑπερφωτωμένα. Οἱ βυζαντινοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ γραφὴ μετὰ τὸ 4ον καὶ 7ον αἰ. μ.Χ., πλὴν ὁμως δὲν κατάφεραν νὰ ξεφύγουν ποτὲ ἀπὸ τὰ προσωδιακὰ σύμβολα-τόνους, ποὺ ὁ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος (2ος αἰ. μ.Χ.) εἶχε ἀρχικὰ ἀντιγράψει καὶ εἰσαγάγει, τὴν δὲ μετάλλαξιν τῆς μουσικῆς τοὺς γραφῆς, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ ἦταν ἑλληνικὴ καὶ στηριζόταν στὴ λογικὴ τῶν τόνων, ἀποστρόφων, παύσεων, μακρῶν, βραχέων κ.τ.λ., ἀφοῦ προερχόταν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες συγγραφεῖς τῆς Ἑλληνιστικῆς περιόδου, τὴν ὠνόμασαν ἐκ τῶν ὑστέρων δῆθεν βυζαντινὴ παραση-

θεὸς δὲν εἶχε παράσχει εἰς αὐτὸν τὴν θεῖαν «χάριν», νὰ ἐπιτελέσῃ ὅλα τὰ θαυμαστὰ δημιουργήματα τοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἀνάγκη τῶν θρησκευτῶν, διὰ νὰ ἐπιλύσῃ τὸ ὑπαρξιακὸ τοῦ πρόβλημα, τὸ ὁποῖον λίαν ἐπιδεξιῶς ἐκμεταλλεύεται τὸ ἱερατεῖον, οὔτε νὰ αἰσθάνεται φόβον διὰ τὴν μεταθανάτιαν τύχην τῆς οὕτως ἢ ἄλλως ἀνυπάρχου ψυχῆς του. Ἡ ψυχὴ, κατὰ τὸν Ἐπίκουρον, εὐρίσκεται στερεῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ σώματος, ἀπόλλυται δὲ ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ: Ὁ θάνατος δὲν ἀποτελεῖ προβληματισμόν, διότι «μετὰ θάνατον σῶμα ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς».

Ἄλλως θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ἀνὰ τὴν Ὑφήλιον ἐπεκράτει ἐνιαίᾳ θρησκείᾳ ἀνθρωποκεντρικῆς φιλοσοφίας, ἀποσκοπούσης εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς τῶν λαῶν, μὲ κύριον στόχον τὴν

προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος τοῦ πλανήτου, ὁ ὁποῖος παρέσχε εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν του.

Ἡ εὐχὴ αὕτη, ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας μὲ τὰς θρησκευτικὰς διαμάχας καὶ τὸν συνεχιζόμενον δισχιλιετὴ μεσαίωνα, δὲν φαίνεται πραγματοποιουμένη εἰς τὸ ἄμεσον τοῦλάχιστον μέλλον. Ἐν τούτοις, τὸ ἀνωτέρω διάστημα ἀποτελεῖ «στιγμὴν» εἰς τὸν ἄπειρον χρόνον καὶ συνεπῶς ἡ ἐλπίς ἐπιστροφῆς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος εἰς τὴν κοιτίδα του – τὸν ζωογόνον ἀρχαιοελληνικὸν πολιτισμόν – δὲν ἔχει ἀπολεσθῆ. Σημεῖα ἐνθαρρυντικὰ ἤδη ἀνατέλλουν εἰς τὸν παγκόσμιον ὀρίζοντα μὲ πρωτοπόρον τὴν Εὐρώπην, λίχνον μεταλαμπαδεύσεως τῆς ἐλληνικότητος.

Ἐρρωσθε

Νικόλαος Ντούλας

Ἐπίκ. Καθηγητῆς Παν/μίου

Τὰ «γύφτικα σκεπάσματα» τῆς Βυζαντινορωμοσύνης

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Ἀπὸ χιλιάδες χιλιόμετρα μακριὰ καὶ σὲ περίοδο Ἀποκριᾶς παρακολούθησα πέρυσιν γιὰ λίγο τὴν ὀркωμοσίᾳ τοῦ νέου προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ μερικὲς μέρες ἀργότερα τὴν ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. Πρῶτα ἡ πομπώδης εἰσόδος τοῦ χοροῦ τῶν

ἀρχιερέων στὴν Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ ρωμαϊκὲς σάλπιγγες καὶ ὁ Δικέφαλος ἔλειπαν. Ἡ ἀπλὴ, σεμνὴ καὶ διακριτικὴ παρουσία τοῦ ἀρχιεποῦ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας θὰ ἦταν πὶδ ἀρμόζουσα. Ἡ ὀркωμοσίᾳ θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ μὲ ἀπλὴ ἀνάταση τῆς χειρὸς. Ὅσο γιὰ τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀξίζει νὰ θαναμάξῃ κα-

μαντικὴ, οὕτως ὥστε νὰ πηγαίῃ τὸ μυαλό μας σὲ ὑποτιθέμενη χριστιανικὴ πρωτότυπη δημιουργία.

Στὴν προ-κλασικὴ καὶ κλασικὴ μουσικὲς χρησιμοποιοῦνταν ἡ μεῖζων καὶ ἡ ἐλάσσων κλίμακες, οἱ ὁποῖες ἦταν ἡ ἀρχαία λυδικὴ καὶ ἡ αἰολικὴ (ὑποδώριος). Οἱ κλίμακες τῆς μουσικῆς τζᾶζ εἶναι στὴ συντριπτικὴ τους πλειοψηφία κλίμακες τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Χρησιμοποιοῦνται ἡ ἰωνικὴ, ἡ δωρικὴ, ἡ φρυγικὴ κ.ἄ. καὶ συνδυασμοὶ αὐτῶν. Ἡ μουσικὴ μπλοῦζ χρησιμοποιεῖ τὴν κλίμακα λὰ-ντὸ-ντὸ#-ρε-ρε#-μι-φὰ#-σὸλ-λά, ἡ ὁποία εἶναι συνδυασμὸς τῆς ἀρχαίας πεντατονικῆς μὲ τὴ χρωματικὴ καὶ τὴν φρυγικὴ. Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ τέταρτα καὶ ὄγδοα τόνου, ποὺ ἔχουν προέλευση ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ἐναρμόνιο γένος. Ἡ ρὸκ καὶ ἡ χάρντ ρὸκ μουσικὲς χρησιμοποιοῦν συγχορδίες τετάρτης καὶ πέμπτης, ὅπως καὶ ἡ πεντάτονος ἐλάσσων ἀρχαία κλίμαξ. Ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ καὶ μέχρι τὶς μέρες μας ὄχι μόνον δὲν ἀνακαλύφθηκαν καὶ δὲν χρησιμοποιήθηκαν ἄλλες κλίμακες, ἀλλὰ ἐγκαταλείφθηκαν πολλὰ ἀπὸ αὐτές. Δὲν ὑπάρχει δημοτικὴ μουσικὴ ἄλλου λαοῦ, ποὺ νὰ περιέχῃ τόσες ποικιλίες κλιμάκων, τρόπων, πολυπλοκότητα μέτρων καὶ ρυθμῶν, χρωμάτων ἤχου, πλούσια ποικιλία μελωδιῶν καὶ τονισμῶν, ὅσο ἡ ἐλληνι-

νεῖς τὴν πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου, ποὺ ἀπὸ ἄγνοια, ἐγκλωβισμὸ ἢ συμφέρον καμαρώνουν κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ λαοῦ μας «σὺν γύφτικα σκεπάρνια» ἀκούγοντας τὰ δηλητηριώδη ἐμέσματα τοῦ Ταράσιου καὶ τῆς κλίκας του, ποὺ ἀναθεματίζουν τοὺς Ἑλλήνες 7 ἐπὶ 3 = 21 φορές. Ὅσο γιὰ τὸν Πρόεδρο, ποὺ ἐγκλωβισμένος καὶ πρὸ τετελεσμένων διάβαζε τὸ «πιστεύω», ἀναρωτιέται κανεὶς, πόσο ἀνετα ἔνοιωθε καὶ ἂν ὄντως εἶναι πρόεδρος ὄλων τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ πρὶν ἀπὸ τὸ πιστεῦω ἔπρεπε νὰ γυρίσῃ πρὸς δυσμάς, νὰ ἀποτάξῃ πρῶτα τὸν Σατανᾶ (Ἑωσφόρο-Προμηθεῖα) 3 φορές, νὰ φτύσῃ 3 φορές καὶ μετὰ γυρίζοντας πρὸς ἀνατολὰς νὰ ἀπαγγεῖλῃ μὲ στόμφο τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι τὴν ἐπόμενη φορὰ τὸ τελετουργικὸ θὰ εἶναι πλήρες!

Ὅμως ἀπὸ τὸ ἐναπομείναν καμένο κούτσουρο τοῦ ἐλληνικοῦ μεγαλείου συνεχίζουν νὰ ξεπετάγονται βλαστάρια ὑπὸ τὴν μορφὴ θεάτρου, πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων, Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων κ.λπ. Γι' αὐτὰ τὰ βλαστάρια δὲν χρειάζον-

ται πλέον τὰ μεγάλα μαχαίρια τοῦ Ἀλάριχου, οὔτε τὸ ἱκρίωμα δίπλα στὴν πυρὰ, ἀλλὰ ἀπλᾶ τροχισμένα σκεπάρνια, γιὰ νὰ διατηρήσουν τὸ προκατασκευασμένο καλούπι τοῦ Νεοέλληνα τουτέστιν: πολιτικοκοινωνικά: ρωμαιοβυζαντινός, θρησκευτικά: ἰουδαιοχριστιανὸς καὶ πολιτιστικά: τουρκίζων (ἄμὰν - γιαβρούμ - βάι-βάι!).

Καὶ τέτοια σκεπάρνια ὑπάρχουν ὑπεραρκετά, καλογυαλισμένα μὲ πανεπιστημιακὰ διπλώματα καὶ τίτλους σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, πολιτικά, θρησκευτικά, δικαστικά, ἀκαδημαϊκά, δημοσιογραφικά, τηλεοπτικά καὶ πάσης ἄλλης φύσεως καλοπληρωμένα σκεπάρνια. Γι' αὐτὸ καὶ ἴσως στὸ μέλλον τὸ σκεπάρνι ἐκτὸς ἀπὸ ἐπιθεώρηση νὰ καθιερωθῇ καὶ ὡς ἐθνικὸ σύμβολο.

Μὲ πατριωτικοὺς χαιρετισμοὺς

Γιάννης Γιαννικόπουλος

Λὸς Ἀντζελες, Καλιφόρνια

Ἡ συγγένεια τοῦ ὀνόματος «Σουμελᾶ» μὲ τὴν «Σεμέλη»

Κύριοι,

Σχετικῶς μὲ τὸ δημοσίευσμά σας τὸ ἀναφερόμενο εἰς τὴν Παναγίαν Σουμελᾶ (τεῦχος Ἰ-

ουνίου), ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσετε στοὺς ἀναγνώστες σας, ὅτι τὸ ὄνομα «Σουμελᾶ», ὡς σχετιζόμενο μὲ τὴν Σεμέλη F/2 ἀν-ευ = ἄνευ Ἑλλοῦ,

κὴ (νησιώτικα, ἡπειρωτικά, θρακιώτικα κ.τ.λ.). Ἐπηρεασμοὶ καὶ κατάλοιπα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ἀνιχνεύονται στὴν Ἰνδία, Ἰνδονησία, Κίνα, Ἰαπωνία (πεντατονικῆς κλίμακες) ὅσο καὶ στὴν Περσία, Χερσόνησο Αἴμου, Καύκασο, Ἀφγανιστάν, Σικελία, Ἰρλανδία, Σκωτία (γκάιντα-ἄσκαυλος) κ.ἄ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἐξύψωσαν τὴ Μουσικὴ σὲ ἐλεύθερη τέχνη καὶ τὴν θεωροῦσαν ὡς ἓνα ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πνευματικῶν ἀγαθῶν. Τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν, τῶν ραψωδῶν, τῶν ὀργανοπαικτῶν, τῶν τραγῳδῶν, τῶν θεωρητικῶν, τῶν φιλοσόφων κ.λ.π., ποὺ μᾶς ἄφησαν πλήρη ἢ ἀκρωτηριασμένα ἔργα, ἀποδεικνύει τὴν ὑψηλότετη στάθμη τοῦ πολιτιστικοῦ ἐλληνικοῦ ἐπιπέδου.

Ὅταν ἓνας διευθυντὴς ὀρχήστρας ἀποφασίσῃ νὰ ἐκτελέσῃ κάποιον «κλασικόν» μουσικὸν ἔργο, παρ' ὅλο ποὺ διαθέτει μουσικούς, οἱ ὁποῖοι ἐκτελοῦν μὲ τὴν πρώτη ἀνάγνωση (*prima vista*), ὥστόσο πραγματοποιεῖ ἀάμποτε πρὸς. Ὁ λόγος εἶναι, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ τοὺς διδάξῃ διὰ τοῦ στόματος σὲ κάθε κατηγορία ὀργάνων αὐτά, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ καταγραφοῦν διὰ τῆς ὁποιασδήποτε μουσικῆς σημειογραφίας. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς κάθε ἐκτέλεση ἀρχαίων ἐλληνικῶν μουσικῶν ἔργων, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν διαθέτουμε καμμία ἀκουστικὴ μαρτυρία

ἄρα συσχ. μετὸ ὄνομα Σελήνη, καίτοι Σελήνη, Ἐλένη ἐτυμολογούνται ἀπὸ τὸν ὄρον Σέλα-σος, ἀπ' ὅπου καὶ τὰ Ἐλένη, Lucia, Φωτεινή, Ἰστανμπούλ, Ἰζμίρ. Σουμελᾶ εἶναι εἰς (ὄρος) Με-λᾶ, Ἰστανμπούλ = εἰς (τὴν) Πόλιν, Ἰσμίρ = εἰς Σμύρνην καὶ εἰς Νικομήδειαν.

Ἡ παρετυμολογία δημιουργεῖ ἀσυγχώρητα λάθη. Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ Μικρασιατικὸς χώρος διατηρεῖ εἰσέτι τὰ ἀρχαῖα τοπωνύμια ἔστω καὶ παραμορφωμένα, ἐφ' ὅσον οἱ ἀμαθεῖς Τοῦρ-

κοι ποτὲ δὲν ἐγνώρισαν τὸ κάθε χαρακτηριστικὸν ὅλων τῶν περιοχῶν ποὺ κατέλαβον. Τώρα ἂν τὴν Ἀλικαρνασσὸν τὴν μετέβαλαν εἰς Μπουντροῦμ (βλ. Ἰππόδρομος), ἴσως νὰ ἐντυπωσιάσθηκαν ἀπὸ τὰ ἄλογα τὰ ὁποῖα καθ' ὁδὸν ἤθραν, οἱ ἄλλοι βρῆκαν τὰ ἄλογα.

Μετὰ τιμῆς
Δρ **Κίμων Γ. Ἡλιοπούλος**
Νέα Σμύρνη

Ὁ προβληματισμὸς ἐνὸς μαθητῆ γιὰ τὴν ὑπαρξὴ Θεοῦ

Ἀγαπητὲ «Δαυλέ»,

Πρὶν μερικὲς ἡμέρες εἶχα μία συζήτηση μετὰ κάποιους συμμαθητὲς μου τὴν ὥρα τοῦ διαλείμματος. Καθὼς «φιλοσοφούσαμε», κάποιος μου ἐξέφρασε τὴν βαθεὶά πίστη του στὸν Θεό. Τοῦ ἀπάντησα, πὼς δὲν ἴσχυε κάτι τέτοιο γιὰ μένα, τοῦλάχιστον ὄχι ἔτσι ὅπως μᾶς παρουσιάζουν τὴν ἐννοία τοῦ θεοῦ. Ὅταν μοῦ εἶπε, ὅτι ἡ πίστη στὸν Θεὸ ἐκφράζεται ἀπὸ πολὺ σπουδαῖα πρόσωπα, τοῦ ἀπάντησα μετὰ ἓναν συλλογισμόν ποὺ εἶχα κάνει λίγο καιρὸ πρὶν. Τοῦ εἶπα, πὼς ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάρα πολὺ μικρὸς μπροστὰ στὴ Γῆ. Καὶ ἡ Γῆ εἶναι ἀσύγκριτα μικρὴ μπροστὰ στὸν ἥλιο. Μέσα στὸν Γαλαξία μας ὑπάρχουν δισεκατομμύρια ἥλιοι καὶ συνεπῶς τρισε-

κατομμύρια πλανῆτες σὰν τὴν Γῆ. Ἀναλογιστῆτε τώρα, πόσα δισεκατομμύρια γαλαξιδῶν ὑπάρχουν στὸ Σύμπαν. Λοιπόν, ὅπως καταλαβαίνουμε, ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάρα πολὺ ἀσήμαντος, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ μιλήσῃ γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὴ μορφὴ τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ δὲν μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ καλὰ καλὰ τὴν ἀσύλληπτη ἐννοία τοῦ θεοῦ, ὅπως καὶ ἂν τὸ ἐννοῇ αὐτὸ ὁ καθένας. Τοῦ εἶπα λοιπόν, πὼς σ' ἐμένα κανένας ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ μοῦ ἐξηγήσῃ κάτι τέτοιο καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω πουθενά.

Με ἐκτίμησιν
Εὐθύμιος Μπιρμπίλης
Ἅγιος Βασίλειος,
Ναυπακτίας

παρὰ μόνον γραπτῇ, εἶναι ἀνθαίρετη, ἄσχετη μετὰ τὴν πραγματικότητα καὶ ἄδικη ἀπέναντι στὸ θέμα της. Ὅλες οἱ ἀπόπειρες συγχρόνων Ἑλλήνων νὰ παρουσιάσουν ἀρχαῖα Ἑλληνικὴ Μουσικὴ, οἱ ὁποῖες κυκλοφόρησαν σὲ δίσκους, παρουσιάζουν ἀποτέλεσμα «ἄχρωμο, ἄοσμο καὶ ἄγευστο», ἀναγνωρίσιμο ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖονδήποτε μὴ εἰδικό.

Κληρονόμος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς δὲν εἶναι ἡ μονότονη βυζαντινὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, ἀλλὰ τὸ μετὰ πλῆθος ρυθμῶν καὶ ὀργάνων δημοτικὸ τραγούδι. Ὅση σχέση ἔχει τὸ «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» τοῦ Ἰουδαίου Χριστιανισμοῦ μετὰ τὸ «ἀρχὴ βλακειᾶς φόβος θεοῦ» τοῦ Ἐπίκουρου, τόση σχέση ἔχει καὶ ἡ βυζαντινὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ μετὰ τὴν ἀρχαιοελληνικὴ.

Οἱ ρίζες τοῦ συνόλου τῆς χριστιανικῆς παράδοσης -καὶ ὄχι μόνον τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς- στὴν Ἰουδαία πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν καὶ ὄχι στὴν Ελλάδα.

Μετὰ τιμῆς
Νεφέλη Διακογιάννη
Καθηγήτρια Μουσικῆς

Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Ένα εμπειριστατωμένο άρθρο Αμερικανού,
που θυμίζει καὶ φαινόμενα στὴν Ἑλλάδα

υμπληρώνεται φέτος τὸ 25ο ἔτος ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ Free Inquiry καὶ τοῦ Συμβουλίου γιὰ τὸν Κοσμικὸ Ἀνθρωπισμό. Ὁ λόγος ὑπαρξῆς μας ἦταν ἡ ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπισθοῦν οἱ καθημερινές (τότε) ἐπιθέσεις, ποὺ δεχόταν ὁ Κοσμικὸς Ἀνθρωπισμὸς ἀπὸ τοὺς θρησκόληπτους δογματιστὲς (Religious Right). Οἱ φονταμελιστὲς εὐαγγελιστὲς ἤθελαν νὰ ἐκδιώξουν τοὺς κοσμικοὺς ἀνθρωπιστὲς –γιὰ τοὺς ὁποίους ἰσχυρίζοντο, ὅτι κυριαρχοῦσαν στὴν Ἀμερική– ἀπὸ τὶς θέσεις τους στὰ δημόσια σχολεῖα, τὴν ἀνώτατη ἐκπαίδευση, τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης, τὰ φιλελεύθερα ἐπιστημονικὰ ἐπιτελεῖα, τὰ ἰδρύματα, τὰ δικαστήρια καὶ τὴν «πνευματικὴ ἑλίτ».

Κατέστρωσαν ἓνα σχέδιο, προκειμένου ν' ἀρπάξουν τὴν πολιτικὴ ἐξουσία. Οἱ φονταμελιστὲς προσπάθησαν νὰ καταργήσουν τὴν κοσμικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ δομὴ τοῦ σύγχρονου κόσμου. Οἱ προτάσεις τους ἔμοιαζαν ἐξωφρενικές· ὅμως τώρα ἔχουν τὸν ἔλεγχο τοῦ κόμματος τῶν Ρεπουμπλικανῶν καὶ κυριαρχοῦν στὴν διοίκηση τοῦ Μπούς. Ἐπιπλέον προσπαθοῦν νὰ ἀποκτήσουν κι ἄλλη ἐξουσία, γιὰ νὰ ξαναφτιάξουν τὴν Ἀμερική σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψή τους. Ἡ στρατηγικὴ τῆς θρησκευτικῆς Δεξιᾶς (Religious Right) συνίσταται στὴν δημιουργία ἐναλλακτικῶν θεσμῶν –συντηρητικὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτελεῖα, θρησκευτικὰ σχολεῖα καὶ πανεπιστήμια, δικά τους μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης– μὲ σκοπὸ νὰ δημιουργήσουν μίᾱ ἰσχυρὴ πολιτικὴ δύναμη, ποὺ θὰ ἀποκοσμικοποιήσῃ τὴν Ἀμερική.

Τὸ «Free Inquiry» δημιουργήθηκε, διότι πιστεύαμε, ὅτι ἦταν ἀναγκαῖο νὰ ὑπερασπισθοῦμε τὸν Ἀνθρωπισμὸ καὶ τὸν κοσμικὸ χαρακτῆρα τῆς κοινωνίας, ποὺ ἄρχισαν νὰ διαφαίνονται κατὰ τὴν διάρκειά τῆς Ἀναγέννησης καὶ ἔφθασαν στὸ

ἀποκορύφωμά τους κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Διαφωτισμοῦ. Προσπαθήσαμε νὰ δείξουμε, ὅτι τὰ ιδεώδη τοῦ Κοσμικοῦ Ἀνθρωπισμοῦ εἶναι εὐρέως ἀποδεκτὰ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ συνώνυμα μὲ τὶς δημοκρατικές-ἐπιστημονικές ἐπαναστάσεις τοῦ σύγχρονου κόσμου.

Οἱ ἐπιθέσεις ἐνάντια στὸν Κοσμικὸ Οὐμανισμὸ κόπασαν κατὰ κάποιον τρόπο στὴν δεκαετία τοῦ '90, ἀλλὰ τώρα ἐντείνονται, καὶ ἡ ἀπόρριψη τῶν ἐννοιῶν «Κοσμικὸς Ἀνθρωπισμός» καὶ «Σχετικισμός» ὑποστηρίζεται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ Βατικανό. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια βρισκόμαστε στὸ μέσον μιᾶς πολιτιστικῆς σύγκρουσης, ἡ ἔκβαση τῆς ὁποίας θὰ ἔχη καθοριστικὴ ἐπίδραση στὸ μέλλον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Δεδομένου ὅτι εἴμαστε τὸ πιὸ ἰσχυρὸ ἔθνος τοῦ κόσμου, ὁποιαδήποτε σημαντικὴ ἐξέλιξη θὰ ἐπηρεάσῃ καταλυτικὰ τὴν παγκόσμια κοινότητα.

Ἀπὸ τὴν Ἐπιστὴμὴ στὴ Θεοκρατία

ἰσχὺς τῆς Ἀμερικῆς ὀφείλεται στὴν πρωτοπορία της στὴν Ἐπιστὴμὴ καὶ τὴν Τεχνολογία, πράγματα τὰ ὁποῖα προϋποθέτουν φυσιοκρατικὴ μεθοδολογία καὶ μὴ θρησκευτικὴ θέαση τοῦ Κόσμου. Σήμερα ὑπάρχει μεγάλος πεσσιμισμὸς ἀνάμεσα στοὺς κοσμικοὺς οὐμανιστές, τοὺς ἀνεξάρτητους ἐλεύθερα σκεπτόμενους ἀνθρώπους καὶ τοὺς φιλελεύθερους, λόγῳ τῶν ὧσων συμβαίνουν σ' αὐτὴ τὴν μεγάλη χώρα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ρήγκαν μέχρι σήμερα τοῦ Τζ. Μπους, ποὺ ἡ κατάσταση ἔχει ἐπιδεινωθῇ. Ἄς θέσουμε ὅμως τὶς ἐξελίξεις σὲ μίαν ἱστορικὴ προοπτικὴ.

❶ Μία συντονισμένη προσπάθεια νὰ ἐγκαθιδρυθῇ μίαν ντὲ φάκτο **Θεοκρατία** δυναμιτίζει τὸ ἱστορικὸ τεῖχος διαχωρισμοῦ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας.

❷ Καταστρατήγηση τῶν πολιτικῶν μας ἐλευθεριῶν πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι ὁ Πατριωτικὸς Νόμος καὶ ἡ Ἀσφάλεια τῆς Πατρίδας ἐπεξεργάζονται διατάξεις, ποὺ θὰ μᾶς μετατρέψουν σὲ **κράτος-φρούριο**.

❸ Ἡ Ἀμερικὴ μετατρέπεται σὲ **πλουτοκρατία**. Μιὰ νέα τάξη, ἡ τάξη τοῦ πλούτου καὶ τῶν προνομίων, δημιουργεῖται, καὶ αὐτὸ ὀφείλεται κατὰ κύριο λόγο στὶς ἀλλαγές τῶν φορολογικῶν νόμων, ποὺ εὐνοοῦν τοὺς εὐποροὺς καὶ ὀδηγοῦν σὲ μεγάλο ἀνοιγμα τῆς ψαλίδας ἀνάμεσα στὸ 1% τοῦ πληθυσμοῦ, ποὺ εἶναι ἰδιαίτερος εὐποροὶ καὶ τὴν μεσαία, χαμηλὴ τάξη.

❹ Οἱ **ἐταιρεῖες** παίζουν κυρίαρχο ρόλο στὴν πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ μας ζωή. Ὁ ἀνταγωνισμὸς ἔχει ἐπιφέρει τὴν καταστρατήγηση τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζομένων, μείωση τῶν ἀποθεμάτων τῶν ταμείων, κλονισμὸ τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφάλισης καὶ μείωση τῶν θέσεων ἐργασίας. Ἀπειλεῖται ὁλόκληρος ὁ ἴστος τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας.

❺ Τὰ **μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης** κυριαρχοῦν σήμερα καὶ φμῶνουν τὶς ἀντίθετες ἀπόψεις παραβλέπουν, ἀγνοοῦν τὴν ἀνθρωπιστικὴ, ἐπιστημονικὴ, ἔλλογη θέαση τῶν πραγμάτων καὶ ἐπικεντρώνονται στὴν διασκέδαση καὶ τὴν αἰσθησιοκρατία, ἀντὶ νὰ

φροντίζουν για την ενημέρωση των πολιτών. Δυναμιτίζουν τον ανεξάρτητο ρόλο του Τύπου ως κριτικής των επικρατούντων δογμάτων.

6 Συχνά τίθεται τὸ ἐρώτημα: «Γιατί ἡ Ἀμερικὴ εἶναι πιὸ θεοκρατικὴ ἀπ’ ὅ,τι οἱ ἄλλες δημοκρατίες τῆς Δύσης;»

Μία πιθανὴ ἐξήγηση εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ **μιλιταρισμοῦ** ἰδιαίτερα μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ὁ μιλιταρισμὸς μετριάσθηκε στὴν Εὐρώπη ἀλλὰ ὄχι στὴς Η.Π.Α.

Δυστυχῶς τὸ φαινόμενο αὐτὸ συσχετίζεται μὲ τὴν ἐμφάνιση ἐνὸς ἐπιθετικοῦ θρησκευτικοῦ ἀπολυταρχισμοῦ. «Ἐνα ἔθνος ὑπὸ τὸν Θεό» ἔγινε τὸ σλόγκαν μας. Ἡ αὐτοδίκαιη πίστη μας ἐνδυναμώνει τὴν ἰσχὺ τοῦ μαζικοῦ ὀπλοστασίου μας.

7 Ἡ **μάχη γιὰ τὸν διορισμὸ δικαστῶν** σὲ καίρια πόστα εἶναι μία τρομακτικὴ ἀπεικόνιση τῆς προσπάθειας τῆς Χριστιανικῆς Δεξιᾶς νὰ ὑπονομεύσῃ τὴν ἀνεξαρτησίᾳ τοῦ Δικαστικοῦ Σώματος.

Οἱ συντηρητικοὶ ἔχουν πλέον τὸν ἔλεγχο τῆς κυβέρνησης, τοῦ Κογκρέσσου καὶ τῶν περισσοτέρων Ἐφετερίων. Ἐὰν κατορθώσουν νὰ δεκάσουν τοὺς δικαστὲς τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, τότε θ’ ἀλλάξουν δραματικὰ τὴν Ἀμερικὴ τὴς ἐπόμενες δεκαετίες. Δικαίως ἀγωνιοῦν οἱ οὐμανιστὲς γιὰ τὴν ἔκβαση τῶν πραγμάτων. Μερικοὶ προοιωνίζονται γιὰ τὴς Η.Π.Α. ἓνα μέλλον, ὅπου θὰ κυριαρχοῦν θρησκόληπτοι ἀντιδραστικοί, καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἀπὸ κοσμικὴ κοινωνία θὰ ἔχῃ μετατραπῇ σὲ θρησκευτικὴ.

Μεσαιωνικά σενάρια θρησκοθήψιας

ὁ παράδοξο εἶναι, ὅτι αὐτὸ τὸ σενάριο τῆς Ἀποκάλυψης (τὸ ὁποῖο προβλέπουν πολλοὶ φιλελεύθεροι καὶ πολλοὶ κοσμικοὶ) συνοδεύεται ἀπὸ παράλληλο ἀποκαλυπτικό, θεολογικὸ σενάριο, στὸ ὁποῖο πιστεύουν ἀκράδαντα οἱ εὐαγγελιστές, ὅτι δηλαδή ἐπικεῖται ἡ Δευτέρα Παρουσία καὶ ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἰησοῦ στὴν Γῆ, καὶ στὴν μεγάλη αἵματοχυσία τοῦ Ἀρμαγεδδῶνος ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ πλανήτη θὰ καταδικασθοῦν νὰ καοῦν στὴν Κόλαση ἐκτὸς ἀπὸ μία μικρὴ ὁμάδα εὐαγγελιστῶν χριστιανῶν. Νομίζω ὅτι καὶ τὰ δύο σενάρια εἶναι λανθασμένα· τόσο οἱ φόβοι τῶν κοσμικῶν φιλελευθέρων, ὅτι ἡ Κυβέρνηση τοῦ Μποῦς καὶ ἡ θρησκοθήψια, φασιστική, διψασμένη γιὰ κυριαρχία κοόρτη του θὰ ὑποσκάσουν τόσο τὴν ἀμερικανικὴ κοινωνία, ὥστε νὰ προκαλέσουν κατάρρευση τῆς δημοκρατίας ὅσο καὶ ἡ παρανοικὴ πρόβλεψη τῶν εὐαγγελιστῶν γιὰ Ἡμέρα τῆς Κρίσης τῆς Ἀνθρωπότητας καὶ κάψιμο στὶς φλόγες τῆς Κολάσεως.

Πρέπει νὰ θέσουμε τὰ πράγματα σὲ εὐρύτερο πλαίσιο. Τὰ ἀπαισιόδοξα σενάρια παραβλέπουν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ χώρα αὐτὴ δὲν ιδρύθηκε μόνο ἀπὸ φανατικούς θρησκοθήπτους ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὁπαδοὺς τοῦ Διαφωτισμοῦ, τὰ ἰδανικά τῶν ὁποίων “ἔθρεψαν” τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς δημοκρατίας καὶ τὴν ἐδραίωσή της στὴν Ἀμερική. Ἡ μάχη μὲ τὴν ὁποία ἐρχόμαστε ἀντιμέτωποι αὐτὴ τὴν στιγμή εἶναι μάχη ἰδεῶν καὶ ἀξιών. Πρέπει νὰ τὴν κερδίσουμε καὶ νομίζω, ὅτι μποροῦμε. Ἀπαιτεῖται ὅμως σκληρὴ δουλειά. Τὸ μέλλον δὲν εἶναι προκαθορισμένο. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ τί θὰ κάνουμε ἐμεῖς. Πρέπει νὰ πείσουμε τοὺς συμπατριῶτες μας γιὰ τὴν βιωσιμότητα τοῦ κοσμικοῦ καὶ ἀνθρωπιστικοῦ ὁράματος γιὰ τὴν Ἀμερική. Σημειῶνω, ὅτι οἱ οὐμανιστές μποροῦν νὰ αἰσιοδοξοῦν γιὰ τὸ μέλλον.

Μποροῦμε μάλιστα νὰ χαράξουμε ἓνα λαμπρὸ μέλλον ὄχι μόνο γιὰ τὴν Ἀμερική ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν παγκόσμια κοινότητα. Ὁ χρόνος δουλεῖ γιὰ ἐμᾶς καὶ ὄχι γιὰ τοὺς αὐταρχικοὺς καὶ ὀπισθοδρομικοὺς θεολογοῦντες. Πράγματι, ἂν δὲν ἐπέλθῃ κάποια ἀπροσδόκητη καταστροφή –παγκόσμιος/πυρηνικὸς πόλεμος, φυσικὴ καταστροφή, ἐπιδημία κ.λπ.– μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ ζωὴ στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες καὶ τὸν κόσμο θὰ συνεχίσῃ νὰ βελτιώνεται, ἐπιτρέποντάς μας νὰ ἀπολαύσουμε ἀνώτερο ἐπίπεδο ζωῆς, καλύτερη τροφή, καλύτερη ὑγειονομικὴ περίθαλψη, περισσότερη διασκέδαση καὶ εὐτυχία γιὰ τὴν πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων. Πιστεύω, ὅτι ἡ ἐγγενὴς αἴσθησις δικαίου καὶ τὸ ἔλλογο τῶν Ἀμερικανῶν μποροῦν καὶ πάλι νὰ ἔλθουν στὴν ἐπιφάνεια, παρὰ τὶς προσπάθειες τῆς ριζοσπαστικῆς Δεξιᾶς ν’ ἀλλάξῃ τὴν Ἀμερικὴ πρὸς τὸ χειρότερο.

Ἡ προοδευτικὴ βελτίωση τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀνάδειξη τοῦ Λόγου, τὴν πρόοδο τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Τεχνολογίας, τοῦ Οὐμανισμοῦ καὶ τῆς Δημοκρατίας –παρὰ τὶς προσωρινὰ ὀπισθοδρομήσεις καὶ ἐνδεχόμενα σοβαρὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα.

Οι δραματικές κοσμοϊστορικές αλλαγές

Πού βασίζεται αυτή η αισιοδοξία; Αν κοιτάξουμε τα τελευταία 25 χρόνια βλέπουμε δραματικές αλλαγές, οι οποίες μπορούν να γίνουν σημαντικότερες στο μέλλον.

Συνεχείς δημοκρατικές επαναστάσεις Τò 1980 ó κομμουνιστικός άπολυταρχισμός κυριαρχούσε σε μεγάλες περιοχές της ύφης. Η Σοβιετική Ένωση είχε στην κατοχή της την Ανατολική Ευρώπη. Στην Κίνα ó Μάο ήταν ακόμη ισχυρή δύναμη. Αντιμετωπίζαμε τò τρομερό σενάριο τού πυρηνικού όλοκαυτώματος, καθώς οι Ένωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ένωση αντιπαρέθεταν όπλα μαζικής καταστροφής. Όλα αυτά έχουν αλλάξει ριζικά. Τò κομμουνιστικό καθεστώς της Σοβιετικής Ένωσης κατέρρευσε, η Ανατολική Ευρώπη ελευθερώθηκε, η Γερμανία επανενώθηκε και επιταχύνθηκε η διαδικασία εκδημοκρατισμού. Επιβραδύνθηκε ό ρυθμός της κούρσας των πυρηνικών εξοπλισμών. Ο Μαοϊσμός στην Κίνα αντικαταστάθηκε από ένα πιό προοδευτικό πολίτευμα, τò όποιο, αν και μαρξιστικό, υιοθέτησε τò σύστημα της ελεύθερης αγοράς και χαλάρωσε τούς ελέγχους. Είναι σαφές, ότι υφίσταται ακόμη ό κίνδυνος πυρηνικού πολέμου αλλά από διεφθαρμένα καθεστώτα, από τούς επονομαζόμενους τρομοκράτες και όχι από όργανωμένα κέντρα εθνικών κυβερνήσεων. Σήμερα τò αίτημα για δημοκρατία στην Παλαιστίνη, τò Ιράν, τò Ιράκ, την Αίγυπτο και άλλου στòn κόσμο είναι ένθαρρυντικό σημάδι, για τò ότι οι άνθρωποι επιζητουν τò δημοκρατικό ιδεώδες.

Βελτίωση τού βιοτικού επιπέδου Υπήρξε δραματική βελτίωση τού βιοτικού επιπέδου στòn κόσμο, αύξηση τού κατά κεφαλήν εισοδήματος και τού ακαθάριστου

έθνικοῦ προϊόντος, τοῦ πλούτου γενικῶς. Πολλὲς χώρες στὴν Εὐρώπη, τὴν Βόρειο Ἀμερικὴ καὶ τὴν Ἀσία ἔγιναν εὐήμερεῖς καὶ ἓνα νέο παγκόσμιο οἰκονομικο-πολιτικὸ σύστημα ὁδηγεῖ ὁλοταχῶς τὴν ὑφήλιο στὴν εὐμάρεια.

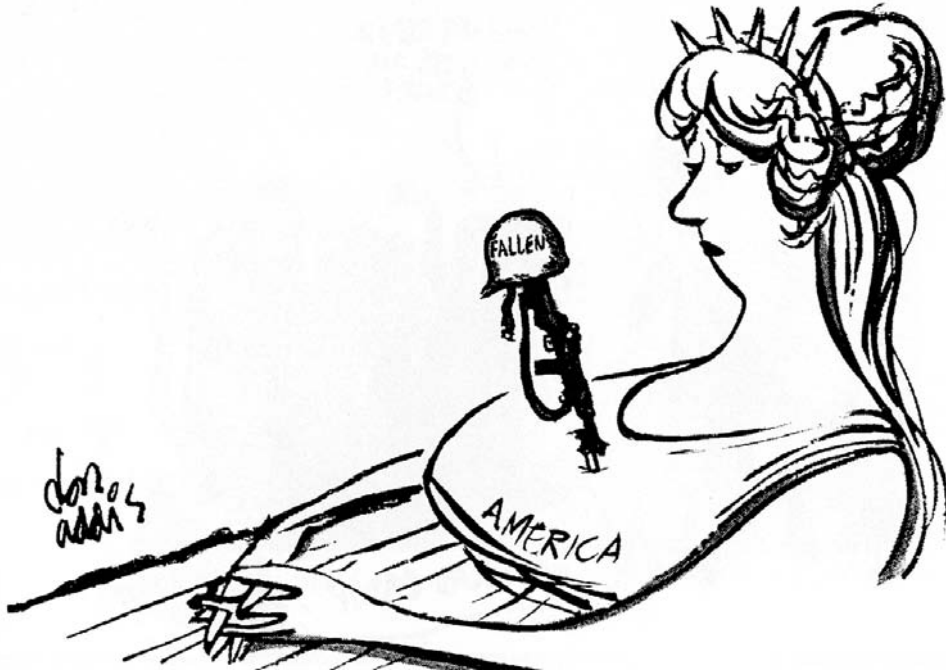
Ἡ ἐπαναστατικὴ πρόσβαση στὴν πληροφορία, οἱ ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογιστὲς καὶ τὸ Διαδίκτυο συνέβαλαν τὰ μέγιστα στὴν παραγωγικότητα, στὴν αὐξηση τῶν καταναλωτικῶν προϊόντων καὶ ἐπιτρέπουν καὶ στοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀπολαύσουν ἀγαθὰ, ποὺ στὸ παρελθὸν ἀδυνατοῦσαν νὰ ἀπολαύσουν.

Ραγδαία ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐξέλιξη στὶς τηλεπικοινωνίες, λόγῳ τοῦ Διαδικτύου, τῆς καλωδιακῆς Τηλεόρασης, τῶν δορυφόρων, τῶν κινητῶν τηλεφῶνων κ.λπ. Οἷοσδήποτε μπορεῖ νὰ κάνῃ χρῆση τῆς ὑπερσύγχρονης Τεχνολογίας, γιὰ νὰ βελτιώσῃ τὴς συνθήκες τῆς ζωῆς του. Ὅμοίως τὸ σχετικὰ χαμηλὸ κόστος τῶν ἀεροπορικῶν ταξιδιῶν κατέστησε ἐφικτὰ τὰ ταξίδια ἀνὰ τὴν ὑφήλιο σὲ συνηθισμένους πολίτες (τῶν πλουσίων τοῦλάχιστον χωρῶν).

Αὐτὲς οἱ οἰκονομικὲς ἀλλαγὲς συνοδεύονται φυσικὰ ἀπὸ προβλήματα: ἀστυφιλία, ἀνεργία, ἔλλειψη ἐργαζομένων σ' ἓναν γηράσκοντα πληθυσμὸ (ιδιαίτερα στὴν Ἰαπωνία καὶ τὴν Εὐρώπη). Ἡ εἰσοδογὴ μεταναστῶν, ἂν καὶ φαινομενικὰ ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, συνοδεύεται ἀπὸ σύγκρουση πολιτισμῶν. Ἡ ταχεῖα ἐξάντληση τῶν φυσικῶν πόρων, ὅπως τὸ πετρέλαιο, καὶ ἡ μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος εἶναι θέματα ποὺ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν σοβαρὰ καθὼς λιγώτερο εὐπορες χώρες εἰσέρχονται στὸν ἐκβιομηχανισμένο κόσμο. Ὅπως καὶ νάχῃ ἡ ὑπόθεση, τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο βελτιώνεται παγκοσμίως παρὰ κάποιες ἀτυχεῖς ἐξαιρέσεις στὴν Ἀφρικὴ, τὴν Ἀσία καὶ τὴν Λατινικὴ Ἀμερικὴ.

Βελτίωση στὸν τομέα τῆς ὑγείας καὶ τῆς διατροφῆς Ἡ ἐπανάσταση στὴν Ἐπιστήμη καὶ τὴν Τεχνολογία ἔχει ὁδηγήσει ὄχι μόνον σὲ καλύτερο ἐπίπεδο ζωῆς ἀλλὰ καὶ σὲ μακροβιότητα. Ἡ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ Ἰατρικὴ, οἱ νέες διαγνωστικὲς μέθοδοι καὶ τὰ ἐκπληκτικὰ ἐπιτεύγματα στὴν Χειρουργικὴ καὶ τὴν Φαρμακευτικὴ ἔχουν μειώσει κατὰ πολὺ τὸν ἀριθμὸ τῶν πρόωγων θανάτων, ἔχουν καταπολεμήσει τὶς μολυσματικὲς ἀσθένειες καὶ ἀνακουφίσει τὸν πόνο. Παρ' ὅλο ποὺ πολλὲς χώρες δὲν διαθέτουν ἐπαρκεῖς πόρους γιὰ ἀποτελεσματικὸ σύστημα Ὑγείας, ὥστόσο εἶναι εὐρέως ἀποδεκτό, ὅτι ἐκεῖνο ποὺ προέχει σὲ ὁποιαδήποτε κοινωνία εἶναι ἡ βελτίωση τῆς περιθαλψῆς τῶν πολιτῶν. Εἶναι δεδομένο, ὅτι μεγάλες περιοχὲς τοῦ πλανῆτης βάλλονται ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὶς ἐπιδημίες, ὅπως ἐπίσης, ὅτι ὠρισμένες ἀσθένειες (ὅπως π.χ. τὸ AIDS) δὲν ἔχουν καταπολεμηθῇ. Καταβάλλονται ὅμως προσπάθειες σὲ παγκόσμια κλίμακα γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους, καὶ ἔχουμε τὴν ἠθικὴ ὑποχρέωση νὰ τὶς συνεχίσουμε.

Ἀνθρωπιστικὴ ἐπανάσταση Τὴν ἴδια στιγμὴ ποὺ οἱ παραδοσιακὲς ἀξίες φθίνουν, παρατηρεῖται ἡ στροφὴ τῆς ἀνθρωπότητας σὲ μία νέα μορφή ἡθους, τὴν ἀνθρωπιστικὴ. Στὴν Εὐρώπη ὁ σεβασμὸς τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὶς προοδευτικὲς κυβερνήσεις εἶναι δεδομένος. Στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἀντίθετα τὸ

θεμελιώδες αυτό δικαίωμα του ανθρώπου αμφισβητείται από τους δογματιστές, αλλά η πλειοψηφία των πολιτών υποστηρίζει την προσωπική ελευθερία επιλογής. Η ούμανιστική επανάσταση εκφράζει την προσήλωση στις αρχές της δικαιοσύνης, της εξασφάλισης της κοινωνικής πρόνοιας με ασφάλιση των ανέργων, αξιοπρεπές ελάχιστο μηνιαίο εισόδημα, κοινωνική ασφάλιση και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλους. Η θρησκευτική Δεξιά αντιδρά στην ιδέα, ότι η ελεύθερη αγορά πρέπει να λειτουργήσει με γνώμονα το κοινωνικό καλό, αλλά μόνο μια ελάχιστη μειονότητα υιοθετεί αυτή την αντίληψη.

Περισσότερες ευκαιρίες για μόρφωση Το δικαίωμα των παιδιών, όπου γής, στην μόρφωση είναι σήμερα ευρέως αποδεκτό. Έχει γίνει επίσης αποδεκτή ή ανάγκη της κοινωνίας να υπερασπισθεί την πολιτιστική ελευθερία στις τέχνες.

Κοσμικοποίηση της κοινωνίας Οί θρησκευτικές πεποιθήσεις και πρακτικές έχουν απαξιωθεί τόσο πολύ στην Ευρώπη, ώστε πολλοί την θεωρούν μετα-χριστιανική κοινωνία. Την θέση της υποταγής στην θρησκευτική εξουσία έχει πάρει η ευρέως αποδεκτή αντίληψη, ότι τα άτομα έχουν το δικαίωμα να κάνουν τις δικές τους επιλογές (εφ' όσον δεν βλάπτουν τους άλλους) χωρίς τον φετφά της Εκκλησίας. Όμοιως ο χωρισμός Εκκλησίας-Κράτους ή Τζαμιού-Κράτους τυγχάνει ευρείας αποδοχής στις δημοκρατικές κοινωνίες. Το καλύτερο παράδειγμα ίσως μās το δίνει η Ισπανία, η οποία υπήρξε προπύργιο του ρωμαιοκαθολικού συντηρητισμού και σήμερα προάγει τον μέλλοντος. Η κοσμικοποίηση του ανθρώπου συνδέεται ασφαλώς και με

τὴν οἰκονομικὴ κατάστασι, τὴν στιγμὴν ποὺ τὰ βασικὰ ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίαι, ἀκόμη καὶ ἡ πολυτέλεια σήμερα εἶναι προσβάσιμα στοὺς περισσοτέρους. Ἀκόμα καὶ σὲ θεοκρατούμενες χώρες ὁ Οὐμανισμός/Κοσμικοποίηση καὶ ὁ Καπιταλισμός τῶν καταναλωτῶν παραμένουν ἰσχυροί, ὥθωντας τοὺς ἀνθρώπους νὰ γευτοῦν μία ὥραία ζωή.

Ἡ ἀνάδειξη πλανητικῆς συνειδήσεως Ἡ συνειδητοποίηση, ὅτι ἀποτελοῦμε ὅλοι μέρος μιᾶς παγκόσμιαις κοινότητος γίνεται ὁλοένα καὶ πιὸ ξεκάθαρη. Εἶναι σαφές, ὅτι ὑπάρχουν ἀρνητικὲς φωνές στὸ ἐσωτερικὸ τῶν Η.Π.Α., ποὺ προτιμοῦν νὰ πορεύωνται μόνοι καὶ νὰ δυναμιτίζουν τὸν ρόλο τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν καὶ τὶς προσπάθειες νὰ θεμελιωθοῦν νέοι διεθνεῖς θεσμοί. Ὅμως γίνεται ὅλο καὶ πιὸ δύσκολο γι' αὐτοὺς νὰ κυριαρχήσουν. Ἡ ἀμέριστη συμπαράστασι στὰ θύματα τοῦ τσουνάμι ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἀνέκουν σὲ τελείως διαφορετικοὺς χώρους –ἀριστεροὺς, δεξιούς, φιλελεύθερους, συντηρητικούς– εἶτε ὡς κυβερνητικὴ βοήθεια εἶτε ὡς ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καταδεικνύει, ὅτι ὅ,τι συμβαίνει σ' ὁποιοδήποτε μέρος τῆς γῆς μᾶς ἀφορᾷ ὅλους.

Ἡ ἀνοδος τοῦ δογματισμοῦ Ὑπάρχουν ἀσφαλῶς καὶ ἀρνητικὲς δυνάμεις, ποὺ ἀναδύθηκαν τὰ τελευταῖα 25 χρόνια. Πρόκειται κατὰ κύριο λόγο γιὰ τὴν ἐμφάνισι δογματικῶν φωνῶν, ποὺ ἐμποδίζουν τὴν πρόοδο. Οἱ κραυγὲς τοῦ εὐαγγελικοῦ Προτεστантиσμοῦ, τοῦ συντηρητικοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, τοῦ μαχητικοῦ Ἰσλαμισμοῦ, τοῦ χασιδικοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ Ἀνατολικοῦ Ὁρθόδοξου δόγματος καὶ τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ δικαίως μᾶς ἐνοχλοῦν. Ὡστόσο ἀκόμη καὶ ἀνάμεσά τους μπορεῖ νὰ διακρίνη κανεῖς ἐνθαρρυντικὰ στοιχεῖα. Κατ' ἀρχὰς στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖς ὑπάρχουν φιλελεύθεροι εὐαγγελιστὲς ποὺ ἀντιτίθενται στὴν θρησκευτικὴ Δεξιὰ καὶ προσπαθοῦν νὰ ἱκανοποιήσουν τὶς ἀνάγκες τῶν φτωχῶν καὶ ὄχι μόνο τὴν ἀπληστία τῶν πλουσίων. Ἐπίσης παρατηρεῖται μεγάλη δυσἀρέσκεια στὸν χώρο τῶν καθολικῶν τῆς Ἀμερικῆς γιὰ τὴν συντηρητικὴ πολιτικὴ τοῦ Βατικανοῦ καὶ τοῦ πάπα Βενεδίκτου XVI. Τέλος, ἂν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀρθόδοξων αὐξάνεται, οἱ περισσότεροι Ἀμερικανοὶ Ἑβραῖοι παραμένουν φιλελεύθεροι καὶ κοσμικοὶ ὡς πρὸς τὴν θέασι τῶν πραγμάτων.

Μέσα ἀπὸ τὸν βόρβορο τοῦ φονταμενταλισμοῦ ἀναδύεται ἓνας ἐλπιδοφόρος παράγων. Παρ' ὅλο ποὺ ἡ μαχητικὴ θρησκευτικὴ μειονότητα τῆς Ἀμερικῆς δὲν σταματᾷ νὰ ἐπαναλαμβάνη τὰ περὶ «σωτηρίας», «λύτρωσης» καὶ Δευτέρας Παρουσίας, δὲν ἔχει ἐγκαταλείψει τὸν ἀγῶνα γιὰ Ζωή, Ἐλευθερία καὶ Εὐτυχία, τὶς ἀρχὲς τοῦ Διαφωτισμοῦ, ποὺ βρίσκονται στὴν Διακήρυξι τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ ὄχι στὴν Βίβλο.

Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ κριτικάρουμε κάθε ἐκτροπὴ ἀπὸ τὸν Λόγο καὶ νὰ προωθήσουμε τὴν ἐνεργοποίησιν μᾶς γιὰ τὴν ἐπίτευξι τῶν ἰδεωδῶν τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ τονίζοντας στοὺς ἄλλους, ὅτι αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβάλῃ καταλυτικὰ στὴν εὐτυχία, ποὺ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦν. Ἡ κυριαρχικὴ προσπάθεια ἐπιβολῆς τῆς Βίβλου, ὡς τοῦ νόμου ποὺ διέπει τὴν Γῆ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια εἶναι καθαρὰ ἀντι-αμερικανικός. Ἡ δημοκρατικὴ, καταναλωτικὴ, κοσμικὴ κοινωνία τῆς Ἀμερικῆς εἶναι

αντίθετη σὲ κάτι τέτοιο. Οἱ πιὸ φανατικοὶ φονταμενταλιστὲς εἶναι πρωταθλητὲς τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης καὶ τῆς προσωπικῆς εὐμάρειας. Δὲν ζοῦν σὲ μοναστήρια.

Οἱ θαυμάσιες προοπτικὲς γιὰ τὴν πρόοδο.

ν τὸ ἐπόμενο τέταρτο αἰῶνος μπορέση νὰ συναγωνισθῇ τὸ τελευταῖο, τότε ἔχουμε μπροστὰ μας ἓνα λαμπρὸ μέλλον. Ἄν μπορέσουμε νὰ διατηρήσουμε τὸ μέσο ποσοστὸ ἀνάπτυξης ἐτησίως (2 μὲ 3 τοῖς ἑκατό), τότε τὰ ἐπόμενα 25 χρόνια θὰ ἔχουμε διπλασιασμὸ τοῦ εἰσοδήματος σὲ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ ὀδηγήσῃ αὐτό;

Συνεχεῖς δημοκρατικὲς ἐπαναστάσεις Ὅθι μποροῦσαν κάποια στιγμή νὰ ἀπελευθερώσουν τὶς ἰσλαμικὲς χώρες ἀπ' τὸν θανάσιμο ἐναγκαλισμὸ τῆς Σαρία, νόμου ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ στὶς κοινωνίες τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα. Μποροῦμε ἐπίσης νὰ ἐλπίζουμε σὲ περαιτέρω ἐκδημοκρατισμὸ τῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς.

Βιοτικὸ ἐπίπεδο Ὅθι συνεχίση κατὰ πᾶσα πιθανότητα νὰ βελτιώνεται –ἀρκεῖ νὰ ἀκολουθηθῇ ἡ σωστὴ πολιτικὴ καὶ νὰ γίνῃ σωστὴ χρῆσις τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Τεχνολογίας, νὰ αὐξηθῇ ἡ παραγωγικότητα καὶ νὰ προχωρήσουμε σὲ καινοτομίες καὶ νέες ἀνακαλύψεις.

Βελτίωση στην Ίατρική και την διατροφή Τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Ίατρικῆς εἶναι ἐκπληκτικά καὶ προβλέπεται νὰ πραγματοποιηθοῦν πολλὰ ἀκόμη στὸ μέλλον.

Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ Θὰ ἐξακολουθήσῃ χωρὶς ἀμφιβολία νὰ δίνη καρπούς. Ἡ Εὐρώπη μεταμορφώνεται, τὰ ἄτομα ἐλευθερώνονται ἀπὸ τὸν ζυγὸ τῆς Θεοκρατίας καὶ τὸν πολιτικὸ ἔλεγχο. Οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖς πρέπει νὰ σπεύσουν νὰ προλάβουν τὴν Εὐρώπη καὶ νὰ συνδυάσουν τὴν οἰκονομία τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς μὲ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη.

Εὐκαιρίες γιὰ παιδεῖα καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια Ἡ ἀνάπτυξη στὰ χρόνια τῆς πληροφορίας συμβαδίζει μὲ τὴν Παιδεῖα. Ἡ ἐπίθεση κατὰ τῆς Ἐπιστήμης, ποὺ παρατηρεῖται αὐτὴ τὴν στιγμή στὰ δημόσια σχολεῖα τῶν Η.Π.Α., καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἀποκοποῦν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιστῆμες (ἐνδεικτικὸ παράδειγμα ἡ ἀπόπειρα ἀπαγόρευσης τῆς διδασκαλίας τῆς Θεωρίας τῆς Ἐξέλιξης) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχουν. Κάθε παιδί ἔχει δικαίωμα στὴ μάθηση καὶ περιμένουμε βελτίωση τοῦ σχολικοῦ προγράμματος (τόσο στὴν πρωτοβάθμια ὥς καὶ στὴν δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση) ἀκόμη καὶ στὶς ἰσλαμικὲς χώρες, καθ' ὅσον οἱ ἡγέτες συνειδητοποιοῦν, ὅτι κάτι τέτοιο εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο γιὰ τὴν μελλοντικὴ ἀνάπτυξη τῶν κοινωνιῶν τους.

Κριτική, ἐπιστημονικὴ ἐξέταση τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων Ἄν θέλουμε νὰ ἀπελευθερωθοῦμε ἀπ' τὸν δογματικὸ συντηρητισμό. Πρέπει νὰ ἐλεγχθῇ ἡ ὀρθότητα ὅχι μόνο τοῦ Κορανίου ἀλλὰ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος, τὸ ἀλάθητο τῆς Βίβλου καὶ τοῦ πάπα.

Ἡ ἐκκοσμίκευση τῆς κοινωνίας Ἡ ἀνάπτυξη τῶν καταναλωτικῶν κοινωνιῶν, τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης καὶ τὸ Διαδίκτυο μποροῦν νὰ βοηθήσουν στὸ γκρέμισμα τῶν φραγμῶν καὶ τὴν ἐκκοσμίκευση τῶν ἀξιῶν.

Τὸ χτίσιμο μιᾶς οἰκουμενικῆς κοινότητας Ἴσως ἡ σπουδαιότερη ἀλλαγὴ, τὴν ὁποία καλοῦμεθα νὰ πραγματοποιήσουμε σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο, εἶναι τὸ χτίσιμο μιᾶς οἰκουμενικῆς συνείδησης. Χρειαζόνται ὑπερεθνικοὶ θεσμοί, ποὺ θὰ δημιουργήσουν δεσμοὺς ἀνάμεσα στοὺς λαούς. Τέτοιον εἶδος μεταρρυθμίσεις εἶναι εὐρείας ἀποδοχῆς καὶ ὁ κόσμος τὶς στηρίζει. Στὸ μυαλό μου ὑπάρχει ἓνα διευρυμένο Συμβούλιο Ἀσφαλείας τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν, ἱκανὸ ν' ἀναλάβῃ συλλογικὴ δράση γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς εἰρήνης ἐνάντια σὲ διαφθαρμένα κράτη, ποὺ παραβιάζουν τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα ἢ καταφεύγουν σὲ «προληπτικὲς» στρατιωτικὲς ἐνέργειες. Ὁραματίζομαι ἓνα Διεθνὲς Δικαστήριον, τοῦ ὁποίου οἱ κανόνες θὰ γίνωνται σεβαστοί, μιὰ ὁμάδα προστασίας τοῦ περιβάλλοντος, ἓνα σύστημα παγκόσμιας φορολόγησης, ποὺ θὰ στηρίξῃ τὰ ὑπανάπτυκτα κράτη καὶ θὰ ἐξισορροπήσῃ τὶς διαφορὲς ἀνάμεσα στὸ Βόρειο καὶ τὸ Νότιο ἡμισφαίριον. Ἡ διαγραφὴ χρέους 40 δισεκατομμυρίων δολλαρίων τῶν 18 φτωχότερων κρατῶν τοῦ κόσμου ἀπὸ τὰ 8 πλουσιότερα καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ φτώχεια ἀπ' τὸν κόσμον εἶναι μιὰ ἐνθαρρυντικὴ προοπτικὴ γιὰ μελλοντικὴ ἀνάπτυξη.

Η επιστημονική έρευνα απαιτεί κοινωνική στήριξη Είναι δύσκολο να προβλέψουμε, ποιές θα είναι οι μελλοντικές ανακαλύψεις. Βασίζόμενοι στην σημερινή εξέλιξη μπορούμε να ελπίζουμε στα ακόλουθα:

Μακροβιότητα Νομίζω, ότι μπορούμε να προσβλέπομε σε συνεχή αύξηση του μέσου όρου ζωής και μάλιστα δημιουργικής ζωής. Το 1900 το προσδόκιμο επιβίωσης στις ΗΠΑ ήταν τα 49 χρόνια. Το 1935 (όταν θεσμοθετήθηκε η Κοινωνική Ασφάλιση) ήταν τα 61 χρόνια. Σήμερα είναι τα 77 χρόνια και αυξάνεται σταθερά. Τα παιδιά που γεννιούνται σήμερα έχουν 50% πιθανότητες να φθάσουν στην ηλικία των 100 ετών ή και περισσότερο.

Βιογεννητική μηχανική και έρευνα Μπορούν να βοηθήσουν καταλυτικά στην θεραπεία ασθενειών και την επιμήκυνση της ζωής, όπως επίσης πολλά υπόσχεται ή πρόοδος στην Νανοτεχνολογία, την Τεχνητή Νοημοσύνη, την Ρομποτική και άλλες νέες τεχνολογίες.

* * *

ατά συνέπεια μπορούμε να προσδοκούμε την συνεχή βελτίωση του επιπέδου ζωής, των δημοκρατικών και πολιτιστικών ελευθεριών και την υπερεθνική συνεργασία, αλλά όλα αυτά εξαρτώνται από την έκβαση της μάχης των ιδεών. Από την μια μεριά έχουμε την οπισθοδρόμηση των θεολογικών δογμάτων και το αίτημα της σωτηρίας της ψυχής. Από την άλλη μεριά έχουμε εκείνους που αγωνίζονται για καλύτερη ποιότητα ζωής και ένα λαμπρό μέλλον για την ανθρωπότητα. Σύμφωνα με την δική μας θέαση οι παρωχημένοι δογματισμοί αντιπροσωπεύουν μία μη ρεαλιστική απόπειρα διαφυγής από τον Λόγο και την Έλευθερία.

Ένας ουμανιστικός κόσμος, που στοχεύει στην συνεχή έκκοσμίκευση των αξιών και τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας, μπορεί να ελευθερώσει τις επόμενες γενεές, ώστε να απολαύσουν την ζωή τους. Απαιτείται διάλογος με τους στενόμυαλους εξουσιαστές. Η ανάπτυξη της Έπιστήμης, της Τεχνολογίας, της Δημοκρατίας και της Έκκοσμίκευσης λαμβάνει χώρα σε όλο τον κόσμο και δεν εξαρτάται από τον πολιτιστικό πόλεμο που συμβαίνει στις ΗΠΑ.

Παρά τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σε παγκόσμια κλίμακα –έξάντληση φυσικών πόρων, μόλυνση, απεριόριστη αύξηση του πληθυσμού, ανταγωνισμός αντί για συνεργασία ανάμεσα στα έθνη– μπορούμε να αισιοδοξούμε. Το ανθρώπινο είδος κατάφερε να φθάσει έως εδώ, παρά τις όποιες οπισθοδρομήσεις και να ανακαλύπτει νέες ευκαιρίες. Όλα εξαρτώνται από το εάν θα καταφέρουμε να δημιουργήσουμε έναν νέο Διαφωτισμό για την ανθρωπότητα, να προσφέρουμε ένα νέο φάσμα Λόγου, ελευθερίας και ευτυχίας.

Μετάφραση: Α.Γ.

Πωλ Κέρτζ

Έκδότης Περιοδικού «Free Inquiry»

ΕΝΑΣ ΔΙΟΛΚΟΣ «ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΣ... ΣΕ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ»!

Διόλκος ήταν λιθόστρωτη οδός, ή όποία συνέδεε τὸ λιμάνι τῶν Κεχρεῶν τοῦ Σαρωνικοῦ Κόλπου μὲ τὸ λιμάνι Λεχαίου τοῦ Κορινθιακοῦ γιὰ τὴ μεταφορὰ τῶν πλοίων κατὰ τὴν Ἀρχαιότητα. Κατασκευάστηκε τὸν στίαι. π.Χ. ἐπὶ τυραννίας τοῦ Περίανδρου. Ἀποτελεῖτο ἀπὸ πῳρινους κιβωτιόσχημους λίθους ποικίλου μεγέθους ἀπὸ 0,60μ. - 1,60μ. x 0,60μ. - 1,10μ. x 0,30μ. - 0,40μ., οἱ όποιοι ἐδράζονταν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους χωρὶς σύνδεση ἢ ὕπαρξη κονιάματος μεταξύ τους. Τὸ πλάτος του κυμαινόταν ἀπὸ 3,40μ. ἔως 6,00μ.. Στὴ μέση τοῦ Διόλκου εἶχαν χαραχθῆ δύο αὐλακώσεις σὲ ἀπόσταση 1,50μ. μεταξύ τους, ὅπου τοποθετοῦνταν οἱ τροχοὶ τοῦ τροχοφόρου, πὸν μετέφερε τὸ πλοῖο.

Ἡ μέθοδος μεταφορᾶς ἦταν ἡ ἑξῆς: Τὸ πλοῖο, ἐμπορικὸ ἢ πολεμικὸ, ἔλκονταν ἀπὸ τὴ θάλασσα μὲ σκοινιὰ καὶ σύρονταν ἐπάνω σὲ ξύλα. Κατόπιν τοποθετεῖτο ἐπάνω σὲ ξύλινο τροχήλατο ὄχημα, τοῦ ὁποίου οἱ ρόδες ἐφάρμοζαν στὶς αὐλακώσεις πὸν προαναφέρθηκαν, ὥστε τὸ ὄχημα νὰ μὴν ἐκτροχιάζεται κατὰ τὴν πορεία του. Γιὰ τὴ ρυμούλκησή του χρειάζονταν ἑκατὸ περίπου ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι κατὰ κανόνα προέρχονταν ἀπὸ τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου. Τὸ 1956 κατὰ τὴ διάρκεια ἐκπαίδευσης χειρισμοῦ χωματουργικῶν μηχανημάτων στὴ Σχολὴ Μηχανικοῦ ἀνακαλύφθηκε τυχαῖα ἓνα τμήμα τοῦ Διόλκου στὸ χῶρο κοντὰ στὴν εἴσοδο τῆς διώρυγας. Τρεῖς τμήματά του εἶχαν ἔλθῃ ἤδη στὴν ἐπιφάνεια ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, σὲ ἐργασίες πὸν ἔκαναν γιὰ τὴν κατασκευὴ σιδερένιας γέφυρας. Τὰ τμήματα αὐτά, πὸν δὲν προσέχθηκαν καὶ καταστράφηκαν κατὰ τὶς ἐργασίες, βρίσκονται παρατημένα στὴ Σχολὴ Μηχανικοῦ, στὴν ἐπονομαζόμενη «Ἰταλικὴ Σκοπιά».

Συστηματικὲς ἀρχαιολογικὲς ἐρευνες διεξήχθησαν ἀπὸ τὸ 1956 ἔως τὸ 1962 ἀπὸ τὸ Ν. Βερδελῆ, οἱ ὁποῖες ἔφεραν στὴν ἐπιφάνεια τὰ τμήματα τοῦ Διόλκου, πὸν βρίσκονται σήμερα στὴν περιοχὴ τοῦ Ἴσθμου καὶ στὴ Σχολὴ Μηχανικοῦ, ὅπου ὑπάρχει τὸ μεγαλύτερο σφζόμενο καὶ καλύτερα διατηρημένο τμήμα του, μήκους 204 μέτρων (**βλ. φωτογραφία**).

Τὸ Κράτος, ἀντὶ ἀμέσως μετὰ τὶς πρῶτες ἀνακαλύψεις νὰ κηρύξῃ ἀρχαιολογικὸ τὸν χώρo, νὰ τὸν ἀπαλλοτριώσῃ καὶ νὰ τὸν ἀναδείξῃ, συμπληρώνει πενήντα χρόνια ἀδιαφορίας γι' αὐτὸ τὸ τόσο σημαντικὸ τεχνικὸ ἔργo τῆς Ἀρχαιότητος, τῇ διατήρησῃ τοῦ ὁποίου ἔχει ἐναποθέσει στὴν καλὴ θέλησιν καὶ τὸν πατριωτισμὸ τῶν στρατιωτικῶν, ποὺ κατὰ καιροὺς ὑπηρετοῦν στὴ Σχολὴ Μηχανικοῦ.

Ἰωάννης Λάζαρης

ΟΙ ΒΕΛΑΝΙΔΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟ... ΜΩΡΟ ΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ

φήμη ἔφτασε μέχρι τὰ γραφεῖα τοῦ «Δαυλοῦ»: Μεγάλα θαύματα συμβαίνουν πλησίον τοῦ χωριοῦ Βάστα Ἀρκαδίας καὶ συγκεκριμένα στοῦ -ἄσημο μέχρι πρότινος- αἶδριο τῆς ἁγίας Θεοδώρας, στὴν σκεπή τοῦ ὁποίου φύτρωσαν θαυματοργὰ 17 μεγάλα δέντρα, χωρὶς νὰ ἔχουν καθόλου ρίζες. Αὐτὸ -σύμφωνα μὲ τὸν μητροπολίτη Γόρτυνος καὶ Μεγαλουπόλεως κ. Θεόφιλο- ἀποδίδεται στὴν ἁγία Θεοδώρα, ἡ ὁποία πρὶν τὴν ἐκτέλεσή της προσευχήθηκε στοῦ μνήμα της νὰ

Βιομηχανία θαυμάτων σὲ ἐξωκκλήσι

φυτρῶσουν δέντρα, ποὺ νὰ μαρτυροῦν τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ αἷμα τῆς νὰ γίνῃ νερό, νὰ τὰ ποτίξῃ. Ἔτσι κι ἔγινε: ἡ ἁγία –σύμφωνα πάντα μὲ τὸν κ. Θεόφιλο, ποὺ ἔγραψε καὶ σχετικὸ βιβλίο– πέθανε, τάφηκε στὸ συγκεκριμένο χῶρο, ὅπου κτίστηκε μικρὸς ναός, δέντρα

Ἀριστερά, μία παλαιότερη φωτογραφία τοῦ ναῖδριον, προτοῦ ἐκτελεσθοῦν τὰ ἐκτεταμένα ἔργα συντήρησης καὶ δεξιά, ἡ σημερινή του εἰκόνα. Παρατηρήστε δεξιά τὴν ἔκταση τῶν ἐπιχρισμάτων, τὰ δέντρα τῆς ὀροφῆς, ποὺ ἔχουν ἀραιώσει, γιὰ νὰ ἐλαφρυνθῇ τὸ κτίσμα, καθὼς καὶ τὴν νέα ὀροφή. Μὲ κόκκινο κύκλο ἔχει σημειωθῇ ἡ ἐμφανὲς διαδρομὴ ὀρίσμένων κορμῶν πρὸς τὸ ἔδαφος.

φύτρωσαν στη σκεπή του, πλήθος θαυμάτων ἄρχισαν νὰ γίνωνται, τὰ παγκάρια μὲ τὰ κομποσκοίνια, τὶς εἰκόνες, τὰ μοσχολίβανα, τὰ βιβλία μὲ τὸ βίο τῆς ἁγίας κ.τ.λ. στήθηκαν, καὶ πλήθος πιστῶν ἐπισκέπτεται ἔκτοτε καθημερινὰ τὸ χῶρο γιὰ τὴν δέουσα οἰκονομικὴ του ἀφαίμαξη.

Προτοῦ ἐπισκεφθοῦμε τὴν περιοχὴ, μελετήσαμε τὸ Συναξαριστὴ, ἀπ' ὅπου πληροφορηθήκαμε, ὅτι ὑπάρχουν δύο ἁγίες Θεοδῶρες, ποὺ γιορτάζουν κι οἱ δύο στὶς 11 Σεπτεμβρίου:

- «Ἡ ὁσία Θεοδώρα καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἔζησε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως Ζήνωνος (474). Ἦταν παντρεμένη μὲ εὐσεβῆ, ἀλλὰ κάποια στιγμή ὑπέπεσε στὸ ἁμάρτημα τῆς μοιχείας. Ἄν καὶ ἡ πράξις τῆς δὲν ἔγινε γνωστή, ἀποφάσισε νὰ ἀποσυρθῇ σὲ μοναστήρι. Μάλιστα, ἐπειδὴ ἦταν βεβαία ὅτι

Ὁ ναὸς μὲ τὰ δέντρα. Παρατηρήστε τὰ τρία τοιχία, πὺν τὸν στηρίζουν, καθὼς καὶ τὰ γύρω δένδρα, ὅπως καὶ τὸ ποτάμι, δεξιὰ, στὸ ὁποῖο ὀφείλεται ἡ πυκνὴ βλάστηση τῆς περιοχῆς.

ὁ ἄνδρας τῆς θὰ τὴν ἀναζητοῦσε, ντύθηκε ἀντρίκα καὶ πῆγε σὲ ἀντρίκ μοναστήρι ὡς Θεόδωρος. Δύο χρόνια μετὰ ἔξω ἀπὸ τὴ μονὴ βρέθηκε ἓνα μωρό. Κάποιος μάλιστα κατηγόρησε ...τὸν μοναχὸ Θεόδωρο, ὅτι ἦταν δικό του. Ἐπὶ ἐπτὰ χρόνια ἡ Θεοδώρα ζοῦσε μαζὶ μὲ τὸ παιδὶ σὲ ἓνα καλύβι ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι, μέχρι πὺν ἀποκαλύφθηκε ὅτι ἡ ἐναντίον τῆς κατηγορίας ἦταν συκοφαντία. Ὅταν ἡ Θεοδώρα πέθανε, μόνο τότε οἱ μοναχοὶ διαπίστωσαν τὸ φύλο τῆς καὶ ἐξεπλάγησαν.»

- «Ἡ ἁγία Θεοδώρα (Βάστα Μεγαλονόλου) ἔζησε τὸν 1 αἰῶνα καὶ πρόκειται γιὰ τοπικὴ ἁγία. Μεταμφίεστηκε σὲ ἀγόρι καὶ παρουσιάστηκε στὸ στρατό, ἐπεὶδὴ ἡ οἰκογένειά τῆς ἦταν φτωχὴ καὶ δὲν μποροῦσε νὰ πληρώσει, γιὰ νὰ πάη κάποιος ἄρρενας στὸ στρατό. Ἀπέκτησε τὴ φήμη

τοῦ ἐνάρετου καὶ ἠθικοῦ στρατιώτη. Κάποια στιγμή ὁμως μία γυναίκα, πὺν εἶχε βλέψεις στὸν “Θοδωρῆ”, ἀλλὰ εἶχε σχέσεις μὲ ἄλλο στρατιώτη, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶχε μείνει ἔγκυος, ἔδειξε ὡς πατέρα τοῦ παιδιοῦ τῆς τὸν “Θοδωρῆ”. Μετὰ ἀπὸ στρατοδικεῖο πὺν ἔγινε, ὁ “Θοδωρῆς” καταδικάστηκε σὲ θάνατο, γιὰτὶ δὲν δεχόταν νὰ γίνῃ ὁ γάμος.»

Τὰ Συναξάρια –οἱ βίοι τῶν ἁγίων– ἦταν τὰ μόνα ἀναγνώσματα μαζὶ μὲ τὸ Ψαλτήρι καὶ τὴν Ὁκτώηχο, πὺν ὑπῆρχαν καὶ ἐπιτρέπονταν ὡς διδακτικὰ βιβλία μετὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀποτελοῦν ἓνα ἀπέραντο κατάλογο ἐγκλημάτων, κατὰρῶν πρὸς κάθε τι πὺν περπατᾶ, πετᾶ, σέρνεται ἢ φυτρώνει, ὕμνων πρὸς ὁτιδήποτε ἐβραϊκὸ καὶ ὕβρεολογίων ἐναντίον ὁτιδήποτε ἑλληνικοῦ. (Βλ. «Δ», τ. 275, «Οἱ “ἅγιοι” μας καταστροφεῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Οἱ βανδαλικοὶ ἄθλοι τοὺς, ὅπως τοὺς ἀφηγοῦνται τὰ ἐπίσημα Συναξάρια τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.») Στὰ

Αυτό το φορτίο που δέχεται η στέγη είναι 4,6 φορές μεγαλύτερο από αυτό που υπολογίζουμε όταν κάνουμε μελέτες στεγών μη βατών και 2,3 φορές μεγαλύτερο απ' αυτό που δέχεται ο κανονισμός (για μελέτες οικοδομικών έργων) για στέγες στις οποίες δεν αποκλείεται η συγκέντρωση ανθρώπων.

Βατός από τα παραπάνω υπάρχει μια άλλη καταπόνηση της στέγης από τη δύναμη του αέρα της μεμετιές πάνω στις δένδρα. Όταν ο αέρας αυτός έχει τη δυνατότητα να ξεριζώνει δένδρα καταλαβαίνει κανείς τι δυνάμεις ασκούνται από τα 17 δένδρα για αντροπή της.

Ελευθέριος Μπεληγιάννης
Πολιτικός Μηχανικός
Δρόμος 50 Αθήνα

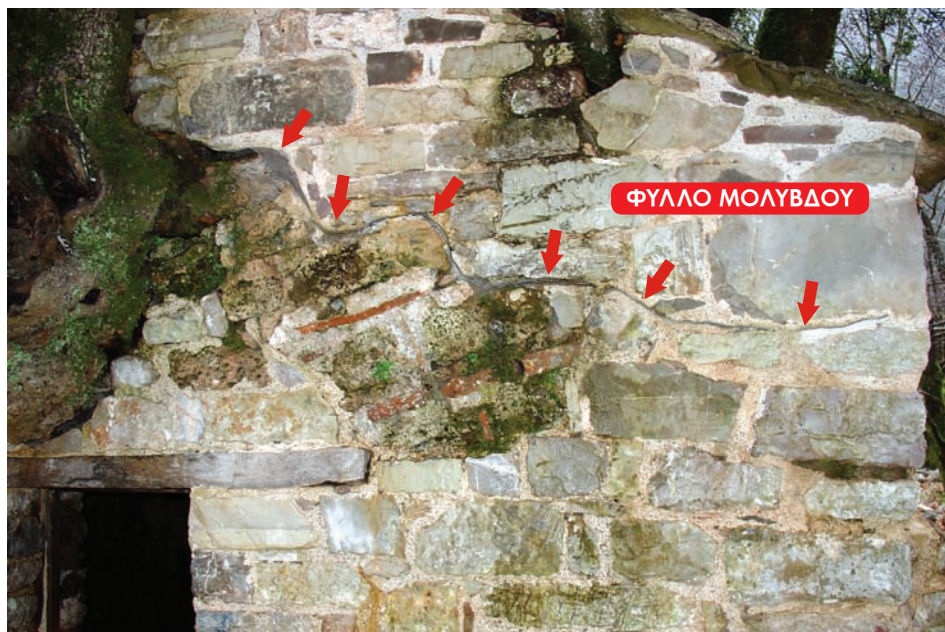
Φωτοτυπία μέρους «μελέτης», στην οποία προβάλλεται το δήθεν υπερφυσικό του φαινομένου των βελανιδιών της Βάστας.

Συναξάρια περιλαμβάνονται πλήθος παραλογισμών, υπερφυσικών –υποτίθεται– γεγονότων και θαυμάτων. Η περίπτωση των δύο αγίων Θεοδώρων δεν μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση. Οί δύο «ιστορίες» παρὰ την διαφορά χρόνου (ἕξι αἰῶνες) καὶ τόπου (Ἀλεξάνδρεια - Μεγαλόπολη) εἶναι παρόμοιες. Ἀκόμα κι ἂν δεχθοῦμε ὅμως, πὼς οἱ διηγήσεις εἶναι ἀληθινές, δημιουργεῖται τὸ εὐλογο ἐρώτημα, τί ἔπραξε ἡ Θεοδώρα κι ἀνακηρύχθηκε ἁγία; Ἀκόμα κι ὁ θάνατός της προήλθε ἀπὸ ἄσχετο μὲ τὴ χριστιανικὴ πίστι λόγιο.

Ἡ «ἐπιστημονικοφάνεια» τοῦ «θαύματος»

Ὑπ' ὅψη ναὸς βρίσκεται σὲ κατάφυτη εἰδυλλιακὴ ρεματιὰ μὲ διαυγὴ νερὰ καὶ πυκνὸ δάσος. Σὲ περίοπτο σημεῖο τοῦ χώρου –στὸ πέραςμα γιὰ τὸ ναό– ἔχει τοποθετηθῇ μία εὐανάγνωστη πινακίδα, στὴν ὁποία ἀναγράφονται οἱ ἀπόψεις τοῦ κ. Ἐλευθερίου Μπεληγιάννη, πολιτικοῦ μηχανικοῦ, ὅπως ὑπογράφει. Ἀφοῦ ὁ κ. Μπεληγιάννης ἀποκλείει τὴν περίπτωση νὰ φθάνουν οἱ ρίζες στὸ ἔδαφος, υπολογίζει τὸ φορτίο τῆς στέγης κατὰ 2,3 φορές μεγαλύτερο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ δέχεται ὁ οἰκοδομικὸς κανονισμός, καταλήγει δὲ μὲ τὴν φράση: «καταλαβαίνει κανείς, τί δυνάμεις ἀσκοῦνται ἀπὸ τὰ 17 δένδρα γιὰ ἀνατροπὴ της». Ἕνας μηχανικὸς στὰ συμπεράσματά του ἀφ' ἑνὸς δὲν χρησιμοποιοῖ τέτοιες ἐκφράσεις κι ἀφ' ἑτέρου, ὅταν ὑπογράφη, χρησιμοποιεῖ σφραγίδα μὲ τὸ ΑΦΜ του, τὸν ἀριθμὸ μητρώου τοῦ Τ.Ε.Ε. κι ἄλλες τυποποιημένες πληροφορίες. Ὁ κ. Μπεληγιάννης δίνει μόνο μιὰ διεύθυνση ἀθηναϊκῆς οδοῦ, ποὺ μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα ὑπάρχουν πολλές.

Έπάνω φαίνεται η στρώση φύλλον μολύβδου στην πρόσοψη του ναού, ή οποία είναι εμφανώς όρατη σε όλη την περιφέρειά του. Προκειμένου να τοποθετηθῇ τὸ φύλλο αὐτό, θὰ πρέπει νὰ εἶχε ἀφαιρεθῇ ὅλη ἡ δόμηση ἀπὸ ἑπάνω του. **Κάτω** φαίνεται μέρος τῆς ὀροφῆς, ὅπου ἔχουν ἐκτελεσθῇ σημαντικὲς οἰκοδομικὲς ἐργασίες μὲ σοβᾶ, ὁ ὁποῖος ἔχει καλύψει ἀκόμα καὶ μέρος τῶν ριζῶν.

Μετά από προσεκτική εξέταση τοῦ ναοῦ καταλήγουμε στὰ ἑξῆς συμπεράσματα:

- Οἱ ρίζες τῶν δένδρων ἔχουν δημιουργήσει πλέγμα στὴ στέγη, ἐπάνω ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔχουν τοποθετηθῇ νέες σχιστόπλακες, ἔχουν διαπεράσει τοὺς τοίχους καὶ φθάνουν ὡς τὸ ἔδαφος δίπλα στὸ ποτάμι.
- Εἶναι ἀρκετὰ δύσκολο νὰ ἀποδειχθῇ, ἐὰν ὁ ναὸς ὑπῆρχε ἤδη καὶ ἀργότερα φύτρωσαν τὰ δένδρα. Πιθανώτερο φαίνεται, νὰ ὑπῆρχαν ἤδη ὠρισμένα δένδρα, οἱ κορμοὶ κι οἱ ρίζες τῶν ὁποίων σχημάτιζαν κάποια κοιλότητα –σύννηθες φυσικὸ φαινόμενο– καὶ γύρω ἀπὸ τὴν φυσικὴ αὕτη κοιλότητα νὰ κτίστηκε ὁ μικρὸς ναός. Μέχρι σήμερα πάντως δὲν ἔχουν προκύψει ἐνδείξεις, ποὺ νὰ ὀδηγοῦν μὲ ἀσφάλεια στὴ χρονολόγησή του.
- Τὸ κτήριο φαίνεται νὰ ἔχει ὑποστῇ ἀρκετὲς μέχρι τώρα ἐπισκευὲς καὶ στηριζέις, ἀλλὰ τὸ τσιμέντο ποὺ ἔχει χρησιμοποιηθῇ, ἐπιδεινώνει τὸ πρόβλημα τῆς ὑγρασίας.
- Ὁ ναὸς εἶναι πολὺ μικρὸς ἐσωτερικά, οἱ τοῖχοι του ὅμως φθάνουν σὲ πάχος σχεδὸν τὸ ἓνα μέτρο. Πολλὴ σπατάλη ὑλικοῦ γιὰ ἓνα τόσο μικρὸ κτίσμα, ἐὰν δὲν χρειάζοταν νὰ ἀντέξῃ τὸ βάρος τῶν ριζῶν τῶν δένδρων.
- Τὰ κονιάματα τῆς ἀκανόνιστης τοιχοποιίας ἔχουν ἀποσαθροθῇ σὲ πολλὰ σημεία, οἱ τοῖχοι παρουσιάζουν ἀπόκλιση, ἐνῶ οἱ τοιχογραφίες ἔχουν καταστραφῇ λόγῳ τῶν πιέσεων τῶν ριζωμάτων. Σὲ ὠρισμένες ἐπιφάνειες τὰ κονιάματα δείχνουν νὰ ἔχουν τοποθετηθῇ πρόσφατα καὶ διατηροῦνται καλύτερα.
- Τὸ ὅτι στέκει ἀκόμα στὴ θέση του καὶ σηκώνει τέτοιο βάρος ὁ ναὸς ὀφείλεται στὶς ρίζες, ποὺ κατατρῶγουν τοὺς ἀρμούς καὶ οἱ ὁποῖες, ἐνῶ διαταράσσουν τὰ στατικά στοιχεῖα, ταυτοχρόνως ἐγκλωβίζουν καὶ ἀκίνητοποιοῦν ὅ,τι διαταράσσουν.
- Ἔχουν τοποθετηθῇ τρία τοιχία στὸ ναὸ (βλ. φωτογραφία), μὲ προορισμὸ νὰ ἀντέξουν τὸ βάρος. (Τὸ ἓνα –ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου– ἔχει διακοσμηθῇ σὰν εἰκονοστάσι.) Πρόκειται γιὰ συνηθισμένη ἄτεχνη μεσαιωνικὴ πρακτικὴ, ἡ ὁποία ἔχει ἐφαρμοσθῇ σὲ πλῆθος κτισμάτων, ἀκόμα καὶ στὴν Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως (βλ. «Δ» τ. «289»).
- Μισὸ περίπου μέτρο κάτω ἀπὸ ὅλη τὴ σκεπὴ ἔχει τοποθετηθῇ ἓνα στεγανωτικὸ φύλλο μολύβδου, τὸ ὁποῖο εἶναι εὐδιάκριτο περιμετρικά. Τόσο ἡ καλὴ κατάσταση

Πρὸς πώληση εἰκόνα τῆς –σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Γιαχβὲ εὐρισκομένης– ἁγίας Θεοδώρας.

Η πινακίδα, σύμφωνα με την οποία αποδεικνύεται, ότι όχι μόνον για θαῦμα δὲν πρόκειται, ἀλλὰ ὅτι ἡ στήριξη τοῦ ναῦδριον ἀποτελεῖ ἀντικείμενο μελέτης συγχρηματοδοτούμενης ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση.

τοῦ μολύβδου ὅσο καὶ τῶν κονιαμάτων μαρτυροῦν ὅτι ὁ ναὸς συντηρήθηκε πρόσφατα.

- Ἡ γενικὴ κατάσταση τοῦ κτίσματος, παρὰ τὶς ἀνεπάλληλες συντηρήσεις, παραμένει κακὴ καὶ ἐπικίνδυνη.

Σὲ ἀπόσταση λίγων μέτρων ἀπὸ τὸν ναὸ βρίσκεται τοποθετημένη ἐπίσημη πινακίδα, στὴν ὁποία ἀναφέρεται, ὅτι ἡ 5ῃ Ἐφορεία Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων εἶναι τελικὸς δικαιούχος 25.000 € ἀπὸ τὸ Γ' Κ.Π.Σ. (75% κοινοτικὴ καὶ 25% ἐθνικὴ συμμετοχή) γιὰ τὴ συντήρηση μνημείων τῆς Ἀρκαδίας, συμπεριλαμβανομένου τοῦ ναῦδριου τῆς ἁγίας Θεοδώρας. Τὴ μελέτη καὶ τὴν καταγραφὴ τῶν στατικῶν καὶ δομικῶν προβλημάτων τοῦ ναοῦ συνέταξε ἡ Ὑπηρεσία Μεταβυζαντινῶν Ἀναστηλώσεων.

* * *

Ἐκκλησίᾳ ἀσφαλῶς θὰ προσπαθῇ νὰ ἐκμεταλλεῖται ὅσο μπορεῖ ἓνα φυσικὸ φαινόμενο καὶ νὰ τὸ παρουσιάσῃ ὡς θαῦμα –μὲ τὸ ἀξήμιωτο. Τὸ νὰ ἀναζητᾷ ὅμως κάποιος θαύματα –ὅπως οἱ χιλιάδες κατ' ἔτος Ἕλληνες ἐπισκέπτες τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοδώρας– δὲν εἶναι ἐλληνικό. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ παραδέχεται: «Οἱ Ἰουδαῖοι σημεῖον (=θαῦμα) αἰτοῦσι καὶ οἱ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν» (α' 22-23). Δυστυχῶς ἡ ἐπὶ 17 αἰῶνες χριστιανικὴ προπαγάνδα ἰουδαιοποίησε πρωτίστως τὰ μυαλὰ τῶν Νεοελλήνων, οἱ ὅποιοι ἀντὶ νὰ ἀναζητοῦν τὴ σοφία, ψάχνουν τώρα γιὰ θαύματα.

Ἰωάννης Λάζαρης

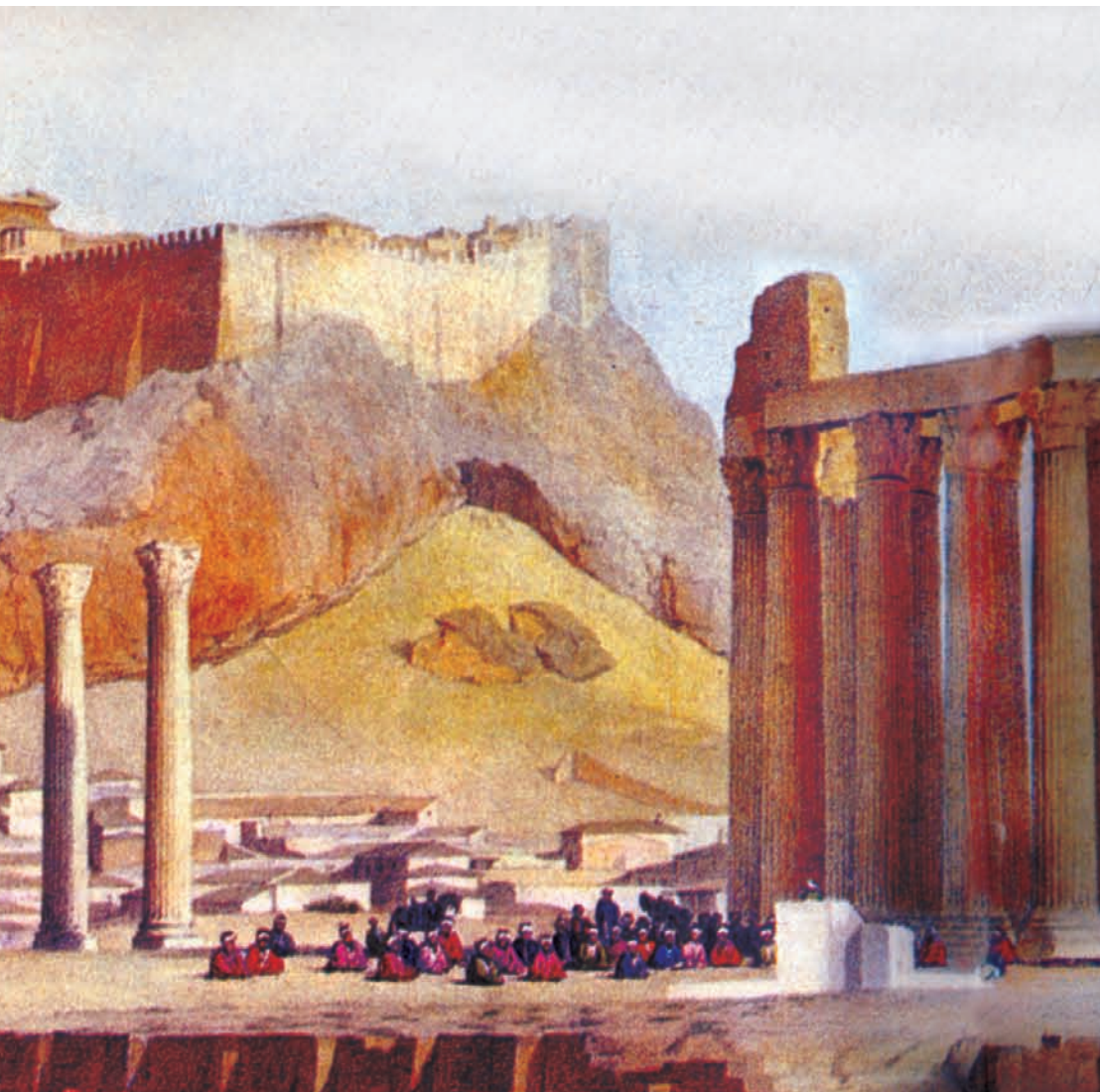
Μηχανολόγος μηχανικὸς Ε.Μ.Π.

ΠΟΣΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΗΤΑΝ ΤΟ 1821 ΟΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ;

Ἡ ἄθροισμα Δημοτικὴ
Ποίηση καὶ τὰ
ἀρχαῖα πολεμικὰ
ἔθιμά τους

χει ἐπισημανθῇ ἀπὸ πολλοὺς ἐρευνητὲς ἢ σχεδὸν παντε-
λὴς ἀπουσία στὴν Ἑλληνικὴ Δημοτικὴ Ποίηση στοιχείων,
πὺν νὰ παραπέμπουν στὸν Χριστιανισμό. Ἀντιθέτως αὐ-
τὴ εἶναι ὑπερπλήρης ἀπροκάλυπτων ἐπικλήσεων σὲ φυσιο-
λατρικὰ σημερινά, ὅπως ὁ ἥλιος, ὁ οὐρανός, οἱ ἀνε-
μοι, οἱ ποταμοί, τὰ δένδρα, ἡ θάλασσα, οἱ νεράιδες κ.ἄ.
καθὼς καὶ ἀπὸ ὁμηρικῶ τῷ τρόπῳ ἐξυμνήσεις κατορθωμάτων διαφορῶν
νεωτέρων ἡρώων.

Άποψη τῆς Ἀκρόπολης ἀπὸ τὴ νότια πλευρά. Ἡ ὡραιότατη λιθογραφία εἶναι τοῦ C. Motte καὶ ἔχει φιλοτεχνηθῇ πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση. Ὁ καλλιτέχνης τοποθετεῖ πλησίον τῶν Στύλων τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἀναπνύουσα ὁμάδα πιθανῶς Κλεφτῶν, ἵσως γιὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας διασφύζοταν ὡς ἀνάμνηση μέσα στὰ ἐρείπια τοῦ μεγάλου πατρογονικοῦ πολιτισμοῦ τῶν ραγιάδων.

Ἐπικαλούμαστε τὴν ἐγκυρότερη ἴσως μαρτυρία ἐπὶ τοῦ ζητήματος, αὐτὴν τοῦ Γάλλου λογίου Κλαυδίου Καρόλου Φωριέλ, συγχρόνου τῆς Ἐπανάστασης – τὸ κλασικὸ ἔργο του «Τὰ Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ Τραγούδια» ἐκδόθηκε τὸ 1825: «Ὁ κλάδος αὐτὸς τῆς ζωντανῆς Ἑλληνικῆς Ποιήσεως παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδι-

αφέρον, διότι εἰς αὐτὸν μόνον εὐρίσκομεν τὰ περισσότερα στοιχεῖα τῶν πεποιθήσεων καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν, τὰ ὁποῖα οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐκκληροδότησαν εἰς τοὺς ἀπογόνους των καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀκόμη διὰ τοὺς νεωτέρους πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ ποιητικῶν ἰδεῶν... Ἐν ἀγνοίᾳ των βεβαίως οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες διατηροῦν ὠρισμένας ἰδέας, ὠρισμένας μυθολογικὰς δοξασίας τῶν προγόνων των καὶ ἔθιμα τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς αὐτούς. Θὰ ἡσθάνοντο ἀποτροπιασμόν, ἔαν ἡμποροῦσαν νὰ ὑποψιασθοῦν, τί διατηρεῖται ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν εἰδωλολατρίαν εἰς τὰς ἰδέας των καὶ εἰς τὰ ἔθιμά των. Ἀλλ' εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, χάρις εἰς τὴν ἀγνοίαν των, ἡ ἡσυχία τῆς συνειδήσεώς των δὲν διατρέχει κανένα κίνδυνον. Γνωρίζουν μόνον διὰ τοὺς προγόνους των, ὅτι ὠνομάζοντο Ἕλληνες καὶ ὅτι ἦσαν εἰδωλολάτραι... Ἦτο ἴδιον αὐτῆς τῆς οὐσίας τοῦ ἐλληνικοῦ πολυθεϊσμοῦ νὰ προσωποποιῇ ὅλα τὰ φαινόμενα, ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ σύμπαντος καὶ νὰ ἀποδίδῃ εἰς ὠρισμένα ὑλικά ἀντικείμενα σωτηρίους δυνάμεις, νὰ θεωροῦν προστάτιδας θεότητας, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο εἰς αὐτὰ καὶ μετ' αὐτῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κάθε βαλανιδιὰ εἶχε τὴν Ἀμαδρυνάδα τῆς, κάθε ποταμὸς τὸν θεόν του, κάθε πηγὴ τὴν νεράϊδα τῆς, κάθε τόπος τὸ ἰδιαίτερόν του πνεῦμα. Οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες ἐλησιμόνησαν τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχαίων αὐτῶν τοπικῶν θεοτήτων, ἀλλὰ παντοῦ, ὅπου οἱ πρόγονοί των τοποθετοῦσαν κάποια θεότητα, τοποθετοῦν σήμερον ἓνα πνεῦμα (στοιχεῖον), τὸ ὁποῖον τὴν ἀντιπροσωπεύει, καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ παρουσιάζονται ὑπὸ ποικίλας μορφάς, ἀλλὰ συνηθέστερον ὡς ὄφεις ἢ δράκοντες. Καὶ σήμερον ἀκόμη, ὅπως ἄλλοτε, δὲν ὑπάρχει ποταμός, πηγὴ ἢ ὄρος, βράχος, σπηλιὰ ἢ οἰκία, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν τὸ δαιμόνιόν των, καὶ δὲν ὑπάρχει πνεῦμα, τὸ ὁποῖον μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις του δὲν ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι προσκεκολλημένον καὶ τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ ἔχῃ τεθῇ ὑπὸ τὴν φύλαξίν του.» (Μετάφραση Ἀπ. Δ. Χατζηγεμινουήλ, γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ἔκδοσιν, Ἀθήνα 1955.)

Λαὸς ποὺ θὰ αἰσθανόταν «ἀποτροπιασμόν» γιὰ τοὺς «εἰδωλολάτρες» προγόνους του, «χάρις εἰς τὴν ἀγνοίαν» του τοὺς ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας. Ἡ σχιζοειδὴς αὐτὴ συνειδησιακὴ κατάσταση, ποὺ τόσο εὐστοχα περιέγραφε τότε ὁ παρὰ πᾶν συγγραφέας, χαρακτηρίζε – καὶ σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ μὲ ἄλλους τρόπους ἐξακολουθεῖ νὰ χαρακτηρίζῃ – τοὺς περισσότερους Ἕλληνες, ἀσχέτως ἔαν δὲν τὸ ἀντιλαμβάνονταν. Ποιές εἶναι ὅμως οἱ μακροχρόνιες ἐπιπτώσεις τῆς στὴν συλλογικὴ συμπεριφορὰ ἐνὸς ἐπὶ χιλιετίες ὑπόδουλου λαοῦ;

Εἶναι γεγονός, ὅτι οἱ Ἕλληνες τὸ 1821, ἀλλὰ καὶ πολλὰς φορὲς πρὶν, στὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ μᾶς ἀφορᾷ, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ 1453 καὶ ἐντεῦθεν, πῆραν τὰ ὄπλα ἐνάντια σὲ ὅσους θεωροῦσαν τυράννους τους, Τούρκους, κοτσαμπάσηδες

κ.ἄ. Εἶναι ὅμως ἐξίσου πολλές καὶ οἱ φορὲς ἐκεῖνες, ποὺ τὸ ἠθικὸ τοὺς ἐκάμπτετο, ὅταν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐπέσειε ἐναντίον τοὺς τὸ φόβητρο τοῦ ἀφορισμοῦ, προκειμένου νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ποίμνιο στὴ στρουγγκα καὶ νὰ πάψῃ νὰ προκαλῇ τὴν «θείῳ βουλῆματι ἰσχυρὰν βασιλείαν τῶν Ὁθωμανῶν», ἡ ὁποία, ὅπως πληροφοροῦμαστε, δὲν ἦταν δουλεία ἀλλὰ «μέγα μυστήριον σωτηρίας» (τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν ἀνήκουν στὸν πατριάρχη Ἱερουσαλὴμ Ἀνθίμο καὶ ἔχουν ληφθῇ ἀπὸ τὴν ἐκδοθεῖσα ἐν ἔτει 1798 «Πατρικὴ Διδασκαλία» του). Οἱ ἐπαναστάτες μπορεῖ νὰ ἐνιωθάν τὴν Ἀρχαία Καρδιά νὰ χτυπᾷ δυνατὰ μέσα τοὺς, ὅταν ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μὲ τὴν βροντώδη φωνή του τοὺς προσφωνοῦσε «Ἕλληνες!» καὶ νὰ ρίχνονταν στὴ μάχη μὲ τὴν θεία μανία Μαραθωνομάχων, λίγα χρόνια ὅμως πρωτύτερα, τὸν βαρὺ χειμῶνα τοῦ 1805-1806, οἱ περισσότεροι εἶχαν σπεύσει νὰ συνδράμουν ἐνεργὰ τὴν τουρκικὴ ἐκστρατεία ἐξάρθρωσης τῆς Κλεφτουριάς μετὰ τὸν ἀφορισμὸ τῶν Κλεφτῶν καὶ ὅσων τοὺς προσέφεραν καταφύγιο, ἀπὸ τὸν πατριάρχη Καλλίνικο τὸν Ε΄.

Η ΟΙΩΝΟΣΚΟΠΙΑ ΠΡΙΝ ΤΙΣ ΜΑΧΕΣ

πάρχουν βέβαια καὶ οἱ πιὸ καθημερινὲς πλευρὲς αὐτῆς τῆς ψυχοπνευματικῆς διεκυστίνδας. Θὰ ἀναφέρουμε δύο, πιστεύουμε ἀρκούντως ἀντιπροσωπευτικά, παραδείγματα παρμένα ἀπὸ τὰ πολύτιμα «Ἀπομνημονεύματα» τοῦ Φώτιου Χρυσανθόπουλου ἢ Φωτάκου, ὑπάσπιστο τοῦ Θεόδωρου Κολοκοτρώνη (ἐκδόσεις «Βεργίνα», Ἀθήνα 1996). Ὁ Φωτάκος εἶχε διαμείνει ἀρκετὰ χρόνια στὴν Εὐρώπη, πρὶν ἐπιστρέψῃ στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ λάβῃ μέρος στὴν ἐπικείμενη Ἐπανάσταση. Ἡ ἀνώτερη τοῦ μέσου ὄρου τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς – ἀλλὰ καὶ τῶν σημερινῶν... – μόρφωσή του σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ γνήσιο λαϊκὸ του αἰσθητήριό τὸν καθιστοῦν σχολαστικὸ καὶ ἀξιόπιστο παρατηρητὴ τῶν γεγονότων ποὺ περιγράφει.

Ἄς σταθοῦμε πρῶτα σὲ ἓνα ἔθιμο ἐξέτασης ζωϊκῶν ἰστῶν πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη, ἐν εἵδει οἰωνοσκοπίας:

«Ἐπειδὴ γίνεται λόγος περὶ τῆς προλήψεως τῶν Ἑλλήνων, καλὸν εἶναι ἐνταῦθα νὰ κάμωμεν λόγον περὶ τῆς μαντείας, ἡ ὁποία ἐγένετο διὰ τῆς πλάτης ὡς ἐξῆς: κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ πρὸ αὐτῆς οἱ Ἕλληνες ἐμάντευαν καὶ ἐμαντεύοντο διὰ τῆς πλάτης τοῦ ψητοῦ ἀρνιοῦ καὶ ὄχι ἄλλου τινὸς ζώου. Ἐνας μὲ τὸν ἄλλον ἐπαρατήρουν μετὰ προσοχῆς τὴν δεξιὰν πλάτην τοῦ ἀρνιοῦ... Ἡ δὲ μαντεία ἐγένετο κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Ἐβλεπαν ἐπάνω εἰς τὴν πλάτην αὐτὴν κατὰ τὸ μέρος ὅπου ἔχει ἓνα κόκκαλον κατ'εὐθείαν γραμμὴν ὀρθόν, καὶ ἂν πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ κέντρον ἐφαίνετο μαυρίλα στρογγύλη, ἔλεγον ὅτι θὰ λάβουν λάφυρα. Ἄν δὲ αὐτὴ ἡ μαυρίλα ἦρχετο ἀπὸ κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τότε ἔλεγον ὅτι

ἔρχονται οἱ ἐχθροί, καὶ θὰ ἔχωμεν πόλεμον, καὶ τοῦτο πολλάκις ἀλήθευεν, καὶ δὲν ἔμεναν νὰ πολεμήσουν, διότι ὁ οἶωνος ἦτο κακός, καὶ τοιοντοτρόπως διὰ τῆς τοιαύτης προλήψεως ἐσκέπαζαν τὴν ἀδυναμίαν των. Ἄλλοτε πάλιν οἱ καπεταναῖοι ἀπὸ τὴν ἄλλην ἡμέραν διέδιδαν, ὅτι αὐριον θὰ ἔχωμεν πόλεμον, θὰ νικήσωμεν καὶ θὰ λάβωμεν καὶ πολλὰ λάφυρα, διότι ἡ πλάτη τὸ ἔδειξεν. Ἐὰν δὲ τυχὸν οἱ Τούρκοι ἤρχοντο, καὶ συνέπιπτε νὰ νικήσωμεν αὐτούς, ἡ πρόληψις τότε ἐστερεοῦτο. Ἐνόςφω λοιπὸν ἐκράτει ὁ πόλεμος κατὰ τῶν Τούρκων, κάθε ἡμέραν τοιαῦτα εἶχαμεν... Οἱ στρατηγοὶ ὅμως, οἱ καπεταναῖοι καὶ οἱ λοιποὶ νοήμονες τῶν Ἑλλήνων ἐγνώριζαν τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἐμεταχειρίζοντο εἰς τοὺς ἀπλοῦς κατὰ τὰς περιστάσεις, διὰ νὰ μὴ δειλιοῦν καὶ ὑποχωροῦν εἰς τὰς μάχας καὶ τοιοντοτρόπως ἐπὶ τέλους οἱ στρατιῶται ἔγιναν ἄφοβοι καὶ τολμηροί.»

Ἔχουμε ἐδῶ σκηνές, ποὺ θὰ μπορούσαν μὲ κάποιες ἐπουνσιώδεις τροποποιήσεις νὰ ἔχουν ξεπηδήσει ἀπὸ τὴν ιστοριογραφικὴ παραγωγή ἑνὸς Ξενοφώντος. Καὶ εἶναι ἀλήθεια, ὅτι στὶς ἀρχές τοῦ 19ου αἰῶνα τέτοιες θρησκευτικὲς πρακτικὲς εἶχαν χάσει τὴν τελετουργικὴ ποιότητα ποὺ διέθεταν οἱ αὐθεντικὲς ἀντίστοιχες τοὺς πρὸ τῆς μάχης π.χ. τῶν Πλαταιῶν ἢ τῶν Θερμοπυλῶν. Πάνω ἀπ' ὅλα εἶχαν ἐκλείψει πρὸ πολλοῦ οἱ ἄνθρωποι ποὺ κατεῖχαν τὶς ἀπαραίτητες γνώσεις γιὰ τὴν ὀρθὴ τέλεσή τους, καὶ ἔτσι θεωροῦνταν πλέον προλήψεις, τὶς ὁποῖες χειρίζονταν καταλλήλως πρὸς ὄφελος τοῦ Ἀγῶνα οἱ ὀπλαρχηγοί.

Πλὴν ὅμως, λίγο πρὶν διατρέξουν τὸν ὑπέρτατο κίνδυνο, ἀπαξιῶν νὰ ὑποβιβαστοῦν στὸ ἐπίπεδο τῶν (ἀμφιβόλου ἄλλωστε ἱστορικῆς ὑπάρξεως) χριστιανῶν μαρτύρων ψελλίζοντας διάφορες προσευχές, ἀλλὰ μελετοῦν τὰ σφάγια, κάθονται στὸ ἴδιο τραπέζι, συντρῶγουν καὶ ἀνταλλάσσουν σκώμματα, ὅπως περιγράφει παρακάτω ὁ Φωτάκος, ἀδιαφορῶντας προκλητικὰ γιὰ τὴν τύχη, ποὺ μπορεῖ νὰ τοὺς περιμένῃ τὶς ἀμέσως ἐπόμενες ὥρες.

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΕΠΙΚΛΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΗΡΩΩΝ

νας διαφορετικὸς τρόπος, γιὰ νὰ προσεγγίσῃ κανεὶς τὴν λαϊκὴ θρησκευτικὴ προδιάθεση τῶν ἐτῶν τῆς Ἐπανάστασης, εἶναι τὸ νὰ ἀνατρέξῃ στὰ πολεμικὰ ἐμβλήματα τῆς ἐποχῆς. Αὐτὰ συνθέτονταν ἀπὸ λαϊκοὺς, ἀμόρφωτους κατὰ κανόνα ραψωδοὺς καὶ ἀφοῦ τραγουδοῦνταν ἀπὸ ἑκατοντάδες ἢ καὶ χιλιάδες πολεμιστές, πρέπει νὰ συμπεράνουμε ὅτι ἀπηχοῦσαν τὴν ἄποψη ἀρκετὰ περισσοτέρων πέραν τῶν δημιουργῶν τους. Ἀντλοῦμε μερικοὺς στίχους ἀπὸ τὸ ἀπαραίτητο γιὰ τὴν περίπωση βιβλίῳ «Ἄπαντα Παναγιώτῃ Κάλλα-Τσοπανάκου – Ἡ ζωὴ καὶ τὸ πνευματικὸ ἔργο τοῦ Τυρταίου τῆς Ἐθνεγερσίας» τοῦ Καρόλου Μωραΐτη (ἐκδ. «Νέες

Τὸ σοῦβλισμα καὶ τὸ λιάνισμα τοῦ ἄρνιοῦ ἀπὸ τὰ παλληκάρια συνωδευόταν πάντοτε ἀπὸ μαντεία («διοσημία»), ποὺ στηριζόταν στὴν παρατήρηση τῆς σπάλας τοῦ σφαγίου καὶ θυμίζει ἀνάλογο ἔθιμο τῆς Ἀρχαιότητος πρὸ τῶν μαχῶν. (Ἡ σκηνὴ ἀποτελεῖ λεπτομέρεια ἀπὸ λιθογραφία τοῦ Ἐδμόνδου Ἀμποῦ στὸ βιβλίο του «Σύγχρονη Ἑλλάδα».)

Ἰδέες», Ἀθήνα 1989):

«Ἀπ' τὸ τουφέκι τὸ πολὺν / στὸν Ἄδη πῆγεν ἡ βοή, / καὶ τ' ἀκοῦσαν οἱ ἀνδρει-
ωμένοι / κ' ἐχαρῆκαν οἱ καημένοι. / Ὁ Ἄδης ἐπωδύρετο, / οἱ ἀνδρειωμένοι ὕ-
ρνοντο / νὰ συντρίψουνε τὰς πύλας, / νὰ βρεθοῦν στὰς Θερμοπύλας. / Ὡ Ἀχιλ-
λέα κι Ἡρακλῆ / καὶ θαυμαστέ Θεμιστοκλῆ / σηκωθῆτ' ἀπὸ τάφους, / νὰ ἰδῆτε

νέους ἄθλους»...«Ποιός εἶναι ἄξιος, βρὲ παιδιά, / νὰ πάγη μὲ ἀναφορὰ / στὸν Πλούτωνα στὸν Ἄδη / καὶ νὰ ἔλθῃ ταχὺ βράδυ; / νὰ φανερώσ' στὸν Ἡρακλῆ, / τὸν θαυμαστὸν Θεμιστοκλῆ / τὸ Ἀνάπλι πὼς ἔλυτρώθῃ / κι ἡ Ἑλλὰς ὑπερυσώ-
θη»...«Σένα πρέπει, ὦ Μιαούλη, / τῆς θαλάσσης βασιλεῦ, / τὸ δικόν σου τὸ κα-
ράβι ὀνομάζεται Ἀχιλλεύς, / πολεμεῖ μὲ τὴν ἀρμάτα / εἰς τῆς Σκιάθου τὰ νερά, / Ποσειδῶν θεὸς θαλάσσης / βοηθεῖ σε φανερά»...«Ὅσοι κάμνουν ταῖς φατρίαις / θέλουν δικασθῇ σφοδρά, / ὅτι φέραν τῆς πατρίδος / καθεκᾶστην τὴν φθορά. / Ὡ Ἑλλὰς, παρακαλέσου / στή θεὰ τὴν Ἀθηνᾶ / νὰ παιδεύσῃ τοὺς αἰτίους, / γιὰ νὰ παύσουν τὰ δεινὰ»...«Πατρίδα, ἔχεις πάλιν, / ἔχεις θεὸν τὸν Ἄρην / καὶ σὲ βοηθεῖ, / ἔχεις καὶ τὴν σοφίαν, / τὴν Ἀθηνᾶ τὴ θείαν, / καὶ σὲ νουθετεῖ. / Τότ' ἡ πατρίδα κράζει / καὶ τοῦ Διὸς φωνάζει, / π' εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς, / τὸν κε-
ραυνὸν νὰ ρίψῃ, / σημάδι γὰ νὰ δείξῃ / στοὺς πλάνους τοὺς κρυφούς.»

Κάθε ἐπεξήγηση περιττεύει, ὅταν τὰ πράγματα λέγωνται ἐπιτέλους μὲ τὸ ὄνο-
μά τους.

* * *

ελειώνοντας θὰ ἐπιθυμούσαμε νὰ ἔχουμε ὀδηγηθῇ στὸ συμπέρα-
σμα, ὅτι οἱ ἐξεγεργμένοι τοῦ 1821 εἶχαν ἐπανανακαλύψει τὶς θεμελι-
ώδεις σταθερὲς τῆς προγονικῆς περὶ θεῶν ἀντιλήψεως καὶ ἀπαιτή-
σει τὴν ἐπαναφορὰ τῆς. Ἐκεῖνο πάντως ποὺ μὲ βεβαιότητα μποροῦ-
με νὰ ποῦμε εἶναι, ὅτι ἔκαναν πάντως τὰ πρῶτα βήματα αὐτοῦ τοῦ
δρόμου, κάτι ποὺ ἀποτελεῖ ἄθλο γιὰ τὶς ἀπελπιστικὰ δυσμενεῖς συνθήκες ἐκείνης
τῆς ἐποχῆς. Εἶναι ὅμως πολὺ πιθανόν, ὅτι μὲ τὴ συνάντηση τῶν ἐλευθέρων θεο-
λογικῶν τάσεων τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐθνικοῦ Ἀσυ-
νειδήτου οἱ ἐξεγεργμένοι νὰ μὴν ἀντιλήφθηκαν κἄν ἢ ἔστω νὰ μὴν ἐνωχλήθηκαν
καὶ τόσο ἀπὸ τὴν σχετικὴ ἀπουσία χριστιανικῶν ἀναφορῶν στὴν ἰδρυτικὴ πρά-
ξη τῆς νέας τους Πολιτείας.

Πράγματι στὸ Σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου ἐπιχειρεῖται σαφῶς νὰ διατυπωθῇ μία
ἔννοια ἑλληνικότητας διακριτικὰ ἀπαλλαγμένης ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸ καὶ τὴν
«βυζαντινὴν μούμιαν» κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Κων. Σάθα. Ἐὰν δὲ στὴ συνέχεια
οἱ ἀπόγονοί τους –δηλαδὴ ἐμεῖς– εἶχαν ἀφεθῇ ἀνεπηρέαστοι, νὰ ἐπιλέξουν καὶ
νὰ καλλιεργήσουν τὴν κοσμοαντίληψη ποὺ τοὺς ταίριαζε καλύτερα –καὶ σὲ αὐ-
τὴ τὴν περίπτωση κάθε λαὸς φαίνεται νὰ ρέπῃ ἐνστικτωδῶς πρὸς τὴν προγονικὴ
του, ὅπως τὸ βρέφος πρὸς τὸν μητρικὸ μαστό–, ἡ ἐθνόσφαιρα τοῦ πλανήτη θὰ εἶ-
χε ἐπανεμπλουτιστῇ μὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς διαπιστωμένα ζωτικώτερους γι' αὐτὴν ὁρ-
γανισμούς: τὸ αὐθεντικὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος.

Θεόδωρος Λαμπρόπουλος

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ

δη πρὶν σαράντα περίπου χρόνια εἶχε διαγνωσθῇ, ὅτι ὁ κόσμος περνοῦσε μίᾳ ἐποχῇ μὲ κύριο χαρακτηριστικὸν τὴν ἔλλειψη διάθεσης γιὰ σκέψη. Ἀπὸ τότε ἦταν ὁρατὴ ἡ βαθμιαία μεταβολὴ τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν καὶ ἡ ἐπερχόμενη πνευματικὴ κρίσις, μὲ αὐξήσασθαι τῆς προσοχῆς μόνον στὴν ὠφελιμιστικὴ χρησιμότητα κάθε ἐνέργειας. Στὸ τελευταῖο μισὸ τοῦ περασμένου αἰῶνα ἡ τεχνικὴ πρόοδος ἦταν καταιγιστικὴ, μὲ ἀποκορύφωμα τὴν τρομακτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς σύγχρονης Τεχνολογίας στὴν Πληροφορικὴ.

Οἱ ἀλληλεπιδράσεις ὅλων αὐτῶν τῶν πράγματι καταπληκτικῶν μέσων δημιούργησαν τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο, ποὺ δὲν ἔχει ἐλεύθερο χρόνον νὰ ἐμβαθύνῃ, ἔστω καὶ λίγο, σὲ πνευματικὰ ἀναζητήσεις. Τὸ ἰδεῶδες τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ κέρδος καὶ ἡ ἀναζήτησις διαρκῶς περισσότερων ἀγαθῶν, ποὺ στὴν πραγματικότητα δὲν χρειάζεται. Ξεχνᾷ ὅμως, ὅτι πίσω ἀπὸ ὅλη αὐτὴν τὴν διαρκῆ ἀναζήτησιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν ἔλλειψιν κάθε πνευματικότητος καιροφυλακτεῖ ὁ Μεγάλος Ἀδελφός, ποὺ τόσο χαρακτηριστικὰ τὸν εἶχε προμαντεύσει ὁ Ὁργουελ, πρὶν μπῇ τὸ τελευταῖο πέμπτου τοῦ περασμένου αἰῶνα. Λησμονεῖ, ὅτι ἡ ἔλλειψιν καλλιέργειας τῶν βαθύτερων πνευματικῶν ιδιοτήτων μοιραῖα καταλήγει σὲ ἓνα νέο Μεσαίωνα, ποὺ δυστυχῶς φαίνεται, ὅτι θὰ εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὸν προηγούμενον, ἀφοῦ ἡ σύγχρονη τεχνικὴ ἐπιτρέπει τὴν παρακολούθησιν τῶν ἀνθρώπων, ὅπου κι ἂν βροῖσκωνται.

Αὐτοὶ ὅμως, ποὺ κάνουν τὸν ἄνθρωπο μαριονέττα πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν, λησμονοῦν ἓνα παγκόσμιον καὶ πανάρχαιον κανόνα, ὅτι καὶ ἡ πρόοδος, γιὰ νὰ ἀναπτυχθῇ ἀκόμη περισσότερο, ἀπαιτεῖ γνῶσιν, καὶ ἡ γνῶσις, γιὰ νὰ ἀποκτηθῇ, χρειάζεται σκέψιν, νοῦ, διάνοιαν. Χρειάζεται νὰ ὑπάρξουν πνευματικὲς μορφές, ποὺ θὰ ξεπηδήσουν ἀπὸ τὴ μᾶζα τῶν σκεπτόμενων ἀτόμων, γιὰ νὰ προχωρήσουν πρὸς μακριά, σὲ ἄλλα ἐπίπεδα τῆς Γνώσεως. Ἄς σκεφθῇ κανεὶς, πῶς χρειάστηκαν αἰῶνες ἀμάθειας καὶ πνευματικῆς σιωπῆς, γιὰ νὰ ξεπηδήσουν μέσα ἀπὸ μύριες δυσκολίες καὶ κινδύνους πνεύματα, ποὺ ἔδωσαν τὶς πρῶτες σπέρτες ἀφύπνισις τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἴδου λοιπόν, σὲ τί μπορεῖ νὰ ἔλθουν σήμερον ἄρρωγοί, ὅσοι ἐξακολουθοῦν νὰ προσπαθοῦν νὰ στοχάζωνται τὴν πνευματικὴν ἀνάτασιν τῆς κοινωνίας. Τὰ ἀνθρωπιστικὰ ἰδεώδη εἶναι ἀπόρροια τῶν φυσικῶν νόμων, καὶ αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ διέπουν καὶ ρυθμίζουν τὴ ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄν ὁ πραγματικὸς πνευματικὸς κόσμος τῶν σημερινῶν χαλεπῶν καιρῶν ἔχῃ γνῶσιν καὶ συναισθήσιν τῶν σημερινῶν τεκταινομένων, ὀφείλει μὲ κάθε τρόπο νὰ παρέμβῃ. Ὅπως πρὶν δύο μισοὶ αἰῶνες παρενέβη ἀποφασιστικά, γιὰ νὰ κερδίσουν οἱ λαοὶ τὴν ἐλευθερίαν τους, ἔτσι καὶ σήμερον θὰ πρέπει νὰ παρέμβῃ δυναμικά, γιὰ νὰ κερδίσουν οἱ λαοὶ τὴν παιδείαν τους καὶ μέσῳ αὐτῆς τὴν πνευματικὴν ἀνάτασιν. Εἶναι ἀναγκαῖον, οἱ πνευματικοὶ ταγοί, ὅσοι ὑπάρχουν ἀκόμη, νὰ δώσουν δυναμικὸν παρὼν γιὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ κοινωνικοῦ σκηνικοῦ.

Κ.Κ. Θαναουλόπουλος
Ὁμότιμος καθηγητὴς Α.Π.Θ.

Η ΙΛΑΡΟΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΩΝ 20 (!) ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΩΝ

Τὸ ἱστορικό τους χωρὶς μυθοποιήσεις

ὰ νομικὰ προϊόντα τῆς ἔν-
νομης θελήσεως μιᾶς συγ-
κεκριμένης ἱστορικῆς στιγ-
μῆς -θεσμοί, νόμοι, σύν-
ταγμα^(α) κλπ.- δὲν ἔχουν
ἰσχύ, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὴν ἱστορικὴ ὄντο-
τητα Ἑθνος. Τὸ Ἑθνος «λειτουργεῖ»
ὑπερχρονικὰ μὲ βάση τὶς ἐπιβιώνουσες
ἐκφράσεις τῶν θελήσεων ὅλων ἀνεξαιρέ-
τως τῶν προϋπαρξάντων φορέων του, μ'
ἄλλα λόγια ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένη
μιᾶς παραδόσεως, πολιτικῆς καὶ πνευμα-
τικῆς, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια «ζωῆς» ταυ-
τίζεται μὲ τὴν διάρκεια ζωῆς τοῦ Ἑθνους.
Οἱ θελήσεις αὐτὲς δὲν εἶναι μόνον ἔννο-
μες ἀλλὰ καὶ ἠθικές.

Ἄρα, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸν καθιερωμέ-
νο ὄρο, «Καταστατικὸς Χάρτης» τοῦ Ἑθνους εἶ-
ναι ἡ ἱστορικὴ του (πολιτιστικὴ) παράδοση καὶ
τίποτε περισσότερο ἢ λιγώτερο. Οἱ φορεῖς τῆς ιδέας τοῦ Ἑθνους συνυπάρχουν, δροῦν,
σκέπτονται ὡς σύνολο χάρις στὴ συνείδηση (ἀτομικὴ καὶ ὁμαδική), ὅτι ἀποτελοῦν
τὴν συνέχεια καὶ τοὺς κληρονόμους μιᾶς συγκεκριμένης σειρᾶς πνευματικῶν καὶ πολι-

(α) Γιὰ τὸ ἐρώτημα, ἂν τὸ σύνταγμα ὡς προϊόν ἔννομης θελήσεως μπορῇ ἢ δὲν μπορῇ νὰ τοποθε-
τηθῇ πάνω ἀπὸ τοὺς κοινοὺς κανόνες Δικαίου βλέπετε τὸ κλασικὸ ἔργο τοῦ Roudolf Stammler,
«Lehrbucher Rechtsphilosophie», § 64.

«Η ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ 3ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1843». Τὸ γεγονός τῆς συνταγματικῆς ἐπανάστα-
σεως τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843, ἡ ὁποία ὑποχρέωσε τὸν Ὅθωνα νὰ δεχθῇ τὸ Σύνταγμα,
προβάλλεται ὡς μέγας ἱστορικὸς σταθμὸς γιὰ τὴ Νεώτερη Ἑλλάδα. Ὅμως στὴν πραγματι-
κότητα δὲν εἶχε κανένα ἀποτέλεσμα, ἀφοῦ ἀπὸ τὸ 1844 ἡ χώρα περιήλθε στὴν πολιτειακὴ
κατάσταση πὺν εἶχε ἰσχύσει μέχρι τὴν 3η Σεπτεμβρίου, ὁ «συνταγματικὸς πρωθυπουργός»
πὺν ἀνέδειξε ἡ ἐπανάσταση, Ἀνδρέας Μεταξᾶς, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴν ἀπάτη τῆς δῆθεν
«συνταγματικῆς διακυβέρνησης», παραιτήθηκε σχεδὸν ἀμέσως, τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1844.

(Λαϊκῆς τεχνοτροπίας πίνακας τῆς ἐποχῆς.)

τικοκοινωνικῶν καταστάσεων, τὶς ὁποῖες ἐδημιούργησαν οἱ προηγηθέντες φορεῖς τῆς ἴδιας ιδέας. Οἱ δεσμεύσεις δικαίου μ' ἄλλα λόγια πηγάζουν ἀπὸ τὴν Ἱστορία καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἔννομη θέληση τῆς ἐκάστοτε ἐξουσίας. Πρόκειται γιὰ σκυταλοδρόμους καὶ ὄχι γιὰ δρομεῖς ἀτομικῶν ἀγωνισμάτων, ὅπως εἶναι π.χ. οἱ συννυπάρχοντες, δρωῶντες καὶ σκεπτόμενοι μέσα στὸ πλαίσιο τῆς Κοινωνίας, ποὺ εἶναι ἔννοια μὲ ἐντελῶς διαφοροετικὸ (ἀνιστορικὸ) περιεχόμενο ἀπὸ τὴν ἔννοια Ἔθνους.

Τὸ ἄγραφο «σύνταγμα» τῆς Μεγάλης Βρεταννίας

ἐ τὴν παραπάνω ἱστορικὴ ἐμβάθυνση καταλήγουμε στὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ κατάρτιση συντάγματος σὰν «Καταστατικοῦ Χάρτου» καὶ ἐννόμου θεμελίου τοῦ Ἔθνους εἶναι ἀσυμβίβαστη πρὸς τὴν ἴδια τὴν ἔννοια τοῦ Ἔθνους. Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται πρακτικὰ ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ φαινόμενο, ὅτι ὅσο πιὸ ἔντονα ἔθνικὸ εἶναι τὸ σύνολο τόσο λιγώτερο ἔχει τὴν ἀνάγκη νὰ εὐθυγραμμίσῃ τὴ ζωὴ του πρὸς ἓνα σύνταγμα· καὶ ἀντίθετα ἡ ὑπαγωγὴ τῆς ζωῆς τοῦ συνόλου στὸ σύνταγμα εἶναι τόσο εὐχερέστερη καὶ ὁμαλότερη ὅσο τὸ σύνολο αὐτὸ δὲν παρουσιάζει ἔντονα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἔθνους. Πραγματικὰ τὸ μόνον νεώτερο κράτος στὸν Κόσμο ποὺ δὲν εἶχε ποτὲ σύνταγμα εἶναι ἀκριβῶς τὸ κράτος ἐκεῖνο, ποὺ διέπεται ἀπὸ τὴν ἰσχυρότερη καὶ ζωντανότερη ἔθνικὴ παράδοση: ἡ Μεγάλῃ Βρεταννία.^(α) Καὶ ἂφ' ἐτέρου ἡ σημαντικώτερη ἀπὸ ἄποψη χρονικῆς συνέχειας καὶ παραδοχῆς περίπτωσης ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ τοῦ «Καταστατικοῦ Χάρτη» εἶναι τὸ κράτος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο συγκροτήθηκε ἀπὸ ἐντελῶς ἀνομοιογενεῖς ἔθνικα ὁμάδες, χωρὶς καμμὶὰ κοινὴ ἱστο-

(α) Τὸ ἀγγλικὸ ἔθνος οὐδέποτε ἀπέκτησε σύνταγμα. «Καταστατικὸς Χάρτης» τοῦ Κράτους τῆς Μεγάλῃς Βρεταννίας εἶναι οἱ ἄγραφοι κανόνες, ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἔθνικὴ του παράδοση, τὴν ἴδια τὴν ἱστορία του.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ ΑΝΤΙ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

πὸ τὴν ἀπατηλὴ κάλυψη τοῦ κοινοβουλευτικοῦ μανδύα κυριαρχεῖ στὴν Ἑλλάδα μία μορφὴ τυραννίας, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν Δημόσια Διοίκηση, δηλαδὴ ἀπὸ 750.000 δημοσίους ὑπαλλήλους, 50.000 προνομιούχους συνδικαλιστές, 100.000 αἵρετοὺς ἄρχοντες τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως β' καὶ γ' βαθμοῦ, ποὺ δημιούργησαν ἐντὸς τῶν θεμελιωδῶν ὑπηρεσιακῶν καὶ ἐπιχειρηματικῶν λειτουργιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ στὶς δομὲς τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας μία ἐξουσία, ποὺ ἐνδιαφέρεται ἀποκλειστικὰ νὰ διαιωνίξῃ τὴν ὑπαρξὴ της, ἐλέγχοντας ταυτόχρονα μὲ τὴν διείσδυσή της καὶ μὲ τὶς κομματικὰς ταυτότητες ὅλα τὰ σημερινὰ ἑλληνικὰ κόμματα.

Πάντοτε Κράτος, δηλαδὴ Δημόσια Διοίκηση, εἶναι τὸ ἐκάστοτε κυβερνῶν κόμμα. Καὶ τὸ κόμμα εἶναι ὁ ἐκάστοτε γόνος ἐνὸς συνεχιζόμενου ἀπὸ τὸ 1821 Νεοποτισμοῦ, ἐνῶ ἡ σκόπιμα ὑποβαθμισμένη καὶ ἐν πολλοῖς μεσαιωνικὴ καὶ σκοταδιστικὴ Ἑλλη-

ρική – πολιτιστική παράδοση: οί Ἠνωμένες Πολιτεῖς τῆς Ἀμερικῆς.^(β) Στὰ ὑπόλοιπα κράτη ἡ ἰσχὺς τῶν συνταγμάτων παρουσιάζει ἀλλεπάλληλες μεταπτώσεις, ποὺ ἀντικατοπτρίζονται στὴν πράξη εἴτε μὲ συνεχεῖς ἀναθεωρήσεις τῶν συνταγματικῶν κειμένων εἴτε μὲ φάσεις πλήρους καταργήσεως τῆς συνταγματικῆς νομιμότητας. Παρουσιάζεται ἐπίσης τὸ φαινόμενο τῆς συντάξεως κειμένων συνταγμάτων, τὰ ὁποῖα εἴτε ἐφαρμόζονται ἐν μέρει εἴτε δὲν ἐφαρμόζονται ποτὲ καὶ μένουν πάντοτε στὰ «χαρτιά».^(γ) Σὲ τελευταία ἀνάλυση ὁ θεσμὸς τοῦ συντάγματος ὡς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὶς ὀντότητες Ἑθνὸν δὲν παίζει κανένα οὐσιαστικὸ ρόλο στὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ τους μέσα στὸ χρόνο.

Ὁ «ἀσύντακτος» Ἑλληνισμὸς διὰ μέσου τῶν αἰώνων

Ὁ ὁ θεσμὸς τοῦ «Καταστατικοῦ Χάρτη» εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ιδέα Ἑθνος, ἡ ὑπαγωγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς πορείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑθνους στὴν ἐξουσιαστικὴ ἔννομη συνταγματικὴ θέληση, ποὺ μορφοποιεῖται σὲ μία οἰαδήποτε φάση τῆς Ἱστορίας του, εἶναι θεωρητικὰ ἀπολύτως ἀδιανόητη καὶ πρακτικὰ ἀδύνατη.

Αὐτὸ τὸ ἔθνος, ποὺ ὄχι ἀπλῶς ἐφάρμοσε, ἀλλὰ ἀνακάλυψε τὰ πιὸ ἐξοχα πολιτικὰ συστήματα ποὺ δημιούργησε ἕως τώρα ἡ πολιτικὴ σκέψη τοῦ ἀνθρώπου, ποτὲ δὲν

(β) Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Συντάγματος τῶν ΗΠΑ ἦταν ἀδιατάρακτη ἀπὸ τὸ 1789, ὅποτε καθιερώθηκε ταυτόχρονα μὲ τὴν ἴδρυση τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κράτους. Ἐγιναν κατὰ καιροὺς ἐλάχιστες ἀναθεωρήσεις διατάξεων. Οἱ ἀναθεωρήσεις αὐτὲς (12 περίπου) ἀποδίδονται στὸ γεγονός, ὅτι οἱ ΗΠΑ ἔχουν ἤδη δημιουργήσει κάποια ἐθνικὴ παράδοση ποὺ ἀρχίζει νὰ ἐπηρεάξῃ τὴν ζωὴ τοῦ συνόλου καὶ τὴν ἱστορικὴ πορεία του.

(γ) Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ περιφημοῦ συντάγματος ποὺ συνέταξε ὁ Ἰωσήφ Στάλιν τὸ 1936. Τὸ σύνταγμα αὐτό, ποὺ χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τοὺς συνταγματολόγους σὰν τὸ λαμπρότερο καὶ δημοκρατικώτερο συνταγματικὸ κείμενο τῆς Ἱστορίας, ποτὲ δὲν ἀπέκτησε τὴν παραμικρὴ ἰσχύ.

νικὴ Παιδεία διαπλάθει ἔναν ἑλληνικὸ λαὸ ποὺ κατέχεται ἀπὸ τὴν ἀμάθεια, τὴν θρησκοληψία καὶ δεισιδαιμονία καὶ διαποτίζεται ἀπὸ τὴν κατευθυνόμενη προπαγάνδα τῶν ἐλεγχόμενων Μέσων Μαζικῆς Ἐνημέρωσης.

Τὰ γνωστὰ ἀπὸ δεκαετίες φαινόμενα τῆς ἀνικανότητος τοῦ κράτους νὰ ἐκπληρωθῇ διὰ τῶν λειτουργιῶν του τοὺς θεμελιώδεις σκοποὺς τῆς ὑπαρξῆς του, τῆς καταστροφῆς μιᾶς ἀρμονικῆς κοινωνικῆς συμβίωσης, τῆς Δημόσιας Διοικήσεως ποὺ δὲν διαφυλάσσει τὸ Δίκαιο καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀδυνατεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐντὸς τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας προστασία τοῦ Ἑλλήνα πολίτη καὶ τῆς κατάρτησής τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς ἰσονομίας καὶ τῆς ἐφαρμογῆς μέτρων περιβεβλημένων μὲ τὸν μανδύα μιᾶς «νομιμότητος» ἀντίθετης σὲ κάθε ἔννοια τοῦ Δικαίου, μὲ τραγικὸ ἀποτέλεσμα νὰ ὀργιάξῃ ἡ ἀδικία ὑπὸ μορφὴ νόμου, νὰ βασιλεύῃ ἡ ρίζα τοῦ αὐταρχισμοῦ, νὰ κυβερνᾷ ἡ αὐθαρεσία κ.λπ., ἔχουν πάρει τέτοιες διαστάσεις, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀπάθεια καὶ ἡ ἄρνησις συμμετοχῆς τῶν Ἑλλήνων στὶς πολιτικὰς διαδικασίες, ἐνῶ οἱ σφυγμομετρήσεις καταγράφουν τὴν ἀπογοήτευσιν τῆς ἑλληνικῆς κοινῆς γνώμης ἀπὸ

διανοήθηκε νὰ ὑποτάξῃ τὴν δημόσια ζωὴ του στὶς ἐπιταγὲς ἑνὸς γραπτοῦ καταστατικοῦ κειμένου - προϊόντος τῆς ἔννομης θελήσεως μιᾶς οἰασδὴποτε ἐξουσίας. Ἀπὸ τὴν Ἀθηναϊκὴ Πολιτεία ἕως τὶς ἄλλες πόλεις - κράτη ἢ συμπολιτεῖες τῆς Κλασικῆς Ἑλλάδας καὶ ἀπὸ τὸ Μακεδονικὸ Βασίλειο τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἕως τὸ πολιτικοδιοικητικὸ πρότυπο τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ Ἕλληνες ἐξῆσαν καὶ ἔδρασαν σὰν πολιτικὰ σύνολα, μὲ βάση τὶς ἀρχὲς καὶ ιδέες ποὺ συνεχῶς παρήγαν καὶ δημιουργοῦσαν, χωρὶς ποτὲ νὰ τὶς «παγώνουν» μέσα στὸ κείμενο ἑνὸς συντάγματος. Γι' αὐτὸ οἱ θεσμικοὶ ἑλληνικοὶ νόμοι, ἂν μεταβάλλονταν σὲ γραπτοὺς, διατηροῦσαν τὴν αὐτοτέλεια καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τους μεταξὺ τους, δὲν ἐντάχθηκαν ποτὲ μέσα σὲ ἓνα καὶ ἐνιαῖο τεχνικὸ πλαίσιο. Τὸ ἐνιαῖο πλαίσιο τῶν θεσμῶν ἦταν ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τῆς πολιτείας, ἡ ἄγραφη καὶ ἀδέσμευτη νομικά. Καὶ ἴσως ἡ βαθύτερη πηγὴ τοῦ δυναμισμοῦ καὶ τῆς ἀκατάβλητης ἱκανότητος πρὸς ἐπιβίωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἡ πολιτικὴ του ζωὴ δὲν κρυσταλλώθηκε ποτὲ μέσα σὲ κατεστημένα σχήματα, ἀλλὰ ἀναπτυσσόταν πάντοτε ἀβίαστα, ἀντλῶντας τὴ δύναμὴ της ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἱστορικὸ γίνεσθαι. Καὶ γενικὰ ἡ νομολογία τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, ἀστικὴ καὶ ποινικὴ, ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια ποσοτικὰ εἶναι ἐλάχιστη, σὲ σύγκριση μὲ ἄλλα δίκαια, ὅπως τὸ Ρωμαϊκόν, τὸ Ἑβραϊκόν, τὸ νεώτερο Εὐρωπαϊκὸ κλπ. Ὁ Ἑλληνισμὸς στηριζόμενος ἀνέκαθεν στὸν ἄγραφο νόμο, τὴν ιδέα τῆς Δικαιοσύνης (θεὰ Δίκη), δὲν ὑποτάσσεται, ἀλλὰ οὔτε ὑποτάσσει ἐξουσιαστικά, μέσα σ' ἓνα γραπτὸ (αὐθαίρετο καὶ δογματικόν) νομικὸν πλαίσιο τὴ ζωὴ του, ἀτομικὴ καὶ δημόσια.

Τὸ «σύνταγμα-σύντριμμα» τοῦ Κοδοκοτρῶν

ἐντελῶς ξένος πρὸς τὴν ἑλληνικὴ πολιτικὴ παράδοση θεσμὸς τοῦ συντάγματος εἰσήχθη στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ Κατεστημένο, ποὺ σχηματίσθηκε ἀπὸ διάφορα στοιχεῖα ποὺ κατέφθασαν στὸν ἑλληνικὸν χώρο ἀμέσως μετὰ τὴν ἔκρηξη τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Πρόκειται γιὰ καθαρὴ ἀπομίμηση θεσμοῦ ποὺ ἴσχυε σὲ διάφορα κράτη τῆς Εὐρώπης, ὅπως ἄλλωστε συμβαίνει μὲ τὸ

τὴν ἄσκηση ἐξουσίας ἀπὸ τὰ δύο μεγάλα κόμματα τὰ τελευταῖα χρόνια.

σημερινὴ τραγικὴ ἑλληνικὴ κατάσταση δὲν λύνεται μὲ τὶς «διορθωτικὲς» ἀλλαγὰς συνταγματικῶν ἀναθεωρήσεων. Οἱ δυνατὲς λύσεις εἶναι τρεῖς:

- Μὲ γνώμονα τὸ ἑλληνικὸ πολιτικὸ παρελθὸν ἀλήστου μνήμης λύση τοῦ... λογία. (Εὐτυχῶς ἡ διεθνὴς συγκυρία ἀποκλείει σήμερον μιὰ τέτοια λύση.)

- Κομματικὴ συναίνεση. Μιὰ τέτοια λύση προϋποθέτει τὴν ὑπαρξὴ πολιτικῆς ἀρετῆς, ποὺ ὑπὸ τὸ παρὸν σύστημα τοῦ «Παραμέντου» εἶναι ἀνύπαρκτη.

- Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἑνότητος. Ἡ λύση αὕτη γίνεται στὴν Ἑλλάδα δυνατὴ, μόνο ἐὰν ἀλλάξῃ ἡ δομὴ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτικοῦ συστήματος, δηλαδὴ ἐὰν καταργηθῇ ἡ μονομερὴς ἐναλλαγὴ τῶν κομμάτων στὴν ἐξουσία καὶ κατ' ἐπέκταση ἡ δημαγωγία. Τέτοια Δημοκρατία σήμερον ἔχουμε στὴν Ἑλβετία.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. *Ηγήθηκε τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἔκανε πραγματικότητα. Οἱ θιασῶτες τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ στέρησαν τὴν ἐλευθερία, τὸν ἔρριξαν σιδεροδέσμιο στὸ μπουντροῦμι τῆς Ἀκροναυπλίας, ὅπου «παρὰ τρίχα» γλύτωσε ἀπὸ τὴν καρμανιόλα, γιὰ νὰ «προσγειωθῇ» ἀνῶμαλα καὶ νὰ γράψῃ στὰ ἀπομνημονεύματά του: «Ὁ κόσμος ἄκουσε τὸ σύνταγμα καὶ δὲν καταλάβαινε ὅτι εἶναι σύντριμμα.» (Πίνακας τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου Krazeisen.)*

Ἡ Ἑλλὰς συνεπῶς σήμερα ἀντὶ μιᾶς συνταγματικῆς ἀναθεωρήσεως χρειάζεται μίαν «πολιτικὴ μεταρρύθμιση», ποὺ θὰ βαίνει παρὰλληλα μὲ τὴν ἀντίστοιχα κατάλληλη ἀναδιάρθρωση τῆς Παιδείας. Ἡ Δημόσια Διοίκηση πρέπει νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη καὶ ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ συμφέρον τοῦ κόμματος ἢ ὁποιασδήποτε ἄλλης «εἰδικῆς βουλήσεως».

Ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ σήψη, ποὺ παρατηρεῖται σήμερα στὴν Ἑλλάδα, ὀφείλεται στὴν κακὴ δομὴ καὶ λειτουργία τῶν θεσμῶν καὶ κυρίως στὴν κακὴ Παιδεία. Οἱ θεσμοὶ τῆς Δημοκρατίας στὴν σημερινὴ Ἑλλάδα δὲν ἔχουν ἀκόμη καταστῆ βίωμα, ἐνῶ ἡ Παιδεία ἔχει παραμείνει θεοκρατικὴ καὶ συνεπῶς ἀπροσάρμοστη στὸν σκοπὸ ποὺ τῆς ἐπιβάλλει ἡ ἰδιορρυθμίᾳ τῆς ἐλλαδικῆς πραγματικότητος. Οἱ ἐκάστοτε ὑπουργοὶ Παιδείας οὐδέποτε ἐγνώριζαν τὰ πραγματικὰ προβλήματα γιὰ μίαν ἀναγκαίαν καὶ ριζοσπαστικὴ ἀνασυνγκρότησίν της. Τὸ πρόβλημα τῆς Παιδείας εἶναι ἀλληλένδετο μὲ τὸ πρόβλημα τῆς Πολιτείας.

σύνολο σχεδόν τῶν θεσμῶν τοῦ Νεοελληνικοῦ Κράτους ἕως σήμερα. Ἄλλωστε ὅλα σχεδόν τὰ συντάγματα ποῦ καταρτίσθηκαν ἕως σήμερα στήν Ἑλλάδα ἀποτελοῦν ἀπλῆς παραλλαγές ἢ καί πιστῆς ἐνίοτε μεταφράσεις ξένων συνταγμάτων. Οἱ φορεῖς τῆς Ἑλληνικῆς Παραδόσεως ὄχι μόνο δὲν κατάλαβαν ποτὲ τὴν ἀνάγκη τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ καὶ ἔλαβαν ἐχθρική θέση ἐναντίον του.^(α)

Ἴδου πῶς ἐκτιμᾷ τὸν καταστρεπτικὸ ρόλο ποῦ ἔπαιξε στήν νεογέννητη Νέα Ἑλλάδα, ἀμέσως μετὰ τὴν Ἐπανάσταση, ἡ εἰσαγωγή τοῦ θεσμοῦ τοῦ συντάγματος, ὁ πιὸ πληροφορημένος μελετητὴς τοῦ Εἰκοσιένα, Γιάννης Βλαχογιάννης:

«Ἡ ἱστορικὴ δωδεκάχρονη -ἐπισημότητα γιὰ τὶς μελλόμενες τύχες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ- περίοδος τῶν χρόνων 1861 - 1832 θὰ μπορούσε νὰ συνοψισθῇ σ' ἓνα εἶδος παραμυθιοῦ, ποῦ τὸ τέλος του νᾶναι τραγικόν, ὅσο ἡ ἀρχὴ του ἦταν ὅλη ὄνειρο, ὅλη ἐλπίδες καὶ βαθεῖς χαρὲς γεμάτη. Ἡ ἱερὴ Ἐπανάσταση τοῦ Εἰκοσιένα πρόβαλε στὴ ζωὴ σὰν ἓνα θαμποχάραμα μουντὸ κ' ἀργό, ἀγουροξύπνημα λαοῦ ἀπὸ τὸν ταραγμένο του ὕπνο, ποῦ πατριῶτες ἰδεολόγοι, ἀφοῦ τὸν ἄφησαν αἰῶνες νὰ ὄνειρευτῇ, θελήσανε νὰ τὸν κάμουνε νὰ βγῇ ξαφνικὰ ἀπὸ τὸν βαθὺν τὸν ὕπνο του, χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθοῦν, ἂν εἶχε φθάσει ἡ ὥρα. Ὁ λαὸς τότε ὀρθὸς τινάχθηκε, καὶ τὸναιρο ἔργο τῷκαμε, ζωὴ λαμπρὴ γεμᾶτο, καὶ τ' ἀνάστησε, καὶ τῷδειξε τρανὸ καὶ κοσμοθάμαστο»

(α) ὁ Κολοκοτρώνης γράφει: «ἄκονεν ὁ κόσμος τὸ σύνταγμα καὶ δὲν ἤξερεν ὅτι εἶναι σύντριμμα». («Διήγησις συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς», ἐκδ. Πάπυρος Πρῆς, σ. 188.) Ὁ Μακρυγιάννης, ποῦ παρασύρθηκε ἀπὸ τοὺς Α. Μαυροκορδάτο, Ι. Κωλέτη καὶ Α. Μεταξά καὶ πρωτοστάτησε στήν ἐπανάσταση τῆς 3ης Σεπτεμβρίου μὲ αἷτημα τὴν χορήγηση συντάγματος, ὅταν κατάλαβε ὅτι τὸ περιπόθητο σύνταγμα δὲν ἦταν ἡ πανάκεια τῶν ἐθνικῶν δεινῶν ἀλλὰ ἀντίθετα ἡ ἀπαρχὴ νέας κακοδαιμονίας, ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Βγαίνουν οἱ ἄλλοι πάλι: “νόμους συνταγματικούς πρέπει νᾶχουμεν νὰ πᾶμε ἄλλος”. Φθάνει πλέον ὁ δόλος καὶ ἡ ἀπάτη! Καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι μᾶς καταντήσατε μ' αὐτὰ σὰν τὴν καλαμιὰ στὸν κάμπο. Χορτάσαμε πλέον λευτεριά συνταγματικὴ ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Γάλλους (...).» («Ἀπομνημονεύματα», ἐκδ. Ι. Βλαχογιάννη σ. 356 - 357.) Παρόμοιες θέσεις ἐξέφρασαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἡγέτες τοῦ ἐπαναστατημένου Ἑθνους (Καραϊσκάκης, Ἀνδροῦτσος κ.λπ.).

Ἀντὶ συνταγματικῶν ἀναθεωρήσεων ἀπὸ μπαλωματῆδες πρέπει ἐπιτέλους ἓνα ἀπὸ τὰ κόμματα νὰ ἐνστερνισθῇ τὴν ἀλλαγὴ, νὰ διαγράψῃ καὶ ὄχι νὰ ἀντιγράψῃ καὶ δὴ λανθασμένα τὸ γερμανικὸ σύνταγμα, ὅπως κάνει κάποιος συνταγματολόγος, ποῦ ξέχασε ὅτι ἡ Ἑλλάδα δὲν εἶναι ὁμόσπονδο κράτος, ἓνα νέο σχέδιο συντάγματος καὶ νὰ κατέλθῃ στὶς ἐκλογὲς μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸ. Ἐὰν τὸ κόμμα αὐτὸ κερδίσῃ τὶς ἐκλογές, αὐτὸ θὰ εἶναι ἡ μεγάλη νίκη τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόμματος, τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Μὲ τὴν πολιτικὴ μεταρρύθμιση ποῦ προτείνεται -ἐγκαθίδρυση στήν Ἑλλάδα τῆς σημερινῆς Πολιτείας τῆς Ἑλβετίας, ποῦ εἶναι ἔργο τοῦ Ι. Καποδίστρια- ἀποκτᾶται ἓνα μοναδικὸ ἐχέγγυο πολιτικὸ σύστημα τῆς δημοκρατίας καὶ συνεπῶς τῆς εὐημερίας καὶ εὐτυχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Μόνο ἔτσι θὰ ἀλλάξῃ τὸ σημερινὸ σαθρὸ κοινοβουλευτικὸ σύστημα, τὸ ὁποῖο ἔχει ὀδηγήσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος στὸν μαρσασμὸ καὶ τὴν παρακμὴ καὶ ἀποδοκιμᾶζεται ἀπὸ τὸ σύνολο σχεδόν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ιωάννης Μακρυγιάννης. Τὸ 1843 τὸν ἔπεισαν οἱ «συνταγματικοί» καὶ ἠγήθηκε τῆς «συνταγματικῆς ἐπαναστάσεως». Στὴ συνέχεια τὸν καταδίκασαν σὲ θάνατο καὶ τὸν ἔρριξαν γιὰ πολλοὺς μῆνες στὴν εἰρκτῆ, ἀλλὰ γλύτωσε τὴν ἐκτέλεση καί, «σοφώτερος» πῶς μετὰ τὸ πάθημά του, ἔγραψε στὰ ἀπομνημονεύματά του: «Φθάνει πλέον ὁ δόλος καὶ ἡ ἀπάτη! Χορτάσαμε πλέον λευτεριὰ συνταγματικὴ ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους καὶ Γάλλους...» (Πίνακας τοῦ Krazeisen.)

Χαώδεις εἶναι οἱ διαφορὲς μεταξὺ τοῦ σημερινοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καὶ τῆς πραγματικῆς Δημοκρατίας. Οἱ Ἕλληνες εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἀνεκάλυψαν τὴν δημοκρατία ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πολιτεύματα καὶ τὰ ἐφήρμοσαν οἱ ἴδιοι καὶ εἶναι ἐπίσης γνωστό, ὅτι ἀπὸ τοὺς πιδ ἀντιπροσωπευτικοὺς ἐκπροσώπους τῆς ἐλληνικῆς σκέψεως, ἀπὸ τὸν Ἡράκλειτο καὶ τὸν Πλάτωνα μέχρι τὸν Ἀριστοτέλη, κανεὶς δὲν καταφάσκει πρὸς τὴν Δημοκρατία, ἀλλὰ τὴν ἀπορρίπτουν προβάλλοντας σὰν πρότυπα συστήματα τιμοκρατικὰ καὶ ἀριστοκρατικὰ, ὅπως τὴν Πολιτεία τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Κρήτης.

εγάλη ἀπάτη ἀποτελεῖ συνεπῶς καὶ ἡ προγραμματισθεῖσα ἀναθεώρηση, διότι θὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ ἀποπροσανατολισμὸ τῆς ἀποτυχίας της, γιὰ συμμάζεμα βασικῶν μακροοικονομικῶν μεγεθῶν, γιὰ βελτίωση τῆς καθημερινότητας τῶν πολιτῶν μὲ τὴν πρόβλεψη ἑνὸς ἐλάχιστου ἀξιοπρεποῦς εἰσοδήματος καὶ τὴν λήψη μέτρων γιὰ τὸν περιορισμὸ τῆς διαπλοκῆς καὶ τῆς

καὶ μὲ τὸ αἷμα του τῶθρεφε, καὶ τὸ γιγάντωσε, παλληκάρι τρυφερό, πὺν χρειαζόταν ὅμως τώρα κάποιον ὁδηγὸ σοφὸ, δάσκαλο νὰ τ' ὁρμηνέψῃ. Ἦρθε λοιπὸν ὁ Δάσκαλος, ἦρθε ὁ Πατέρας καὶ τὸ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ τοῦ ἄνοιξε τὰ μάτια στὸ φῶς τ' ἀληθινό, στὸ νόμο καὶ στὴν τάξη.

»Υστερα κάτι σὰ σκιαχτρο ξαφνικό, σὰ φθονερὸς βραχνᾶς, σὰν ἄδικη κατάρρα πλάκωσε τὰ στῆθια τοῦ νεοφώτιστου παλληκαριοῦ, τοῦ τάραξε τὸ νοῦ, καὶ τῶρριξε σὲ δρόμους κακοτράχαλους, ὅπου πλανήθηκε, κι ἔφτασε στὴν ἄκρη τοῦ χαμοῦ. Τοῦ βραχνᾶ ἐκείνου τὸνομα – ὄνομα καὶ πρᾶμα ζωτικό, ἀπὸ τὴ Φραγκιὰ φερμένο – ἦτανε: σύνταγμα. Γιὰ ν' ἀφήσουμε τὴν ποιητικὴ μεταφορά, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ζητήσουμε νὰ μάθουμε, τί λέγαν ἐκεῖνοι, πὺν μᾶς κουβάλησαν τὸν ξενόφερτον αὐτὸ καρπό, ἄνθρωποι κι αὐτοὶ ξενομαθημένοι, γιὰ τὴν ὑπόπτη σοφία τους φαντασμένοι, γνωστοὶ μὲ τὸνομα καλαμαραῖδες, πὺν ὁ ἴδιος ὁ λαὸς ἄξια τοὺς τὸ κόλλησε καλύτερα νὰ ἰδοῦμε, ὁ ἴδιος λαὸς ποιά ἰδέα σχημάτισε γιὰ τ' ἀκριβὸ αὐτὸ στολίδι, γιαιτρικὸ σωτήριο, βότανο μαγικό, σιδερόχορτο ἄσφαλο, τετράφυλλο τριφύλλι, πὺν θᾶνοιγε τῶν θησαυρῶν τὴν πόρτα, κουνκοσιάχτη, πὺν θᾶδιωχνε τὰ κοράκια ἀπ' τὰ σπαρτά. Νὰ πῶς ἔνοιωθε ὁ λαὸς τὸ σύνταγμα: Στὸν ἐμφύλιο πόλεμο τοῦ Πόρου, λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Καποδίστρια, οἱ ἐπαναστάτες τραγουδοῦσαν:

Ὁ Πόρος κι ἂν ἐκάηκε
καὶ γίνηκε ντουμάνι,

διαφθορᾶς στὴν Δημόσια Διοίκηση. Ὅλα αὐτὰ εἶναι λύσεις ἐμβολωματικές. Στόχος συνεπῶς δὲν εἶναι ἓνα «σύνταγμα γιὰ τὸν αἰῶνα μας» ἀλλὰ μερικὲς ἐπὶ μέρους καὶ βολικὲς γιὰ κομματικὰ στελέχη ρυθμίσεις.

τὸ πολιτικὸ μας σύστημα κυριαρχεῖ ἡ ἔννοια τῆς ποσότητος, τοῦ ἀριθμοῦ, τῆς πλειοψηφίας. Οἱ ἐκλεγόμενοι, ἀντιπρόσωποι ἢ κόμματα, στὴν πραγματικότητα δὲν ἀντιπροσωπεύουν τίποτα ἄλλο ἀπὸ ἓναν ἀριθμὸ, ἓνα ἄθροισμα ψήφων ποιοτικὰ καὶ ἠθικὰ ἀχρόων, οὐδέτερων, ἀδιάφορων. Τὰ κόμματα, σὰν τοὺς ψήφους πὺν τοὺς ἀνέδειξαν, εἶναι ἐπίσης ἰσοπεδωμένα καὶ στεροῦνται συνεπῶς πάσης ἠθικῆς ἢ ποιτικῆς διαβαθμίσεως. Παρουσιάζονται στὴν Βουλὴ καὶ προβάλλονται καθημερινῶς ἀπὸ τὰ ΜΜΕ ἄνθρωποι πὺν συνήθως δὲν ἔχουν προσφέρει τίποτε στὸ ἔθνος τους καὶ σὲ κανέναν τομέα. Πρόκειται γιὰ ψηφοσυλλέκτες τοῦ Νεποτισμοῦ, πὺν θησαυρίζουν χάρις εἰς τὴν ἀπαιδευσίᾶ τῶν πολιτῶν.

Στὰ 185 χρόνια ἐλεύθερου βίου τῶν Ἑλλήνων ἔζησαν στὴν Ἑλλάδα περίπου 50 ἑκατομμύρια Ἑλληνες πολῖτες, προερχόμενοι ἀπὸ 10 περίπου ἑκατομμύρια οἰκογένειες. Μετὰ τὸ 1821 ἀνέβηκαν στὸν πρωθυπουργικὸ θώκο 91 Ἑλληνες πολῖτες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ 61, δηλαδὴ ποσοστὸ 67,03%, ὑπῆρξαν γόνιοι 20 οἰκογενειῶν, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι 30, δηλαδὴ ποσοστὸ 32,97 προέρχονταν ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες 9.999.980 οἰκογένειες!

τὸ σύνταγμα νᾶναι καλὰ,
καὶ πάλι τότε φτειάνει.

»Ἀφοῦ μετὰ τὸ θάνατο πάλι τοῦ Καποδίστρια, ποὺ οἱ συνταγματικοὶ συγκεντρωθήκανε στὰ Μέγαρα, ἀπερίγραπτες ἦταν οἱ ἀρπαγές, οἱ τυραννίες τους κατὰ τῶν χωρικῶν. Ἦ ἐφημ. “Ἑλπίς” (26 Ἰουλίου 1849) γράφει γι’ αὐτὴ τὴ συνταγματικὴ περίοδο τὴν παράξενη: Ἐντεῦθεν τὸ σύνταγμα κατέστη τράπεζα πλουσιοπάροχος διὰ τοὺς πεινῶντας καὶ πλεονεκτοῦντας· τὸ κατέστησε δὲ τοιοῦτο αὐτὴ ἡ ἐξουσία, ἥτις προσκαλοῦσα τοιοῦτους ἀνθρώπους εἰς τὰ πράγματα, τοὺς κάμνει καθαρὰ νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἡ συνταγματικὴ ἐποχὴ εἶναι ἐποχὴ ἀρπαγῆς καὶ λεηλασίας τῶν δημοσίων. “Ὁ σύνταμας, ὡρὲ μῦτρο μ’, θέλει νὰ τρώῃ!”, ἔλεγαν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ταφίλ Μπούζη τὸ 1832.»

»Ὁ Τουρκαρβανίτης αὐτὸς καπιτάνος -συνεχίζει ὁ Βλαχογιάννης- κυνηγημένος ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἤρθε βοήθεια τοῦ Κωλέτη (ἀρχηγοῦ τῶν συνταγματικῶν) στὰ Μέγαρα τὸ 1832 (...). Ἄμα οἱ συνταγματικοὶ τῶν Μεγάρων, νικητὲς μπήκανε στ’ Ἄργος, κάνανε κι ἐκεῖ τὰ ἴδια. Ὁ συνταγματικὸς ποιητὴς Ἄλ. Σοῦτσος γράφει: «Τοῦ Περούκα οἱ πίθοι, τοὺς ὁποίους ἔσπασε τὸ μεθυσμένον σύνταγμά μας εἰς Ἄργος...» Οἱ ληστὲς Ρουπακιάς καὶ Χουσιάδας, ὅταν τὸ 1835 σὲ συμμορία ἀπὸ 50 διαπράξανε μιὰ τολμηρὴ ληστεία στὴ Ναύπακτο, “ζήτω τὸ σύνταγμα” φωνάζανε (ἐφημ. “Ἐθνικὴ”, 14 τοῦ Μάη 1835). Ἡ περίφημη στάση τῶν Σουλιωτῶν τοῦ Ἀγρινίου στὸ 1836 ἔμεινε

Τὸ ἴδιο φαινόμενο τοῦ Νεποτισμοῦ μὲ τὴν ἴδια περίπου συσχέτιση -ἓνα παγκόσμιο μοναδικὸ φαινόμενο- παρατηρεῖται καὶ στὴν Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, στὰ ὑπουργικὰ ἀξιώματα καὶ σ’ ὅλες τὶς ἀσφαλιστικὲς δικλείδες τῶν λειτουργιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Γόνοι τῆς οἰκογενειοκρατίας κατεβαίνουν στὶς βουλευτικὲς θέσεις τοῦ «παπποῦ», τοῦ «μπαμπᾶ», τοῦ «θείου», τοῦ «ἀδελφοῦ» κ.λπ., κ.λπ., κ.λπ. Οἱ ἴδιες οἰκογένειες, ποὺ κυβερνοῦν μετὰ τὸ 1821 τὴν Ἑλλάδα, ἀλλάζουν ἀπλῶς κατὰ καιροὺς χρώματα, σημαῖες, λάβαρα καὶ ἀλλότρια ἀφεντικά. Οἱ γόνοι τους λάμπουν σὰν πυρολαμπίδες, διότι φωτίζονται ἀπὸ ἔξω... Οἱ ἴδιες οἰκογένειες ἐμπνέουν τὴν σημερινὴ ἑλληνικὴ κοινωνικὴ συμπεριφορὰ καὶ στηρίζουν κατ’ ἐντολὴ τὸ θλιβερὸ σημερινὸ ἠθικὸ μας κλίμα.

ἡμερὰ ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία δὲν περιμένει τίποτα ἀπὸ τοὺς πολιτικούς, ἔγινε μία κοινωνία ποὺ δὲν πιστεύει πλέον στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ της καὶ ἔχει ἀποπολιτικοποιηθῇ καὶ περιοριστῇ στὸ στενὸ ἀτομικὸ συμφέρον. Ἡ ἀπαισιοδοξία ἔγινε καθολικὴ καὶ εἶναι ὁ ἰσχυρότερος σύμμαχος καὶ ταυτόχρονα ὁ πιὸ ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος τῆς σημερινῆς κυβέρνησης.

Αὐτὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς λόγος γιὰ τὴν ἀναθεώρηση τοῦ συντάγματος καὶ τίποτε ἄλλο, δηλαδὴ μία πράξη πολιτικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ.

Γ.Θ. Χατζηθεοδώρου
Δρ Πολιτικὸς Μηχανικὸς

γνωστή με τῶνομα “τὸ Σύνταγμα τοῦ Ζέρβα”.

»Σύνταγμα, λοιπόν, καταλήγει ὁ Βλαχογιάννης, κατὰ τὴ λαϊκὴ ἀντίληψη, σήμαινε στάση, ἀναρχία, ρεμπελιό. Νὰ ἔνα δημοτικὸ τραγούδι, ληστρικό, τῆς Δυτ. Ἑλλάδας (ἀνέκδ. συλλογὴ Κ. Χατζόπουλου):

Περικαλιῶμαι στὸ Θεὸ καὶ στὴν Ἁγία Σωτήρα,
νὰ γίνη κάνα σύνταμα, κάνα κακὸ σεφέρι,
νὰ ζῶση ὁ Κούτρας τᾶρματα κι ὁ Λέος τὸ σπαθί του
νὰ πᾶμε ἀπάνω στὰ βουνά, ψηλὰ στὰ κορφοβούνια...^(α).

»Ὁ Πολυζωίδης στὴ “Γεν. Ἱστορία”, τόμ. Β, σελ. 1096 (ἔκδ. Κρέμουν) γράφει γιὰ τὴν ἔννοια τῆς λέξης στὴν Πελοπόννησο κατὰ τὴ ληστεία τοῦ 1845: Ἐν Πελοποννήσῳ πολυάριθμοι συμμορίαὶ ληστῶν ἦγον καὶ ἔφερον τὴν χώραν. Πλείστοι ὅσοι οὐδὲν κακουργήσαντες ἠνοῦντο τοῖς λησταῖς πρὸς σύναγμα (...). Τοιοῦτοι ἐκ φιλήσυχων πολιτῶν ἔνεκα πενίας εἰς τὸ «σύναγμα» τραπέντες καὶ εἴτα καταδιωχθέντες ἦσαν οἱ πλείστοι τῶν ληστρικῶς συμμορίας συστησάντων Ἑλλήνων. Ἐντεῦθεν τῶν τοῦ «συ-νάματος» ληστῶν ἐπληρώθη σύμπασα ἡ Ἑλλάς.»^(β)

Μά, μήπως, σχολιάζουμε ἐμεῖς, καὶ ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα δὲν εἶναι «πεπληρωμένη» ἀπὸ τοὺς συνταγματικούς (ἢ συναγματικούς) ληστές;...

Ἡ κωμικοτραγικὴ ἱστορία τῶν 20 ἑλληνικῶν συνταγμάτων

ὥς λειτουργήσει ὁ ξένος πρὸς τὴν ἰδέα τοῦ Ἑλληνισμοῦ θεσμὸς τοῦ συντάγματος στὸ Νεοελληνικὸ Κράτος; Ἄς κάνουμε ἐδῶ μιὰ σύντομη σύνοψη τῆς Συνταγματικῆς Ἱστορίας τῆς Νεώτερης Ἑλλάδας, ἱστορίας ποὺ εἶναι πολὺ εὐγλωττὴ καὶ χαρακτηριστικὴ:

❶ Ἡ Α΄ Ἐθνικὴ Συνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου (ἐλεγχόμενη ἀπὸ ὄργανα τῆς Ξενοκρατίας) ψηφίζει τὴν 1η Ἰανουαρίου 1822 τὸ πρῶτο σύνταγμα, γιὰ νὰ ἀποδείξῃ στὸν «πεπολιτισμένον κόσμον», ὅτι ἡ Ἐπανάστασις δὲν ἦταν μίᾳ ἀπλῇ ἀνταρσία, ἀλλὰ ἡ καθολικὴ ἐξέγερσις ἐνὸς πολιτικὰ ὠρμου λαοῦ. Τὸ σύνταγμα αὐτό, ἀλλοπρόσαλλο καὶ ἐλαττωματικόν, δὲν ἐφαρμόσθηκε.

❷ Μετὰ ἓνα χρόνον (1823) συνέρχεται στὸ Ἄστρος ἡ Β΄ Ἐθνικὴ Συνέλευσις καὶ ψηφίζει ἄλλο σύνταγμα, τὸν λεγόμενον «Νόμον τῆς Ἐπιδαύρου», ἐπίσης ἐλαττωματικόν, ποὺ δὲν ἐφαρμόσθηκε ποτέ.

❸ Μετὰ τέσσερα χρόνια (Μάιος 1827) ἡ Γ΄ Ἐθνικὴ Συνέλευσις συνήλθε στὴν Τροιζήνα καὶ ψήφισε τὸ λεγόμενον «Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος», ἄψογο ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς, ἀλλὰ ὁ Καποδίστριας, στὸν ὅποιον ἡ Συνέλευσις ἀνέθεσε τὴν ἐφαρμογὴ, μόλις ἔφθασε στὴν Ἑλλάδα, τὸ κατάργησε μὲ τὸ αἰτιολογικὸ ὅτι δὲν ἦταν τὸ ἐνδεδειγμένο γιὰ τὸν τόπο. Συγχρόνως ἡ Δ΄ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ποὺ συνήλθε στὸ Ἄργος, ἐξουσιοδότησε τὸν κυβερνήτη νὰ καταρτίσῃ νέον σύνταγμα, ἀλλὰ πέρασαν δύο καὶ πλέον χρόνια χωρὶς νὰ καταρτισθῇ τοῦτο.

❹ Μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ Καποδίστρια καὶ ἐν μέσῳ ἀναρχίας συνήλθε ἡ Ε΄ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἡ ὁποία κατήρτισε τὸ σύνταγμα τῆς 15ης Μαρτίου 1831, τὸ γνωστὸ ὡς «ἡγεμονικόν», τὸ ὁποῖο ἐκ τῶν ὑστέρων δὲν ἀναγνωρίσθηκε –οὔτε ἂν ἡ νομιμότητα τῆς συγκροτήσεως τῆς Ε΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

(α) Οἱ Κούτρας καὶ Λέος ἦταν λήσταρχοι.

(β) Ν. Κασομούλη, «Ἐνθυμήματα Στρατιωτικά», ἔκδ. Γιάννη Βλαχογιάννη, τόμ. Γ, σ.σ. 619 - 621.

5 Μετά την επικύρωση της έκλογής του Όθωνα από τις «Προστάτιδες Δυνάμεις» το 1832 ή συνελθούσα αρχικά στο Άργος και μετακινήθαισα στο Ναύπλιο και την Πρόνοια «Εθνική των Ελλήνων Συνέλευσις» άρχισε την κατάρτιση νέου μοναρχικού συντάγματος «φυλαττομένων και των δικαιωμάτων του λαού», αλλά το συντακτικό έργο της διεκόπη κατόπιν διακοινώσεως των πρεσβευτών, που διέταξαν την κατάρτιση του συντάγματος άμέσως μετά την άφιξη του Όθωνα. Η Συνέλευση όμως διαλύθηκε βίαια από έναντίον της επίθεση του λαού και ώρισμένων στρατιωτικών και έτσι δεν μπόρεσε να περιμένη τον έρχομό του Βαυαρού πρίγκηπα.

6 Η «άπειθαρχία» του Όθωνα ώθησε τις Προστάτιδες Δυνάμεις να ύποδανλίσουν την Έπανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 με αίτημα την κατάρτιση συντάγματος. Η όνομασθεΐσα «Η της Γ' Σεπτεμβρίου εν Αθήναις Εθνική Συνέλευσις» ψήφισε στις 21 Φεβρουαρίου 1844 το νέο σύνταγμα (αντίγραφο του Γαλλικού Συντάγματος), που τηρήθηκε μόνο κατὰ το γράμμα του, ενώ στην ουσία του δεν εφαρμόστηκε ποτέ. -Μετά την άνατροπή του Όθωνα το 1862 ή όνομασθεΐσα «Β' εν Αθήναις Εθνική Συνέλευσις των Ελλήνων» άνέθεσε σε έπιτροπή την κατάρτιση συντάγματος, το σχέδιο του όποιου άρχισε να συζητήται στην Βουλή με τόσο βραδύ ρυθμό, ώστε ο νέος βασιλιάς Γεώργιος Α' άπηύθυνε στην Βουλή στις 6 Οκτωβρίου 1864 διάγγελμα ζητώντας την ψήφιση μέσα σε δέκα μέρες και άπειλώντας, ότι αλλιώς θα έγκαταλείψει την Ελλάδα. Έτσι ή Βουλή «άρον-άρον» το ψήφισε, και ο Γεώργιος, άφου τροποποίησε ώρισμένες διατάξεις, το δημοσίευσε στις 16 Νοεμβρίου 1864.

7 Μετά την στρατιωτική Έπανάσταση του 1909 έγινε άναθεώρηση του συντάγματος, αλλά κριθηκε άκρη, ή δε κυβέρνηση διαλύθηκε, και τέλος με νέες έκλογές προήλθε ή Β' Άναθεωρητική Βουλή και έκανε την άναθεώρηση (1 Ιουνίου 1911).

8 Το σύνταγμα αυτό άποτέλεσε την άφορμή της μεγάλης κρίσεως, του Διχασμού, διότι από το 1915 ο Βενιζέλος άμφισβήτησε την έρμηνεία ώρισμένων διατάξεων σχετικών με την έκταση των βασιλικών άρμοδιοτήτων. Όταν έπεκράτησε ο Βενιζέλος, οι διατάξεις αυτές άνεστάλησαν.

9 Μετά την έπιστροφή του Κωνσταντίνου (1920) ή Βουλή αυτοανακηρύχθηκε σε συντακτική, αυτοονομασθεΐσα «Γ' εν Αθήναις Συντακτική Συνέλευσις των Ελλήνων» και έπελήφθη του έργου του καταρτισμού του νέου συντάγματος αλλά με τόσο βραδύ ρυθμό, ώστε μέχρι της διαλύσεώς της (1922) 5 - 6 μόνον άρθρα είχαν ψηφισθί.

10 Η Έπανάσταση Πλαστήρα - Γονατά άνέδειξε με έκλογή την «Δ' εν Αθήναις Συντακτικήν Συνέλευσιν των Ελλήνων», ή όποια ύστερα από μακρές και θυελλώδεις συζητήσεις άπεφάσισε την έκπτωση της Δυναστείας και την καθιέρωση της Δημοκρατίας με ψήφισμα, αλλά δεν πρόλαβε και να επικυρώση το σχετικό σύνταγμα, διότι σημειώθηκε το κίνημα του στρατηγού Θ. Πάγκαλου. Η Συνέλευση «έκουσα - άκουσα» έδωσε ψήφο έμπιστοσύνης στον Πάγκαλο και κατήρτισε μέσω έπιτροπής της άλλο σύνταγμα, το όποιο ο Πάγκαλος αϋθαΐρετα τροποποίησε και δημοσίευσε στις 29 Σεπτεμβρίου 1965, διαλύοντας συγχρόνως τη συνέλευση.

11 Ο Κονδύλης, που άνέτρεψε τον Πάγκαλο, δημοσίευσε το σύνταγμα αυτό, ως είχε προτου τροποποιηθί, αλλά ταυτόχρονα προκήρυξε έκλογές Βουλής, στην όποία άνέθεσε την άναθεώρηση, και έτσι ή άναδειχθεΐσα Βουλή κατήρτισε άλλο σύνταγμα, που δημοσιεύθηκε στις 2 Ιουνίου 1927.

12 Μετά την καταστολή του κινήματος της 1ης Μαρτίου 1935 ή Κυβέρνηση μεταβλήθηκε από κοινοβουλευτική σε έπαναστατική και άναθεώρησε ή ίδια το σύνταγμα.

13 Η προελθούσα από τις έκλογές της 9 Ιουνίου 1935 Βουλή έξέδωσε σειρά συντακτικών πράξεων, που τροποποιούσαν ουσιαστικά το σύνταγμα, αλλά ή νέα έπανάσταση του Κονδύλη προκάλεσε την άμεση έκδοση από την Βουλή ψηφίσματος, με το όποιο καταργήθηκε το πολίτευμα της Άβασίλευτης Δημοκρατίας και μεταβλήθηκε σε Βασιλεύόμενη με την έπαναφορά

σὲ ἰσχὺ τοῦ Συντάγματος 1864/1911.

14 Μετὰ τὴν ἄφιξη τοῦ Γεωργίου Β' ἐξελέγη ἡ «Γ' Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων» στὶς 2 Μαρτίου 1936, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νὰ καταρτίσῃ νέο σύνταγμα μέχρι τῆς 4ης Αὐγούστου, ὅποτε ὁ Ἰ. Μεταξᾶς ἐπέβαλε τὴν δικτατορία.

15 Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἐξελέγη στὶς 31 Μαρτίου 1946 ἡ «Δ' Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ», ἀλλὰ δὲν συνέταξε κανένα σύνταγμα, μέχρις ὅτου ἡ Βουλὴ ποὺ προήλθε ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς τῆς 9ης Σεπτεμβρίου 1951 ψήφισε νέο σύνταγμα, ποὺ ἴσχυσε ἀπὸ τὴν 1η Ἰανουαρίου 1952. Τὸ σύνταγμα αὐτὸ μετὰ τὸ 1960 ἔγινε στόχος ἐπικρίσεων.

16 Τὸ στρατιωτικὸ καθεστὼς τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 κατάρτισε δύο νέα συντάγματα (1968 καὶ 1973), ποὺ δὲν ἐφαρμόστηκαν ποτέ.

17 Ἡ Μεταπολίτευσις τοῦ 1974 ἐπανάφερε ἀρχικὰ σὲ ἰσχὺ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1951, ἀλλὰ χωρὶς τὶς διατάξεις περὶ πολιτεύματος καὶ τέλος **18** τὸ 1975 κατάρτισε καὶ δημοσίευσε σύνταγμα <τὸ ὁποῖο **19** ἀναθεωρήθηκε τὸ 2001 καὶ **20** θὰ ξανααναθεωρηθῇ τὸ 2008...>.

* * *

ὅτῃ ἡ «Συνταγματικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος» εἶναι λοιπὸν μία κωμικοτραγικὴ ἱστορία, μὲ στοιχεῖα ποὺ προκαλοῦν τὰ γέλια καὶ μὲ στοιχεῖα ποὺ προκαλοῦν τὰ κλάματα. «Ντουζίνες» συντακτικῶν συνελεύσεων καὶ ἀναθεωρητικῶν βουλῶν, ποὺ ἄλλοτε δὲν κάνουν τίποτε καὶ ἄλλοτε φτειάχουν «ντουζίνες» ἐπίσης συνταγμάτων, συνταγματικῶν ἀναθεωρήσεων, συντακτικῶν πράξεων καὶ ψηφισμάτων ποὺ δὲν ἐφαρμόζονται ποτέ ἢ ἐφαρμόζονται ἐν μέρει ἢ ἀνακατεύονται τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο σὰν ρώσικη σαλάτα, ἀνάλογα μὲ τὶς στιγμιαίες ἀνάγκες τοῦ Κατεστημένου. Μέσα σ' ἓνα ὄργιο «συντακτικοῦ κυνισμού» τῆς ἐξουσιαστικῆς κᾶστας ἡ «συνταγματικότητα» γίνεται κλωτσοσκούφι στὴν Ἑλλάδα, ἐνῶ ὁ Ἑλληνισμός, τελείως ξένος πρὸς τὰ συμβαίνοντα, καλεῖται ἐκάστοτε νὰ νομιμοποιῇ ἐκ τῶν ὑστέρων κανόνες καὶ τύπους, ποὺ πάντοτε δὲν ἐκπηγάζουν ἀπὸ τὴν παράδοσή του, ποὺ πάντοτε ἀποτελοῦν ἀντιγραφὲς κανόνων καὶ τύπων ἄλλων ἐθνῶν καὶ ποὺ πάντοτε ποδοπατοῦνται.

Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἀστείρευτη πηγὴ τῆς πολυχιλιετοῦς ζωῆς του εἶναι ἡ Παράδοσις καὶ Ἱστορία του, δηλαδὴ ἡ ἴδια ἡ Ἑλληνικότητα καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς σὰν παρελθόν, σὰν παρὸν καὶ σὰν μέλλον (δέον). Καὶ ὁ Καταστατικὸς αὐτὸς Χάρτης του ἔχει περιφρονηθῇ, ποδοπατηθῇ, κουρελοποιηθῇ βᾶναι ἀπὸ τὸ Νεοελληνικὸ Κράτος. Ἄν «ἐπαναφερθῇ σὲ ἰσχύ» (κυρίως μέσῳ τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, ἡ ὁποία πάντοτε δυναμιτίσθηκε μέσῳ τοῦ ιδεολογήματος τοῦ «Ἑλληνοχριστιανισμοῦ») καὶ καταλάβῃ τὴ θέση τῶν συνταγμάτων σὰν ὑπέρτατος ἄγραφος νόμος καὶ θεμέλιος τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ εἶναι ἓνα λαμπρὸ Ἑλληνικὸ Μέλλον, πρότυπο καὶ ἰδανικὸ γιὰ ὅλα τὰ ἔθνη, ὅπως παγκόσμιον πρότυπο καὶ ἰδανικὸ εἶναι καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Παρελθόν.

Δημήτρης Ι. Λάμπρου

«Ἀναζήτησις.-Δοκίμιον Ἑλληνικῆς Ἰδεολογίας»,
Ἀθήνα 1980, σσ. 180-189.)

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Ὁ Παράδεισος τῶν ὑπονόμων

Κάποιοι -ἐλάχιστοι εὐτυχῶς μέσα σὲ δύο μεγάλες ἐπαγγελματικές ομάδες ἐντίμων ἀνθρώπων-, ποὺ εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ ἀποκτήσουν εἰσιτήριο γιὰ τὸν Παράδεισο, βρῆκαν ἀσφαλῆ τρόπο νὰ πραγματοποιήσουν τὴν εὐσεβῆ τους ἐπιδίωξη: Πετᾶνε ἀντίτυπα τοῦ «Δαυλοῦ» στοὺς ὑπονόμους· κι ἔτσι ἡ διανομὴ τοῦ βλάσφημου ἐντύπου δὲν θὰ ἀποτελῇ μελανὸ σημεῖο γιὰ τὴν ἀριτιότητα τῶν προσόντων ποὺ θὰ ὑποβάλουν στὸν ἅγιο Πέτρο. Καὶ πραγματικὰ συμφωνοῦμε μαζί τους, ὅτι ὁ κλειδοκράτορας τῆς Ἑδέμ θὰ ἀνταμείψῃ τὸ θε-ἀρεστο ἔργο τῶν ἀνθρώπων τῶν ὑπονόμων καὶ θὰ τοὺς ἀναπαύσῃ σίγουρα «ἐν κόλποις Ἀβραάμ».

Δ.Ι.Α.

Βραχυνκύκλωμα σὲ κρανίο

«Ἐνῷ δὲν μπορῶ νὰ ἰσχυριστῶ, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀνέπτυξαν ἱατρικὲς μεθόδους σὲ ἀπόλυτη ἀπομόνωση, δὲν ὑπάρχουν ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις οὔτε καὶ ἐνδείξεις, ὅτι ἄντλησαν ἱατροχειρουργικὲς γνώσεις ἀπὸ κάποιες ἐξωτερικὲς πηγές.» (Δήλωση Ἑλληνοαμερικανοῦ καθηγητῆ πανεπιστημίου γιὰ τὸ κρανίο τῶν Ἀβδήρων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν τὰ σημάδια μιᾶς καταπληκτικῆς καὶ ἐπιτυχημένης ἐγχείρησης ἐγκεφάλου 200 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Ἱπποκράτη.) Ἔχει ὁ καθηγητὴς τὴ χειροπιαστὴ ἀπόδειξη τοῦ κρανίου γιὰ τὴν φοβερὴ πρόοδο τῆς Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς, ἀλλὰ «δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἰσχυριστῇ». Δὲν ἔχει «καμμιά ἀπόδειξη ἢ ἐνδειξη καὶ», ὅτι οἱ Ἕλληνες γιατροὶ «ἄντλησαν ἱατροχειρουργικὲς γνώσεις ἀπὸ κάποιες ἐξωτερικὲς πηγές», ἀλλὰ «δὲν μπορεῖ νὰ ἰσχυριστῇ»! Σ' αὐτὸ τὸ τρομερὸ διανοητικὸ βραχυνκύκλωμα ὁδηγεῖ τὸ ἱστορικὸ δόγμα «Ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς», ὅχι μόνον στὴν ἱστορία τῆς Ἱατρικῆς ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε ἄλλη ἐπιστήμη, γνώση, παράδοση, συνείδηση.

Δ.Ι.Α.

Ἔτος Μότσαρτ 2006

Τὶς τελευταῖες μέρες τοῦ Ἰανουαρίου εἶχαμε μετάδοση ἔργων Μότσαρτ. Γίγας τῆς Μουσικῆς, τὴν ὁποία στὴ σύντομη ζωὴ του τῶν 35 ἐτῶν σηματοδότησε ἀνεξίτηλα. Πῆρε στοιχεῖα ἀπὸ τοὺς Βιβάλντι καὶ Χάυνδν, γιὰ νὰ τὰ περάσῃ γονιμοποιημένα στὸν ἄλλο τιτᾶνα, τὸν Μπετόβεν, ὅπου καὶ τὸ τέρμα αὐτῆς τῆς ἀσύλληπτης πορείας τῆς Μουσικῆς. Ἐδῶ ρέει ἡ πανανθρώπινη ψυχὴ μετουσιωμένη αἰσθητικὰ στὸ μυστήριο τῆς ὑπαρξῆς. Μπορεῖ νὰ ἔγραψαν καὶ κανένα θρησκευ-

τικό έργο, αλλά ή θεολογία ἄς μὴν κοιτάη ἂν τῆς μοιάξη, ἄς κοιτάξη ἂν αὐτὴ μορῇ νὰ τοῦ μοιάξη. Ἡ αἰώνια καπήλευση τοῦ θεοκεντρισμοῦ, ὅταν, χωρὶς νὰ μετέχη πουθενά, δυναστεύη τὰ πάντα. Βεβαίως ἀκούγοντας τὸν Μότσαρτ -καὶ στὴ συνέχεια τὸν Μπετόβεν, ὅπου διακρίνομε πολλὰ στοιχεῖα τοῦ Μότσαρτ- βρισκόμαστε σὲ μία ἔκσταση, ποὺ καμμὶὰ σχέση δὲν ἔχει μὲ τὸ θεοκεντρισμό. Ἐδῶ βλέπομε τὴ γνήσια παρουσία τῆς μάνας Φύσης, ὅπως αὐτὴ καταπληκτικὰ ἐδημιούργησε διὰ τῶν νόμων τῆς τὸν ἄνθρωπο καὶ ὄχι κανέναν ἀνθρωποκατασκευασμένου Γιαχβέ, ποὺ τὸ στενὸ μυαλό του φθάνει στὴν ἀσημαντότητα τῶν ἱερῶν διαφορῶν Γραφῶν του, ποὺ δυστυχῶς σήμερα συνωμοτικὰ ἐλέγχει καὶ ἐκμεταλλεύεται ὅ,τι ὥραϊο ὑπάρχει. Κλεισμένοι οἱ μουσικοὶ αὐτοὶ στὰ διάφορα ᾠδεῖα καὶ αἰθουσες συναυλιῶν ἢ θέατρα, μαντρωμένοι γιὰ νὰ τοὺς ἐλέγχωμε, γιὰτὶ ἀλλιῶς, ἂν πάρη χαμπάρι τὸ ἀμέτρητο κοπάδι, χαθήκαμε. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη χρηματοδοτοῦμε καὶ προωθοῦμε τὴν ἀγγλοσαξονικὴ «μουσικὴ» τῶν διαφορῶν συγκροτημάτων σὰν πνευματικὴ προπαγάνδα. Βέβαια στὶς τυμπανοκρουσίες γιὰ τὸ «Ἔτος Μότσαρτ» τὰ παραπάνω ἀποτελοῦν ἀπαγορευμένο καρπὸ.

Π.Γ.

Ντ. Ἰρβιν: Οὔτε φονιάς νὰ ἦταν...

Συνελήφθη στὴ Βιέννη καὶ καταδικάσθηκε σὲ διετὴ φυλάκιση ὁ Βρεταννὸς ἱστορικὸς Νταϊήβιντ Ἰρβιν, γιὰτὶ τόλμησε νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀποψὴ του γιὰ τὸ Ὀλοκαύτωμα. Μετὰ ἀπὸ 16 ὀλόκληρα χρόνια, ἀφ' ὅτου κυκλοφόρησε ἡ μελέτη του. «Καὶ ὅμως γυρίζει», εἶπε ὁ Γαλλιλαῖος, καὶ ἡ Ἱερὰ Ἐξέταση τὸν ἔστειλε στὴν πυρὰ. «Δὲν ἔγινε τὸ Ὀλοκαύτωμα, ὅπως μᾶς τὸ παρουσιάζουν», εἶπε ὁ Ἰρβιν, στὴν «πυρὰ» τὸν στέλνει ἀκόμα καὶ μετὰ ἀπὸ 16 χρόνια ἡ σημερινὴ «Ἱερὰ Ἐξέταση».

Ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ μεσαίωνες εἶναι ὁ χειρότερος;

Τ.Α.

Τὰ «Ἐπὶ Θαύματα» δὲν θὰ εἶναι ἐπτά...

Ὑποκινοῦν... ἀνακατάταξη τῶν ἀρχαίων «Ἐπὶ Θαυμάτων τοῦ Κόσμου». Φυσικὰ ἀμέσως προκύπτει ὁ δόλος, γιὰτὶ κάτι μουρμουρίζουν, κάποια πάλι τρικλοποδιὰ θὰ βάλουν στὴν Ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα, ὅταν προτείνονται τό... Ἀγαλματῆς Ἐλευθερίας στὴ Νέα Ὑόρκη (ὅ,τι πιὸ κακόγουστο καὶ στὴ δομὴ καὶ στὸ νόημα) καὶ πολλὰ ἄλλα τέτοια φαιδρά. Μάλιστα ἔχουν σκηνοθετήσῃ καὶ διενέργεια ἐκλογῶν διὰ τοῦ Internet (δημοκρατικὰ πράγματα...). Δὲν ξέρω, ἂν στὸ Internet ἀναφέρεται ὅτι ὁ Παρθενὼν (ὑπεύθυνος 100% ὁ Ἰουδαϊσμός γιὰ τὴν ἀνάτιναξή του) εἶναι τὸ ὕψιστο δημιούργημα τῆς ἀνθρώπινης νοήσεως, διότι ἔξευξε τὴν Ἐπιστὴμὴ τῶν Ἰωάνων Φιλοσόφων (ἔκτοτε λίγα προσετέθησαν) μὲ τὴν ὑπερτατὴ καὶ ἀξεπέραστη αἰσθητικὴ τῆς Κλασικῆς Ἀρχαιότητος. Ἡ Ἐπιστὴμὴ αὐτὴ καὶ ἡ Τέχνη δικαιώνονται ἀπὸ αὐτὴ καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ ὑπερβατικὸ τῆς ταχυδακτυλογραφίας, ποὺ συνεχῶς ἀποπειρῶνται (Γιαχβέ).

Π.Γ.

ΥΔΩΡ ΤΟ ΖΩΝ

**Συναντῶνται οἱ ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων
καὶ τῆς σύγχρονης Φυσικῆς γιὰ τὸ νερὸ**

Ἡ Πελασγοὶ τῆς Μεσογείου ἀπέδιδαν στὸ νερὸ τὴν ἀξία ποὺ τοῦ ἀρμόζει ὡς ἑνὸς ἐκ τῶν βασικῶν στοιχείων τῆς ζωῆς στὸν πλανήτη μας. Ἡ Μεσόγειος ἀρχικῶς ἀποτελοῦνταν ἀπὸ δύο πολὺ μεγάλες λίμνες, ποὺ ἀργότερα μὲ τὴν βύθιση τοῦ Αἰγαίου βουνοῦ ἔγιναν θάλασσες. Οἱ πολλὲς ὑπαρξιακὲς σχέσεις τῶν Πελασγῶν μὲ τὸ νερὸ ἀποτυπώθηκαν στὴν γλῶσσα τους καὶ καταγράφηκαν μέσα σὲ χιλιάδες ἐκφράσεις καὶ λέξεις. Ἑκατοντάδες διαφορετικὲς λέξεις-ρίζες γιὰ τὸ νερὸ δημιουργοῦν πολλὲς χιλιάδες σύνθετες λέξεις, δείχνοντας γιὰ ἄλλη μία φορὰ τὴν πολυπλοκότητα τῆς μοναδικῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας. Ἡ ρίζα υδ- ἔχει πάνω ἀπὸ 400 παράγωγες λέξεις, ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ ὕδωρ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα κατέγραψε μὲ καταπληκτικὲς λεπτομέρειες τὶς ιδιότητες τοῦ νεροῦ. Ἡ ροὴ καὶ ἡ κινητικὴ του δύναμη ἀποτυπώνονται σὲ πολλὲς λέξεις μὲ τὸ γράμμα -ρ-. Ἔτσι ἔχουμε: νηρόν, ὕδωρ, ὄμβρος, πλημμυρίς, βροχή, μπόρα, ρύαξ, ὕδρωψ, ὑγρὸς καὶ μὲ δύο -ρρ- γιὰ τὴν συνεχόμενη ἐκδήλωση τῆς ροῆς του, ὅπως καταρράκτης, χεῖμαρρος κ.ἄ. (Βλ. Ἡλία Τσατσόμοιρου, «Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας.-Ἡ Ἀποκωδικοποίηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου», ἔκδ. «Δαυλός» 1991, β' ἔκδοση 2003.) Οἱ λέξεις ὀμίχλη, νέφος, ἄχνη-ἄχνος, ἀχνὺς = θο-λούρα ἀπὸ ὑγρασία, ἔρση = ἔντονη θολούρα, πάχνη, δρόσος-δροσιά, ἀτμίς-ἀτμός, ὑγρασία μᾶς δείχνουν τὴν ἀέρια κατάσταση τοῦ νεροῦ. Οἱ λέξεις ψεκᾶς-ψιχάλα, ρανίς-ρανίδα, στάζω-σταγὼν, βρέχει-βροχή, χέω-χύνω, καταιγίς, μπόρα = τοπικὴ καταιγίδα, λαίλαψ-λαίλαπα = θύελλα μὲ συνοδεία ἐντόνου βροχῆς, ὕει-ὑέτος = καταρρακτώδης βροχή, κατακλυσμός = ἡ μέγιστη ποσότητα νεροῦ ποὺ μπορεῖ νὰ πέ-

ση, μᾶς δείχνουν τὴν ποσότητα καὶ τοὺς τρόπους ποὺ πέφτει τὸ νερὸ στὴν γῆ. Οἱ λέξεις *σίφων*, *δίνη*, *στρόβιλος* μᾶς δείχνουν τὸν τρόπο ποὺ ἐνεργοποιεῖται τὸ νερό. Οἱ λέξεις *χιών-χιόνι*, *νίφει-νιφάς*, *χάλαζα-χαλάζι*, *κρύο-κρύσταλλος*, *πάγος*, *ψῦξις-ψύχος* μᾶς δείχνουν ποικιλόμορφα τὴν στέρεη κατάσταση τοῦ νεροῦ. Ἡ λέξη *ψυχὴ* δείχνει τὸ σταμάτημα τῆς ροῆς τῆς ζωτικῆς ἐνέργειας ποὺ ζεσταίνει τὸν ὀργανισμό, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ψύχος καὶ τὸν θάνατο. Οἱ λέξεις *αὔρα* καὶ *ρεῦμα* μᾶς ἐξηγοῦν καθαρὰ τὴν ἐνεργειακὴ ὑπόσταση τοῦ νεροῦ. Θὰ χρειαζόταν ὁλόκληρο βιβλίο, γιὰ νὰ καταγράψουμε τίς λέξεις καὶ τίς ἐννοιες ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ νερὸ καὶ τίς ιδιότητές του.

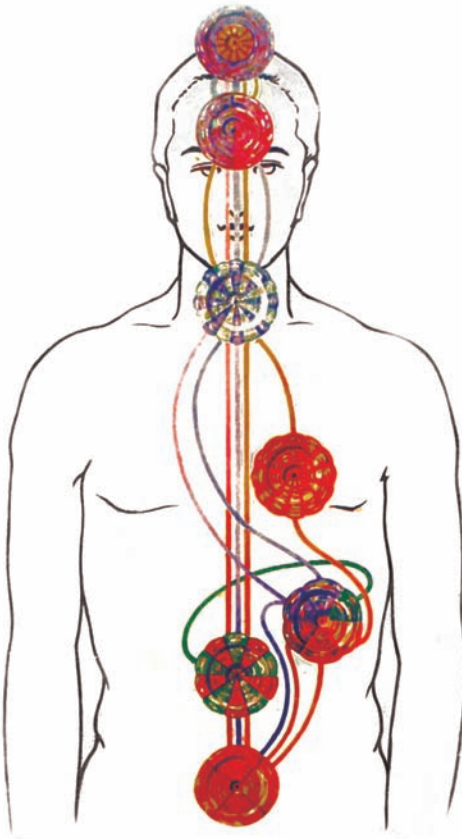
Οἱ Ἑλληνας, τὸ νερὸ καὶ ἡ ἀποϊεροποίηση τῆς Φύσεως

Ἰ ἀρχαῖοι Ἕλληνες θεωροῦσαν, ὅτι τὰ ὕδατα τῆς Μητέρας Γῆς ἦταν ἱερὰ καὶ ἀποτελοῦσαν ἓναν τεράστιο ζωντανὸ ὀργανισμό, ποὺ τὸν σέβονταν καὶ τὸν προστάτευαν. Μέσα στὸ ἐνεργειακὸ πεδίο τῶν ὑδάτων ζοῦσαν χιλιάδες θεότητες, ὅπως οἱ Νηρηίδες, οἱ Ὀκεανίδες, οἱ Σειρήνες, οἱ Νύμφες τῶν πηγῶν καὶ τῶν ποταμῶν κ.ἄ. Κατὰ τὴν μυθολογία ὁ θεὸς Ὀκεανός, ὁ «τέλειος ποταμός», ἦταν γιὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, εἶναι ὁ μέγας ποταμὸς ποὺ περιρρέει τὴν γῆ καὶ ἐξαπλώνεται στὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα. Μὲ τὴν γυναῖκα του Τηθὺν γέννησαν τρεῖς χιλιάδες ποταμούς καὶ τρεῖς χιλιάδες ὠκεανίδες. «Διότι τρεῖς φορὲς χίλιες εἶναι οἱ τανίσφυρες Ὀκεανίδες (...). Κι ἄλλοι τόσοι εἶναι οἱ ποταμοί, ποὺ μὲ πάταγο ρέουν, οἱ γιοὶ τοῦ Ὀκεανοῦ ποὺ γέννησε ἡ δέσποινα Τηθύς. Κι ὅλων τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἶναι κοπιαστικὸ ἄνδρας θνητὸς νὰ πῇ, παρὰ ξέρουν τοῦ καθενὸς τὸ ὄνομα ὅσοι κοντὰ του κατοικοῦνε.» (Ἡσιόδου, «Θεογονία», στ. 362-369.) Ὁ κάθε ποταμὸς ἦταν καὶ ἓνας θεός, ἐνῷ ὅλα τὰ ὕδατα κατοικοῦνταν ἀπὸ διαφορῶν εἰδῶν θεότητες. Κατὰ τὴν μυθολογία τὸ ὕδωρ ἐθεωρεῖτο ὅτι ἦταν τὸ ἀρχικὸ στοιχεῖο τοῦ κόσμου, ὁ πατὴρ τῶν πάντων, ποὺ χωρίζει τὴν οὐράνια σφαῖρα σὲ ὑπέργειο καὶ σὲ ὑπόγειο ἡμισφαίριο. Μέσα ἀπ' τὸν Ὀκεανὸ ἀνέτειλε ἡ Ἥως, ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες, ἐνῷ πέραν μακρὰ αὐτοῦ βρισκόταν ὁ Ἄδης. Ἡ ἐνεργειακὴ ὑπόστασή του ἀπεικονιζόταν στὴν Τέχνη

Φωτογραφία ἀνθρώπου μὲ τὴν μέθοδο Κίρλιαν. Διακρίνονται ξεκάθαρα οἱ ἐνεργειακοὶ στρόβιλοι τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ στήθους, ποὺ εἶναι ἐντονα ἐνεργοποιημένοι. Ὁ στρόβιλος ἔχει σχῆμα ῥοειδὲς καὶ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα συμβολιζόταν μὲ τὸ Ὀρφικὸ φόν.

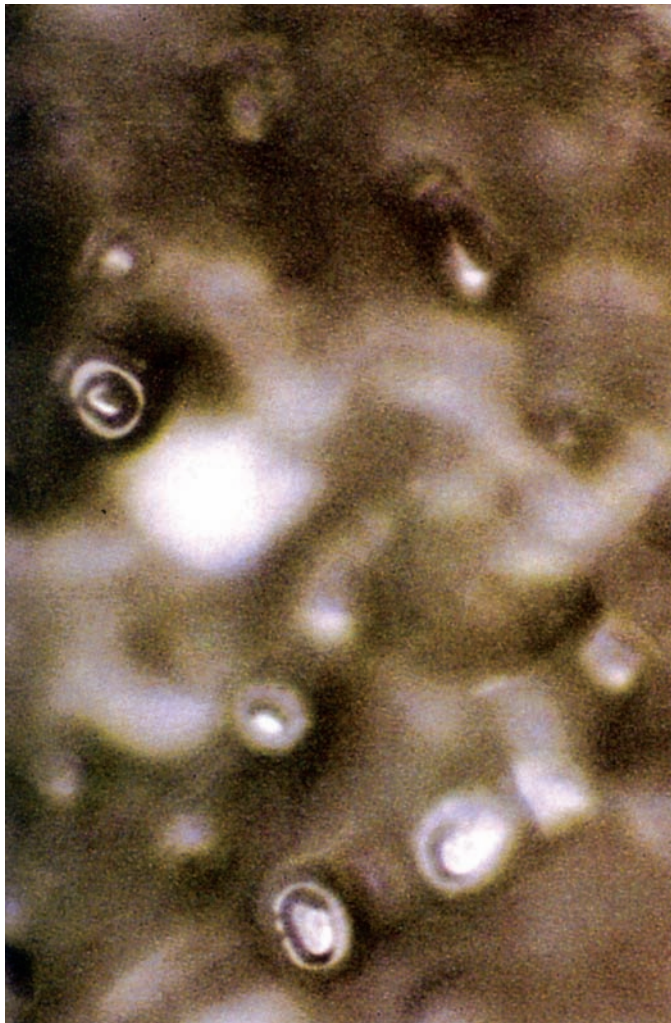
Ένεργειακοὶ στρόβιλοι, 7 τὸν ἀριθμὸ, ἀποτελοῦν τοὺς σπειροειδεῖς ἐνεργειακοὺς στροβίλους ποὺ ζωογονοῦν τὴν ἀνθρώπινη αὐρά. Μέσῳ αὐτῶν ἐνεργοποιεῖται ἡ ζωτικὴ δύναμις τοῦ ὁργανισμοῦ. Στὴν ἐλληνικὴ μυθολογία συμβολίζονται μὲ τὸ κηρύκειο τοῦ Ἑρμοῦ.

νεροῦ καὶ ἄλλων ὑλικῶν ποὺ περιβάλλουν τὴν Γῆ περιγράφονται ἐκ στόματος Σωκράτους μὲ καταπληκτικὴ λεπτομέρεια στὸν «Φαῖδωνα» τοῦ Πλάτωνος. Ὁ Πλάτων ὑποστήριξε, πῶς στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς ὑπάρχει μία τεράστια δεξαμενὴ νεροῦ, ἡ ὑπόγεια θάλασσα, ὁ Τάρταρος, στὴν ὁποία κατέληγαν πολλὰ ὑπόγεια ποτάμια καὶ ρεῦματα. Ἐπομένως ὁ ὑδρολογικὸς κύκλος τοῦ νεροῦ δὲν γίνεται μόνον μεταξὺ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς καὶ τῆς ἀτμόσφαιρας ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς. Τὸν 6ο π.Χ. αἰῶνα ὁ φυσικὸς φιλόσοφος Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐπρέσβευε, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων καὶ τῆς ζωῆς εἶναι τὸ ὕδωρ: «*Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ (...) ἐξ ὕδατος δέ φησι πάντα εἶναι καὶ εἰς ὕδωρ πάντα ἀναλύεσθαι.*» (Πλουτάρχου, «Περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις» I-875, e.) Λίγα ἔτη ἀργό-

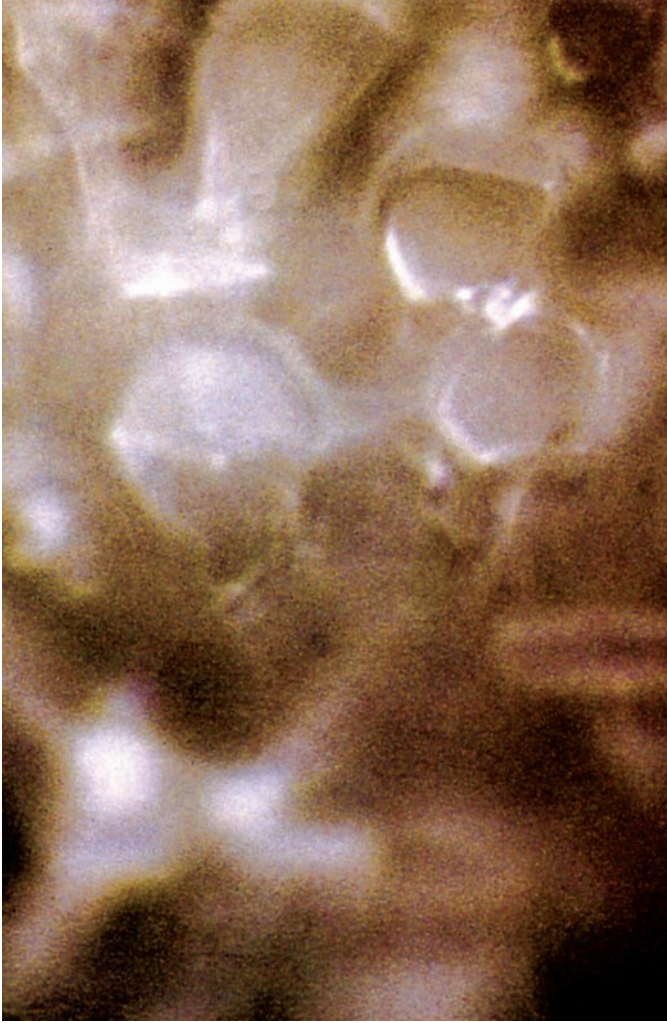
ὡς ἓνας ὑγιὲς μυώδης ἐνήλιξ ἄνδρας μὲ γενειάδα ἢ ὡς ἓνα γιγάντιο κυκλικὸ ἐνεργειακὸ στεφάνι ποὺ ἔρρεε συνεχῶς καὶ περιελάμβανε μέσα του τὴν Γῆ, τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν θάλασσα. Ὁ Νηρεὺς, γιὸς τοῦ Πόντου, ἀρχαιότατος θεὸς τῶν θαλασσῶν καὶ κυρίαρχος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἦταν ὁ πατὴρ πολλῶν θεοτήτων τῆς θάλασσας καὶ τῶν πενήντα Νηρηίδων. Εἶχε τὴν ιδιότητα νὰ μεταμορφώνεται διαδοχικὰ σὲ πῦρ, ὕδωρ καὶ ἀέρα. Ὁ Ποσειδῶν, ὁ ἄρχων ὅλων τῶν θαλασσῶν ἀλλὰ καὶ τῶν πηγῶν, κατὰ τὴν διαμάχη του μὲ τὴν Ἀθηνᾶ γιὰ τὴν διεκδίκηση τῆς πόλεως τοῦ Κέκροπος, χτύπησε μὲ τὴν τρίαινά του τὰ βράχια τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ξεπήδησε νερό. Αὐτὸ δείχνει καὶ τίς πανάρχαιες γνώσεις τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴν τέχνη τῆς ραβδοσκοπίας. Ἡ ραβδοσκοπία βασιζόταν στὴν ἐντόπιση τῶν ὑπογείων ὑδάτων μέσῳ τοῦ ἐνεργειακοῦ πεδίου τοῦ νεροῦ, ποὺ ἐνισχυμένο ἀπὸ τὰ τελουρικά ρεῦματα τῆς γῆς, φθάνει σὲ ὕψος μέχρι καὶ τὰ ἐβδομήντα μέτρα πάνω ἀπ' τὴν ἐπιφάνειά της. («*Δαυλός*», τ. 260-261, ἄρθρο «Γεωβιολογία. Ἡ ἀναβίωση μίας ἀπαγορευμένης ἐπιστήμης».) Τὰ ἐνεργειακὰ ρεῦματα τοῦ

τερα ὁ ἐπίσης φυσικὸς φιλόσοφος Ἀναξαγόρας ἀπ' τὴς Κλαζομενῆς τῆς Ἰωνίας κατέγραφε πρῶτος τὸν ὑδρολογικὸ κύκλο τοῦ νεροῦ, τὸν ὁποῖο ἐπιβεβαιώνει ὁ Ἀριστοτέλης στὰ «Μετεωρολογικά» του, ἐνῶ τὸ πρῶτο ὑδρολογικὸ πείραμα ἔγινε περίπου τὴν ἴδια ἐποχὴ ἀπ' τὸν ἰατροφιλόσοφο Ἱπποκράτη.

Πολλοὶ μῦθοι καὶ ἱστορίες ἀναφέρονται στὰ ὕδατα τῆς Στυγός, πὺν φόβιζαν ἀκόμη καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς θεοὺς. Ὅσο γιὰ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους, ὅσους νύβονταν μὲ αὐτά, τοὺς ἔκαναν ἀθανάτους ἢ τοὺς σκοτόωναν. «Ἐκεῖ κατοικεῖ ἡ τρομερὴ στοὺς ἀθανάτους θεά, ἡ φοβερὴ ἡ Στύγα, ἡ κόρη τοῦ πισωρρόου Ὠκεανοῦ ἢ πιδὸ μεγάλη καὶ μακρὰ ἀπ' τοὺς θεοὺς ξακουστὰ δώματα κατοικεῖ, σκεπαστὰ μὲ τεράστιους βράχους (...). Ἐκεῖ τῆς σκοτεινῆς τῆς Γῆς καὶ τοῦ ὀμιχλώδους Ταρτάρου καὶ τοῦ ἄγονου Πόντου καὶ τοῦ ἑναστρου Οὐρανοῦ στὴν σειρὰ εἶναι ὅλων οἱ πηγὲς καὶ οἱ ἄκρες, πικρές, μουχλιασμένες, πὺν κι οἱ ἴδιοι οἱ θεοὶ τὴς τρομάζουν.» (Ἡσιόδου, «Θεογονία», στ.775-810.) Ὁ μέγιστος ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ἀχιλλεὺς ἦταν ἀθάνατος καὶ ἄτρωτος, ἐπειδὴ, ὅταν ἦταν μικρός, ἡ μητέρα του ἡ Θέτις τὸν βύθισε στὰ νερὰ τῆς Στυγός καὶ μετὰ τὸν κράτησε πάνω ἀπὸ κάποια εἰδικὴ φωτιά-πῦρ, μὲ σκοπὸ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν διαδικασίαν τῆς ἀθανατοποιήσεώς του. Ὅμως ἡ ἐπέμβαση τοῦ συζύγου τῆς Πηλέως κατὰ τὴν τελετὴ ἐμπόδισε τὴν ὀλοκλήρωση τῆς διαδικασίας καὶ ἡ φτέρνα τοῦ μεγάλου ἥρωα, ἀπ' ὅπου τὸν κρατοῦσε ἡ μητέρα του, παρέμεινε ἀνέπαφη καὶ συνεπῶς τρωτὴ. Ἡ Πυθία τῶν Δελφῶν, πρὶν χρησιμοδοτήσῃ, ἐκαθαίρετο στὴν Κασταλλία πηγὴ καὶ ἔπινε ἐνεργοποιημένο νερὸ ἀπὸ τὴν

Νερὸ ἀπὸ βρύση τοῦ Λονδίνου (ἀριστερά) καὶ νερὸ ἀπὸ βρύση τοῦ Παρισιοῦ (δεξιά). Οἱ ἀσχημάτιστοι κρυσταλλοὶ καὶ τὸ θολὸ γκριζο χρῶμα του δείχνουν τὴν πτώση τοῦ αἰθερικοῦ πεδίου τοῦ νεροῦ τῶν πόλεων.

Κασσωτίδα πηγή, ἡ ὁποία ἀνέβλυξε ἀπ' τὸ σημεῖο ποὺ βρισκόταν ὁ ὁμφαλὸς τῶν Δελφῶν. Ἡ θεοποίησι τῶν ὑδάτων ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας ἦταν ἐπίσης τὸ καλύτερο μέσο προστασίας τοῦ ὑδάτινου πλούτου τοῦ πλανήτη μας.

Ὁ Ζεὺς εἶναι ἡ ζωὴ = Ζεύς. Ὁ Ζεὺς ἐκτὸς ἀπὸ θεὸς τῶν κεραυνῶν εἶναι καὶ θεὸς τῶν βροχῶν. Ἐπομένως τὸ νερὸ τῶν βροχῶν εἶναι καὶ αὐτὸ ζῶν-ζωντανό: Συννεφοσυνάκτης, Νεφεληγερέτης, Μεγαβρεμέτης Ὁμβριος, Ὑέτιος ἦταν μερικὰ ἀπ' τὰ ἐπίθετα τοῦ Διὸς. Μᾶς λέει ὁ περιηγητὴς Πανσανίας στὰ «Ἀττικά» (κεφ.24, παρ.3): «Υἰάρχει (στὴν Ἀθήνα) καὶ ἄγαλμα τῆς θεᾶς Γῆς, ποὺ ἱκετεύει τὸν Δία νὰ φέρῃ βροχή, εἴτε διότι οἱ ἴδιοι οἱ Ἀθηναῖοι τὴν εἶχαν ἀνάγκη εἴτε διότι σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα εἶχε πέσει ξηρασία.» Ὁ φιλόσοφος καὶ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας Μάρκος Αὐρήλιος στὸ ἔργο του «Τὰ εἰς ἑαυτόν», βιβλίο Ε', παρ. 8 διασφῆμι τὴν ἐπὶ κλήση τῶν Ἀθηναίων γιὰ τὴν ἔλευση τῆς

βροχῆς: «Υῖσον, ὕσον, ὦ φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων», δηλαδὴ «Βρέξε, βρέξε, ὦ φίλε Δία, στὰ χωράφια τῶν Ἀθηναίων καὶ στὶς πεδιάδες τους.» Ἡ ἐπὶ κλήση δείχνει τὴν σχέση φιλίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μὲ τοὺς θεοὺς τους, σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς Γιαχβὲ καὶ Ἀλλάχ, ποὺ ἐμπνέουν τὸν φόβο καὶ τὸν τρόμο στοὺς πιστοὺς τους.

Ἡ πλήρης ἀποϊεροποίηση τῆς Φύσεως ἔγινε μὲ τὶς τρεῖς ἰουδαιογενεῖς θρησκείες, Ἰουδαϊσμό, Χριστιανισμό καὶ Μωαμεθανισμό. Οἱ μονοθεϊστικὲς αὐτὲς θρησκείες, δηλαδὴ τὸ τρίπτυχο Γιαχβὲ-Ἀλλάχ-Χριστός, ἐπέβαλαν διὰ βίας τὴν ἀποψη στὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι ὅλα ὅσα ὑπάρχουν πάνω στὴν Γῆ ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ Γῆ εἶναι ἄψυχα καὶ φτειαγμένα ἀπ' τὸν ἓνα καὶ μοναδικὸ κοινὸ οὐσιαστικὰ

θεό τους, γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιοῖ ὁ ἄνθρωπος μὲ ὅποιον τρόπο θέλει καὶ χωρὶς κανέναν σεβασμὸ πρὸς τὴν Φύση. Οἱ θεοὶ τῆς Φύσεως ἀπὸ συγκάτοικοι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς Γῆς χάθηκαν στὶς μεταφυσικὲς κολάσεις τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν μουσουλμάνων καὶ μετατράπηκαν σὲ τερατόμορφους σατανικοὺς δαίμονες. Ὁ νοητικὸς, ἠθικὸς καὶ συναισθηματικὸς ἀκρωτηριασμός, ποὺ ἐπεβλήθη στοὺς μ.Χ. ἀνθρώπους ἀπ' τὶς θρησκείες τῆς ἐρήμου ἔναντι τῆς Φύσεως, κορυφώθηκε μὲ τὴν Καρτεσιανὴ μηχανιστικὴ ἀντίληψη καὶ Νευτώνια Φυσικὴ τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος.

Ἀποτέλεσμα τὸ σημερινὸ ἀδιέξοδο τῆς γενικῆς μόλυνσεως τοῦ πλανήτη μας. Ἄν ἡ μόλυνση καὶ ἡ ρύπανση τοῦ ὑδροφόρου ὀρίζοντα ξεπεράσῃ τὰ ἀνώτερα ὅρια, τὰ ὁποῖα τώρα πλησιάζουμε, ἡ ζωὴ καὶ ὅλα τὰ ὄντα στὴν Γῆ θὰ πάψουν νὰ ὑπάρχουν.

Νερὸ πηγῆς ἀπὸ τὸ Σάιτζο, ἐπαρχιακὴ πόλη τῆς περιοχῆς Χιροσίμα στὴν Ἰαπωνία. Οἱ κρύσταλλοι τοῦ νεροῦ τῶν καθαρῶν πηγῶν παρουσιάζουν συνήθως πανέμορφα ἐξάγωνα σχήματα.

Ἡ σύγχρονη Ἐπιστήμη καὶ τὰ πειράματα γιὰ τὸ νερὸ

Ὁ νερὸ ἀποτελεῖ ἓνα ἀπ' τὰ τέσσερα στοιχεῖα τῆς δημιουργίας τῆς ὕλης καὶ εἶναι τὸ καθοριστικὸ συστατικὸ τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἔμβιων ὄντων. Ἡ βάση ὅλων τῶν ὁργανισμῶν, τὸ πρωτόπλασμα, ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα ὕδατικὸ διάλυμα μὲ 97% νερὸ καὶ 3% ἀνόργανες καὶ ὁργανικὲς οὐσίες. Οὐσιαστικῶς ἀποτελεῖται ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ νερό. Στὴν Γῆ μας ζωὴ χωρὶς νερὸ εἶναι ἀδύνατη, ἀφοῦ μέσα στὰ πρῶτα ὕδατα τοῦ πλανήτη ἀναπτύχθηκαν καὶ οἱ πρῶτοι μονοκύτταροι μικροὶ ὁργανισμοί. Ὁ ἄνθρωπος ἐμφανίζεται στὴν ζωὴ μὲ τὴν ἔνωση τοῦ σπερματοζωαρίου μὲ τὸ ὄαριο. Στὴν φάση αὐτὴ τὸ πο-

Κρύσταλλος νερού από την πηγή της Δούρδης στη Γαλλία.

στο σώμα. Άλλα και ή επιφάνεια του πλανήτη που κατοικούμε αποτελείται κατά 70% από νερό, αν και τα μεγέθη των υπογείων υδάτων, που έχουν ανακαλυφθή, φθάνουν εκείνα της επιφανείας.

Κατά τις δεκαετίες του '70 κι '80 έπιστήμονες από διάφορες χώρες της Δύσεως, όπως οί Α. Βενβενίστε, Κ. Σουέιτζερ, Ντ. Λούντβιχ, παρουσίασαν πειραματικές εργασίες περί της ζωτικότητας του νερού. Τό 1999 ό Ίάπων ίατρος καθηγητής και συγγραφέας Μασάρου Έμότο και ό συνάδελφός του Άμερικανός Λή Χ. Λόρενζεν μέσω μιας συσκευής με την όνομασία Άναλυτής Μαγνητικού Συντονισμού, που χρησιμοποιούσαν οί όμοιοπαθητικοί θεραπευτές της Άμερικής, ξεκίνησαν τις έρευνες για την ενεργειακή ύπόσταση του νερού, που κράτησαν πέντε χρόνια. Στην πορεία των έρευνών ό Έμότο σκέφτηκε να φωτογραφίση την κρυσταλλική δομή του νερού και να συγκρίνη τις διαφορές μεταξύ των κρυστάλλων. Με τις έκπληκτικές φωτογραφίες που έβγαλε έθεσε τέλος σε κάθε είδους άμφισβητήσεις. Άπέδειξε ότι οί κρύσταλλοι του νερού είναι μικρές όντότητες (όπως τα κύτταρα στο ανθρώπινο σώμα), που μπορούν ν' ανταποκρίνονται σε δονήσεις που προέρχονται είτε από την Φύση είτε από τον άνθρωπο. Κάποια άπ' τα σχήματα των κρυστάλλων ήταν ή

σοστό του νερού που βρίσκεται μέσα στο γονιμοποιημένο φάριο άνέρχεται στο 95% των συστατικών του. Η κύηση του ανθρώπου γίνεται έννια μήνες μέσα στο νερό του πλακούντα της μητέρας. Άλλα και για τον ενήλικα άνθρωπο τό νερό αποτελεί τό βασικότερο ύπαρκτικό συστατικό του, αφού 60% με 70% του σώματος αποτελείται από νερό. Όλες οί βιοχημικές και οί ενεργειακές αντιδράσεις και λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού πραγματοποιούνται μέσα στον σωματικό ύδάτινο κόσμο του, αφού τό νερό είναι ό άγωγός της ζωτικής ενέργειας του σώματος. Τα συναισθήματα, οί επιθυμίες, άκόμη και οί σκέψεις αποτελούν ενεργειες που ρέουν μέσω του νερού

μεταλλάσσονταν σὲ συμμετρικὰ ἀριστουργήματα τέχνης, ἐνῶ κάποια ἄλλα ἦταν ἢ γίνονταν ἄσχημα ἢ χαοτικά. Τὰ σχήματά τους μεταβάλλονταν ἀνάλογα μὲ τὴν μουσική, τὴν γλῶσσα, τὴν συναισθηματικὴ κατάσταση τῶν ἀνθρώπων, ἀκόμη καὶ μὲ τὶς θετικὲς ἢ ἀρνητικὲς σκέψεις τους. Στὴν ιδιότητα τοῦ νεροῦ νὰ καταχωρίζη πληροφορίες βασίζεται καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ὁμοιοπαθητικῶν φαρμάκων, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται μὲ τὶς κρούσεις-δονήσεις καὶ τὶς διαδοχικὲς ἀραιώσεις τῶν διαλυμάτων μὲ τὴν ὅμοια θεραπευτικὴ οὐσία. Ἡ διαδικασία αὐτὴ ὀνομάζεται *δυναμοποίηση*. Ἐπομένως δὲν εἶναι ἡ ἴδια ἡ οὐσία τοῦ φαρμάκου, ποὺ θεραπεύει τὸν ἀσθενῆ, ἀλλὰ ἡ πληροφορία της, ποὺ τὴν μεταφέρει μέσῳ τοῦ διαλύματος στὸν ὁργανισμό τὸ δυναμοποιημένο ὁμοιοπαθητικὸ φάρμακο.

Στὴ Φοντάνα ντὶ Τρεβί τῆς Ρώμης παρουσιάζεται στὸ κέντρο τοῦ οἰκοδομήματος ὁ θεὸς Ὁκεανός. Ἀπὸ κάτω του ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ἐλληνικὲς θεότητες τῶν ὑδάτων.

Σπειροειδὲς κίνηση καὶ διασθημικὸ νερὸ

συνεχόμενη ροή-κίνηση τοῦ νεροῦ γίνεται ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς μὲ ρυάκια, χειμάρρους, ποταμούς, καταρράκτες, ρεύματα, τὰ ὅποια καταλήγουν σὲ λίμνες, θάλασσες, ὠκεανούς, ἐσωτερικούς καὶ ἐξωτερικούς. Τὸ συνεχὲς ταξίδι τοῦ νεροῦ συνεχίζεται μὲ τὴν ἐξάτμισή του ἀπὸ τὴν ζέστη τοῦ ἡλίου, ἀκολουθεῖ ἢ σύναξη τῶν νεφῶν καὶ ἡ παραγωγή ἠλεκτρικῶν ἐκκενώσεων-κεραυνῶν ἀπ' τὰ ἐνεργοποιημένα νέφη, γιὰ νὰ ξεκινήσῃ ἡ σπειροειδὲς πτώση-ἐπιστροφή του στὴν γῆ ὡς βροχή, χαλάζι, ἢ χιόνι. Ἡ σπειροειδὲς κίνηση ἐμφανίζεται ἐπίσης στὴν δημιουργία τῶν νεφῶν καὶ τῶν βαρομετρικῶν συστημάτων, μὲ δυνατοὺς στροβίλους κατὰ τὴν διάρκεια καταιγίδων καὶ μὲ συνοδεία βροχῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς δίνες στὶς θάλασσες, στὶς λίμνες καὶ στὰ ποτάμια. Ἡ σπειροειδὲς κίνηση ὑπάρχει παντοῦ

άποτυπωμένη στην Φύση, από τὸ καβούκι τοῦ σαλίγκαρου μέχρι τοὺς σπειροειδῆς γαλαξίες τοῦ σύμπαντος καὶ ἔχει ἄμεση σχέση μετὸν χρυσὸ ἀριθμὸ Φ ποὺ ἰσοῦται μετὰ 1,618. Ἡ τέλεια αὐτὴ ἀναλογία, ποὺ βρίσκεται παντοῦ στοὺς Σύμπαν, εἶναι τὸ μαθηματικὸ μυστικὸ τῆς ἐνεργοποιήσεως τῶν ὑδάτων. Ἡ καθαρότητα καὶ ἡ διαύγεια τοῦ νεροῦ ὁλοκληρώνεται μετὰ τὴν πτώση τῆς θερμοκρασίας του στοὺς 4 °C. Τέλος ἡ ἀποθήκευση παγωμένου ἐνεργοποιημένου καθαροῦ νεροῦ στοὺς πόλους τῆς γῆς γιὰ περίπτωση ἀνάγκης τῆς γίνεται μετὰ τὴν δημιουργία τῶν παγετῶνων. Ἡ Φύση καθιέρωσε τὸν ὑδρολογικὸ κύκλο, ποὺ, ἂν τὸν δοῦμε ὠλοκληρωμένο ἀπ' τὰ νέφη μέχρι τὰ ὑπόγεια ὕδατα, θὰ διαπιστώσουμε, ὅτι ἀποτελεῖ μία τεράστια σπειροειδῆ κίνηση. Σκοπὸς του εἶναι νὰ καθαρίζει καὶ νὰ ἐνεργοποιῇ τὸ αἰθερικὸ πεδίο τοῦ νεροῦ καὶ νὰ τὸ κρατᾷ ζωντανό.

Ἡ προέλευση καὶ ἡ ὑπαρξὴ τοῦ νεροῦ στὴ Γῆ καλυπτόταν πάντοτε ἀπὸ ἓνα πέπλο μυστηρίου. Τὶς τελευταῖες δεκαετίες μετὰ τὰ ταξίδια καὶ τὶς ἐξερευνήσεις στοὺς ἡλιακοὺς μας σύστημα ἀνακαλύψαμε, ὅτι τὸ νερὸ ὑπάρχει παντοῦ στοὺς διάστημα. Στοὺς πλανῆτες Ἄρη, Δία, Ποσειδῶνα, Ἀφροδίτη, Κρόνο, στοὺς δορυφόρους, Εὐρώπη, Ἰώ, Καλλιστώ, Σελήνη, σὲ κομήτες, σὲ μετεωρίτες, σὲ δακτυλίους καὶ ἄλλοι. Τὸν Μάιο τοῦ 1997 δημοσιεύτηκε σὲ ἐθνικὲς ἐφημερίδες τῶν Η.Π.Α. ἐκ μέρους τῆς ΝΑΣΑ ἡ ἐξῆς εἰδηση: «Παρατηρήσαμε γιὰ πρώτη φορὰ ἓνα πλῆθος ἀπὸ μικροσκοπικὲς χιονομπάλλες νὰ πετοῦν ἀπ' τὸ διάστημα μετὰ κατεύθυνση πρὸς τὴν στρατόσφαιρα τῆς Γῆς. Ἀνακαλύφθηκε πλέον, ὅτι οἱ χιονομπάλλες εἶναι διαστημικὰ σώματα ὅμοια μετὰ μικροὺς κομήτες, μετὰ διάμετρο δώδεκα περίπου μέτρων. Ἀρκετὲς χιλιάδες ἀπ' αὐτὲς φθάνουν πετῶντας καθημερινά, ἀλλὰ καθὼς πλησιάζουν τὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, διαλύονται καὶ γίνονται μέρος τῶν νεφῶν.» Τὸ θέμα αὐτὸ ἐπιβεβαιώθηκε μετὰ ἐπίσημη ἀνακοίνωση κι ἀπ' τὸ Ἀστεροσκοπεῖο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαβάης τὸν Αὐγουστο τοῦ ἰδίου ἔτους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα πανεπιστήμια. Στὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Ἡσίοδο ὁ «Ζεὺς ὕει» ὕδωρ. Ἐπίσης ὀνομάζεται καὶ «ὕψιβρεμέτης», δηλαδὴ αὐτὸς ποὺ βροντᾷ καὶ βρέχει ἀπὸ ψηλά! Ἡ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ ἀνακάλυψη τῆς ΝΑΣΑ μᾶς ἐπιβεβαιώνει τὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Ἡσίοδο. Ἡ βροχὴ ἔρχεται καθημερινὰ ψηλὰ ἀπ' τὸ διάστημα μετὰ τὴν μορφὴ πάγου. Ἡ ἐτήσια ποσότητα τῆς διαστημικῆς αὐτῆς βροχῆς εἶναι σχετικὰ μικρὴ, ἀλλὰ, ἂν αὐτὸ συμβαίνει γιὰ 4,6 δις ἔτη, εἶναι ὑπεραρκετὴ, γιὰ νὰ σχηματισθοῦν οἱ ὠκεανοί. Ἐπομένως κατὰ τὴν ἄποψη αὐτὴν ἡ ζωὴ, δηλαδὴ οἱ πρῶτοι μικροοργανισμοί, πιθανὸν νὰ ἤρθαν μαζί μετὰ τὸ νερὸ ἀπ' τὸ διάστημα. Ἴσως τελικὰ καὶ ὁ Θάλης νὰ εἶχε δίκιο γιὰ τὴν θεωρία του πὼς τὸ νερὸ ἦταν ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς καὶ τῶν ὄντων!

Βιβλιογραφία

- «Τὸ μυστικὸ μήνυμα τοῦ νεροῦ», δρ Μασάρου Ἐμότο.
- «Ἡ αὐρα», Σάρα Μπάρτλετ.

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

Στὴν Ἀθήνα τοῦ 2006

Βαθιά τὶς νύχτες, τρεῖς φορές τὴν ἑβδομάδα, Δευτέρα-Τετάρτη-Κυριακή, στὶς ἐκκλησίες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἱερεῖς κάνουν «ἐξορκισμούς». Πλῆθος πιστοί, γυναῖκες κατὰ μέγιστη πλειονότητα, κουβαλοῦν –ἐνίοτε καὶ δεμένους–, γιουὺς, συζύγους, πατεράδες καὶ ἀδελφούς, ἀλλὰ κυρίως γυναῖκες «πάσχουσες» ἢ «μαγεμένες» καὶ τοὺς ὑποβάλλουν στὴν ἐπίσημη ὀρθόδοξη τελετουργικὴ διαδικασία τοῦ «Ἐξορκισμοῦ τῶν δαιμονίων» κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ ἱδρυτῆ τῆς θρησκείας ἐν μέσῳ σπαρακτικῶν οὐρλιαχτῶν τῶν «δαιμονιζομένων», πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι ἀνήλικοι. Ὁ δίαυλος ALPHA, ποὺ ἔδειξε ἀπίστευτες μεσαιωνικὲς σκηνὲς ἀπὸ τὶς ἐπίσημες αὐτὲς ἱερουργίες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐπεσήμανε στοὺς τηλεθεατὲς του τὶς τρομερὲς συνέπειες, κυρίως στοὺς ἀνηλίκους, ποὺ μποροῦν νὰ ἔχουν οἱ τελετὲς αὐτὲς τῆς μεσαιωνικῆς ἀγριότητος καὶ βαρβαρότητας. Ὁ κληρικὸς ἐκπρόσωπος ὅμως τοῦ κ. Χριστόδουλου δήλωσε στὸν δίαυλο, ὅτι, ἂν μὲ τὸν ἐξορκισμό τοῦ ἱερέα «δὲν λυθοῦν τὰ μάγια» τῶν πιστῶν τους, τοὺς στέλνουν στὸν ψυχίατρο, χωρὶς καμμιὰ συνέπεια.

Δ.Ι.Α.

Εὐσεβὴ τετράδυμα ἐκ παρθενογενέσεως

Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ μὴν ἐγκρίνῃ τοὺς γάμους μεταξὺ ὁμοφυλοφίλων, σπεύδει ὅμως νὰ δεχθῇ στοὺς κόλπους τῆς τὰ παιδιά «τους». Ἡ Καθολικὴ Ἐπισκοπὴ τοῦ Λέξινγκτον (Κεντάκυ) δέχθηκε νὰ βαπτίσῃ τὰ τετράδυμα τοῦ Τόμας Ντυσάρτ καὶ τοῦ Μάικλ Μίχελ, ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ οἱ δύο ἄνδρες συμφώνησαν νὰ τὰ ἀναθρέψουν ὡς καθολικοὺς.

Α.Γ.

Γιὰ τὸν προφήτη Δανιὴλ

Ὅπως ἀποφάσισε ὁ διοικητὴς τῆς Πυροσβεστικῆς Ὑπηρεσίας Πατρῶν, 23 πυροσβέστες θὰ περάσουν ἀπὸ πειθαρχικό, γιατί δὲν ἐκκλησιάσθηκαν τὴν ἡμέρα τοῦ προστάτη τῆς Πυροσβεστικῆς προφήτη Δανιὴλ, στὶς 17 Δεκεμβρίου.

Φ.Γ.

Τὸ θρησκευτικὸ καθῆκον

Τὰ σχόλια τοῦ αἰδεσιμότατου Τζέρρυ Φώλγουνελ στὴν ἐκπομπὴ τοῦ CBS «60 Λεπτά», ὅτι ὁ προφήτης τοῦ Ἰσλαμισμοῦ Μωάμεθ ἦταν «τρομοκράτης», δὲν ἄρresαν καθόλου στὸν κληρο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. «Ἡ θανάτωση αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ θρησκευτικὸ καθῆκον», δήλωσε ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Ἰρανοῦ ἀγιατολλάχ Ἀλί Καμενεϊ. «Ὁ Φώλγουνελ κινήθηκε ἰδιοτελῶς καὶ πρέπει νὰ θανατωθῇ», εἶπε ἕνας Ἰρανὸς κληρικὸς. Ἀπὸ τὴν μεριά του ὁ Φώλγουνελ δήλωσε, ὅτι τὰ συμπεράσματά του εἶναι ἀποτελέσματα μελέτης μουσουλμάνων καὶ μὴ μουσουλμάνων συγγραφέων.

Α.Γ.

Εύσεβης αίτηση

Ὁ εὐσεβὴς Δῆμος Πειραιῶς τοῦ σεβασμιωτάτου τ. μητροπολίτη κ. Ἀνθιμου ἐπιβάλλει στοὺς εὐσεβεῖς δημότες τοῦ πρώτου καὶ ποιμνιον τοῦ δεύτερου στίς ἀπλὲς αἰτήσεις τους γιὰ ἔκδοση κοινῶν πιστοποιητικῶν νὰ ἀναφέρουν ὑποχρεωτικὰ τὸ θρήσκευμά τους, ὅπως ἐμφαίνεται στὴν φωτοτυπία τοῦ ἐντύπου αἰτήσεως, ποὺ τύπωσε ὁ εὐσεβὴς δήμαρχος. (Υπόδειγμα 39Δ.)

ΑΙΤΗΣΗ		Π Ρ Ο Σ ΤΟΝ κ. ΔΗΜΑΡΧΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΟΝΟΜΑ	Επώνυμο	
	Όνομα	
	Πατέρα:	ΕΝΤΑΥΘΑ
	Μητέρα:	
	Συζύγου:	Παρακαλῶ μου δώσετε πιστοποιητικό
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	Τόπος γέννησης:	
	Χρόνος γέννησης:	
	Αριθ. Μητρώου:	
	Αριθ. Δημοτολογίου:	
	Θρήσκευμα:	το οποίο θα χρησιμοποιήσω για
	Επάγγελμα:	
	Πόλη:	
	Όδος Αριθ.	
	Ταχυδρομικός Κώδικας	
	Αριθ. Ταυτότητας	Ο ΑΙΤΩΝ
Πειραιάς		

Ὁ κολυμβητὴς τῶν εὐσεβῶν

«Περιεπάτει ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης.» (Εὐαγγέλιο.)

«Η ΦΩΤΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ»

**Κβαντοκύμανση ἡ αἰθὴρ τῶν ἀρχαίων:
Ἡ ἐνεργειακὴ ἐπανάσταση τοῦ 21ου αἰ.;**

ζωὴ τῶν 7,1 δισεκατομμυρίων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου τοῦ αὐριο, χωρὶς εὐπρέπεια καὶ ἀξιοπρέπεια, χωρὶς τροφοδό-
τηση καὶ μεταβολὴ ἀρκουσῶν ποσοτήτων ἐνέργειας, ποὺ
εἶναι ἀναγκαῖες, γιὰ νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο, θὰ
ὀδηγήσῃ ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ ἀναγκαστικὰ σὲ καταστρο-
φικὲς ἀντιδράσεις, ποὺ θὰ ἔχουν ἐπίσης καταστροφικὰ ἀποτελέσματα
καὶ στὶς βιομηχανικὲς χώρες τῆς Δύσεως.

Γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ τρίτου καὶ τέταρτου κόσμου ἀπαιτεῖται βῆμα πρὸς βῆμα
ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ συστήματος, προτοῦ ἐγκα-
τασταθοῦν σχολὲς ἔρευνας καὶ εἰσαχθοῦν παραγωγικὰ βιομηχανικὰ συστήματα. Ἡ
τεχνικὴ ἐξέλιξη εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ποὺ χρειάζεται
ὅμως ἐπαρκεῖς ποσότητες ἐνέργειας. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῶν χωρῶν τοῦ τρίτου
καὶ τέταρτου κόσμου ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὴν δημιουργία ὑγιῶν ὑποδομῶν καὶ
συνθηκῶν, ποὺ ἐξασφαλίζουν ὑψηλὴ παραγωγικότητα, συμβάλλουν στὴν μακρο-
χρόνια καὶ σταθερὴ βελτίωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, τῆς ποιότητος ζωῆς καὶ τῆς
κοινωνικῆς ἀνάπτυξης.

Συνεπῶς δὲν μποροῦμε νὰ προσεγγίζουμε τὸ ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυ-
ξης τῶν χωρῶν τοῦ τρίτου καὶ τέταρτου κόσμου, χωρὶς νὰ συνεξετάσουμε τὰ δι-
αρθρωτικὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομίας, π.χ. τὴν ποιότητα λειτουργίας τοῦ κράτους,
τῶν θεσμῶν του, τὸ ἐκπαιδευτικὸ, πνευματικὸ, πολιτιστικὸ περιβάλλον καὶ ἄλλες
παραμέτρους κοινωνικῆς ἀνάπτυξης. Χωρὶς ριζοσπαστικὰ μέτρα νέας ἀξιολόγησης
τῶν προτεραιοτήτων στὶς σημερινὲς χώρες τοῦ τρίτου κόσμου ὁ κόσμος τοῦ αὐριο
δὲν θὰ ἔχῃ πολλὰς πιθανότητες νὰ ἐπιζήσῃ.

Οἱ βιομηχανικὲς χώρες τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τοῦ πλανήτη μας, ὅπου κατοικεῖ
μόνο τὸ 20% τοῦ παγκόσμιου πληθυσμοῦ, ἀλλὰ μεταβάλλει τὸ 80% τῆς παγκόσμιας
ἐνέργειας, βρίσκονται πρὸ τῶν πυλῶν μιᾶς ἱστορικῆς πρόκλησης, γιὰ νὰ ἀποφύγουν

τὴν καταστροφὴν, ποὺ θὰ εἶναι ἱστορικὴ νομοτέλεια μετὰ τὴν ἐπικείμενη ἐξάντληση τῶν χρησιμοποιούμενων τώρα πηγῶν ἐνέργειας.

1 ἥτρο αἰθέρα = 5.000 ἥτρα βενζίνης

ἰὰ ἐνεργειακὴ ἐπανάσταση γιὰ τὴν τρίτη μ.Χ. χιλιετία θὰ ἀποτελοῦσε ἡ ἐκμετάλλευση τῆς «Φωτιᾶς τῶν Θεῶν», δηλαδὴ τῶν κβαντοκυμάνσεων τοῦ ἄδειου χώρου, τοῦ ἔτσι ὀνομασθέντος καὶ ξανανακαλυφθέντος καὶ νεοβαπτιζόμενου «Αἰθέρα» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ δὴ τοῦ Ἀριστοτέλους.*

Κατὰ τὸν Τέσλα (1,2) χρειάζεται μόνο νὰ συνδεθῇ ἡ Τεχνολογία μὲ τοὺς τροχοὺς τῆς Φύσεως. Πρὶν ἀπὸ περισσότερο ἀπὸ 100 χρόνια διαπίστωσε: «ἀκόμη, πρὶν περάσουν πολλὰς γενεάς, θὰ βρίσκεται ἡ ἀνθρωπότητα σὲ θέση σὲ κάθε γωνιᾷ τῆς Γῆς νὰ ἀντλή χωρὶς ὅρια ποσότητες ἐνέργειας».

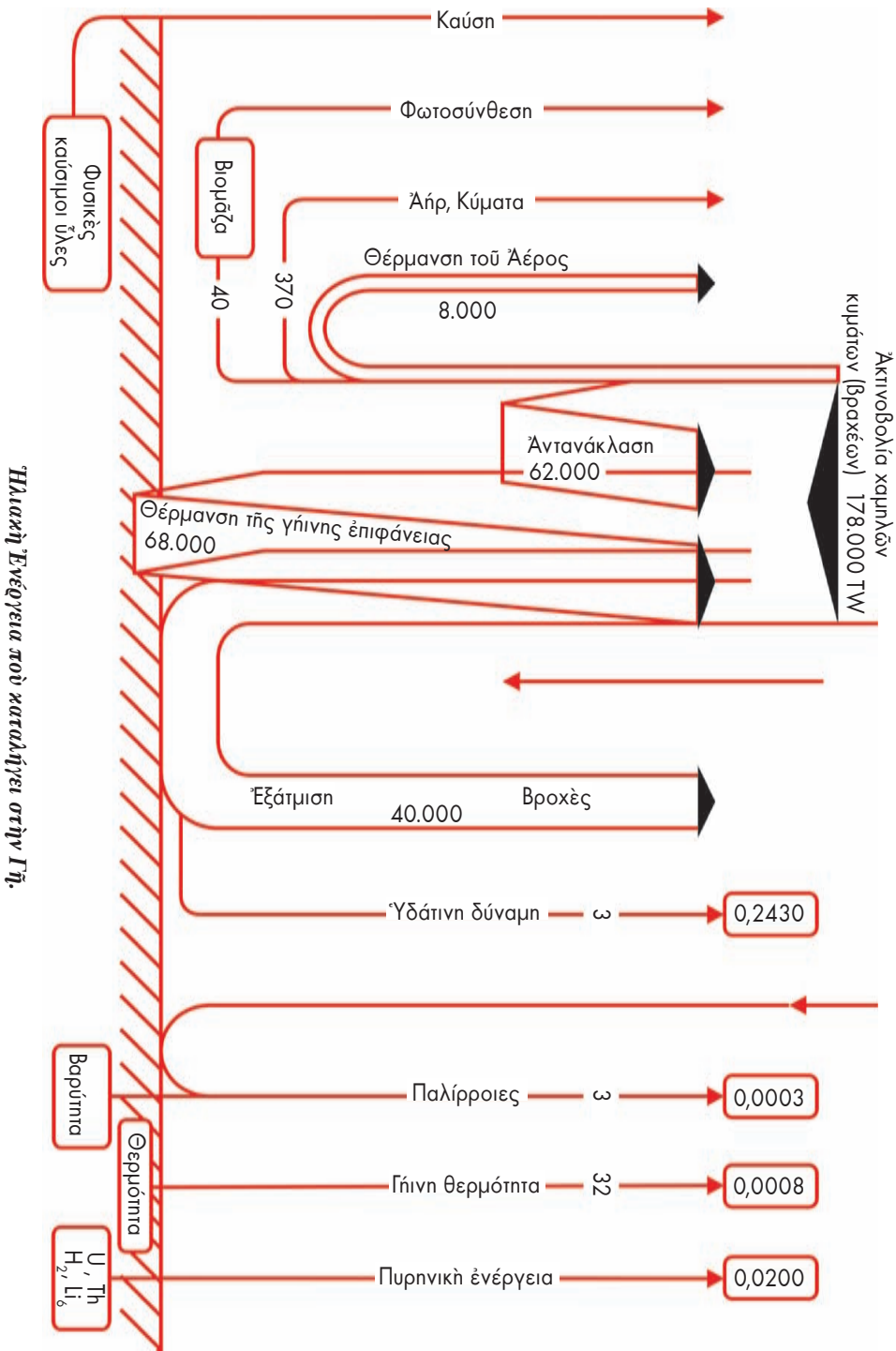
Ὁ «Αἰθήρ» θεωρήθηκε ἀπὸ τὸν Maxwell ὡς μία ὕλικὴ οὐσία ἀποτελούμενη ἀπὸ λεπτομερέστερες δομὲς ἀπ' ὅ,τι τὰ ὁρατὰ σώματα καὶ ὑπάρχει σὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ χώρου, ἐπίσης καὶ σὲ ἐκεῖνα ποὺ ἐμφανίζονται ὡς «ἄδεια». Ὁ ἐνδοαστρικὸς χώρος δὲν εἶναι ἄδειος, ὅπως ὑποστηρίχθηκε τὸν 19ο αἰῶνα ἀπὸ ὠρισμένους ἐπιστήμονες. Στὶς ἡμέρες μας ὠρισμένοι ἐπιστήμονες χαρακτηρίζουν τὸν Αἰθέρα ὡς «ἠλεκτρικὸ ρευστό», δηλαδὴ ὡς ἀρχέγονη οὐσία καὶ χωρὸ γεννήσεως καὶ πολλαπλασιασμοῦ ἠλεκτρονίων καὶ πρωτονίων καὶ μία σειρὰ μετρούμενων φαινομένων τῆς ὕλης τῆς Φυσικῆς (3,4,5).

Στὴ νέα Φυσικὴ δίδονται γιὰ τὸν Αἰθέρα οἱ ἑξῆς ὀνομασίες:

- θάλασσα νετρονίων, • radiant – ἐνέργεια, • θερμὴ λίμνη, • πρωτογενὴς ἐνέργεια,
- πεδίο ταχυονίων, • μηδενικὸ σημεῖο ἐνέργειας, • βαρυτικὸ πεδίο ἐνέργειας, • χωροενέργεια, • ἐλευθέρη ἐνέργεια.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ὀνομασίες ἀποτελοῦν ψεύτικες μάσκες, γιὰ νὰ καλύψουν τὸ μυστικὸ, ποὺ ὁ Ἀριστοτέλης χαρακτήρισε ὡς «Αἰθέρα».

* Αἰθήρ-ἔρος, στὸν Ὅμηρο θηλυκοῦ γένους, στὸν Ἡσίοδο (Θεογονία 124 καὶ ἑξῆς) ἀρσενικοῦ, ὅπως καὶ στὸν Ἀριστοτέλη. Στὴν «Θεογονία» εἶναι γυιὸς τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Ἑρέβους καὶ ἀδελφὸς τῆς Ἡμέρας (ἡλιακοῦ φωτός), ἓνα εἶδος λεπτῆς φωτεινῆς, πύρινης, ἀερόμορφης ὕλης. Ὁ Ἀναξιμένης θεωρεῖ τὸν Αἰθέρα ἀραιωμένον ἀέρα, ὁ Ξενοφάνης ὡς περιβάλλοντα τὴν Γῆ καὶ ἐκτεινόμενον στὸ ἄπειρο, ὁ Παρμενίδης ὡς περιβάλλοντα τὸν ἥλιο καὶ τοὺς ἀστέρες, ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ 4 στοιχεῖα ὕλης, ἀπὸ τὰ ὁποῖα παράγεται τὸ Σύμπαν («ριζώματα»), ὁ Ἀναξαγόρας ὡς τὴ μᾶζα ποὺ ἀποχωρίστηκε ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ μείγμα τῆς ὕλης καὶ ἐξωθεῖται πρὸς τὴν περιφέρεια τοῦ περιστρεφόμενου Σύμπαντος. Στὸν Ἀριστοτέλη ὁ Αἰθήρ διακρίνεται καθαρὰ καὶ ἀπὸ τὴν ὕλη καὶ ἀπὸ τὸ φῶς καὶ εἶναι ἡ οὐσία ποὺ καλύπτει τὸ Σύμπαν, μέσα στὸ ὁποῖο δὲν ὑπάρχει κενό. Εἶναι πραγματικὰ ἐκπληκτικὲς αὐτὲς οἱ λογικὲς κατακτήσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τὶς ὁποῖες ἡ σύγχρονη Φυσικὴ ξανανακαλύπτει, γιὰ νὰ βγῇ ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα, ὅπου τὴν ὠδήγησαν οἱ θεοκρατούμενοι δογματιστὲς (Ἀινστάιν κ.λπ.). [Σημ. τοῦ ἐκδότη.]

Διάφοροι επιστήμονες υπολόγισαν τὸ δυναμικὸ ἐνέργειας τοῦ «Αἰθέρα» ὡς ἑξῆς:

- 10 εἰς τὴν 33 erg/cm εἰς τὴν 3.
- 8,8 x 10 εἰς τὴν 8.
- 250 x 10 εἰς τὴν 12 joule/ml.
- 1 λίτρο χωρικῆς ἐνέργειας = ἐνέργεια ἀπὸ 5000 λίτρα βενζίνης.

Κατὰ τὴ Θεωρίᾳ τῆς Μεγάλης Ἐκρηξης τὸ Σύμπαν ἐξελίχθηκε μετὰ τὴν μεγάλη ἔκρηξη, ἡ ὁποία ἐκτόξευσε πολὺν θερμὴ ἐνεργειακὴ ἀκτινοβολία στὸ νέο ἀκόμη Σύμπαν. Κατὰ τὴν διαστολὴ καὶ πτώση τῆς θερμοκρασίας ἡ ἀκτινοβολία ἐξασθένισε ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειά της, ἀλλὰ ἐπεκτάθηκε στὸν ὥρο ὡς ἀσθενὴς καὶ σχεδὸν ισότροπη ὑποβάθρια ἀκτινοβολία βραχέων κυμάτων.

Ὅπως ἡ κοσμικὴ ὑποβάθρια ἀκτινοβολία βραχέων κυμάτων, ἔτσι καὶ ἡ μηδενικοῦ σημείου ἐνέργεια εἶναι μία «λίμνη ἀκτινοβολίας», ποὺ γεμίζει τελείως τὸν «Αἰθέρα». Ἄλλοι επιστήμονες υποστηρίζουν, ὅτι ἡ μηδενικοῦ σημείου ἐνέργεια δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ἐνέργεια, μιὰ χωρὶς ὅρια «ἔξυπνη», δημιουργικὴ δύναμη, ποὺ ἀπὸ μιὰ ἄμορφη κατάσταση διὰ συμπυκνώσεως δημιούργησε τὰ πάντα ὅσα ὑπάρχουν στὸ Σύμπαν.

Ἔως τὴν δημιουργία τῆς χονδροειδοῦς ὕλης ἡ μηδενικοῦ σημείου ἐνέργεια διέρεται ἐπίπεδα αὐξημένης συμπύκνωσης καὶ δημιουργία σωματιδίων. Τὸ πρῶτο ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐπίπεδα εἶναι τὸ «Ταχυόνιο», ἓνα πεδίο ἐνέργειας ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὸ μηδενικὸ σημεῖο ἐνέργειας.

* * *

Ἡ ἐνεργειακοὶ πόροι τῆς «Φωτιᾶς τῶν Θεῶν» θὰ εἶναι γενικῶς ἐπαρκεῖς καὶ θὰ ἀνταποκρίνονται στὴν παγκόσμια ζήτηση. Ἡ παγκόσμια οἰκονομία ὅλο καὶ περισσότερο θὰ ἀντιμετωπίζει ἀποτελεσματικὰ τὰ ἐνεργειακά προβλήματα, γεγονὸς ποὺ ὀφείλεται στὶς τεχνολογικὲς προόδους, στὴν ἀποτελεσματικὴ διαχείριση τῶν παραδοσιακῶν βιομηχανιῶν καὶ στὸν μετασχηματισμὸ τοῦ παραγωγικοῦ ἴσοῦ. Οἱ οἰκονομίες, ποὺ στηρίζονται μὲ αὐξανόμενο ρυθμὸ στὴν γνώση καὶ στὶς ὑπηρεσίες, εἶναι λιγώτερο ἐνεργειοβόρες.

Βιβλιογραφία

1. Tesla, Nikola, Das Genie unserer Zeit, Band I, VAP-Verlag 1996.
2. Tesla, Nikola, Teslas verschollene Erfindungen, VAP-Verlag 1994.
3. Hogan, C., Auf der Syche nach den Quanten der Zeit. Spektrum der Wissenschaft, Dossier 01/2003, S. 15-21.
4. Μπίσκα, Νάνου, «Ξαναανακαλύπτει» τὸν Αἰθέρα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἡ σύγχρονη Φυσικὴ, «Δαυλός», τ. 229, Ἰανουάριος 2001, σ. 14615-14620.
5. Lawrenc, K. Quintessenz: The Mystery of Missing Mass in the Universe, New York 2004.

Γ. Χατζηθεοδώρου

Δρ Πολιτικὸς Μηχανικὸς

Υφηγητὴς Πολυτεχνεῖου Ἀχαεῦ

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΩΣ ΕΒΡΑΙΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

Τί σημαίνει τὸ «Χρῖσμα» ποὺ τοῦ ἔδωσε ὁ Πρόδρομος

«Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα, τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς· καὶ λέγει αὐτοῖς: δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον, τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.» (Ματθ. 4, 20.) Ἀκριβῶς καὶ ὁ «Μάρκος» (1, 16-20) λέγει τὰ ἴδια.

Ὅπως θὰ παρατηρήσουμε παρακάτω, οἱ τρεῖς πρῶτοι εὐαγγελιστὲς σ' αὐτὸ τὸ θέμα συμφωνοῦν βέβαια μεταξύ τους, διαφωνοῦν ὅμως πέρα γιὰ πέρα μὲ τὸν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη (1, 35-52). Οἱ τρεῖς λοιπὸν συμφωνοῦν στὸν τόπο ἐκλογῆς: Γαλιλαία-θάλασσα Τιβεριάδος. Στὸ ἐπάγγελμα: ψαῤῃδες. Στὸν τρόπο τοῦ καλέσματος: «Δεῦτε ὀπίσω μου», «οἱ δὲ εὐθέως ἠκολούθησαν αὐτῷ.» Ὁ «Λουκᾶς», ἂν καὶ συμφωνῇ σ' ὅλα, δὲ συμφωνεῖ στὸν τρόπο τοῦ καλέσματος. Θὰ τὸ δοῦμε παρακάτω.

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴ διήγηση τοῦ «Ματθαίου», ἐκεῖ ποὺ περπατοῦσε στὴν παραλία, ὁ Χριστὸς βλέπει μερικοὺς ψαῤῃδες νὰ πολεμοῦν μὲ τὰ δίκτυα τους ἔτσι στὰ καλὰ καθούμενα, τοὺς κοιτᾷ καὶ τοὺς λέει: «Δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων.» Κι ἐδῶ τώρα ἐπιστρατεύουμε τὴ λογικὴ. Περνᾷ δηλαδὴ ἓνας ἄγνωστος καὶ τοὺς καλεῖ νὰ πᾶνε μαζί του κι αὐτοὶ «εὐθέως», ἀμέσως, πάραντα, παρατᾶνε καταγῆς καὶ πλοῖα, δίκτυα, περιουσία κι ἐργασία μιᾶς ζωῆς καὶ τὸν πατέρα τους καὶ τρέχουν ἀπὸ πίσω του; Νὰ ψαρεύουν, λέει, ἄνθρωποις. Ἡ φράση «ψαρεύω ἄνθρωπους» περιέχει πονηρή, κρυφὴ ἐνέργεια, ὑπονοεῖ κάποιο δόλωμα, γιὰ νὰ «τσιμπήσῃ» τὸ ψάρι ἄνθρωπος. Μήπως τὸν γνώριζαν; Δὲν ἀφήνουν κάτι τέτοιο νὰ ἐννοηθῇ κι οἱ τρεῖς τους. Ἄς ποῦμε ὅμως, ὅτι τὸν γνώριζαν, Γαλιλαίος ἦταν.

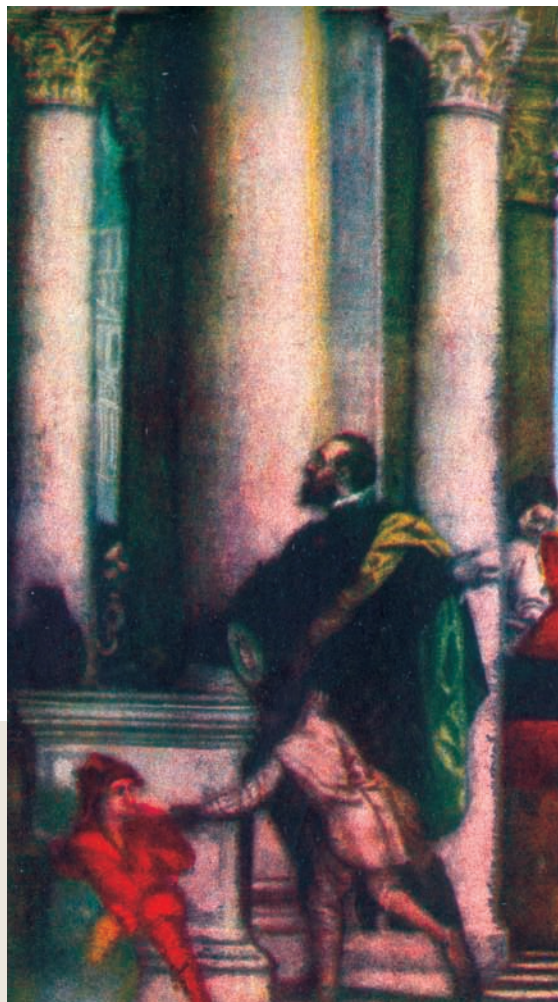
Ἡ πολιτική κατάσταση στήν Ἰουδαία

μως, ἂν δὲν ἦσαν ὑπὸ τὴν κατοχὴ τῶν Ῥωμαίων, τοῦτοι οἱ μεροκαματιάρηδες θὰ δελεάζοντο καὶ πάλι τόσο αὐθόρμητα ἀπ' αὐτὸ τὸ κάλεσμα; Τί νὰ ἔκαναν μαζί του; Ἦταν φιλόσοφος; μαθηματικός; ἀστρονόμος; ποιητής; ἐρευνητὴς κάποιας ἐπιστήμης; Αὐτὲς ὅμως οἱ ἐφέσεις, τάσεις καὶ κλίσεις δὲν παρουσιάστηκαν ποτὲ μέσα στὴν ἑβραϊκὴ κοινωνία σ' ὅλη τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ της.

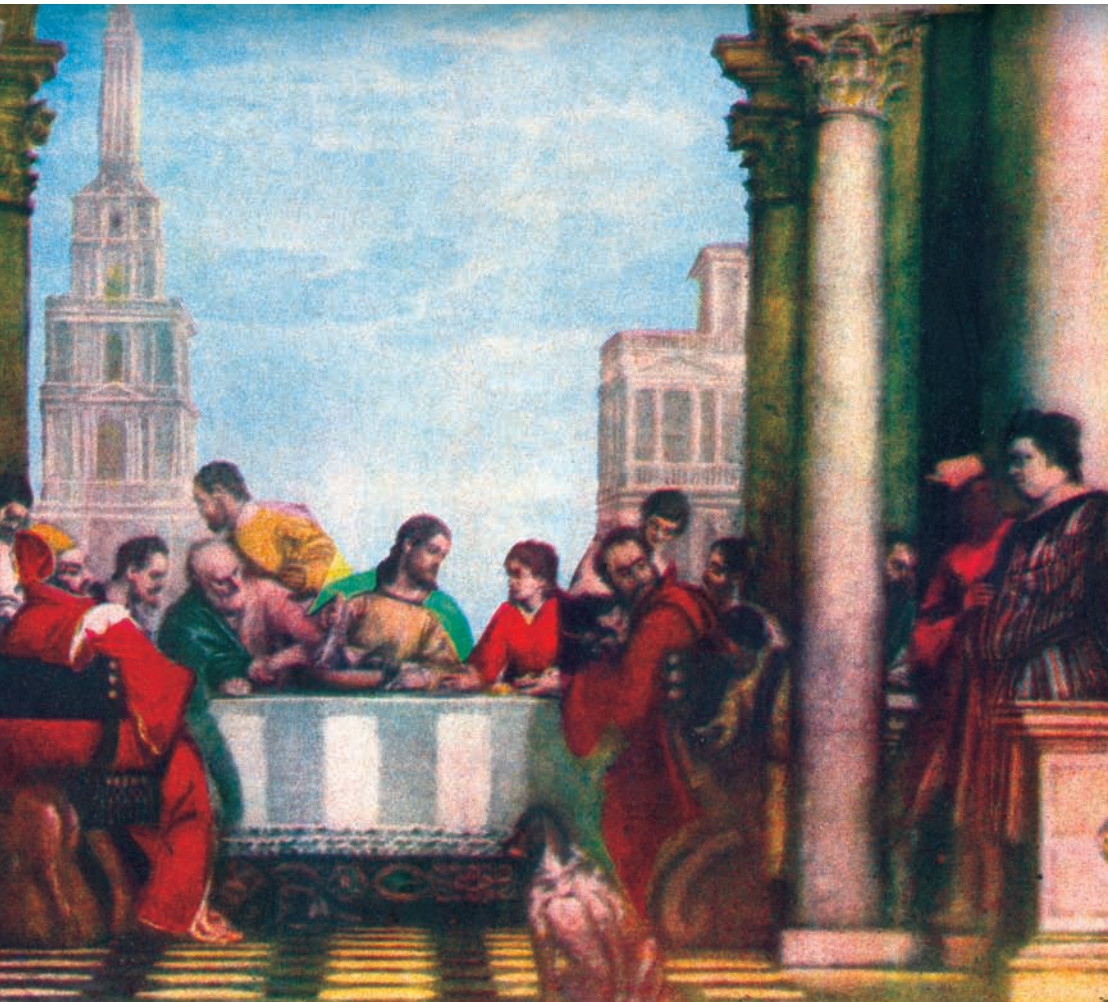
Γιὰ τοὺς Ἑβραίους μία καὶ μόνο εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀλήθειας: Ὁ Γιαχβέ. Ἕνα καὶ μοναδικὸ εἶναι τὸ βιβλίον ποὺ περιέχει τὴν ἀλήθειάν του: Ἡ Βίβλος (ἡ Παλαιὰ Διαθήκη). Ἕνας εἶναι ὁ ἀξεπέραστος σοφὸς τῆς οἰκουμένης: Ὁ Μωυσής. Μ' αὐτὲς τὶς ιδέες ἐγαλουχεῖτο ἐπὶ αἰῶνες ἡ ἑβραϊκὴ κοινωνία.

Ἡ Παλαιστίνη δὲν ἦταν ποτὲ Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἱερουσαλὴμ δὲν ἦταν ποτὲ Ἀθήνα. Μόνο ὅταν κάποιος βρῖσκεται ὑπὸ ἐθνικὴ ὑποδούλωση καὶ ὑπὸ κοινωνικὴ καταπίεση καὶ ἀσφυξία, στὸ πρῶτο ἀλέσμα τὰ παρατᾶ ὅλα, γιὰ νὰ κάμῃ προπαγάνδα, «ψάρεμα», γιὰ κοινωνικὴ ἐπανάσταση. Γιὰ τὸν πεινασμένο καὶ τὸν κατατρεγμένο κανενὸς «Σωκράτη», κανενὸς «Πλάτωνος», κανενὸς «Ἀριστοτέλη» ἢ «Δημόκριτου» τὸ κάλεσμα δὲν ἔμπορεῖ νὰ συγκινήσῃ. Ἀπλὴ λογικὴ εἶναι αὐτό. Ὡσπου ἔρχεται ὁ «Λουκᾶς» (5, 1-11), νὰ «διορθώσῃ» τὸν «Ματθαῖον» ὡς πρὸς τὸν τρόπο τῆς πρόσκλησης.

Ἐπιτρέψατέ μου ὅμως πρῶτα μία παρεμβολή. Ὅταν πολλὲς φορὲς ἐρωτῶνται οἱ θεολόγοι μας, γιατί, ὅταν ἦταν ἐπὶ Σταυροῦ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μάλιστα τὴν ὥρα ποὺ τὸν προκαλοῦσαν, νὰ δεῖξῃ τὴ δύναμή του («κατέβα ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ»), δὲν τὸ ἔκανε; Νὰ τί ἀπαντοῦν: Ξέρετε, τὸ θαῦμα προκαλεῖ φόβο, ὑφαρπαγὴ τῆς συνειδήσεως, αὐθυποβάλλει τὸν ἄνθρωπο, καὶ ὁ Ἰησοῦς ποτὲ δὲν θέλησε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν ἕνεκα φόβου ἀλλὰ μόνο ἀπὸ κατανόηση, ἀπὸ ἐπίγνωση, πίστη καὶ ἀγάπη.

Ὡρα λοιπὸν νὰ πᾶμε στὸν «Λουκᾶ» (5, 1-11). «...Ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρετ (ὁ Ἰησοῦς) καὶ εἶδε δύο πλοιάρια ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἀλιεῖς, ἀπ'

«Ὁ Δεῖπνος στὸν Οἶκο τοῦ Δευί». Ὁ πασίγνωστος πίνακας τοῦ Βερονέζε . Ὁ μεγάλος ζωγράφος-φορέας τοῦ ἀνθρωποκεντρικοῦ πνεύματος τῆς Ἀναγέννησης παρουσιάζει τὸν Ἰησοῦ, χωρὶς καμμιὰ ἐνδειξη « θεότητας» (φωτοστέφανα κ.λπ.), νὰ συζητᾷ ὡς ἡγέτης ἢ προεδρεύων τῆς συνάντησης μὲ ὁμοεθνεῖς του Ἰουδαίους ἀξιωματοῦχους.

αὐτῶν ἀποβάντες, ἔπλυνον τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. Καθήσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα, “ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγρην”. Καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπε: “Ἐπιστάτα, δι’ ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ρήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα.” Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ, διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ

του, ἐλθόντας, συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθαν καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων: “Ἐξέλθε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμὶ κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἦν συνέλαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα ὁ Ἰησοῦς, “μὴ φοβοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.” Ὁ «Λουκάς», μὴ θεωρῶντας λογικὴ τὴν ἄποψη τοῦ «Ματθαίου», χρησιμοποιεῖ τὴ λογικὴ τοῦ θαύματος.

Ὅμως ὅλα τοῦτα συνέβησαν «τῷ καιρῷ ἐκείνῳ», ψηλὰ τῆς Παλαιστίνης, στὴ Γαλιλαία. Ἐκεῖ, κατὰ τὴ μαρτυρία τῶν τριῶν πρώτων εὐαγγελιστῶν καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ μᾶς τὸ διηγῆθηκαν, ἔκανε ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐκλογὴ τῶν πρώτων μαθητῶν του. Νὰ ὅμως ποὺ ὁ τέταρτος εὐαγγελιστής, ὁ Ἰωάννης, δὲ συμφωνεῖ καθόλου μαζί τους καὶ καταθέτει ἄλλη μαρτυρία, ποὺ κανεῖς μὲ τὸ μέτρο τῆς λογικῆς μπορεῖ νὰ τὴν κρίνῃ σωστὴ (1, 35-52 καὶ 3, 25).

Ἡ πολιτικὴ κατάσταση στὴν Ἰουδαία

«Πρόδρομος», κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη, ζῆ καὶ κινεῖται στὴν ἔρημο τοῦ Ἰορδάνη, σχεδὸν κοντὰ στὴ Νεκρὰ θάλασσα, στὴν τοποθεσίᾳ Αἰνῶν, ποὺ ἀπέχει ἑκατὸν πενήντα, ἴσως καὶ περισσότερα, χιλιόμετρα ἀπὸ τὴ λίμνη τῆς Τιβεριάδος. Ἔχει κι ὁ «Πρόδρομος» μαθητές. Μὰ ὁ «Πρόδρομος» ἦταν ἐρημίτης, ζοῦσε ζωὴ ἀντίξοη· συμμαρτυροῦν τὴν ζωὴν του κι οἱ μαθητές του; Τί, ἔπαιρναν μαθήματα καὶ μετὰ ἔφευγαν, γιὰ νὰ τὸν ἐπισκεφτοῦν τὴν ἄλλη μέρα; Εἶπαμε νὰ μιλάμε λογικά. Αὐτὸς ἦταν ἓνας «Ναζῖρ», ταμένος στὸν Γιαχβέ, ἀφοῦ ἦταν παιδί στείρας μάνας καὶ μὲ τὸ πνεῦμα ἐνὸς «Ναζῖρ» ἐξεδιπλώνετο ἡ ζωὴ του. Οἱ μαθητές του ὅμως ἦσαν «Ναζῖρ»; Μετριάται αὐτὸ μὲ τὴ λογικὴ; Τί τοὺς ἤθελε τότε τοὺς μαθητὲς ὁ «Πρόδρομος»; Τί τοὺς δίδασκε, τὴν Βίβλο; Τὴ διάβαζαν καθημερινὰ στὸ σπίτι καὶ τίς ἄλλες μέρες στὴ Συναγωγὴ. Τί τοὺς δίδασκε, Φιλοσοφία, Μαθηματικά, Ναυπηγικὴ, Ποίηση, τί; Πότε ἡ κοινωνία τοῦ Ἰσραὴλ εἶχε στὸ αἷμα τῆς τέτοιες ἀναζητήσεις καὶ πότε τέτοιους δασκάλους ἐξέθρεψε; Μήπως θὰ πρέπει νὰ υποθέσουμε, ὅτι τὸ βάπτισμα τοῦ «Προδρόμου» εἶναι τὸ «δόλωμα» γιὰ τὸ «ψάρεμα» τῶν ἀνθρώπων κι οἱ λεγόμενοι μαθητές του εἶναι οἱ βοηθοὶ σ’ αὐτὸ τὸ ψάρεμα; Μὴ ξεχνᾶμε, ὅτι κοντὰ στὰ λημέρια τοῦ «Προδρόμου» βρισκόταν τὸ «στρατόπεδο» μᾶς ἐκτὸς κόσμου καὶ πόλεων συγκροτημένης τότε κοινοβιακῆς κοινωνίας, τῆς γνωστῆς μετέπειτα ὡς ὀργάνωσης τῶν «Ἑσσαίων», μὲ ἀρχηγό, μὲ κανονισμὸ πειθαρχίας, μὲ «τυπογραφεῖο», μὲ καθαροὺς καὶ βαπτίσεις, μὲ μυστεῖς, μὲ στρατό, μὲ σκοπὸ καὶ στόχο, ποὺ μόνο τότε δικαιολογεῖται ἡ παρουσία μαθητῶν.

Ἄς μὴν κρυβόμαστε πίσω ἀπ’ τὸ δάκτυλό μας. Ἄς μποῦμε κάποτε ἐπιτέλους στὴν ψυχρὴ ἀνάλυση τοῦ κάθε Ἑβραίου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, τοῦ γαλουχημένου μὲ τὴν «Τορά» ἀπὸ τίς φατρίες τῶν Φαρισαίων, τῶν Σαδδουκαίων καὶ Γραμματέων, τοῦ

Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Ἐνοιωθε βαθεῖα ἀντίθεση πρὸς τὴν πολιτικὴ ἐξουσία (Ρωμαῖους καὶ ἐβραϊκὴ ἐξουσία) καὶ πῆγε στὴν ἔρημο, κοντὰ στὴν ἄλλη ἐβραϊκὴ ὀργάνωση, τοὺς Ἑσαιοὺς, ὅπου τὸν ἐπισκέπτονταν διάφοροι δυσαρεστημένοι, ἐπίσης Ἑβραῖοι, τοὺς ὁποίους καθωδηγοῦσε γιὰ τὴ στάση ποὺ ἔπρεπε νὰ κρατήσουν ἔναντι τῆς ἐξουσίας. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Ἰησοῦς, στὸν ὁποῖο διέκρινε ἱκανότητα ἐπηρεασμοῦ τοῦ ἐβραϊκοῦ λαοῦ, καὶ γι' αὐτὸ ὅπως οἱ παλαιοὶ προφῆτες τὸν «ἔχρισε» μεσσία (σωτῆρα τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ).

ἐντελῶς ἀμόρφωτου, τοῦ καταπιεσμένου ἔθνικα καὶ κοινωνικά, τοῦ βιοποριστῇ στὴν ἀβεβαιότητα, γιὰ νὰ συμπεράνουμε τὶς σκέψεις καὶ τὶς κινήσεις του. Ὅταν τὸ στομάχι γουργουρίζῃ, ὅταν οἱ μαυραγορίτες σοῦ ρουφοῦν τὸ αἷμα, ὅταν οἱ Ρωμαῖοι σοῦ πατοῦν τὸ σβέρκο, ὅταν οἱ ληστὲς ἀπὸ παντοῦ παραμονεύουν, ὅταν οἱ «ἐλεύθεροι σκοπευτὲς» (σικάριοι), ζηλωτὲς σὲ παρακολουθοῦν, χωρὶς νὰ τοὺς ἀναγνωρίζῃς, ὅταν ὅλα τοῦτα συμβαίνουν γύρω σου, εἶναι ποτὲ δυνατὸ νὰ τρέφῃς μέσα σου ὄρεξι νὰ τρέξῃς νὰ μαθητέψῃς τὸ πῶς ν' ἀγαπᾷς, τὸ πῶς τοὺς ἐχθροὺς σου νὰ συγχωρῇς ἢ νὰ ἠθικολογῇς; Κι ἂν κάποιος πῇ, ναι μπορεῖ, τότε γιὰ ποῖό λόγο ὁ Χριστὸς κι οἱ μαθητὲς του ἐκρύβοντο; Ὅσοι μιλοῦν γιὰ τὴν ἀγάπη ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο δὲν ἔχουν λόγους νὰ κρύβωνται. Ὁ Ἰούδας τὸ κρησφύγετο τοῦ Ἰησοῦ ἐπρόδωσε. Ἐνας διδάσκαλος τῆς ἀγάπης δικαιολογεῖται νὰ καταζητῇται ἀπὸ τὶς διωκτικὲς ἀρχές; Ἐκτός, κι ἂν ἡ διδασκαλία του ἔκρυβε ἀντικαθεστωτικὴ φιλοσοφία.

Ὁ Πρόδρομος ὑποδεικνύει τὸν ἡγέτη

μὴς ἂς ἐπανέλθουμε στὴν ἐκλογή τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὴ διηγείται ὁ τέταρτος ἐκ τῶν εὐαγγελιστῶν, ὁ Ἰωάννης, πού, ὅπως προαναφέραμε, ἂν ἔγινε ἔτσι, τοῦλάχιστον ἔχει λογικὴ βάση. «Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης (ὁ Βαπτιστής) καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο (τοῦ

Βαπτιστοῦ) καὶ ἐμβλέψας (ὁ Βαπτιστής) τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει: ἶδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς: Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ: Ραββὶ (ὃ μεθερμηνευόμενον σημαίνει διδάσκαλε), ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς: Ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. Ἦλθαν οὖν καὶ εἶδον ποῦ μένει καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὡρα ἦν ὡς δεκάτη (τετάρτη ἀπογευματινὴ). Ἦν Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου (τοῦ Βαπτιστοῦ) καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὗρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφόν, τὸν ἴδιον Σίμονα καὶ λέγει αὐτῷ. Εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν (ὃ ἔστιν μεθερμηνευόμενον Χριστός), ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν...» καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἐξιστόρηση τῆς ἐκλογῆς τῶν ὑπολοίπων μαθητῶν.

Βρῆκαν τὸν ποθιτικὸ ἡγέτη ποῦ ζητοῦσαν

ἐκλογὴ λοιπόν, ὅπως τὴν παρουσιάζει ὁ τέταρτος εὐαγγελιστής, δὲν ἔχει τὸ μέτρο τῆς λογικῆς καὶ τῆς πραγματικότητος; Μάλιστα οἱ μαθητὲς ἀνακάλυψαν τὸν δάσκαλο καὶ ὄχι ἐκεῖνος αὐτούς. «Εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν», φωνάζει ὁ Ἀνδρέας στὸν Πέτρο, δηλαδὴ τὸ Χριστό. Βέβαια μὲ ὑπόδειξη τοῦ Προδοῦ. «Αὐτὸς εἶναι», τοὺς εἶπε. Δηλαδὴ ὁ Ἑβραῖος Ἀνδρέας, ὁ Πέτρος καὶ ὁ κάθε Ἑβραῖος στὸ «αὐτός» εἶναι, τί κατὰλαβαν; Τί προσδοκοῦσαν; Ὅτι αὐτὸς εἶναι ποῦ περιμέναν, γιὰ νὰ τοὺς μάθῃ ν' ἀγαπᾶνε; «Βρῆκαμε τὸ Χριστό», φώναξε ὁ Ἀνδρέας. Ξέρετε τί εἶναι αὐτὸ γιὰ ἓναν Ἑβραῖο ἐκείνης τῆς ἐποχῆς; Βρῆκαμε τὸν βασιλιᾶ, ποῦ κρυφὰ ἔστειλε ὁ Γιαχβέ, γιὰ νὰ μᾶς σώσῃ. Ἀπὸ ποῦ θὰ τοὺς ἔσωξε; Τί, ἀπὸ τὴν ἁμαρτία; Αὐτὴ ἦταν ἡ μεγάλη τους ἀγωνία;

Διαβάστε τὴν παρακάτω στιχομυθία τοῦ Ἰησοῦ μὲ τοὺς ἄλλους μαθητὲς στὴ συνέχεια αὐτοῦ τοῦ χωρίου, νὰ δῆτε, μὲ τί χαρὰ τὸν προσφωνοῦν· «ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ, Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ» (Ἰωάννης 1, 49). Τὸ «βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ» εἶναι ἐπεξηγήση στὸ «υἱὸς τοῦ Θεοῦ», ποῦ ἔχει ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ νόημα στὸν κάθε Ἑβραῖο. Καὶ μὲ παρόμοιο ὄρο, πολιτειακό-βασιλικό, ἀπαντᾷ ὁ Ἰησοῦς, ποῦ πάει νὰ πῇ, ὅτι τὸν ἀποδέχεται τὸν ὄρο, ὅπως ἀκριβῶς τὸν πιστεύουν οἱ συνομιλητές του – ὁπαδοί του – μαθητές του:

«Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωάννης 1, 51). Τοὺς ἀπάντησε μὲ τὴν ἴδια γλῶσσα, μὲ τὸ ἴδιο νόημα τῆς προσδοκίας κάθε Ἰουδαίου. Τοὺς ἀπάντησε περιγράφοντας τὸ ὄραμα τοῦ Δανιήλ. Στὸν «Δανιήλ» ὁ «υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» εἶναι ὁ προσδοκώμενος βασιλιᾶς τοῦ Ἰσραὴλ, ποῦ ὁ Γιαχβέ θὰ τὸν στείλῃ γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή τους.

Ὁ νοῶν λοιπὸν νοεῖτω.

ΠΥΡΡΙΧΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΧΟΡΟΣ

Ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ παρελθόντος ἕως σήμερα

Πυρρίχιος χορός· ὁ πολεμικὸς χορὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὁ Σουΐδας γράφει: «*πυρρίχη*· εἶδος ὀρχήσεως· “*πυρρίχην* ἔμαθε τὴν *Κινησίον*”. Οὗτος ὁ *Κινησίας* διθυραμβοποιὸς ἦν, ἐποίησε δὲ *πυρρίχην*, ἥ, ὅτι ἐν τοῖς χοροῖς κινήσει πολλὴ ἐχρήτο· *πυρριχίζειν* μεθ’ ὅπλων ὀρχεῖσθαι». Ὁ Ἡσύχιος γράφει: «*πυρρίχας*· τὰς ἐνόπλους ὀρχήσεις. *Πυρριχίζειν* τὴν ἐνόπλιον ὀρχησιν· καὶ σύντονον *πυρρίχην* ἔλεγον. Οἱ μὲν ἀπὸ *Πυρρίχου* τοῦ Κρητός, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ διάπυρον εἶναι, οἱ δὲ ἀπὸ *Πύρρου* τοῦ Ἀχιλλέως».

Στὸν διάλογο «Ἥφαιστος καὶ Ζεὺς» τοῦ Λουκιανοῦ διαβάζουμε, ὅτι ὁ Δίας πρόσταξε τὸν Ἥφαιστο, νὰ τὸν χτυπήσῃ στὸ κεφάλι μὲ τὸν ὀξύτατον πέλεκυν. Ὁ Ἥφαιστος κατὰ τὴν προσταγὴν τὸν χτυπᾷ στὸ κεφάλι. Καὶ τότε ξεπετιέται ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διὸς κόρη ἔνοπλος, ἡ παρθένος γλανκῶπις Ἀθηνᾶ, ποὺ τὴν κοσμεῖ ἡ κόρυς (=περικεφαλαία), ἡ ὁποία ἀμέσως ἀρχίζει νὰ χορεύῃ (=πυρριχίζει): «*Μὰ αὐτὴ πηδᾷ καὶ χορεύει καὶ τινάζει τὴν ἀσπίδα καὶ κουνάει τὸ κοντάρι κι’ ἐνθουσιάζεται καί, τὸ πιὸ σπουδαῖο, εἶναι πολὺ ὁμορφὴ καὶ ἔγινε μέσα σὲ λίγη ὥρα γεροδεμένη κοπέλλα.*» («Θεῶν Διάλογοι» § 225-226.)

Καὶ συνεχίζει ὁ Λουκιανός: Τὸ τῆς ὀρχήσεως ἐπιτήδευμα (=τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χορευτοῦ) εἶναι πιὸ παλιὸ καὶ ἀπὸ τοὺς προγόνους τῶν προγόνων μας, καὶ ὁ χορὸς πρωτοφανερώθηκε μαζὶ μὲ τὴν δημιουργία τῶν ὄντων καὶ εἶναι τὸ ἴδιο ἀρχαῖος ὅσο εἶναι καὶ ὁ Ἔρωτας. Καὶ «...νῦν ἔοικεν ἐς τὸ ἀκρότατον ἀποτετελέσθαι καὶ γεγενῆσθαι ποικίλον τι καὶ παναρμόνιον καὶ πολύμουςον ἀγαθόν». Καὶ πῶς ἡ Ρέα πρώτη μαγεύτηκε ἀπ’ αὐτὴ τὴν τέχνη καὶ τὴν δίδαξε καὶ στοὺς Κορύβαντες

τῆς Φρυγίας καὶ στοὺς Κουρήτες τῆς Κρήτης, ποὺ χορεύοντας ὁλόγυρά της τῆς ἔσωσαν τὸν Δία. «Ὁ χορὸς αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἦταν ἔνοπλος, κι ἐνῶ χόρευαν, χτυποῦσαν τὰ σπαθιά τους στὶς ἀσπίδες τους κι ἔχοντας κάτι τὸ θεόπνευστο καὶ πολεμικὸ στὰ πηδήματά τους.»

Καὶ συνεχίζει: «...μὰ φτάνει νὰ περιοριστῶ μονάχα στὸ Νεοπτόλεμο, τὸ γυνὶ τοῦ Ἀχιλλέα, ποὺ διακρίθηκε στὸ χορὸ καὶ πρόσθεσε σ' αὐτὸν καὶ τὸν ὠραιότερο στὸ εἶδος του, ποὺ τὸν ὠνόμασε ὁ ἴδιος Πυρρίχιο.» Ὅπου «ὁ χορὸς, οἱ πράξεις αὐτοῦ γίνονται μὲ τὴν βοήθεια τῶν Μουσῶν, ἀκόμη καὶ νὰ πολεμοῦν μὲ τὸν ἦχο τοῦ αὐλοῦ καὶ νὰ βαδίζουν μὲ ρυθμικὸ καὶ

κανονικὸ βηματισμό, νικοῦσαν δὲ πάντα, ὠδηγούμενοι ἀπὸ τὴ μουσικὴ καὶ τὸ ρυθμό,... ποὺ οἱ χοροὶ ἄλλοτε εἶναι πολεμικοὶ κι ἄλλοτε χορευτικοὶ κι ἀρέσουν στὸ Διόνυσο καὶ τὴν Ἀφροδίτη... Μπροστὰ πάει ἓνα ἀγόρι, ποὺ χόρευε λεβέντικα κι ὅπως πρέπει νὰ κάμη ὕστερα καὶ στὸν πόλεμο, κι ἀκολουθεῖ μία κοπέλλα, ποὺ δείχνει μὲ τὴ σεμνότητά της, πῶς πρέπει νὰ χορεύουν οἱ γυναῖκες, ἔτσι ποὺ μπορεῖ νὰ πῇ κανένας, πῶς ὁ ὅρμος συνταιριάζει τὴν ταπεινωσύνῃ μὲ τὴν ἀντρεωσύνη» («Περὶ ὀρχήσεως» § 271-275).

Ὁ Εὐριπίδης στὴν «Ἀνδρομάχη» περιγράφει τὴν περιπέτεια τοῦ Νεοπτόλεμου στὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν, ὅταν πῆγε νὰ ζητήσῃ ἐξιλέωση ἀπὸ τὸν Φοῖβον γιὰ τὸ παλιὸ τὸ φταίξιμό του, «γιατὶ κάποτε τοῦ ζήτησα πληρωμὴ γιὰ τὸ αἷμα τοῦ πατέρα μου». Τότε οἱ ἱερεῖς ναοφύλακες καὶ ἄλλο προσωπικὸ βοηθητικὸ τοῦ μαντείου, τῇ προτροπῇ τοῦ Ὁρέστη, «ἄρχισαν νὰ τὸν πληγώνουν δολερὰ μὲ σπαθιὰ τροχισμένα, τὸν χτυποῦσαν μὲ κοτρῶνες, πρόβαλε τὰ ὅπλα μπροστὰ του καὶ

Οἱ Ἕλληνες χρησιμοποιοῦσαν τὸν αὐλὸ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μάχης. Στὴν εἰκόνα διάφοροι τύποι ἀρχαιοελληνικῶν αὐλῶν, ποὺ συνώδευαν τὸν πυρρῆχιο πολεμικὸ χορὸ. Κατὰ τὸν Λουκιανὸ («Περὶ Ὀρχήσεως», 274) οἱ ὁμηρικοὶ πολεμιστὲς ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ αὐλοῦ βάδιζαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μὲ ρυθμικὸ καὶ κανονικὸ βηματισμό, νικοῦσαν δὲ πάντοτε, ὅταν ὠδηγοῦνταν ἀπὸ τὴ μουσικὴ καὶ τὸ ρυθμό.

φέροντας ἐδῶ κι ἐκεῖ τὴν ἀσπίδα φυλαγότανε ἀπὸ τὰ χτυπήματα». Εἰς μάτην ὅμως τότε «παραπατάει στὸν βωμὸ καὶ μ' ἓνα πήδημα σὰν τὸ τρωικὸ τὸ πήδημα (τοῦ Ἀχιλλέως) ὁρμάει κατὰ πάνω τους». «Παράξενο πολεμικὸ χορὸ θάβλεπες, καθὼς τὸ παλληκάρι φυλαγόταν ἀπὸ τὰ βέλη.» («Ἀνδρομάχη», στίχ. 1135-1136.)

Ὁ Ἀριστοφάνης στοὺς «Βατράχους» γράφει: «Ναί, μὰ τοὺς θεοὺς, ἔπρεπε μάλιστα μαζί μὲ αὐτοὺς νὰ εἶναι καὶ ἂν κανένας ἔμαθε τὸν Κινησίᾳ τὸ τραγούδι τὸ πολεμικόν.» («Βάτραχοι», στίχ. 152-153.) Κινησίᾳς εἶναι ὁ ποιητὴς διθυράμβων. Πυρρῆχην δὲ ἐννοεῖ ὁ Ἀριστοφάνης ἄσμα τοῦ Κινησίᾳ ἀδόμενο ὑπὸ χορευτῶν χορευόντων πυρρῆχην, ποὺ ἦταν χορὸς πολεμικὸς χορευόμενος κατὰ τὴν ἐορτὴ τῶν Παναθηναίων καὶ συνοδευόμενος δι' ἄσματος. Ὁ Ἀριστοφάνης στοὺς «Ὀρνιθες» συνεχίζει: «Μὰ δὲς κάποιος φρουρὸς ἀπ' τοὺς ἐκεῖ μαντατοδόρος ἔρχεται, ἴσα ὅω σὲ μᾶς μὲ ἔξαλλο ὕφος, σὰ χορευτὴς ποὺ χορεύει τὸν πυρρῆχη.» («Ὀρνιθες», στίχ. 1168-1169.)

Οἱ περὶ ὀρχήσεως ἀντιλήψεις τοῦ Πλάτωνος

Πλάτων στοὺς «Νόμους» του, Ζ', ὀρίζει: Ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν εὖνοια τῶν θεῶν, μεταξὺ ἄλλων πρέπει νὰ ψάλλῃ καὶ νὰ χορεύῃ: «Κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ ζῇ παίζοντας ὠρισμένα παιγνίδια, κáνον-τας θυσίες, ψάλλοντας καὶ χορεύοντας, ὥστε νὰ κερδίσῃ τὴν εὖνοια τῶν θεῶν, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ προστατεύεται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ τοὺς νικᾷ στὸν πόλεμο.» («Νόμοι» Ζ', 803e.)

Ὁ Πλάτων δίνει μεγάλη σημασία στὴν μουσική, τὴ γυμναστική, στὶς κινήσεις τοῦ σώματος, δηλαδὴ στὸ χορὸ. Διακρίνει δύο εἶδη χορῶν: **Α** Τὸν **εἰρηνικὸ χορὸ**: Εἶναι μίμηση τῶν κινήσεων τῶν ὠραίων σωμάτων, μὲ σκοπὸ νὰ δώσῃ τὴν αἴσθησι τοῦ μεγαλείου. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ χορευτὴς ἔχει ἀνατραφῇ μὲ σωστοὺς νόμους, ζῇ εὐνόμως. Ὁ εἰρηνικὸς χορὸς τιμᾷ τοὺς θεοὺς καὶ τὰ παιδιὰ τῶν θεῶν. Ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο σὲ κατáσταση εὐδαιμονίας, διότι εἶναι μετρημένος, σεμνὸς καὶ καλὰ ἐκπαιδευμένος. **Β** Τὸν **πολεμικὸ Πυρρῆχιο χορὸ**: «ἀποσκοπεῖ, ὥστε ὁ χορευτὴς μὲ τὶς πολλὰς κινήσεις, ν' ἀποφεύγῃ χτυπήματα κάθε εἶδους μὲ ἐλιγμούς, ὑποχωρήσεις, πηδήματα στὸν ἀέρα καὶ σκνυψίματα, ἐπιθετικὰς κινήσεις, τὶς στάσεις σώματος στὸ ρίξιμο βελῶν, ἀκοντίου καὶ ἄλλων ἀντικειμένων» («Νόμοι» Ζ' 815). Ἀκόμη **Γ** μιλάει γιὰ τὸν **Βακχικὸ χορὸ**.

Βακχικὸς χορὸς

χορὸς αὐτὸς εἶναι μίμησης μεθυσμένων ἀτόμων καὶ γίνεται στὴ διάρκεια εἰδικῶν τελετῶν γιὰ καθαρμούς. Τὸν ἀντιδιαστέλλει καὶ ἀπὸ τὸν εἰρηνικὸ καὶ ἀπὸ τὸν πολεμικὸ (Πυρρῆχιο) χορὸ: «σύμπαν (ἢ βακχεία) τοῦτο τῆς ὀρχήσεως τὸ γένος, οὐθ' ὡς εἰρηνικὸν οὐθ' ὡς πολεμικὸν οὐθ' ὅτι ποτὲ βούλεται ράδιον ἀφορίσασθαι» (ὁ.π. § 581c).

Ὁ Πλάτων ὑποστηρίζει τὸν χορὸν ἐκεῖνον, ποὺ φέρει στὸν ἄνθρωπο ἐγκράτεια, ποὺ δίδει τὸ ὄνομα *ἐμμέλεια* (=ποὺ ἐνέχει ἀρμονικὴ μελωδικὴ σύνθεσις) καὶ σ' αὐτὸ τὸ χορὸ ἐμμέλειας ἐντάσσει καὶ τὸν εἰρηνικὸ καὶ τὸν πολεμικὸ (=Πυρρῆχιον) (Νόμοι Ζ' 816c).

* * *

πως διαφαίνεται ἀπὸ τὶς πληροφορίες τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ὁ Πυρρῆχιος (πολεμικὸς) χορὸς εἶναι ἐλληνικὸς. Καὶ συνεχίζουν καὶ σήμερα νὰ χορεύουν τὸν Πυρρῆχιον, τὸν ἱερόν τους αὐτὸ χορὸν καὶ οἱ Πόντιοι καὶ οἱ Κρήτες, κύκλῳ ὁμοθυμαδὸν ἀναμειξ ἄνδρες σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις.

Σωτήρης Ν. Φλέκκας

ΑΠΟ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΗΔΗ ΣΤΗΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΗ ΠΗΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Συνέντευξη του κ. Παύλου Μαλούτα

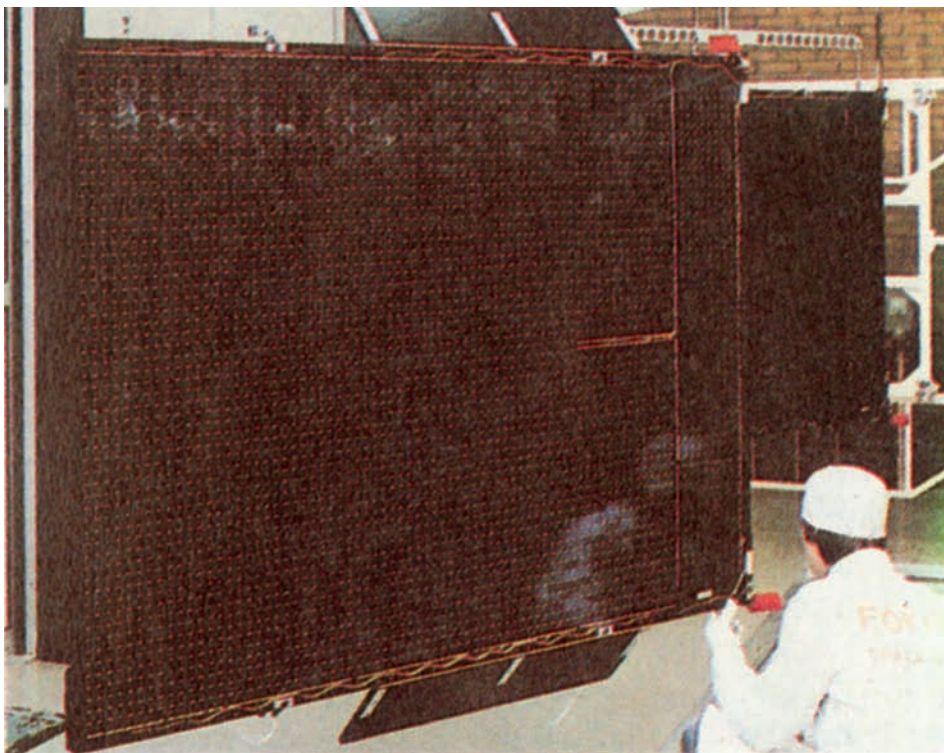
τὰ ἐπιστημονικὰ ἀξιώματα-ἀρχὲς τοῦ Ἀρχιμήδους ἀναφέρθηκε τὸ πρῶτο Μεσογειακὸ Συνέδριο Φωτοβολταϊκῆς Ἐνέργειας, ποὺ ἔγινε πρόσφατα στὴν Σικελία, ὅπου ἐπιστήμονες ἀπὸ ὁλόκληρον τὸν κόσμον (καὶ ὁ ἀρμόδιος ὑπουργὸς τῆς Ἰταλίας) ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ κρίσιμο θέμα τῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἡλιακῆς ἐνέργειας καὶ ἄλλων ἐναλλακτικῶν πηγῶν, διότι τὰ πετρελαϊκὰ ἀποθέματα τῆς γῆς στερεοῦν καὶ τὰ ἰσχυρὰ κράτη ἀπειλοῦνται μὲ κατάρρευση τῆς προηγμένης (καὶ τῆς πολεμικῆς) τεχνολογίας τους. Τὸν λόγο τῶρα ἔχει ἡ Ἐπιστήμη, ἡ ὁποία στρέφεται στοὺς ἀρχαίους Ἑλλήνες. Τὸ Ρωμαϊκὸ κρατίδιο οὔτε κλητῆρα δὲν ἔστειλε. Στὸ Συνέδριο πρωτοστάτησαν οἱ Γερμανοί, οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ στὴ χώρα τους δὲν ἔχουν μεγάλη ἡλιοφάνεια, ἐν τούτοις ἠλεκτροδότησαν μὲ φωτοβολταϊκὴ ἐνέργεια 20.000 Βεδουίνους τῆς ἐρήμου, μελετώντας τὰ γραπτὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ὁ «Δαυλός» ἐπικοινωνήσε μὲ τὸν κ. Παῦλο Μαλούτα, εἰδικὸ ἐπιστήμονα σὲ θέματα ἡλιακῆς ἐνέργειας καὶ σχεδιαστὴ τῆς Ἐφαρμοσμένης Τεχνολογίας Φωτοβολταϊκῶν Συστημάτων στὸ Λὸς Ἀντζελες τῆς Καλιφόρνιας.

«Δ»: *Κύριε Μαλούτα, τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ Φωτοβολταϊκὴ Ἐνέργεια;*

Φωτοβολταϊκὴ, εἶναι ἡ ἐνέργεια τὴν ὁποία μεταδίδει ὁ ἥλιος ἡμερησίως στὴν Γῆ. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ μεταδίδεται σὲ κύματα ὅπως ὁ ἦχος, ἀλλὰ τὰ φωτόνια, τὰ ὁποῖα ταξιδεύουν στὴν ἀτμόσφαιρα, εὐαίσθητοποιοῦν τὸ φωτοβολταϊκὸ κύτταρο. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ τὴν ὁποία παράγει ὁ ἥλιος εἶναι τεράστια.

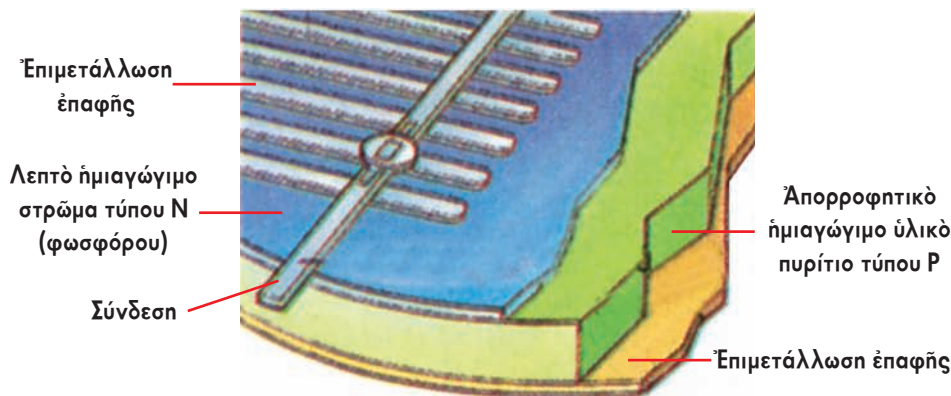
«Δ»: *Ἀναφέρεσθε συχνὰ στὸν 37ο παράλληλο, ποὺ περνάει ἀπὸ τὴν ὁδὸ Κοραῆ στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας καὶ εἶναι βόρεια τοῦ Λὸς Ἀντζελες, κοντὰ στὸ Σὰν Φρανσίσκο. Τί σημαίνει αὐτό;*

Ήλιακὰ πετάσματα (γιὰ δορυφόρους) ἀποτελούμενα ἀπὸ φωτοστῆλες στὴν φάση συναρμολόγησής τροφοδοτοῦν μὲ ἐνέργεια διαστημικὲς συσκευές.

Ὁ 37ος παράλληλος, στὸν ὁποῖο βρίσκεται καὶ ἡ Ἑλλάς, σημαίνει μία πάρα πολὺ καλὴ θέση ἔναντι τοῦ ἡλίου. Εἵμαστε στὴ λεγόμενη «ἡλιακὴ ζώνη», ποὺ ἐκτείνεται μέχρι τὸν 42ο παράλληλο, διότι «ἀνεβαίνοντας» δὲν ἔχουμε τὴν ἴδια ἡλιοφάνεια. Μολονότι ἡ Γῆ εἶναι στρογγυλή, ἐν τούτοις ὁ Βόρειος καὶ Νότιος Πόλος τῆς δὲν βρίσκονται στὸ κέντρο, ἀλλὰ ἔχουν μία ἀπόκλιση, ἡ ὁποία μὲ τὴν σειρά τῆς ἐπηρεάζει τὴν Γῆ. Ἐπιπλέον ἡ Ἑλλάς βρίσκεται σ' ἄριστη θέση καὶ γεωφυσικά, διότι λόγω τῶν νησιῶν καὶ τῶν βουνῶν μας ἔχουμε ἀνέμους, ποὺ μποροῦμε νὰ τοὺς ἐκμεταλλευτοῦμε παράγοντας αἰολικὴ ἐνέργεια. Ἦδη ἡ «Τζένεραλ Ἑλέκτρικ» ἀνέλαβε τὴν ἐγκατάσταση αἰολικῆς μονάδος στὸ βουνὸ «Δίδυμα» πάνω ἀπὸ τὸ Κρανίδι.

Συνεπῶς ἡ Ἑλλάδα εἶναι πρωτοπόρος λόγω τῆς μεγάλης ἡλιοφάνειας, τὴν ὁποία ἐκμεταλλευόμαστε μόνο γιὰ ἡλιακοὺς θερμοσίφωνες, χωρὶς νὰ προωθοῦμε τὴν φωτοβολταϊκὴ ἠλεκτροπαραγωγή, ὥστε νὰ ἀπεξαρτητοποιηθοῦμε ἀπὸ τὸ πετρέλαιο, τὸ ὁποῖο εἰσάγουμε σὲ ἑκατομμύρια τόννους μὲ δυσβάσταχτο κόστος. Σημειώστε, ὅτι στὶς χαμηλὲς θερμοκρασίες ἔχουμε μεγάλη παραγωγή, ἐνῶ στὶς ὑψηλὲς χαμηλότερη, δηλαδή ὅταν ἡ θερμοκρασία εἶναι ἀπὸ 20-25 βαθμοὺς Κελσίου, ἡ παραγωγή μας πλησιάζει τὸ 94%, ἐνῶ στὶς ὑψηλότερες μειώνεται τὸ ποσοστό.

Κατασκευαστική λεπτομέρεια φωτοστήλης πυριτίου.

Ἡ ἀξία τῆς ἐλληνικῆς λευκῆς ἄμμου

«Δ»: Πῶς δημιουργεῖται τὸ φωτοβολταϊκὸ κύτταρο;

Δημιουργεῖται ἀπλᾶ καὶ πολὺ φθηνά. Ἐὰν συλλέξουμε ἀπὸ μία ἐλληνικὴ παραλία ἄσπρη ἄμμο (ἔχει σημασία ἡ ἐλληνικὴ ἄμμος, διότι περιέχει κρυστάλλους), τὴν ἐπεξεργασθοῦμε βράζοντάς τὴν σὲ θερμοκρασία ἄνω τῶν 1.500 ἢ 1.600 βαθμῶν καὶ τὴν ἀφήσουμε νὰ κρυσώσει, τότε ἀποκρυσταλλοῦνται καὶ στερεοποιεῖται, σχηματίζοντας ἔτσι ἕναν κρυσταλλικὸ κορμό, ὁ ὁποῖος ἐν συνεχείᾳ τεμαχίζεται καὶ μετὰ ἀπὸ εἰδικὴ (καὶ χημικὴ) ἐπεξεργασία ταξινομοῦνται τὰ κύτταρα, ποὺ ἀποδίδουν ἀπὸ 0,1 ἄμπερ καὶ πάνω, καὶ ἔτσι γίνεται ὁ πίνακας, τὸ λεγόμενο «Πάνελ», μὲ 36 ὁμοιόμορφα κύτταρα, τὰ ὁποῖα καὶ τοποθετοῦμε σὲ δύο γυαλιὰ ἐνισχυμένα, ὥστε νὰ παραμένουν ἀνέπαφα ἀκόμη καὶ σὲ περίπτωση χαλαζόπτωσης.

«Δ»: Δηλαδή ἡ πρώτη ὕλη εἶναι ἡ ἄμμος; Τότε μιλάμε γιὰ σχεδὸν μηδενικὸ κόστος.

Ναί, πρώτη ὕλη εἶναι ἡ καλῆς ποιότητος ἄμμος, ὅπως εἶναι ἡ ἐλληνικὴ, ποὺ εἶναι πλούσια σὲ κρυστάλλους, καὶ ὄντως τὸ κόστος εἶναι πάρα πολὺ χαμηλό.

«Δ»: Σὲ τί διαφέρει ἡ φωτοβολταϊκὴ ἀπὸ τὴν ἀπλὴ ἥλιακὴ ἐνέργεια;

Ἡ ἥλιακὴ ἐνέργεια εἶναι ἀπλῶς ἡ θερμότητα. Ἀπὸ μόνη τῆς δὲν μπορεῖ νὰ θέσῃ σὲ λειτουργία ραδιόφωνα, τηλεοράσεις καὶ ἀνελκυστήρες, ἀπλᾶ μᾶς δίδει θέρμανση.

«Δ»: Τὸ σύστημα ἀποδίδει, καὶ ὅταν ἔχουμε συννεφιά;

Γιὰ τὴν πλήρη συννεφιά ὑπάρχει ὁ πίνακας ἀμόρφου σιλικόνης, ποὺ εἶναι ἡ τελευταία τεχνολογία τοῦ ἥλιακοῦ συλλέκτου καὶ μπορεῖ νὰ ἐπικοληθῇ σὲ μεταλλικὴ ὀροφή, διότι διαθέτει τρία χρώματα, τὸ ἐρυθρὸ γιὰ τὴν ἡλιοφάνεια, τὸ πράσινο καὶ τὸ μπλέ, ποὺ διαπερνᾷ τὴν συννεφιά. Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ποσὸν ποὺ θὰ διαθέσῃ ὁ καταναλωτής, γιὰ νὰ ἀγοράσῃ ἕναν μεγάλο πολυκρυσταλλικὸ πίνακα ἢ ἕναν μικρότερο. Τὸν Φεβρουάριο ἔχουμε καλὸ ἥλιο ἀπὸ τὶς 8 π.μ. ἕως τὶς 3 π.μ. Τὸν χειμῶνα ὁ ἥλιος εἶναι χαμηλότερα, ἐνῶ τὸ καλοκαίρι, ποὺ ὁ ἥλιος εἶναι ψηλότερα, ἔχουμε περισσότερη ἡλιοφάνεια.

«Δ»: Πώς αντιμετωπίζεται ή φωτοβολταϊκή ενέργεια στην Πολιτεία της Καλιφόρνιας;

Ήδη η Πολιτεία της Καλιφόρνιας επιδοτεί κάθε Πρόσωπο Ίδιωτικού και Δημοσίου Δικαίου, όπως π.χ. τα σχολεία, για να χρησιμοποιούν το φθηνό ήλιακό βάττ, όπως και το αιώλικό βάττ. Το κόστος ηλεκτρικού ρεύματος είναι μηδενικό, διότι εκεί δεν αποφασίζει κάποιος ύπουργός, για το ποιές ώρες θα δουλέψουν οι βιοτεχνίες και έτσι δουλεύουν τις ώρες της μεγίστης ήλιοφάνειας, με αποτέλεσμα να έχουμε ανταγωνιστικά προϊόντα ως προς τα κινεζικά κ.λπ. Μέχρι το 2010 θα έχουν τοποθετηθεί στην Πολιτεία της Καλιφόρνιας 500 χιλιάδες σκεπές σε οικόιες, ενώ όλα τα πάρκινγκ, που ανήκουν στον Δήμο, έχουν αρχίσει να σκεπάζονται με ήλιακους συσσωρευτές. Οί Έλληνικοί Σιδηρόδρομοι μπορούν να κάνουν το ίδιο σε κάθε σταθμό στην Ελλάδα, ώστε να αποθηκεύουμε την πολύτιμη ενέργεια.

«Δ»: Οί αντίληψεις των αρχαίων Έλλήνων μαθηματικών - αστρονόμων - φυσικών, όπως του Ίπάρχου ή του Αρχιμήδους περί Σύμπαντος-Ενέργειας είναι χρήσιμες στον τομέα σας σήμερα;

Άσφαλώς. Ο Ίππαρχος ήταν ο πρώτος που μετρήσε την περιφέρεια της γης, χρησιμοποιώντας την σκιά του ήλιου, που έπεφτε στο στόμιο ενός πηγαδιού, και σήμερα παραδέχονται, ότι βγήκε μόνον 2 στάδια λάθος. Τον Αρχιμήδη, που κατέκαυσε τον έχθρικό στόλο με 1000 κοίλα κάτοπτρα στην μάχη των Συρακουσών, αντέγραψε το 1700 ο Άντουαν Λαμπουαζιέ, ο οποίος έλυσε τον λευκόχρυσο, σε 1.785 βαθμούς Κελσίου χρησιμοποιώντας τα κοίλα κάτοπτρα του Αρχιμήδους, ενώ ο Σωκράτης ήταν ο πρώτος που είπε, ότι τα σπίτια πρέπει να κοιτάζουν προς τον Νότο, ώστε τον χειμώνα που ο ήλιος είναι χαμηλά να έχουν ζέστη, ενώ το καλοκαίρι που ο ήλιος είναι ψηλά, να περνάει πάνω από την όροφή για δροσιά.

«Δ»: Με την ήλιακή ενέργεια, θα ωφεληθούμε σαν έθνος και σαν ιδιώτες;

Μα φυσικά. Ο Ήλιος είναι δωρεάν και είναι το μεγαλύτερο αγαθό που μας χάρισε η Φύση, συνεπώς πρέπει να διδαχθούμε, πώς να τον χρησιμοποιούμε. Πρέπει να λειτουργήση επιτέλους ή λογική του «πάν μέτρον άριστον» και ή λογική αυτή πρέπει να ξεκινήση από τα νηπιαγωγεία. Δεν καίμε τα δάση, και οι έμπρηστές πρέπει να εκτελούνται δημόσια και παραδειγματικά (!) ενώ οι καμμένες περιοχές να κηρύσσονται προστατευμένες μέχρι την αναδάσωσή τους, όχι να χτίζονται αυθαίρετα. Έπ' ευκαιρία σάς λέω, ότι ή κτηματολόγηση όλης της Ελλάδος, μπορεί να γίνη μόνον σε 15 ήμερες, χρησιμοποιώντας την Στρατιωτική Χαρτογραφική Ύπηρεσία με το περίφημο G.P.S. και τους δορυφόρους, αντί να εξαντλούμεθα δυσφημώντας τους. Όταν γίνουν όλα αυτά και άπεξαρτητοποιηθούμε από το πετρέλαιο, χρησιμοποιώντας την καθαρή ήλιακή ενέργεια, τότε θα έχουμε κάνει μεγάλα βήματα προσόδου, βήματα προς τον πραγματικό πολιτισμό, που δεν είναι άλλος από εκείνον της Ελλάδος των προγόνων μας.

Άγγελική Ρέτουλα

ΕΝΑΣ «ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ»- ΥΒΡΙΣΤΗΣ... ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἡ ἀνθελληνικὴ ἰδεολογία τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ

«Ἐμαθα πὼς μὲ τῇ χάρι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ δὲν εἴσθην Ἕλληνας, δὲν εἴσθην ἀσεβεῖς αἰρετικοί, ἄθεοι, ἀλλ' εἴσθην βαπτισμένοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ εἴσθην τέκνα καὶ θυγατέρες τοῦ Χριστοῦ μας.» Τὶς ὑβρεῖς αὐτὲς κατὰ τῶν Ἑλλήνων μπορεῖτε νὰ τὶς βρῆτε σὲ μιὰ χαρακτηριστικὴ διδαχὴ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ (Α', 1, I. Μενοῦνου, σελ. 120), ὁ ὁποῖος ἔδρασε στὸν ἐλληνικὸ ὡς ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν Σεραφεῖμ Β' (1757-1761) καὶ Σωφρονίου Β' (1774-1780). Τὸ κήρυγμά του δὲν εἶχε καμμία σχέση μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Παράδοσιν, τὸ ἀντίθετο μάλιστα, ὡνομάσθηκε ὅμως ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξο κατεστημένο ὡς ὁ «μεγαλύτερος μετὰ τὴν ἄλωση Ἕλληνας», «Πατέρας τοῦ Νεώτερου Ἑλληνισμοῦ», «Πατροκοσμᾶς», «Μεγάλος Διδάχος», «Προφήτης τοῦ Γένους» καὶ ἀνακηρύχθηκε ἅγιος τὸ 1961.

Ὁ Κοσμᾶς γεννήθηκε σ' ἓνα χωριὸ τῆς Αἰτωλίας στὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰῶνα. Οἱ ἀπόψεις γιὰ τὸν ἀκριβὲς τόπο καὶ χρόνον τῆς γεννήσεώς του διίστανται. Ὁ πρῶτος βιογράφος καὶ σύγχρονός του ἦταν ὁ συγγραφέας τοῦ σκοταδιστικοῦ «Πηδαλίου», Νικόδημος Ἀγιορείτης (βλ. «Δ», τ. 274). Τὴν πρώτη του στοιχειώδη «μόρφωσιν» τὴν πῆρε ἀπὸ ἕναν ἱεροδιάκονο, τὸν Γεράσιμο Λίτσικα στὴ Σιγδίτσα Παρνασσίδας, ἐνῶ στὰ εἴκοσί του χρόνια «ἄρχισε νὰ διδάσκεται τὰ γραμματικά» ἀπὸ ἕναν ἄλλο ἱεροδιάκονο, τὸν Ἀνανία Δερβισιάνο. (Κ. Σάθα, «Νεοελληνικὴ Φιλολογία» καὶ «Νέον Μαρτυρολόγιον», σελ. 201.) Μερικὰ χρόνια ἀργότερα πῆγε στὴν Ἀθωνιάδα Σχολὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπου ἐγένε μοναχὸς καὶ «ἐκλαίγε γιὰ τὶς ἁμαρτίες του δεκαεπτὰ χρόνους».

Σχετικά μὲ τὴν μόρφωση ποὺ ἀπέκτησε στὸ Ἅγιο Ὅρος, ὁ ἴδιος ὁ Κοσμάς λέει τὸ ἑξῆς ἀκατανόητο: «*Εγὼ ἀπὸ τὸ σχολεῖο ἔμαθα τὰ 24 γράμματα, ἔμαθα καὶ 5-6 Ἑλληνικά καὶ ἔμαθα πολλῶν λογίων γράμματα, ἑβραϊκά, τουρκικά, φράγκικα.*» (Χειρόγραφο 29 Φιλοσοφικῆς Θεσσαλονίκης, σελ. 262.) Ἀπὸ τὸ κήρυγμά του διαφαίνεται, πὼς εἶχε μελετήσει τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη, τοὺς Πατέρες, τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἀπ' ὅπου δανείστηκε τὰ παραδείγματα τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, τῶν ἁγίων Ἀνδρονίκου καὶ Ἀθανασίας καθὼς καὶ τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων. Ἡ «παιδεία» ποὺ ἔλαβε περιελάμβανε λοιπὸν ὅλα αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ ξέρη ἓνας καλὸς χριστιανὸς καὶ τίποτε ἄλλο. Ὅλα τὰ παραδείγματα ποὺ ἀνέφερε στίς διδασχές του ἦταν παρμένα ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴ-χριστιανικὴ-παράδοση καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ. Τὰ πρόσωπα ποὺ μνημόνευε ἦταν οἱ ἀπόστολοι, οἱ Πατέρες, ὁ Ἀβραάμ, ἄλλες βιβλικὲς φυσιογνωμίες κ.λ.π.. Ποτέ του δὲν ἔκανε οὐδεμίαν ἀναφορὰ στὸν Πλάτωνα, στὸν Ἀριστοτέλη, στὸν Τραγικὸν ἢ σὲ ὅτιδήποτε ἑλληνικόν. Ἀντιθέτως, ὅποτε μιλοῦσε γιὰ Ἑλλάδα ἢ γιὰ Ἑλληνες, ἐκφραζόταν πάντοτε ὑποτιμητικά.

Τὰ κέρδη τοῦ Σαββάτου καὶ τὰ κέρδη τῆς Κυριακῆς

φοῦ ἔφυγε ἀπὸ τὸ Ἅγιο Ὅρος –πιθανώτατα τὸ 1760–, μετέβη στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ἔλαβε ὁδηγίες καὶ ἄδεια ἀπὸ τὸν πατριάρχη Σεραφεῖμ Β' καὶ ἀρχισε τὴν προπαγανδιστικὴ του δράση. Ἡ πρώτη του περιοδεία ἔγινε στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Τὸ 1774 ἐπέστρεψε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου πῆρε νέες ὁδηγίες καὶ νέα ἄδεια ἀπὸ τὸν τότε πατριάρχη Σωφρόνιο Β', γιὰ νὰ ἀρχίσῃ νέα περιοδεία, αὐτὴ τὴν φορὰ στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέστρεψε στὸ Ἅγιο Ὅρος καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο ξεκίνησε τὴν τρίτη καὶ τελευταία του περιοδεία στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα πάλι καὶ στὰ Ἴονια νησιά. Ἡ αἰτία τοῦ θανάτου του (1779) παραμένει σκοτεινὴ, ἀλλὰ ἀπὸ πούθεν δὲν προκύπτει, ὅτι ὠφειλόταν σὲ τυχὸν ἔθνικὸ κήρυγμά του ἢ ἰδεολογικοὺς λόγους.

Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση –γιὰ σεβασμὸ τῆς ἡμέρας τῆς Κυριακῆς– πρωτοστάτησε στὴν ἀλλαγὴ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ παζαριοῦ ἀπὸ Κυριακὴ ποὺ γινόταν σὲ Σάββατο. «*Τὸ κέρδος, ὅπου γίνεται τὴν Κυριακὴν καὶ κάθε ἄλλην δεσποτικὴν ἑορτήν, εἶναι ἀφωρισμένον καὶ κατηραμένον, καὶ βάνομεν φωτιὰ εἰς τὰ ὀσπίτια μας καὶ καιόμεθα καὶ ψυχικὰ καὶ σωματικά.*» (Διδαχὴ Α2', 930, Ι. Μενούνου). Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ζήμωσε τοὺς Ἑβραίους ἐμπόρους, οἱ ὁποῖοι φέρονται πὼς δωροδόκησαν τὸν Κούρτ πασᾶ, ποὺ διέταξε τὴ θανάτωση ἢ ἴσως τὴν ἀπέλασή του. (Μ. Γκιόλια, «Ὁ Κοσμάς Αἰτωλός», σελ. 247.)

Ὁ Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ἀποκαλύπτει κάτι πολὺ σημαντικό, διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὰ, ποὺ προπαγανδίζονται γιὰ τὸν Κοσμά: «Ὁ ἀποστολικὸς οὗτος διδάσκαλος,

Ἡ πάλαι ποτὲ ὑπερήφανη Ἑλλάδα τῶν φιλοσόφων, τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἐπιστημόνων κατάντησε νὰ θεωρῇ σήμερα τὸν εἰκονιζόμενο περιφερόμενο μοναχὸ ὡς τὸν «μεγαλύτερο τῶν Ἑλλήνων» καὶ διδάσκαλο τοῦ Γένους, ποὺ διδάσκει: «Ἀκουσε, παιδί μου, νὰ σοῦ εἰπῶ. Ἡ τελεία ἀγάπη εἶναι νὰ πουλήσῃς ὅλα σου τὰ πράγματα, νὰ τὰ δώσῃς ἐλεημοσύνη καὶ νὰ πηγαίνῃς καὶ ἐσὺ νὰ εὗρῃς κανένα αὐθέντη νὰ πουληθῇς σκλάβος. Καὶ ὅσα πάρῃς, νὰ τὰ δώσῃς ὅλα. Νὰ μὴν κρατήσῃς ἓνα ἄσπρο (νόμισμα). Ἡμπορεῖς νὰ τὸ κάμῃς αὐτό, νὰ γίνῃς τέλειος;» (Ἡ ἀγιογραφία τοῦ Κόντογλου εἶναι ἀπὸ τὸ ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου «ΠΓ' Πάτρια, ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός», Ράχη Πιερίας 2001.)

ποτέ δὲν ἄνοιξε στόμα νὰ εἰπῇ λόγον ἐναντίον τῶν Ἑβραίων οὔτε εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, οὔτε εἰς Καστορίαν, οὔτε εἰς τὰ Ἰωάννινα, οὔτε εἰς κανένα ἄλλο μέρος, ὅπου ἦσαν Ἑβραῖοι, ἀλλὰ μόνον τοὺς χριστιανοὺς ἐδίδασκε νὰ πολιτεύωνται ὡσὰν χριστιανοί.» Αὐτὸ ἐλέγχεται ὡς ἀκριβέστατο καὶ ἀπὸ τὴν τρίτη διδαχὴ τοῦ Κοσμά, στὴν ὁποία ἀναφέρεται: «Ὅσοι ἀδικήσατε ἢ χριστιανοὺς ἢ Τούρκους ἢ Ἑβραίους, ἢ Φράγκους, νὰ δώσετε τὸ ἄδικον ὀπίσω, διατὶ εἶναι κατηραμένον καὶ δὲν βλέπετε προκοπὴν.» (Κ. Σαρδελῆ, ΙΓ' Πάτρια.) Σὲ ὅλες τους τὶς συναλλαγὰς οἱ Ἕλληνες θὰ ἔπρεπε νὰ «πηγαίνουν μὲ τὸ σταυρὸ στὸ χέρι», ἔρμαια τῶν ἀδικιῶν ὅλων τῶν ἄλλων· εἰσήγαγε ἔτσι τὸν ἀθέμιτο ἀνταγωνισμό εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἑβραιοχριστιανικὴ «φιλοσοφία» τῶν διδαχῶν του

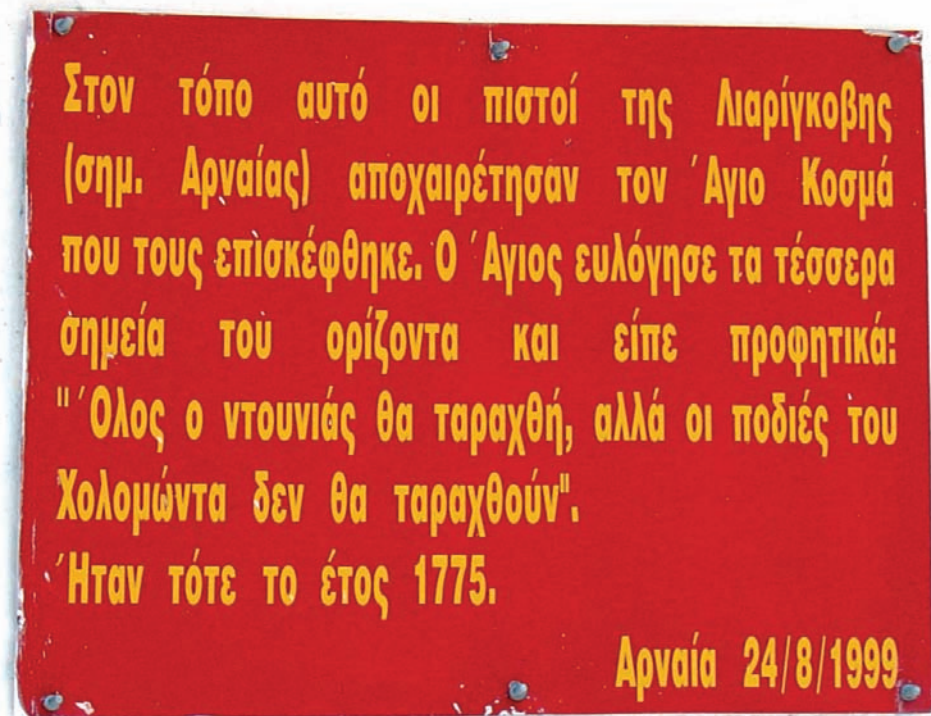

Κοσμάς ὡς κύριο τρόπο δράσης ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες εἶχε τὸ προπαγανδιστικὸ κήρυγμα, διδαχῇ, ὅπως ὠνομάστηκε ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς. Ὁ λόγος του, ποὺ δὲν διέθετε μεγάλη ποικιλία, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου ἀπέκτησε τυποποιημένη μορφή. Δὲν ἔγραφε, οὔτε ἀποστήθιζε τὶς ὁμιλίες του, ἀλλὰ κρατοῦσε ἓνα «σκελετό» καὶ τροποποιοῦσε τὴν ὁμιλία ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις. Συνήθως ἐπανελάμβανε 3-4 τύπους διδαχῶν, τοὺς ἴδιους πάντα. Ἄς ἐξετάσουμε ἐνδεικτικὰ μερικὲς διδαχές του:

- «*Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, λέγει ὁ προφήτης Μωυσῆς πεφωτισμένος ἐκ πνεύματος ἁγίου εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν γραφήν. Τὸν παλαιὸν (καιρὸν), χριστιανοί μου, ἐγίνοντο καλοὶ οἱ ἄνθρωποι.*» Ὁμιλεῖ γιὰ τοὺς Ἑβραίους προπάτορες, τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Ἰσαάκ, ποὺ ἐξέδιδαν τὶς γυναῖκες τους, τὸν Λώτ, ποὺ συνενερέθη μὲ τὶς θυγατέρες του, τὴ Θάμαρ, ποὺ συνενερέθη μὲ τὸν πεθερὸ της γιὰ ἓνα δακτυλίδι κ.λ.π..
- «*Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ἐν αὐταῖς εὕρησете ζωὴν αἰώνιον.*» Τὸ «ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς» τὸ ἀντέγραψε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Ἀναφερόμενοι κι οἱ δύο στὶς γραφές ἐννοοῦσαν τὴν Παλαιὰ Διαθήκη· ἡ Καινὴ δὲν εἶχε γραφῇ ἀκόμη. Κανένας τους δὲν εἶπε ἐρευνᾶτε τὸν Ὅμηρο ἢ ἐρευνᾶτε τὸν Ἐπίκουρο ἢ τὸν Δημόκριτο ἢ τὸν Ἡράκλειτο κ.τ.λ., τὸ ὁποῖο θὰ ἔλεγαν, ἐὰν κήρυταν κάτι, ποὺ νὰ εἶχε σχέση μὲ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό.

- «*Καλύτερα, ἀδελφέ μου, νὰ θανατώσης ἑκατὸ ἄνθρώπους βαπτισμένους, παρὰ νὰ ἀφήσης ἓνα παιδίον ἀβάπτιστον νὰ ἀποθάνῃ.*» (Παπᾶ-Ἀρσενίου Βλαγκόφτη, ΙΓ' Πάτρια.)

- Ὁ Κοσμάς ἐναντιωνόταν στοὺς παραδοσιακοὺς χοροὺς καὶ στὰ τραγούδια καὶ δίδασκε: «*Ψάλτες νὰ παίρνετε στοὺς γάμους.*» (Παπᾶ-Θεόδωρου Ζήση, ΙΓ' Πάτρια.)
- «*Εἶναι μεγάλη εὐλογία νὰ κάμετε τὸ παιδί σας καλόγηρο.*» (Ὡς ἀνωτέρω.) Ἀρκεῖ νὰ μὴν πάρῃ ὄπλο καὶ πολέμησῃ τοὺς Τούρκους.

Μία ένδεικτική «προφητεία» τοῦ Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ. Ὑπερήφανοι γιὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὴν περιοχή τους τὸ 1775 οἱ κάτοικοι τῆς Ἀρναίας Χαλκιδικῆς ἀνήγειραν παρεκκλήσι, στὸ ὁποῖο ἐντοίχισαν τὴν εἰκονιζόμενη πινακίδα, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ ἅγιος Κοσμάς ἔδωσε τὴν προφητεία: «Όλος ὁ ντουινιάς θὰ ταραχθῇ, ἀλλὰ οἱ ποδιές τοῦ Χολομώντα δὲν θὰ ταραχθοῦν.»

- Στὰ κηρύγματά του περιλάμβανε ἀρκετὴ μεταφυσικὴ τρομοκρατία: «Ὡ τί φόβον καὶ τρόμον ἠθέλαμεν ἔχει διὰ τὸν Ἄδην, ἂν ᾗτο ν' ἀκούαμεν τὲς ἐλεεινὲς φωνὲς τῶν ἐκεῖ κολαζομένων. Ἀνάμεσα ἐκεῖ εἰς τὲς φλόγες τοῦ Ἄδου, ἀναστενάζουσιν οἱ ἄθλιοι ἁμαρτωλοί, κλαίουσι, βρυχῶνται χειρότερα ἀπὸ τὰ ζῶα... Τὰ δάκρυα ὅπου χύνουσι, τοὺς αὐξάνουσι περισσότερο τὲς φλόγες τοῦ Ἄδου. Καὶ τί ζωὴ θέλει εἶσθαι ἐκείνη τοῦ ἁμαρτωλοῦ νὰ κατακαίεται πάντοτε εἰς ἓνα τέτοιον πῦρ, ὅπου σύγκρισιν μὲ ἄλλο δὲν ἔχει;» («Πατρικαὶ νουθεσίαι ἁγ. Κοσμά Αἰτωλοῦ», Ἅγιον Ὅρος, κεφ. στ').
- Πολυδιαφημισμένη ἀπὸ τοὺς ἐλληνορθόδοξους εἶναι ἡ διδαχὴ: «Εἶναι προτιμώτερο νὰ ἔχῃ κανεὶς σχολεῖο στὸν τόπο του, παρὰ βρύσες καὶ ποτάμια.» Κανεὶς τους ὅμως δὲν διαβάζει καὶ τὴ συνέχεια: «Σκοπὸς τοῦ σχολείου εἶναι νὰ διδάξῃ, τί εἶναι Θεός, τί εἶναι ἄγγελοι, δαίμονες, δόλαση, παράδεισος.» Ὅλα τὰ σκοτεινὰ βυζαντινὰ χρόνια τὸ πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο ἔλεγχε πλήρως τὴν παιδεία τῶν

Ἑλλήνων, ἐπέτρεπε νὰ διδάσκωνται μόνο τὸ Ψαλτήρι κι ἡ Ὁκτώηχος. Γιὰ τέτοια σχολεῖα μιλοῦσε κι ὁ Κοσμάς. Οὔτε κἂν σκεφτόταν σχολεῖα, ποὺ θὰ δίδασκαν ἐπιστῆμες, ἀρχαίους συγγραφεῖς ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο σχετικό. Αὐτὰ κυνηγῶνταν κι ἐκλείναν –ὄχι ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἀλλὰ ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο. Ὁ Κοσμάς ἦταν σαφής: «Τὸ σχολεῖο ἀνοίγει τὲς ἐκκλησίες, τὸ σχολεῖο ἀνοίγει τὰ μοναστήρια.» (Μητροπολίτη Φλωρίνης Αὐγ. Καντιώτη, «Κοσμάς ὁ Αἰτωλός», ἐκδόσεις Ὁρθόδοξου Ἱεραποστολικῆς Ἀδελφότητος «Ὁ Σταυρός», σελ. 142 καὶ 209.)

«Ὁ Τοῦρκος δὲν βιάπτεϊ τὴν Πίστιν»

Ὅλλες ὑπερβολὲς γράφτηκαν γιὰ τὸν Κοσμά Αἰτωλό, προκειμένου νὰ ἀποκρυβῇ ἡ ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο κατευθυνόμενη ἀντεθνικὴ του προπαγάνδα καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ –ψευδῶς– πὼς δῆθεν ἐπιτελοῦσε ἐθνικὸ ἔργο. Ὑποστηρίζεται γιὰ παράδειγμα, ὅτι ὁ Κοσμάς μύησε πολλοὺς στὴν ἐπαναστατικὴ ἰδέα κι ἀνάμεσά τους τὸν Κατσαντώνη στὰ 1777. (Φ. Μιχαλόπουλος, «Κοσμάς ὁ Αἰτωλός», σελ. 57, 58, 66.) Ὁ ἀργότερα ὀνομαστὸς κλέφτης ὅμως ἦταν τότε νήπιος· γεννήθηκε μετὰξὺ 1770 καὶ 1773. Τὸ πατριαρχεῖο ἦταν κάθετα ἀντίθετο μὲ τὲς ἐπαναστατικὲς ιδέες, γι' αὐτὸ καὶ ἀφώρισε τοὺς ἐπαναστάτες καὶ τὴν ἐπανάσταση τοῦ '21. Στέλνοντας τὸν Κοσμά Αἰτωλό στὴν Ἑλλάδα ἐπεδίωκε μὲ τὴν ἀνθελληνικὴ, παθητικὴ καὶ χριστιανικὴ μορφὴ τῆς διδασκαλίας του νὰ σβῇ ἅμεσα κάθε ἐμφανιζόμενη ἐλληνικὴ ἐπαναστατικὴ φλόγα.

Ὁ Κοσμάς δὲν ἀρκοῦνταν στὴ σιωπῇ, ἀλλὰ συμβούλευε καθαρὰ ὑποταγὴ στὸν Τοῦρκο κατακτητὴ. Δὲν ἤθελε νὰ ἔχη σχέση μετὰ τὴν Ἑλλάδα, οὔτε μὲ καμμία ἄλλη πατρίδα, τόνιζε πὼς πατρίδα ὅλων εἶναι ὁ οὐρανὸς καὶ συνιστοῦσε στοὺς ρωμιοὺς νὰ παραμείνουν ὑποταγμένοι στοὺς Τούρκους, ποὺ ἦρθαν γιὰ νὰ διαφυλαχθῇ ἡ ὀρθόδοξη πίστις ἀπὸ τὴν ἐκ δυσμῶν ἀπειλή. Συνιστοῦσε ἀκόμα νὰ προσεύχωνται οἱ χριστιανοί, γιὰ νὰ φωτίξῃ ὁ Θεὸς τὸν βασιλιὰ καὶ τοὺς «ζαπιτᾶδες», ὥστε «νὰ κυβερνοῦν τὸν κόσμον μὲ πραότητα καὶ δικαιοσύνη».

Ἀπολαύστε ἀντιεπαναστατικὲς κι ἀντεθνικὲς διδαχὲς τοῦ Κοσμά:

- «Καὶ διατὶ δὲν ἤφερεν ὁ Θεὸς ἄλλον βασιλέα, ποὺ ἦταν τόσα ρηγᾶτα ἔδω κοντὰ νὰ τοὺς τὸ δώσῃ, μόνον ἤφερε τὸν Τοῦρκον, μέσαθεν ἀπὸ τὴν Κόκκινην Μηλιὰν καὶ τοῦ τὸ ἐχάρισε; Ἦξερεν ὁ Θεός, πὼς τὰ ἄλλα ρηγᾶτα μᾶς βλέπτουν εἰς τὴν πίστιν, καὶ (=ἐνῶ) ὁ Τοῦρκος δὲν μᾶς βλέπτει. Ἄσπρα (=χρήματα) δώσ' του καὶ καβαλλίκευσέ τον ἀπὸ τὸ κεφάλι. Καὶ διὰ νὰ μὴ κολασθῶμεν, τὸ ἔδωσε τοῦ Τοῦρκου, καὶ τὸν ἔχει ὁ Θεὸς τὸν Τοῦρκον ὡσὰν σκύλον νὰ μᾶς φυλάῃ». (Ι. Μενούνου, «Διδαχές», Ἀθήνα 1979, σ. 269-270.)
- «Σὰς λυπᾶμαι γιὰ τὴν περηφάνεια, ὅπου ἔχετε. Τὸ ποδάρι μου ἐδῶ δὲν θὰ ξαναπατήσῃ. Καὶ ἐὰν δὲν ἀφήσετε αὐτὰ τὰ πράγματα ποὺ κάνετε, τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ ληστεία, θὰ καταστραφῇτε. Σὲ κείνο τὸ κλαρί, ποὺ κρεμᾶτε τὰ σπαθιά

σας, θάρθη μιὰ μέρα ποὺ θὰ κρεμάσουν οἱ γύφοι τὰ ὄργανά τους.» (Ἐλέχθη στὸ χωριὸ Ἅγιος Δονάτος Σουλίου, ἀπὸ τὸ βιβλίο «Κοσμάς ὁ Αἰτωλός» τοῦ Αὐγ. Καντιώτη.)

- «Ἐμεῖς, χριστιανοί μου, δὲν ἔχομεν ἐδῶ πατρίδα... Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς μᾶς ἔβαλε τὸν νοῦν εἰς τὸ ἐπάνω μέρος, διὰ νὰ στοχαζώμεθα πάντοτε τὴν οὐράνιον βασιλείαν, τὴν ἀληθινὴν πατρίδα μας.» (Διδαχὴ Α', 1, Ι. Μενούνου.)
- «Καὶ βαθμοφόροι Τοῦρκοι μοῦ παρέχουν τώρα τὴν προστασίαν των. Ὁ καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς ἐπιζητεῖ τὴν παρουσίαν τοῦ ἱερωμένου εἰς τὰ χωριά, ὅπου ἔχουν τὰ φεουδά των, διότι οὗτος παρακινεῖ τοὺς Ἕλληνας νὰ φέρωνται νομοταγῶς καὶ νὰ πληρώνουν τὰ δικαιώματα εἰς τοὺς φεουδάρχας των.» (Κ. Μέρτζιου, «Τὸ ἐν Βενετία», σελ. 6). Στὴ διδαχὴ αὐτὴ φαίνεται καθαρὰ ὁ ρόλος τοῦ κλήρου κατὰ τὴν Τουρκοκρατία. Στὸ χειρόγραφο 12 τῆς Μονῆς Λευκοπηγῆς ἀναγράφεται, ὅτι ὁ Κοσμάς παρακίνησε τοὺς ὀπλοφόρους ἀπὸ τοὺς ἀκροατές του νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα «εἰς τοὺς ζαπιτᾶδες». (Φ. Μιχαλόπουλος, «Κοσμάς ὁ Αἰτωλός», σελ. 271.)
- «Νὰ ρίψετε τ' ἄρματα καὶ νὰ ἐλπίζετε εἰς τὸν Θεόν.» (Παπᾶ-Ἀρσενίου Βλαγ-κόφτη, ΙΓ' Πάτρια.)

«Προφητείες» στὰ ὄρια τῆς γελοιότητος

ἶναι ἀδύνατον στὸν ἄνθρωπο νὰ πετάξῃ ἓνα νόμισμα στὸν ἀέρα καὶ νὰ ὑπολογίσῃ μὲ ἀκρίβεια ἀπὸ ποιά πλευρὰ του θὰ πέσῃ στὴ γῆ καὶ αὐτό, γιατί οἱ δυνάμεις, ποὺ ἀσκοῦνται κατὰ τὴν πορεία τοῦ νομίσματος ἀπὸ τὸ χέρι ἕως τὴν γῆ εἶναι ἄπειρες καὶ διαφορετικὲς μεταξὺ τους. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ «προφητεύσῃ» τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ λαχείου κ.λ.π.. Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορῇ νὰ ὑπολογίσῃ ἀπὸ ποιά πλευρὰ θὰ σταθῇ τὸ νόμισμα, πῶς μπορεῖ νὰ ὑπολογίσῃ τί θὰ γίνῃ μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια; Κι ὅμως, οἱ χριστιανοὶ ἅγιοι –μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Γιαχβέ– τὸ καταφέρνουν. Πολυδιαφημισμένες εἶναι στὴν προκειμένη περίπτωσι οἱ «προφητείες» τοῦ Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, ὠρισμένες ὅμως ἀπὸ τίς ὁποῖες φθάνουν στὰ ὄρια τῆς γελοιότητος. Ἀπολαύστε μερικὲς (ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη ἱστοσελίδα www.rel.gr) δειγματοληπτικά:

- «Ἡ τρεῖς μέρες ἢ τρεῖς μῆνες, ἢ τρία χρόνια θὰ βαστάξῃ.» Προφητεία εἶναι αὐτή;
- «Θὰ δῆτε σαράντα ἄλογα νὰ τὰ δένουν σὲ ἓνα παλούκι.»
- «Θὰ βάλουν φόρο σὺς κότες καὶ στὰ παράθυρα.»
- «Θάρθη ξαφνικὰ ἢ τὸ βόιδι στὸ χωράφι, ἢ τὸ ἄλογο στ' ἀλώνι.»
- «Θάρθη καιρός, ποὺ θὰ φέρῃ γύρες ὁ διάβολος μὲ τὸ κολοκῦθι του.»
- «Ἐνα ψωμί θὰ χαθῇ τὸ μισὸ κι ἓνα ὀλόκληρο.»
- «Νὰ ἔχετε τρεῖς θύρες· ἂν σᾶς πιάσουν τὴ μιὰ, νὰ φύγετε ἀπὸ τὴν ἄλλη.» Περισεύει μιὰ!

- «Θάρθη καιρός, πού θὰ ζωστή ὁ τόπος μὲ μιὰ κλωστή.» Οἱ ἐλληνορθόδοξοι ἀπολογητὲς προπαγανδίζουν, ὅτι ἔτσι εἶναι τώρα ὁ κόσμος μὲ τὰ καλῶδια τοῦ τηλέγραφου καὶ τῶν τηλεφώνων. Αὐτὰ δὲν ὑπάρχουν βέβαια, καθ' ὅτι βρισκόμαστε στὴν ἐποχὴ τῶν ἀσύρματων ἐπικοινωνιῶν καὶ μιλάμε μὲ κινητὰ μέσῳ δορυφόρων.

Ἄς ἐξετάσουμε τώρα τίς... «ἐπιστημονικές» γνώσεις τοῦ Κοσμᾶ σὲ θέματα, πού δὲν χρειαζόταν νὰ κάνη προφητείες:

- «Ὁ ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι καὶ τ' ἄστρα εἶναι κολλημένα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὁ οὐρανὸς γυρίζει μαζί μὲ τὸν ἥλιον... Ὅπου πηγαίνει ὁ ἥλιος ἐκεῖ γίνεται ἡμέρα.» (Χειρόγραφο 12 Λευκοπηγῆς, σελ. 31.) Σκοτάδι γίνεται ἐκεῖ, πού διδάσκονται τέτοιες ἀνοησίες.
- Ὅταν ὁ γάμος γίνεται ὅχι ὅπως θέλει ὁ Θεὸς ἀλλὰ ὁ Διάβολος, τότε πεθαίνει κάποιος ἀπὸ τοὺς συζύγους, «καὶ παιδιὰ κάμνουν καὶ ἐκείνα ὅλα κορίτσια, στραβά, κουτσά, λωλά, ἀναποδιασμένα.» (Ἐκδοσις Ἀποστολιᾶ, σελ. 74.) Τὰ κορίτσια ἐξομοιώνονται μὲ τὰ παιδιὰ μὲ ἀναπηρίες.
- «Καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸ ὁποῦ ἔκαμεν ὁ πανάγαθος Θεὸς τὸν κόσμον εἶναι ἑπτὰ χιλιάδες καὶ διακόσιοι ὀγδοήντα ὀκτὼ χρόνοι.» (Διδαχὴ Α2', 19, Ι. Μενούνου.) Δηλαδή ὁ Γιαχβὲ κατασκεύασε τὸν κόσμον περὶ τὴν 6η χιλιετία π.Χ.. Τὰ ἴδια πάντως ὑποστηρίζει κι ὁ ἀρχιεπίσκοπος σήμερα. (Βλ. «Δ», τ. 283.)
- «Νὰ μὴν τρώγωμεν ὀψάρια τὲς Τετράδες καὶ τὲς Παρασκευές, ὅτι εἶναι μεγάλη ἁμαρτία, καὶ ὁποῖος τρώγει νὰ ἡξεύρη, ὅτι σταυρώνει τὸν Χριστόν.» (Διδαχὴ Α2', 930, Ι. Μενούνου.)
- «Πάλιν ἐσύ, γυναῖκα, ἔχεις περισσότερον χρέος ἀπὸ τὸν ἄνδρα νὰ ἀνατρέφῃς τὰ παιδιὰ σου καὶ νὰ τὰ νουθετᾷς εἰς τὰ καλὰ ἔργα. Ὅταν τὸ παιδί σου σηκώνεται τὸ ταχὺ ἀπὸ τὸν ὕπνον καὶ εὐθὺς σοῦ γυρεύῃ ψωμί, ἐσύ μὴ τοῦ δώσης, ἀλλὰ ἐπᾶρε το καὶ πηγαινέ το εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶπέ του: Ἐγὼ παιδί μου ψωμί δὲν ἔχω, ὁ Χριστὸς μας ἔχει. Ἔλα κάμε τὸ σταυρόν σου νὰ τὸν προσκηγνύσωμεν καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς δώσῃ. Καὶ ἔτσι συνηθίζει τὸ παιδί ἀπὸ μικρὸν εἰς τὸ καλόν.» (Διδαχὴ Α2', 935, Ι. Μενούνου.) Χριστιανικὲς παιδαγωγικὲς μέθοδοι ψυχολογικῆς βίας.

νημεῖα ἀνθελληνισμοῦ καὶ τουρκοφιλίας σύμφωνα μὲ τὴν πολιτικὴ τοῦ πατριαρχείου, σκοταδιστικὴ χριστιανικὴ προπαγάνδα καὶ καλογερικὲς ἀνοησίες ἦταν τὰ κηρύγματα τοῦ περιφερόμενου καλόγερου, τοῦ Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ. Κι ὅμως οἱ ἀποπροσανατολισμένοι Νεοέλληνες πιστεύουν, ὅτι ἐπετέλεσε σημαντικὸ ἐθνικὸ ἔργο καὶ τὸν θεωροῦν μέγαν Ἑλληνα καὶ μέγα διδάσκαλο τοῦ Γένους. Ἡ ἐθνικὴ μας ἀφασία σὲ ὅλο της τὸ μεγαλεῖο.

Ἰωάννης Λάζαρης

ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

«Η Έλλάδα δὲν χρειάζεται μονοδιάστατους
ἀνθρώπους», ᾄξει ὁ κ. Νίκος Σιφουνάκης

Ἴναι γνωστὴ ἡ συνήθεια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐμπλέκεται στὴν πολιτικὴ ζωὴ, διεκδικώντας ἕναν ἰσχυρὸ ρόλο στὰ κέντρα ἀποφάσεων. Τὸ ἐνδιαφέρον της στρέφεται κυρίως στὸν τομέα τῆς Παιδείας. Πρόσφατα πέτυχε νὰ καταρτισθῇ Νομοσχέδιο, μὲ τὸ ὁποῖο νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνωτατοποίηση τεσσάρων ἱερατικῶν σχολῶν (βλ. «Δ», τεύχος 285). Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ οἱ εὐρωβουλευτὲς Νίκος Σιφουνάκης καὶ Κατερίνα Μπατζελὴ ἐνημέρωσαν τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία ἀναμένεται νὰ ζητήσῃ διευκρινίσεις γιὰ τὸ κατὰ πόσο οἱ ἐν λόγω σχολὲς εἶναι συμβατὲς μὲ τὴν Κοινοτικὴ Νομοθεσία. Στὴ συνέντευξή ποὺ παραχώρησε στὸ «Δαυλὸ» ὁ Νίκος Σιφουνάκης ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἡ Ἑλλάδα τοῦ 21οῦ αἰῶνα δὲν χρειάζεται ἰδρύματα, ποὺ θὰ παράγουν μονοδιάστατους ἀνθρώπους, διατυπώνοντας παρὰλληλα τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὸν διαχωρισμὸ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας.

«Δ»: Θεωρεῖτε ὅτι ἡ Ἐκκλησία μὲ τὶς κινήσεις της προσπαθεῖ νὰ ἀσκήσῃ ἀκόμα μεγαλύτερο ἔλεγχο στὴν Παιδεία;

Ν.Σ.: Ἡ ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν γνώμη μου ἐπιθυμεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ μετέχῃ στὴ νομὴ τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐξουσίας. Στὸ πλαίσιο αὐτὸ ἐπιδιώκει ὅχι ἀπλᾶ νὰ ἔχῃ λόγο στὰ θέματα ἐκπαίδευσης, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τοὺς δικούς της κανόνες στὴν ἐκπαιδευτικὴ διαδικασία -κάτι ποὺ παραβιάζει τὸ Σύνταγμα. Ἡ ἱεραρχία δρομολόγησε μέσῳ τοῦ γνωστοῦ νομοσχεδίου τὴν ἀνωτατοποίηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν

σχολών, κάτι που αντιβαίνει στην φιλοσοφία και στους νόμους περί Α.Ε.Ι. Έτσι, αντί για γνώσεις και εφόδια κατάρτισης που παρέχουν οι Θεολογικές Σχολές των Α.Ε.Ι., απλώς θα παράγουν πρόθυμους προσφιλείς ύποστηρικτές της ήγεςίας της Έκκλησίας.

«Δ»: Ποιές αναμένεται να είναι οι συνέπειες στην Παιδεία από την άνωτατοποίηση των εκκλησιαστικών σχολών;

Ν.Σ.: Η πολιτεία παρέχει μία σωστή και σύγχρονη εκκλησιαστική παιδεία μέσω των πανεπιστημιακών σχολών. Πιθανώς να χρειάζονται βελτιώσεις, αναβάθμιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων κ.ά. Είναι εμφανές, ότι η συγκεκριμένη προσπάθεια, που γίνεται μέσω του νομοσχεδίου, αποβλέπει σε άλλα πράγματα. Άλλωστε δεν μπορώ να διανοηθώ στον 21ο αιώνα, ότι, για να εισέλθεις σε μία Σχολή, χρειάζεσαι κάποιο «πιστοποιητικό θρησκευτικών φρονημάτων», που θα σου χορηγή η οικεία Μητρόπολη. Η Ελλάδα του 21ου αιώνα δεν χρειάζεται κάποια ιδρύματα, που θα παράγουν μονοδιάστατους ανθρώπους.

«Δ»: Ποιές είναι οι κινήσεις στις οποίες αναμένεται να προβή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή;

Ν.Σ.: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, απαντώντας σε ανάλογη ερώτηση δική μου και της συναδέλφου μου κ. Μπατζελή, σχετική με την άνωτατοποίηση των εκκλησιαστικών σχολών, δήλωσε καθαρά, ότι προτίθεται να ζητήσει διευκρινίσεις για το κατά πόσο οι εκκλησιαστικές αυτές σχολές είναι συμβατές με την κοινοτική νομοθεσία, που αφορά στην ίση μεταχείριση χωρίς διακρίσεις στην απασχόληση και εργασία, σε συνδυασμό με αντίστοιχες αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Επίσης θα διερευνηθεί και η έπιλεξιμότητά τους, αν δηλαδή τέτοιες σχολές μπορούν να ένταχθούν στο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Έν όψει της συνταγματικής αναθεώρησης

«Δ»: Το έπισημο κράτος αντιδρά, όπως θα έπρεπε; Πώς διαχειρίζεται τον τομέα της ελληνικής Έκκλησίας γενικώτερα;

Ν.Σ.: Με πολύ καθαρό τρόπο έχω τοποθετηθεί στο μείζον θέμα, που αφορά στις σχέσεις Έκκλησίας και Κράτους. Το 1998, μέλος της Έπιτροπής αναθεώρησης του Συντάγματος, συνέταξα και καταθέσαμε την πρόταση, την οποία συνυπέγραψαν 53 βουλευτές, για την άμειπλοκή λειτουργιών Κράτους και Έκκλησίας με την καθιέρωση πολιτικού όρκου ή καλύτερα διαβεβαίωσης κατά την εγκαθίδρυση των πολιτειακών αρχών. Τότε από τον μόλις εκλεγμένο αρχιεπίσκοπο είσπράξαμε τον πρώτο έπαινο: Μας αποκάλεσε «γραικύλους». Η κρίση των ταυτοτήτων ήλθε σχεδόν δύο χρόνια αργότερα. Αντιστάθηκε στο «θεοκρατικό προνομισιαμένο» ως αρχή, και όχι μόνο διότι η ήγεςία της Έκκλησίας μέσω αυτού κυρίως ήθελε την έπιβολή στην πολιτική ήγεςία κανόνων συνδιοίκησης και συνδιαχείρισης. Αποφύγαμε τότε τον διχασμό και δεν επικράτησε ο αναχρονισμός χάρη στην αντίσταση κυρίως του κόσμου. Σήμερα, που «δόξα σοι ο Θεός, άλλαξε ή κατάσταση», εκείνες οι μέρες και οι μνήμες της έντασης θεωρούνται παρελθόν.

Σήμερα όμως βρισκόμαστε μπροστά στη νέα αναθεώρηση. Αυτή την φορά με τη νέα αναθεωρητική πρωτοβουλία της κυβέρνησης ο πολιτικός κόσμος πρέπει να προχωρήσει ένα βήμα μπροστά και να θωρακιστεί το λαϊκό κράτος. Λυπάμαι, που δεν είμαι σ' αυτή την Βουλή, παρότι ο λαός του Νομού Λέσβου για 8η φορά συγκινητικά με πρόκρινε

στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. Όμως θα αποστείλω σε όλους τους βουλευτές τις πρωτοποριακές για την εποχή τους τοποθετήσεις στην Γαλλική και στην Ιταλική Έθνο-συνέλευση δύο μεγάλων πολιτικών ανδρών, που υπερασπίστηκαν και καθιέρωσαν θεσμικά το λαϊκό κράτος στην Γαλλία και την Ιταλία, του Camilo Cavour στα 1861 και του Aristide Briand στα 1905. Αυτό που εκείνοι οι φωτισμένοι και θαρραλέοι πολιτικοί έκαναν πριν από 100, 150 χρόνια, επιτέλους ως το κάνουμε πράξη και έμεις σήμερα στο σωτήριο έτος 2006. Η περί δημοψηφίσματος πρόταση, που εκπορεύεται από την ήγεςία της Έκκλησίας, είναι παρελκυστική. Η απόφαση του διαχωρισμού είναι πολιτική πράξη. Η Πολιτεία υποχρεούται να αναλαμβάνει το σύνολο των πολιτικών και διοικητικών υποχρεώσεων, που αναρροδιώς μέρος τους διαχειρίζεται ή Έκκλησία. Πουθενά, ούτε στη Γαλλία ούτε στην Ιταλία και όπου θεσμοθετήθηκε ο διαχωρισμός, δεν έγινε δημοψήφισμα. Η αποδοχή μιας τέτοιας πρότασης σημαίνει αναγνώριση σε αναρροδίο φορέα πολιτικού ρόλου.

Η στάση της πολιτικής ήγεςίας

«Δ»: *Ο άρχιεπίσκοπος δήλωσε ότι, εάν χωρισθώ η Έκκλησία από το Κράτος, “τὸ ἔθνος θὰ ταρακουννηθῇ”. Μήπως αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀπειλὴ ἐμφυλίου καὶ ἐκρηκτικῆς βίας ὅπως στὴν Γαλλία;*

Ν.Σ.: Ο άρχιεπίσκοπος κατά εποχές και ανάλογα με την συγκυρία αλλά και τις προθέσεις της κοινής γνώμης προσπαθεί να στρογγυλεύει μερικά πράγματα. Πέραν της δήλωσης που επικαλείστε, προσφάτως ο κ. Χριστόδουλος δήλωσε, ότι μπορεί να αποδεχτή ένα «βελούδινο διαζύγιο στις σχέσεις Έκκλησίας – Κράτους» και ότι αποδέχεται την κατάργηση του όρκου κ.ά. Όμως αυτόματα τίθεται ένα ερώτημα: «Ποιός έχει την ευθύνη των πολιτικών πρωτοβουλιών;»

Και αυτό το ερώτημα το θέτω, διότι πρέπει να θυμηθούμε τα εξής:

- Το 2000 η ήγεςία της Έκκλησίας αποφάσισε κινητοποιήσεις, λαοσυνάξεις και συλλογή υπογραφών. Η τότε αντιπολίτευση ακολούθησε – στοιχίστηκε στο κάλεσμα του άρχιεπισκόπου και με προεξάρχοντα τον άρχηγό της έσπευσε να προσυπογράψει.
- Το 2006 η Νέα Δημοκρατία αποφάσισε αναθεώρηση του Συντάγματος, αλλά έσπευσε να διευκρινίσει, ότι δεν περιλαμβάνει τις σχέσεις Κράτους-Έκκλησίας.
- Πριν λίγες μέρες ο κ. Χριστόδουλος είπε, ότι δέχεται ένα βελούδινο διαζύγιο, όπως π.χ. την κατάργηση του όρκου, όμως η κατάργηση του όρκου απαιτεί αναθεώρηση τουλάχιστον δύο διατάξεων του Συντάγματος. Υποθέτω, ότι την πολιτική άτζέντα της Κυβέρνησης δεν την προκαθορίζει ο κ. Χριστόδουλος.

«Δ»: *Ποιά θὰ εἶναι τὰ ὀφέλη τῆς Ἑλλάδος, ἐὰν ὑπάρξῃ διαχωρισμὸς Ἐκκλησίας-Κράτους; Γιὰ παράδειγμα στὴν Ἐπιστήμη καὶ τὴν ἔρευνα, πὸν ἡ Ἐκκλησία καταδιώκει;*

Ν.Σ.: Έγω θα έλεγα πολύ απλά, πώς είναι προς όφελος όλων. Η Έκκλησία πρέπει αναπόσπαστη από τον δαιμονισμό του έλέγχου εξουσίας να αφιερωθώ σε κοινωνική αποστολή. Σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη, ακόμα και στις Η.Π.Α., υπάρχουν διακριτοί ρόλοι Έκκλησίας και Κράτους και δεν αλληλοεμπλέκονται οι δύο διαφορετικές λειτουργίες.

Ταξιαρχούλα Λαδά

Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ... ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

βυζαντινὸς Παρθενῶνας (!). Στὴν **ἐναντι σελίδα** βλέπετε φωτοτυπία τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ «τριμηνιαίου περιοδικοῦ ἐνημέρωσης καὶ πνευματικῆς οἰκοδομῆς» τῶν ἀστυνομικῶν τῆς ΕΛ.ΑΣ., ποὺ τιτλοφορεῖται «Ὁρθόδοξα Ἀστυνομικὰ Μηνύματα» καὶ ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Ὁρησκευτικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας. Τὸ γράφημα παρουσιάζει τὴν ἐλληνικὴ σημαία, τὴν πολιτικὴν σημαία τοῦ Βυζαντίου καθὼς καὶ τὸ γνωστὸ ἔμβλημα ποῦ «*ὠραματίσθηκε*» (sic) ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος Α΄, νὰ βρίσκονται καρφωμένα πάνω ἀπὸ τὴν στέγη τοῦ Παρθενῶνα, δημιουργώντας σὲ ὅποιον τὰ βλέπει συνειρμούς ταύτισης τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς μὲ ὀρθόδοξὴ ἐκκλησία. Προφανῶς ὁ ἐμπνευστὴς τοῦ σχεδίου θέλησε νὰ δείξῃ γιὰ ἄλλή μιά φορὰ τὴν... ὁμαλὴ καὶ ἀναίμακτη συμπόρευση Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ.

Οἱ Ὅθωμανοὶ ἀποδείχθηκαν ἱστορικὰ περισσότερο πολιτισμένοι ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, καθ' ὅσον οἱ μὲν χριστιανοί, γιὰ νὰ φτειάξουν τὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, γκρεμίσανε συθέμελα ὁλόκληρο τὸν ναὸ τῆς Ἀρτέμιδος, ποὺ βρισκόταν στὸ ἴδιο σημεῖο, προσπαθώντας νὰ ἐξαφανίσουν κάθε ἀνάμνηση ποὺ ἐνδεχομένως νὰ τοὺς δημιουργοῦσε μελλοντικὰ προβλήματα, ἐνῷ ἀντιθέτως οἱ μουσουλμάνοι ἀπλῶς μετέτρεψαν τὸν ἤδη ὑπάρχοντα ναὸ σὲ μουσουλμανικὸ τέμενος κάνοντας τὶς γνωστὲς εἰκαστικὲς τους παρεμβάσεις.

Κακόμοιρε Παρθενῶνα, οἱ γυιοὶ τοῦ Ἀβραάμ, ποὺ κάποτε σὲ γκρεμίσανε, γιὰ νὰ φτειάξουν ἐντὸς σου ἐκκλησία χριστιανικὴ, οἱ ἴδιοι σοῦ φορέσανε κατόπιν καὶ τὸν μιναρέ, προκειμένου νὰ σὲ κάνουνε τζαμί, μὲ ἄλλα λόγια «δύο γαῖδαροι μαλώνανε σὲ ξένο ἀχυρῶνα». Σήμερα ἄνθρωποι ἀπαράλλαχτης ρωμαϊκῆς νοοτροπίας σοῦ καρφώσανε ἐκ νέου τὰ ἐμβλήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ πάνω ἀπὸ τὴν στέγη σου, γιὰ νὰ δείξουν, ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμα βάρβαροι ποὺ ἀκολουθοῦν πιστὰ τὶς ὁρδὲς τοῦ Ἀλάριχου καὶ τὸν ἀπόηχο τῶν διαταγῶν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου.

Εἶναι οἱ ἴδιοι, ποὺ ἀντιστέκονται μὲ σθένος στὸν διαχωρισμὸ Ἐκκλησίας-Κράτους καὶ ὀνειροπολοῦν κάποια μέρα –δύσμοιρε Παρθενῶνα–, νὰ χτίσουν στὴν θέση σου μιὰ ἐκκλησία, ἀκολουθώντας τὴ συνήθη σὲ περιόδους δυνάμεις τακτικὴ τους.

Κωνσταντῖνος Μίχος

ΟΡΘΟΔΟΞΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

ΤΗΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

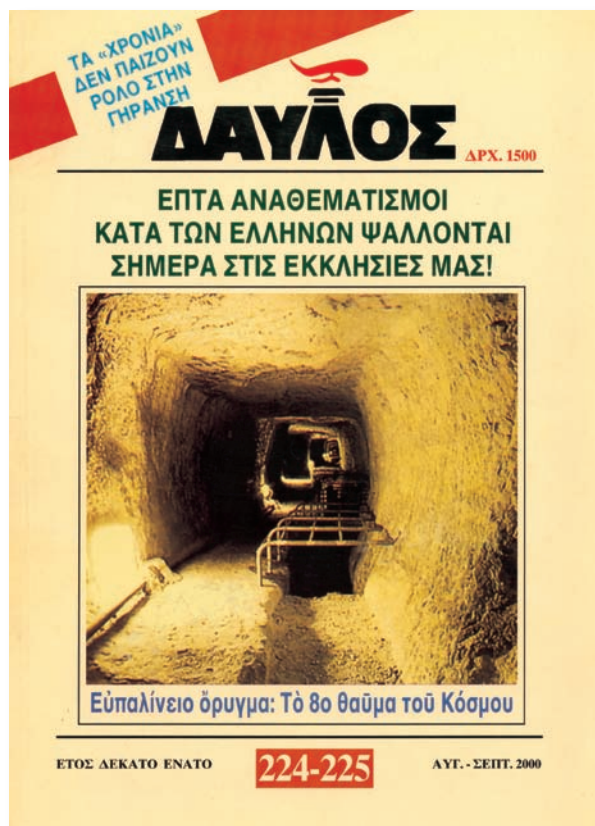
Μεσογείων 96, Τ.Κ. 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2005

ΤΕΥΧΟΣ 24

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΑΘΛΙΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΚΡΑΤΗΣΕ 1219 ΧΡΟΝΙΑ

Δακρύβρεκτος -γιατί ἄραγε;- ὁ ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος χοροστάτησε στὶς 12 Μαρτίου στὴν λειτουργία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας στὴ Μητρόπολη Ἀθηνῶν καὶ ἀπέφυγε γιὰ πρώτη φορὰ μετὰ τὴν καθιέρωσή τους ἀπὸ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (787 μ.Χ.) νὰ ἐκφωνήσῃ τοὺς ἐπτὰ ἀναθεματισμοὺς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ὁ «Δαυλός», ποὺ πρὶν ἀπὸ 6 χρόνια κατήγγειλε γιὰ πρώτη φορὰ στὰ ἱστορικὰ τῶν τελευταίων 1219 ἐτῶν τὴν ἀπαράδεκτη αὐτὴ μεσελληνικὴ τελετουργία τῆς Ὁρθοδοξίας στὶς ἐκκλησίες τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς ἐπιφυλάξεις συγχαίρει ἐγκαρδίως τὸν κ. Χριστόδουλο γιὰ τὴν ἱστορικὴ του ἀπόφαση καὶ τοῦ εὐχεται νὰ βρῇ τὸ θάρρος νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν Ἐκκλησία του καὶ ἀπὸ τὶς ἑκατοντάδες ἀκόμη ἐθνικές, πολιτισμικές, πνευματικές καὶ ἠθικὲς ἀθλιότητες, ποὺ τῆς κληροδότησε ὁ σκοταδισμός, ἡ βαρβαρότητα, ὁ μισελληνισμὸς καὶ ὁ φανατισμὸς τῆς ἀσιατικῆς Θεοκρατίας, ποὺ κακῇ τῇ μοίρᾳ διακονοῦν ἀκόμη οἱ Ἕλληνες κληρικοί.-Δ.Ι.Α.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

«Πολιτισμός μπορεί να μην είναι μόνο μιὰ διακόσμηση τῆς ζωῆς, δηλαδή κατὰ βάση προσποίηση μόνο καὶ συγκάλυψη, γιατί κάθε στόλισμα σκεπάζει αὐτὸ τὸ ὁποῖο στολίζει. Ἔτσι ἀποκαλύπτεται ἡ ἐλληνικὴ ἐννοια γιὰ τὸν πολιτισμὸ – σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ ρωμανικὴ-, ἡ ἐννοια τοῦ πολιτισμοῦ ὡς μιᾶς νέας βελτιωμένης φύσης, χωρὶς Μέσα κι Ἐξω, χωρὶς προσποίηση καὶ συμβατικότητα, ὁ πολιτισμὸς ὡς ἐνότητα ζωῆς, σκέψης, ἐμφάνισης καὶ βούλησης.» (Φρειδερίκος Νίτσε, «Ἱστορία καὶ Ζωή»)

τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ φιλοσόφου ἀποκαλύπτεται ἡ εἰδοποιὸς διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου καὶ τῶν μετέπειτα ἱστορικῶν μορφωμάτων (Ρωμαϊκὴ-Μεσαιωνικὴ Εὐρώπη, Ἀσιατικὲς θεοκρατίες, σύγχρονη παγκοσμιότητα). Ἡ ἐλληνικὴ θεώρηση τῆς Ζωῆς ὑπῆρξε αὐθεντικὴ, διότι πρῶτα ἀπ' ὅλα αὐθεντικὴ ὑπῆρξε ἡ θεώρηση τοῦ Θανάτου. Κατάφαση καὶ ὄχι ἄρνηση τῆς ζωῆς (προσποίηση καὶ συγκάλυψη σημαίνει ἄρνηση) προϋποθέτει κατάφαση στὸ θάνατο. Ἡ ἐπίγνωση τοῦ τέλους τῆς ἀτομικῆς ζωῆς –τὸ τραγικώτερο ἴσως προῖον τοῦ Λόγου– ἀποτελέσσει τὸν ἰσχυρότερο καταλύτη τῆς ἱστορίας τῆς νόησης.

Οἱ Ἕλληνες εἶδαν τὸ θάνατο ὡς φυσικὴ ἀρχή. Γιὰ τὴν ὁμαδικὴ ζωὴ θάνατος δὲν ὑφίσταται, ἀφοῦ ἡ ἴδια ἡ φύση προβλέπει τὴ διαιώνιση τῶν εἰδῶν διὰ τῆς ἀναπαραγωγῆς. Στὸν ἀτομικὸ θάνατο ἀπάντησαν μὲ ἀρχές-ἀξίες ἀθάνατες. Οἱ μῦθοι περιγράφουν ἀνθρώπινα κατορθώματα, στὰ ὁποῖα φτάνουν μόνον ὅσοι ἀψηφοῦν τὸ θάνατο. Οἱ ἥρωες τῶν ἐπῶν προτάσσουν τὴν τιμὴ τους μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἀξία τῆς ζωῆς καὶ ἀψηφοῦν ἔτσι τὸ θάνατο. Στὰ ἱστορικὰ χρόνια ἀντιπαρέρχονται τὸ θάνατο μὲ ἔργα ἀθάνατα. Μὲ ἔργα τέχνης, φιλοσοφίας, πολιτικῆς, προωρισμένα γιὰ τὴν αἰωνιότητα. Μὲ τὸν Πολιτισμὸ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα μᾶς προτρέπει νὰ ὀρίσουμε τὸν Πολιτισμὸ ὡς ἀπάντηση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἐπίγνωση τοῦ θανάτου. Εἶναι ἡ μετουσίωση τῆς ἀνθρώπινης φύσης σὲ μία «νέα βελτιωμένη φύση» (τὰ λόγια τοῦ Νίτσε), ποὺ τὸ γενετικὸ της ὑλικὸ εἶναι ἀθάνατες ἀξίες, ἀφθαρτες στὸ χρόνο (ἀλήθειες). Ἡ ἀτομικότητα, ἡ ἀτομικὴ ζωὴ, κοινωνεῖ τῶν ἀξιῶν, ἐκφράζεται

καὶ ἐν τέλει ταυτίζεται μαζί τους, κερδίζοντας ἔτσι τὴν αἰωνιότητα. Ἡ ἀνθρώπινη τελείωση εἶναι ἐφικτὴ μὲ τὴν ἀπόλυτη ταύτιση.

Τὸ τέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος θὰ σημάνῃ καὶ τὸ τέλος τοῦ Πολιτισμοῦ. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἰπωθῇ καὶ ἀντίστροφα: Τὸ τέλος τοῦ Πολιτισμοῦ θὰ σημάνῃ τὸ τέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος. Μὲ τὴν παρακμὴ τῆς πόλεως, ἥδη ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν ἐπιγόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἀρχίζει ἡ ἀντίστροφη μέτρηση τοῦ τέλους. Ὁ τρόμος τοῦ θανάτου εἰσβάλλει ἀπὸ Ἀνατολῶν. Τὸ δέος τῆς Ρώμης ἔναντι τῆς Ἑλλάδας (διακόσμηση) στερεῖται οὐσίας καὶ ἀπὸ μόνο του δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀποκρούσῃ τὴν εἰσβολή. Οἱ λαμπρὲς ἐξαιρέσεις ἐπιβεβαιώνουν τὸν κανόνα. Στὰ χρόνια ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν ὁ Ἕλλην ἄνθρωπος θὰ ἀγωνιστῇ νὰ κρατήσῃ ζωντανὸ τὸν Πολιτισμὸ του σὲ κάθε ὄχθῃ τῆς Μεσογείου. Ἡ μεταλαμπάδευσή του προσκρούει στὶς ἀκατέργαστες (Ρώμῃ) καὶ σὲ καταπτοημένες (Ἀνατολή) ψυχές.

Ὁ τρόμος θὰ κυριαρχήσῃ καὶ ὁ πάλαι ποτὲ πολιτισμένος κόσμος παραδίδεται ἄνευ ὅρων στὰ ἀπληστα χέρια τοῦ Ἰεχωβά. Ἐκτοτε ἀρχίζει ἡ «συγκάλυψη» καὶ ἡ «προσποίηση». Ἡ ἐπίγνωση τοῦ θανάτου – παρακαταθήκῃ τοῦ Λόγου – γίνεται ἀδίστακτος τύραννος, γίνεται κόλαση χωρὶς δρόμο διαφυγῆς. Τί κι ἂν ὁ Ἐβραῖος θεὸς τάξῃ συγχώρεση, τί κι ἂν τάξῃ παραδείσους, ἀκόμη καὶ ἐπιστροφή – μετὰ δευτέρας παρουσίας – στὴν ὁμορφὴ – ἂν καὶ καταραμένη - Γῆ, δὲν γίνεται πιστευτός. Τί κι ἂν περισσεύουν οἱ γονυκλισίες, οἱ εὐχαὶ ὕμνοι, τὰ χαρμόσυνα ἀγγέλματα τῆς λύτρωσης. Ἡ ἴδια διαβολικὴ δύναμις, ποὺ κάνει τὸν ἄνθρωπο νὰ κατανοῇ τὸ ἀναπόφευκτο φρικτὸ τέλος του, τὸν κάνει καὶ βαθιὰ ἄπιστο ἔναντι τοῦ Ἰεχωβά. Τυχερὸι εἶναι μόνο αὐτοὶ ποὺ διὰ τῆς ἐπίμονης αὐθυποβολῆς χάνουν τὶς φρένες τους, καταφέρνουν ὅμως νὰ γλιτώσουν ἀπὸ τὸν τρόπο.

Γιὰ δύο σχεδὸν χιλιάδες χρόνια ὁ ἄνθρωπος ἔζησε σὲ μόνιμη μελαγχολία, παγιδευμένος μέσα στὴν συγκάλυψη καὶ τὴν προσποίηση. Ἡ θρησκευτικὴ μισαλλοδοξία καὶ ὁ φανατισμὸς, ποὺ κυριάρχησαν (συνεχίζον νὰ κυριαρχοῦν ἄλλωστε καὶ σήμερα), ἀποτελοῦν τὴν ὕστατη προσποίηση, καθὼς τὸ «ἄπιστο» ἢ τὸ «αἵρετικὸ» τοῦ ἄλλου ἀποκαλύπτει τὴν βαθύτερη, τὴ μύχια πεποίθησι τοῦ ἴδιου τοῦ πιστοῦ, ποὺ εἶναι πεποίθησι ἄπιστη καὶ αἵρετική. Ὁ πόλεμος κατὰ τῶν ἀπίστων εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα πόλεμος τῶν πιστῶν κατὰ τοῦ ἴδιου τους τοῦ ἑαυτοῦ.

* * *

ὁ σχιζοφρενικὸ ἀυτὸ παιχνίδι τοῦ Μέσα μὲ τὸ Ἔξω δὲν κατάφερε νὰ ἀκυρώσῃ ἡ ἄνοδος τῆς Δύσης καὶ ἡ κατάληξή της, ἡ σημερινὴ παγκοσμιότητα. Τὸν ἀδιέξοδο Μεσαίωνα διαδέχθηκε ἓνα ἀκούραστο καὶ ἀκατάπαυστο κυνήγι τῆς γνώσης μὲ ἀπώτερο (ἀνείπωτο) σκοπὸ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἀνθρώπινης ἀφθαρσίας, ἐν τέλει τῆς ἀθανασίας. Ὁ ἄνθρωπος, ὡς φορέας τῆς ἀτομικῆς ζωῆς (ἄτομο), ἀνακηρύσσεται ὡς ὑπέρτατη αὐταξία (ἀτομικισμός), καὶ ἐπιδιώκεται ἡ μετουσίωσή του σὲ Ὑπεράνθρωπο, ὁ ὁποῖος θὰ καταφέρῃ νὰ ἀποφύγῃ τὸ θάνατο. Αὐτὸ τὸ γιγάντιο ἐργαστήριον, ποὺ ἔχει στηθῇ μὲ τεράστιες οἰκολογικὰς, ἐξουσιαστικὰς καὶ ψυχοκοινωνικὰς ἐπιπτώσεις καὶ στηριζόμενο ἀπὸ τὴν Ἐπιστήμην παράγει τεχνολογία, ἔχει ἓναν καὶ μοναδικὸ σκοπὸ, τὴν ἀνατροπὴν τοῦ φυσικοῦ νόμου μὲ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐπὶ Γῆς ἀθανασίας. Ἡ Δυτικὴ κοσμοαντίληψις, ὄντας ἐτερόφωτη καὶ ἐμποτισμένη βαθιὰ ἀπ' τὴν θεοκρατικὴν παράνοια, ἄρπαξε ἅπληστα τὰ ἐργαλεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος καὶ μὲ αὐτὰ ἀγωνίζεται γιὰ τὸν παρὰ φύσιν σκοπὸ της.

Αὐτὸ ποὺ ἀποκαλεῖται σήμερον Δυτικὸς Πολιτισμὸς ἢ Παγκόσμιος Πολιτισμὸς δὲν εἶναι στὴν οὐσία τοῦ πολιτισμοῦ, διότι δὲν ἀπαντᾷ στὸ θάνατο, ἀλλὰ προσπαθεῖ ἐναγωνίως νὰ τὸν ἀποφύγῃ. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγον συνυπάρχει, συμπορεύεται καὶ ἐνίοτε συνεργάζεται θαυμασία μὲ ὅλες τὶς σημερινὰς θεοκρατίας, ποὺ συνεχίζουν νὰ εἶναι πανίσχυρες. Κοινὸν τοὺς στοιχεῖο ἡ ἄρνησις τοῦ θανάτου καὶ κατ' ἐπέκτασιν ἡ ἄρνησις τῆς ζωῆς. Ἔτσι ἡ σύγχρονη πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ δημιουργία ἀπλᾶ διακοσμεῖ τὴν ζωὴν, προσπαθῶντας νὰ καλύψῃ τὴν μιζέρια της, νὰ κρύψῃ τὴν ματαιότητά της μπροστὰ στὸν ἀνίκητον καὶ τρομερὸ θάνατον.

Οἱ προσωπικοὶ στόχοι, τὰ κοινωνικὰ ἐνδιαφέροντα, οἱ χαρὲς καὶ οἱ λύπες τῆς ζωῆς λαμβάνουν ὑποκριτικὰ τὴν ἀξία τους, ἀφοῦ κατ' οὐσίαν τὸ πέπλο τῆς ματαιότητος δὲν ἀφήνει τίποτε ἀκάλυπτον. Ὅλοι κομπάρσοι στὴν παράστασιν, ὅπου πρωταγωνιστεῖ ὁ θάνατος... Αὐτὸς ὁ πολὺπαθος καὶ συντετριμμένος ἄνθρωπος θὰ καταφέρῃ νὰ παρατείνει τὴν ἄθλια ὑπαρξὴν του ἐπ' ἄπειρον; Ἡ κάπου ἐδῶ βρίσκεται τὸ τέλος; Ἀλλὰ, πρῶτα, πῶς κατάφερε νὰ ἐπιβιώσῃ στὴν κατάστασιν αὐτὴν γιὰ δύο χιλιετίες;

Ἡ ἀπάντηση βρίσκεται στὴν ἄγρια φύση του, αὐτὴ ποὺ προηγήθηκε τοῦ πολιτισμοῦ, αὐτὴ ποὺ κατέχουν καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἔμβια εἶδη. Ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες τῆς προσποίησης καὶ τῆς φυγῆς ἡ ἄγρια φύση του οὐδέποτε τὸν ἐγκατέλειψε. Τὸ ἔνστικτο τῆς ἐπιβίωσης (πλὴν ἀκραίων περιπτώσεων ἀναχωρητισμοῦ καὶ ἀσκητισμοῦ), ἡ ἀρχαία Ἀνάγκη, τὸν ὠδηγοῦσε πάντοτε στὰ πρὸς τὸ ζῆν, στὶς ἀπλές, ἄδολες ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς, στὸ ἡδονικὸ ζευγάρωμα, στὴν ἀνατροφὴ τῶν νεοσσῶν. Ἦταν καὶ εἶναι τὸ παυσίλυπο τῆς ἥττας. Ὁ Ἐπίκουρος, ὡς μέγας μάντις, καταλαβαίνοντας τί θὰ ἐπακολουθοῦσε, ἔσπευσε νὰ προσδώσῃ θεωρίαν καὶ κῦρος στὴ χαρὰ τῆς καθημερινότητος.

* * *

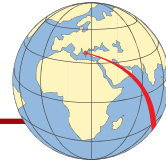
Πειδὴ ὅμως ἀπὸ ἓναν καταπτοημένο καὶ ἀδιέξοδο ἄνθρωπο ὅλα μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ περιμένῃ (ὅταν ἔχῃ μάλιστα στὰ χέρια του σήμερον ὅπλα μαζικῆς καταστροφῆς), τίθεται μετὰ ὑψίστης ἐπιτάσεως τὸ μεγάλο δῆλημα: Πολιτισμὸς ἢ Ἀγριότητα; (Στὰ χρόνια της βαρβαρότητας τὸ γνωστὸ δῆλημα «Πολιτισμὸς ἢ Βαρβαρότητα» ἔχει ξεπεραστῇ.)

Εἶναι βέβαιο, πὼς στὶς δύο αὐτὲς χιλιετίες τῆς κατάθλιψης πολὺν θὰ ἤθελε ὁ ἄνθρωπος νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὸ Λόγο, γιὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπ' τὴ φρίκη τοῦ Παραλόγου. Δὲν τὰ κατάφερε ὅμως. Καὶ αὐτό, γιὰ τὴν ἱερατεῖαν τοῦ Ἰεχωβά δὲν ἔπαψαν ποτὲ νὰ τοῦ θυμίζουν τὸν αἰτιοκρατικὸν «προορισμόν» του. Ἔτσι καὶ σήμερον: Μαζὶ μὲ τὰ ἱερατεῖα ὁ σύγχρονος ἀναστολέας τῆς λυτρωτικῆς ἐπιστροφῆς του στὴν ἀγριότητα εἶναι ἡ γνώση, τῆς ὁποίας περισσότερον ἢ λιγώτερον ὅλοι κοινωνοῦν. Κι ἂς μὴν ἐπεκταθοῦμε στὶς σκοπιμότητες τῆς Ἐξουσίας, ποὺ πάντοτε προτιμᾷ τὸ βάρβαρον ἀπ' τὸ ἄγριο, τὸ παράλογον ἀπ' τὸ ἔλλογον.

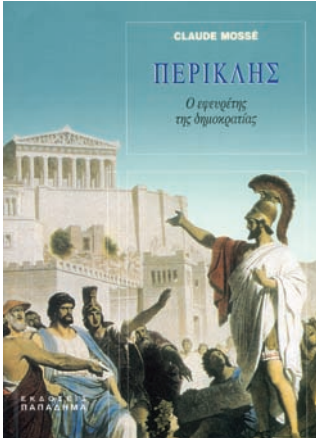
Ἄν τελικὰ ἡ ἀναζήτηση τοῦ Πολιτισμοῦ εἶναι μονόδρομος, τότε ἡ ἀναζήτηση τῆς Ἑλλάδας, τῆς γνήσιας Ἑλλάδας, εἶναι ἡ μόνη διέξοδος πρὸς τὸν Πολιτισμό. Ἐκεῖ ἀπαντῶνται τὰ ζητούμενα τῆς ἐνιαίας ὑπόστασης τοῦ Μέσα μὲ τὸ Ἔξω, τῆς ὑποκειμενικότητος μὲ τὴν ἀντικειμενικότητα, τῆς αὐθεντικῆς ἔκφρασης τῆς ζωῆς χωρὶς συγκάλυψη καὶ προσποίηση. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ ἀπάντηση στὸ Θ.

Παναγιώτης Κουβαλάκης

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΚΛΩΝΤ ΜΟΣΕ, Περικλῆς, ὁ ἐφευρέτης τῆς δημοκρατίας

Τὸ πρόβλημα ποὺ ἀντιμετωπίζει κάθε ἱστορικός, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ ἀνασυγκροτήσῃ τὴν βιογραφία καὶ νὰ σκιαγραφήσῃ τὴν προσωπικότητα τοῦ Περικλῆ, εἶναι τὸ ὅτι, ἂν καὶ ἡ ἐποχὴ του εἶναι ἀρκετὰ τεκμηριωμένη ἱστορικά, ὁ ἴδιος δὲν ἔχει ἀφήσει κανένα δικό του κείμενο. Πληροφορίες γιὰ τὴν προσωπικότητά του ἀντλοῦνται κυρίως ἀπὸ τὸν Θουκυδίδη, ὁ ὁποῖος τὸν παρουσιάζει ὡς πολιτικὸ ἄνδρα, ποὺ μπόρεσε νὰ ἐπιβληθῇ στὸν ἀθηναϊκὸ λαό, χωρὶς ποτὲ νὰ προσπαθήσῃ νὰ τὸν παραπλανήσῃ, σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς δημαγωγούς. Διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἐξιδανικευμένη αὐτὴ εἰκόνα παρουσιάζεται στὶς ἐπικρίσεις τῶν σύγχρονων τοῦ Περικλῆ κωμικῶν ποιητῶν, ἐνῶ τὸν ἐπόμενοιο αἰῶνα ὁ Περικλῆς ἐξομοιώνεται ἀπὸ τὸν Πλάτωνα μὲ τοὺς δημαγωγούς. Ἄλλες πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Περικλῆ ὑπάρχουν στὸν Ξενοφῶντα, στὸν Ἀριστοτέλη καὶ στὸν Πλούταρχο.

«Ὁδὸς Ἀγάθωνος, ἐν Ἑλλάδι»

Ὁ δίσκος μικρᾶς διαρκείας (cd single) «Ὁδὸς Ἀγάθωνος, ἐν Ἑλλάδι», μὲ ἐρμηνευτὴ τὸν Ἀγάθωνα σὲ δύο τραγούδια τοῦ Βασίλη Μιχαήλ ξεχειλίζει Ἑλλάδα.

Τὸ πρῶτο τραγούδι τιλοφορεῖται «Μολὼν λαβέ» κι ἀναφέρεται στὴ Θεογονία καὶ στὴν αὐτόχθονη καταγωγὴ τῶν Ἑλλήνων. Ξεκινáει μὲ αὐτοσχεδριασμὸ κλαρίνου σὲ δημοτικὴ κλίμακα καὶ καταλήγει σὲ αὐτοσχεδριασμὸ πανδουρίδας σὲ δρόμους λαϊκῆς τεχνοτροπίας.

Ὁ τίτλος τοῦ δευτέρου τραγουδιοῦ «Σιὼν χαμαιευνάδων» εἶναι ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὴν ξραψοδία τῆς Ὀδύσ-

Ἡ κ. Κλόντ Μοσέ ὑπῆρξε ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν καθηγήτρια τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας στὸ 8ο Πανεπιστήμιο τῶν Παρισίων, τοῦ ὁποίου σήμερα εἶναι ὁμότιμη καθηγήτρια. Ἔχει γράψει πολλὰ ἄρθρα, μελέτες, εἴκοσι σχετικὰ μὲ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, βιβλία μὲ ἐπίκεντρο κυρίως τοὺς ε' καὶ δ' π.Χ. αἰῶνες κι ἔχει μεταφράσει ἀρχαῖα ἑλληνικὰ κείμενα στὰ Γαλλικά. Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου της ὑποδηλώνει, ὅτι μᾶλλον πρόκειται γιὰ ἓνα εἶδος βιογραφίας τοῦ Περικλῆ, τὸ ὁποῖο ἰσχύει σὲ ἕναν ὥρισιμένο βαθμό. Ἡ συγγραφεὺς προβαίνει σὲ μιὰ κριτικὴ βιογραφία, προσπαθώντας νὰ ἀνιχνεύσῃ τὶς πολυσχιδεῖς πτυχές τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου του. Ξεκινᾷ μὲ τὴν περιγραφὴ τῆς πρὶν ἀπὸ τὸν Περικλῆ Ἀθήνας, ἀπὸ τὸν Σόλωνα ὡς τὸν Κλεισθένη, προχωρεῖ σὲ ἀνάλυση τῆς δημοκρατίας τοῦ Περικλῆ τονίζοντας τὰ βασικὰ χαρακτηριστικά της κι ἀναζητᾷ τὶς ἐνδεχόμενες εὐθύνες ἢ καὶ τὰ λάθη του ὡς πρὸς τὴν κήρυξη καὶ τὴν ἔκβαση τοῦ Πελοποννησιακοῦ Πολέμου. Στὴ συνέχεια παρουσιάζει τὴν ἄνθηση τοῦ πολιτισμοῦ στὴν Ἀθήνα τὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ, διατυπώνει στοχασμοὺς περὶ τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας καὶ περὶ τῆς δημοκρατίας ἐν γένει κι ὁλοκληρώνει τὸ βιβλίο μὲ τὸ ἱστοριογραφικὸ μέρος, ὅπου ἐκθέτει πολλαπλές ἐρμηνεῖες τῆς μορφῆς καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Περικλῆ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες φθάνοντας ἕως καὶ τὶς μέρες μας.

Ἀδύνατο σημεῖο τοῦ βιβλίου ἀποτελεῖ ἡ κεντρικὴ ἰδέα τοῦ βιβλίου, ὅπως διατυπώνεται στὸν τίτλο του. Ὁ Περικλῆς δὲν εἶναι ὁ «ἐφευρέτης» τῆς δημοκρα-

σεας (στίχ. 15). Χαρακτηρίζεται ὡς κοινωνικοπολιτικὸ μὲ Ἀριστοφανικὴ ματιά στὰ σχέδια ἐπίδοξων διαχρονικῶν κοσμοεξουσιαστῶν κι εἶναι γραμμένο σὲ λαϊκὸ τρόπο καὶ ρυθμὸ ξειμπέκικο 9/8.

Πολὺ καλὴ ὀρχήστρα μὲ πανδουρίδα, κλαρίνο, κιθάρα, βιόλα, τύμπανα, κρουστά, πιάνο, κοντραμπάσο καὶ μπαγλαμαδάκι, σωστὴ ἐνορχήστρωση κι ἐξαιρετικὴ ἐρμηνεῖα ἀπὸ τὴν ἐκφραστικώτατη φωνὴ τοῦ Ἀγάθωνα.

«Δὲν εἶμαι ἀπόγονος τοῦ Αὐνάν,
οὔτε τοῦ Κάιν, οὔτε καὶ τοῦ Ἀβραάμ.
Ἑλληνας εἶμαι,
τοῦ Ὀρφέα καὶ τοῦ Δευκαλίωνα.
Ἑλληνας εἶμαι,
τοῦ Σωκράτη
κι ἀψηφῶ τὸν Χάροντα.»

Ἡ ὁμορφὴ μουσικὴ, ποὺ ἀναδεικνύει τὸν πολὺ δυνατὸ στίχο, ἔχει ἤδη συγκινήσει τὶς καρδιές τῶν ἐλεύθερα σκεπτομένων Ἑλλήνων.

Ἰωάννης Λάζαρης

τίας. Στην από αρχαιοτάτων χρόνων Έλληνική Παράδοση περιέχεται η γέννηση της πολιτικής και η δημοκρατική οργάνωση (δήμος, πόλις, πολιτεία). Στην Πολιόχνη της Λήμνου έχει ανακαλυφθῇ τὸ περίφημο «βουλευτήριο» τῆς 4ης χιλιετίας π.Χ. (βλ. «Δ», τ. 183 καὶ 280), ἐνῶ ἡ δημοκρατική λειτουργία τῶν Ὀλυμπίων θεῶν μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Ὅμηρο («Δ», τ. 169). Οὔτε οἱ γυναῖκες (μὲ παιδεία, ἄθληση, ἀγῶνες, θεσμοφóρια κ.λ.π.) ἦταν στὸ περιθώριο τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, «ἀπουσιάζοντας ἀπὸ τὴν Ἱστορία», ὅπως ὑποστηρίζει ἡ κ. Μοσέ, στοιχοῦμενη μὲ τὴν κρατοῦσα ἀντίληψη τῶν Εὐρωπαϊῶν ἱστορικῶν, ἡ ὁποία εἶναι βαθιὰ ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὴν ἰσοπέδωση τῆς γυναίκας διὰ μέσου τῶν χριστιανικῶν αἰῶνων. Κατὰ τ' ἄλλα πρόκειται γιὰ ἀρκετὰ τεκμηριωμένο κι ἐξαιρετικό βιβλίον, στίς 270 σελίδες τοῦ ὁποίου περιλαμβάνονται 18 εἰκόνες ἐκτὸς κειμένου, τέσσερις χάρτες, χρονολογικὸς πίνακας, λεξιλόγιον καὶ ἀλφαβητικὸ εὔρετήριο ὀνομάτων.

Τὸ οὐσιώδες κατὰ τὴ συγγραφέα παραμένει ἡ “ἐφεύρεση” ἐνὸς πολιτικοῦ συστήματος, ποὺ λειτούργησε ἄψογα τὸν ε’ αἰῶνα «μὴ “ἐφεύρεση”, ἀπὸ τὴν ὁποία οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι μποροῦν ἀκόμη νὰ ἀντλοῦν διδάγματα».

Ἰωάννης Δάζαρης

«Οἱ Ἑπτὰ Σοφοί»

Μὲ ἐπιμέλεια τοῦ πανεπιστημιακοῦ Δημήτρη Λυπουρλή ἐπιχειρεῖται νὰ ριχθῇ φῶς στὴν ζωὴ καὶ στὸ ἔργο τῶν περιφημῶν Ἑπτὰ Σοφῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαι-

✂

		ΝΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ☐		ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ☐	
Ἐπίσημα Ἑλλάδος Κανονική: 53 € ☐		Ἐπίσημα Ἑλλάδος Φοιτητική: 43 € ☐		Ἐπίσημα Ἐξωτερικῶν: 80 € ☐	
(ΟΝΟΜΑ)		(ΕΠΩΝΥΜΟ)			
(ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ)		(Τ.Κ.)	(ΠΟΛΗ)		
(ΧΩΡΑ)		(Τηλ.)	(E-mail)		
Πληρωμὴ μὲ Πιστωτική Κάρτα		VISA ☐	MasterCard ☐		
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΡΤΑΣ: _ _ _ _ _					
ΤΡΙΨΗΦΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ἀναγράφεται στὸ πίσω μέρος τῆς κάρτας): _ _ _					
ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: _ _ / _ _		Υπογραφή: _____			

Πληρωμὴ μὲ
Τραπεζ. Κατάθεση
 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 ΕΛΛΑΔΟΣ
 146/40417714

Ταχυδρομική
Ἐπιταγή ΕΛΤΑ
 ΔΗΜΗΤΡΗΣ
 ΛΑΜΠΡΟΥ
 POST RESTANTE
 175 01
 Π. ΦΑΛΗΡΟ

ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικὸ «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Ἀθῆνα FAX: (+30) 210 3314997

ότητας. Συγκεκριμένα τὸ ὕλικὸ σχετικὰ μὲ τὸν Κλεόβουλο, τὸν γιὸ τοῦ Εὐαγό-
ρα ἀπὸ τὴν Λίνδο, μὲ τὸν Σόλωνα, τὸν γιὸ τοῦ Ἐξηγεστίδη ἀπὸ τὴν Ἀθήνα,
μὲ τὸν Χίλωνα, τὸν γιὸ τοῦ Δαμάγητου ἀπὸ τὴν Λακεδαιμόνα, μὲ τὸν Θαλῆ,
τὸν γιὸ τοῦ Ἑξαμεία ἀπὸ τὴν Μίλητο, μὲ τὸν Πιττακό, τὸν γιὸ τοῦ Ὑρράδιου
ἀπὸ τὴν Λέσβο, μὲ τὸν Βίαντα, τὸν γιὸ τοῦ Τεύταμου ἀπὸ τὴν Πριήνη καὶ μὲ
τὸν Περίανδρο, τὸν γιὸ τοῦ Κύψελου ἀπὸ τὴν Κόρινθο, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλους,
ὅπως εἶναι ὁ Ἀνάχαρσις, ὁ Ἐπιμενίδης, ὁ Μύσων, ὁ Φερεκύδης κ.ἄ., εἶναι αὐθεν-
τικό, καθὼς προέρχεται ἀπὸ πηγὲς τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας. Πρό-
κειται γιὰ τὶς νεοελληνικὲς ἀποδόσεις, μὲ παράθεση τοῦ πρωτοτύπου κειμένου,
ἀπὸ τὸ ἔργο «Βίοι καὶ Γνώμαι τῶν ἐν Φιλοσοφίᾳ Εὐδοκίμησάντων» τοῦ Διογέ-
νη Λαέρτιου, ἀπὸ τὸ «Δημητρίου Φαληρέως τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν Ἀποφθέγματα»
καὶ ἀπὸ τὸ «Σωσιάδου τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν Ὑποθήκαι», ποὺ περιλαμβάνονται
στὸ «Ἀνθολόγιον» τοῦ Ἰωάννου Στοβαίου, καὶ ἀπὸ τὸ «Τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν Συμ-
πόσιον», ποὺ βρίσκεται στὰ Ἡθικὰ τοῦ Πλούταρχου.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ φιλοδοξεῖ νὰ φέρῃ τὸ εὐρύτερο ἀναγνωστικὸ κοινὸ σὲ ἐπα-
φὴ μὲ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ σοφία, ὅπως αὐτὴ ἐκλαϊκεύτηκε μέσα ἀπὸ τὴν ἀνά-
δειξη ἑπτὰ προσώπων, ποὺ θεωρήθηκαν κάποια ἐποχὴ ὡς ἐνδεδειγμένοι ἐκφρα-
στὲς τοῦ σοφοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου σκέψης. Ἀξίζει νὰ διαβαστῇ ἀπὸ μικροὺς
καὶ μεγάλους.

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΕΤΗΣΙΩΝ ΤΟΜΩΝ & ΤΕΥΧΩΝ

ΔΑΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΙ ΔΑΥΛΟΥ 58 €

(ΟΝΟΜΑ)

(ΕΠΩΝΥΜΟ)

(ΑΝΑΓΡΑΨΤΕ ΕΤΟΣ)

(ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ)

ΤΕΥΧΗ ΔΑΥΛΟΥ 6 €

(Τ.Κ.)

(ΠΟΛΗ)

(ΑΝΑΓΡΑΨΤΕ ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ)

(ΧΩΡΑ)

(Τηλ.)

Οἱ τιμὲς ἐπιβαρύνονται μὲ κόστος ταχυδρόμησης μέσω ΕΛΤΑ, ποὺ γιὰ ἀποστολὲς ἐντὸς Ἑλλάδος εἶναι 2,80 €.

Πιστωτικὴ Κάρτα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΡΤΑΣ: _____

VISA ☐

ΤΡΙΨΗΦΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ἀναγράφεται στὸ πίσω μέρος τῆς κάρτας): _____

MasterCard ☐

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: ____ / ____ ΥΠΟΓΡΑΦΗ: _____

ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικὸ «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Ἀθήνα FAX: (+30) 210 3314997